

๒๒๓.๑๑๓ ๐๒๒๔

๐ ๒๒๔ ๑๑

๒๒๔

บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

ปริญญานิพนธ์

ของ

จุรีรัตน์ กิจเกษตรกุล

๑๑ พ.ค. ๒๕๔๓

เสนอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

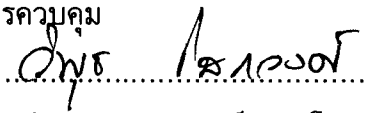
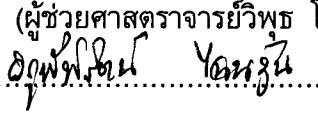
มีนาคม ๒๕๔๓

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

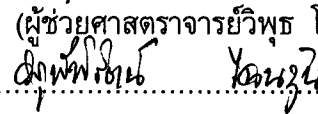
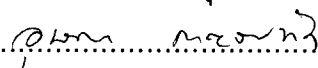
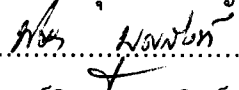
๒๒๓

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

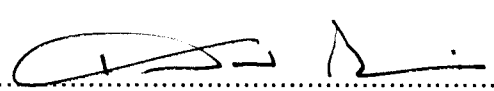
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพุธ โสภวงศ์)
..........กรรมการ
(อาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไนนจัน)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพุธ โสภวงศ์)
..........กรรมการ
(อาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไนนจัน)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุษณา กาญจนทัต)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์นิตยา บุญสิงห์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพุธ โสภวงศ์ ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนจัน กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา เสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและช่วยแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อุษณา กาญจนทัต และอาจารย์นิตยา บุญสิงห์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไข และเสนอแนะแนวคิดอันมีคุณค่า ~~ต่อ~~การวิจัยจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบพระคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาการแขนงต่าง ๆ อันเป็นส่วนเสริมสร้างภูมิปัญญาให้ผู้วิจัยสามารถ นำมาใช้ประโยชน์ต่อการวิจัยได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้เสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณพรชัย กิจเกษตรกุล และคุณพิมล เมฆสวัสดิ์

คุณค่าของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ ทุกท่าน

จวีรัตน์ กิจเกษตรกุล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2	วิเคราะห์บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน	15
	เนื้อเรื่องย่อ	16
	วิเคราะห์บทบาทพ่อ	32
	กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง	33
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	33
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	42
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	56
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ	58
	กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง	62
	พฤติกรรมของพ่อส่งผลต่อลูกชัดเจน	62
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	62
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	85
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	87
	พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ	100
	พฤติกรรมของพ่อไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน	109

บทที่	หน้า
3 วิเคราะห์วิธีนำเสนอบทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน	138
การบรรยาย	139
การใช้บทสนทนา	156
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	172
บรรณานุกรม	178
ประวัติย่อของผู้วิจัย	184

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันปัญหาครอบครัวไทยไม่ว่าจะเป็นปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น หรือปัญหายาเสพติด ฯลฯ จะทวีความรุนแรงขึ้นมาก และปัญหาครอบครัวนี้เป็นผลกระทบไปถึงปัญหาสังคมในที่สุด ดังคำกล่าวของ ปรีดี เกษมทรัพย์ (2539 : 5) ว่า “ครอบครัวเป็นสถาบันที่เก่าแก่และสำคัญที่สุด ครอบครัวเป็นหน่วยที่ทำให้กำเนิดสมาชิกใหม่ของสังคม และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจเป็นอย่างสูง แต่ครอบครัวก็อาจกลายเป็นแหล่งผลิตอาชญากรหรือบุคคลที่สังคมไม่พึงประสงค์”

ดังนั้นหากเราต้องการแก้ปัญหาสังคมควรหันกลับไปศึกษาปัญหาครอบครัวอันประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนไปจากเดิม ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ดังคำกล่าวของปรีชา อินท (2539 : 5) ว่า “ความสัมพันธ์ในครอบครัวสมัยนี้ต่างจากสมัยก่อน สังคมสมัยใหม่เงินเป็นตัวทำลายทุกอย่าง พ่อแม่ไปทำงาน ลูกไปเรียนหนังสือ ครูกลายเป็นผู้พยายามทดแทนพ่อแม่ แต่ก็สอนกันเพื่อมุ่งให้เรียนดีจะได้ทำงานดี ๆ มีเงินเดือนเยอะ ๆ กลายเป็นสังคมที่หิวยีนแต่วัตถุมากกว่าศีลธรรม”

ในขณะที่สภาพสังคมเปลี่ยนไป หญิงและชายต้องรับผิดชอบต่องานนอกบ้านเท่าเทียมกัน แต่ค่านิยมเรื่องภาระรับผิดชอบเกี่ยวกับบ้านและการอบรมเลี้ยงดูลูก ยังคงเป็นหน้าที่ของแม่แต่ผู้เดียว ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วทั้งพ่อและแม่ต่างก็มีงานทำนอกบ้านเหน็ดเหนื่อยเช่นกัน เมื่อถึงบ้านจึงควรช่วยกันดูแลลูก จากบทวิจัยของ สุรีย์ สุวรรณภาค, จิรนนท์ โกมลภิติสกุล และวาสนา บุญสม (2528 , 2543 , 2535) สรุปได้ผลตรงกันว่า ผู้ชายมีสถานภาพเป็นผู้นำครอบครัวเปรียบเสมือนช้างเท้าหน้า สตรีมีบทบาทในการเป็นผู้ตาม จึงสรุปได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในครอบครัวน่าจะมีจุดเริ่มมาจากพ่อ แม้ในกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นจากลูกก็อาจมาจากอิทธิพลของบทบาทพ่อ

จากบทบาทการเป็นผู้นำครอบครัวของพ่อ จึงนับว่าพ่อมีความสำคัญ และมีอิทธิพลมากในครอบครัว เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป ครอบครัวต้องปรับสภาพต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับยุคสมัย การปรับสภาพครอบครัวจึงควรเริ่มต้นที่พ่อ ดังนั้นเราควรหันมาเอาใจใส่ศึกษาบทบาทของพ่อ ดังที่ ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ (2537 : 65) ได้กล่าวไว้ว่า “ครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวและเป็นครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียวมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวน้อยลง และต่างก็มีความสับสนไม่เข้าใจในบทบาทของตน ขาดความรู้ ความพร้อมที่จะเป็นพ่อแม่ที่ดี โดยเฉพาะบทบาทพ่อนั้นมีส่วนร่วมน้อยใน

การเลี้ยงดูอบรมบุตรและมีกรณีจำเป็นไม่น้อย (และมีแนวโน้มมากขึ้น) ที่มีปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากความไม่รับผิดชอบของพ่อในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว”

จึงเห็นว่าบทบาทพ่อมีความสำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปจากแม่ ความจำเป็นและความต้องการปรับเปลี่ยนบทบาทของพ่อนี้เห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2535 : 208-209) กล่าวถึงการพัฒนาครอบครัว ความสำคัญและบทบาทของการพัฒนาไว้หลายประเด็น ส่วนของการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ข้อที่ 3 เน้นให้บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิด และในข้อที่ 4 ระบุไว้ว่า “รณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ชายและหญิงมีความสำนึกในความเป็นพ่อและแม่ และมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของบิดาในการรับผิดชอบต่อครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูบุตร” และร่างนโยบายและแผนงานในการพัฒนาสถาบันครอบครัวโดยคณะกรรมการด้านครอบครัวของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2537 : 55) ได้กล่าวถึง แผนงานพัฒนาศักยภาพของครอบครัวไว้ในข้อ 5 ว่า “ส่งเสริมบทบาทของความเป็นพ่อที่มีคุณภาพให้บุรุษมีความภูมิใจในบทบาทของพ่อ รวมทั้งส่งเสริมให้บุรุษมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบครอบครัว และเลี้ยงดูอบรมลูกให้มากขึ้นด้วย

จะเห็นว่าในปัจจุบันผู้ทำหน้าที่พ่อ ต้องปรับบทบาทของตนเพื่อร่วมรับผิดชอบต่อการศึกษากับบทบาทพ่อจึงมีความสำคัญ และได้รับความสนใจมากขึ้น วิธีหนึ่งของการศึกษาบทบาทพ่อ อาจศึกษาผ่านวรรณกรรม ซึ่งมักสะท้อนภาพสังคมและบทบาทของบุคคลในสังคม ทั้งนี้ เพราะนักเขียนเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งในสังคมย่อมได้ประสบกับบุคคลในสังคมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จึงนำประสบการณ์นั้นใส่ไว้ในผลงาน อาจโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ดังคำกล่าวของ เรณู มหาวนา (2529 : 34) ว่า “วรรณกรรมมิได้สร้างขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียนเพียงอย่างเดียว แต่นักเขียนได้สร้างสรรค์ขึ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวและมักจะสอดแทรกหรือแสดงถึงประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนที่มีต่อสังคมเข้าไปด้วย” การศึกษาบทบาทพ่อก็เช่นกัน เราอาจศึกษาได้จากนวนิยายแนวชีวิตครอบครัวซึ่งมีผู้แต่งไว้มากดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2535 : 89) ได้กล่าวถึงนวนิยายแนวชีวิตในครอบครัวไว้ว่า “ส่วนใหญ่เป็นนวนิยายของนักเขียนชั้นแนวหน้าแห่งยุค คือ เป็นนักเขียนที่ครองตลาด มีคนอ่านในระดับกว้าง มีสนามงานเขียนในนิตยสารรายตี เช่น กฤษณา อโศกสิน, สีฟ้า, โสภาค สุวรรณ, โบตัน, ว.วินิจฉัยกุล, นันทนา วีระชน, ทมยันตี และเพ็ญแข วงศ์สง่า เป็นต้น” ซึ่งในบรรดานักเขียนนวนิยายที่เกี่ยวกับครอบครัวนี้ กฤษณา อโศกสิน นับว่าเป็นนักเขียนที่น่าสนใจมากที่สุดคนหนึ่ง เพราะมีผลงานนวนิยายเกี่ยวกับครอบครัวมากและผลงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลโดยทั่วไป ดังที่ สาคร บุญเลิศ (2525 : 9)

กล่าวว่า “แนวที่ กฤษณา อโศกสิน มีความหนักแน่นเห็นจะได้แก่ นวนิยายสะท้อนชีวิตจริงที่เป็นปัญหาดูเป็นเรื่องหนักอึ้งย้อนย้อนเหมือนเรื่องราวของมนุษย์จริง ๆ” นอกจากนี้ นวนิยายแนวครอบครัวของกฤษณา อโศกสินยังได้กล่าวถึงบทบาทพ่อไว้หลายแง่มุม

ด้วยเหตุที่ผลงานในนามปากกา กฤษณา อโศกสิน มักใช้กับนวนิยายแนวครอบครัว และเป็นผลงานดีเด่นจนได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ อาทิ รางวัลวรรณกรรมดีเด่นจากองค์การ สปอ. รางวัลซีไรต์ รางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการ การพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ฯลฯ

จากความสามารถ ความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยความประณีตทำให้ กฤษณา อโศกสิน ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย) ปี พ.ศ. 2531 และได้รับคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 50 นักเขียนดีเด่นจากทั่วโลกเข้ารับเหรียญที่ระลึกครบรอบ 50 ปี กาเบรียลลามิสตรัล ซึ่งเป็น รางวัลที่ระลึกถึงนักเขียนสตรีชาวชิลี ผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม แสดงให้เห็นว่า ผลงานเขียนของ กฤษณา อโศกสิน มีคุณค่า สมควรจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์โดยละเอียด เพื่อให้ได้รับคุณค่าทางปัญญาจากวรรณกรรมดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาบทบาทพ่อจากนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เพื่อเป็น ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของตัวละครใน นวนิยายชีวิตครอบครัว

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์บทบาทและวิธีนำเสนอบทบาทของพ่อในนวนิยาย ของกฤษณา อโศกสิน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาจะทำให้เห็นบทบาทของพ่อที่ปรากฏในนวนิยาย และวิธีที่นักเขียน ใช้นำเสนอบทบาทของพ่อ ทำให้เห็นทัศนะของนักเขียนเกี่ยวกับบทบาทของพ่อในสังคมไทย ทัศนะดังกล่าวอาจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและปรับเปลี่ยนบทบาทของพ่อ เพื่อช่วยแก้ปัญหา และพัฒนาสังคมได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษานวนิยาย แนวครอบครัวของ กฤษณา อโศกสิน ซึ่งรวมเล่มตีพิมพ์ครั้งแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2528 -2538 เลือกเฉพาะที่มีบทบาทพ่อ จำนวน 31 เรื่อง ได้แก่

1. เพลิงบุญ	2. กระตอมปลายนา
3. ทะเลโลกย์	4. บัลลังก์โยบัว
5. สะพานข้ามดาว	6. ทรายัยอมสื
7. บุษบกใบไม้	8. แมลงและมาลี
9. กระเช้าสีดา	10. วิมานไม้จำปา
11. กิ่งมัลลิกา	12. ขอบฟ้าใหม่
13. ภมร	14. หลงไฟ
15. เสียงนกจากพราง	16. หน้าต่างบานแรก ✓
17. เข็มซ่อนปลาย ✓	18. เวียงระกำ
19. หลังลับแล	20. ลายหงส์
21. ถ่านเก่าไฟใหม่	22. เพลงสาป
23. รูปทอง	24. สามคม
25. เมรัยสีกุหลาบ	26. เพลงบินใบจิว
27. ชาวกรง	28. หนึ่งห้องหัวใจ
29. อุทยานเครื่องเทศ	30. เงามจันทร์
31. เนื้อใน ✓	

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้ามี่ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมและศึกษาข้อมูล ในด้านต่าง ๆ คือ
 - 1.1 ศึกษานวนิยายแนวครอบครัวของกฤษณา อโศกสินที่มีบทบาทพอปรากฏอยู่และรวมเล่มตีพิมพ์เป็นครั้งแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2528-2538
 - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพ่อที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม
 - 1.3 ศึกษาหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรม และการนำเสนอตัวละคร
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 วิเคราะห์บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่มีต่อลูก เช่น การเลี้ยงดู การเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก การแก้ปัญหาให้ลูก ฯลฯ
 - 2.2 วิเคราะห์วิธีต่าง ๆ ที่กฤษณา อโศกสิน ใช้นำเสนอบทบาทของพ่อในนวนิยาย เช่น วิธีการบรรยายหรืออธิบายพฤติกรรมตัวละครโดยผู้เขียนบรรยายเองหรือผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของตัวละครพ่อ และผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของตัวละครอื่น ฯลฯ
3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

นวนิยายแนวครอบครัว หมายถึง นวนิยายที่สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ของชีวิตในครอบครัว แสดงปัญหาและข้อคิดที่เกี่ยวกับครอบครัว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพ่อ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละคร

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพ่อ

1.1 เอกสาร มีบทความเกี่ยวกับบทบาทพ่อ ดังต่อไปนี้

จรรยา สุวรรณทัต (2537 ก : 61) กล่าวถึงบทบาทของพ่อไว้ว่า ในอดีตภายใต้สังคมไทยมักมีการแบ่งหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูอย่างชัดเจนคือ ในวัยทารกและเด็กเล็กแม่มักจะเป็นผู้กระทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในเรื่องนี้ แต่พอเด็กเริ่มเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น พ่อจึงจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในเรื่องการดูแลลูกวัยรุ่นโดยเฉพาะทางด้านระเบียบวินัยและการปูพื้นฐาน

อาชีพ อีกทั้งการดูแลสั่งสอนอบรมในเรื่องบทบาททางเพศก็แยกกันอย่างชัดเจน คือแม่ดูแลจัดการกับลูกสาว ขณะที่พ่อจะดูแลจัดการกับลูกชาย แต่การตัดสินใจสุดท้ายอยู่ที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ขณะนี้หลายสิ่งหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือ มีการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการสร้างหรือกระทำพฤติกรรมกรอบเลี้ยงดูที่เหมาะสมให้สิทธิ ให้เสียงแก่เด็กผู้เป็นลูกมากขึ้น และพ่อแม่รู้จักถอยห่างเมื่อลูกเติบโตเพื่อให้เขาตัดสินใจด้วยตัวเองมากขึ้น (2532 ข : 3-4) บิดายังเป็นตัวแทนของสังคมภายในครอบครัว และเป็นตัวแทนของครอบครัวในสังคมด้วย บทบาทแบบใช้มือตัวเองบิดาจะสามารถนำครอบครัวไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้ บิดาเป็นผู้ทำให้เด็กเป็นอิสระจากการต้องพึ่งมารดา เพื่อว่าเด็กจะได้เติบโตและยอมรับความรับผิดชอบของตน ในฐานะเป็นผู้ใหญ่ในสังคม สังคมคาดหวังให้บิดาเป็นผู้ใช้อำนาจระเบียบวินัย และใช้การตัดสินใจที่ถูกต้อง

สำหรับ จิตตินันท์ (2538 : 24) แสดงแนวคิดที่ว่า ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไปแม่บ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้อีกส่วนหนึ่งสำหรับครอบครัว พ่อบ้านจึงควรเห็นใจและยอมช่วยงานบ้านแม่บ้านบ้าง โดยเฉพาะเมื่อมีลูก งานเลี้ยงดูอบรมลูกก็เป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมกันทำ จะคาดหวังให้แม่บ้านปฏิบัติตนอย่างเมื่อคุณย่าปฏิบัติกับคุณปู่ในสมัยก่อนย่อมจะทำได้ยาก

จึงเห็นว่าบทบาทพ่อในสมัยปัจจุบันมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปพ่อจึงต้องปรับบทบาทของตนในการอบรมเลี้ยงดูลูกให้มีบทบาทและส่วนร่วมมากขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าจะเห็นว่าบทบาทพ่อมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าแม่ ดังความคิดเห็นของผู้สนใจศึกษาค้นคว้าดังนี้

ศิริวรรณ (นามแฝง) (2538 : 28) กล่าวว่า บทบาทผู้ชายในความเป็นพ่อมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าแม่ ในสภาพสังคมปัจจุบันที่ทั้งผู้เป็นพ่อและแม่จำนวนมากทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว ย่อมทำให้เวลาที่จะมีให้แก่ลูกน้อยลงไปทุกที การปรับบทบาทระหว่างชายหญิงในการทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อและแม่ให้แก่ลูกจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็นทั้งนี้ยังไม่รวมถึงการที่ครอบครัวที่แตกแยกด้วยการหย่าร้างหรือเป็นม่าย

สายสุรี จุติกุล (2537 : 27) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การเลี้ยงดูลูกแต่เดิมมักจะมอบหมายให้แม่เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด แต่สมัยใหม่นี้พ่อจะมีบทบาทขึ้น เพราะลูกต้องการพ่อเท่า ๆ กับต้องการแม่ และแม่ก็ทำงานนอกบ้านไม่เหมือนสมัยก่อนที่อยู่บ้านเลี้ยงลูกได้เต็มที่

การขอร้องและเรียกร้องให้ผู้ชายเข้ามามีส่วนในการดูแลลูก และครอบครัวจึงมีความจำเป็นไม่ใช่เพราะสตรีต้องทำงานด้วยเท่านั้น แต่การดูแลลูกเป็นเรื่องสำคัญ มีการวิจัยและการศึกษาเด็กที่มีปัญหา เช่น เด็กเรื้อรัง เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน พบว่า จะมาจากครอบครัวที่มีพ่อไม่เอาใจใส่ดูแลลูกและเป็นปัญหากับลูก ดังนั้น พ่อจึงมีความสำคัญยิ่งพอ ๆ กับแม่ในการดูแล รับผิดชอบลูกและครอบครัว ผู้ชายจึงน่าจะเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมรณรงค์บทบาทพ่อช่วยเหลือภรรยาในเรื่องงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร

ศิริติส ธรรมเจริญ (2527 : 77-79) ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นไว้สอดคล้องกัน กับบทความข้างต้นว่า เมื่อมีลูกพ่อก็มีส่วนสำคัญในการเลี้ยงลูก แม้จะมีใช้การรับผิดชอบทั้งหมดแต่พ่อแม่ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน ที่แบ่งเบาภาระเรื่องการเลี้ยงและอบรมสั่งสอนลูก ไปจากแม่ เพราะแม่มักสอนให้ลูกเป็นเด็กเรียบร้อย พูดเสียงเบา สุภาพ หรือมีแนวโน้มไปในทางอ่อน ส่วนพ่อมักสอนให้ลูกเข้มแข็ง พูดเสียงดัง กล้าหาญ ชอบต่อสู้ หรือมีแนวโน้มไปในทางแข็ง พ่อจะเป็นต้นแบบของลูกชาย ส่วนลูกสาวพ่อก็มีอิทธิพลในการเลือกชีวิตคู่ถ้าลูกประทับใจ พ่อ จะเลือกคู่ครองแบบพ่อ แต่ถ้าลูกผิดหวังในตัวพ่ออาจจะเกลียดเพศตรงข้าม พ่อที่ปฏิบัติเย็นชากับลูกสาวไม่ยอมใกล้ชิด จะทำให้ลูกคิดว่าเพศชายเป็นเพศที่ชั่วเย็น นำเบื้อหน่ายไม่ เป็นสุภาพบุรุษ ลูกอาจเป็นเด็กที่มีลักษณะเศร้าและเก็บกด หากพ่อปล่อยให้แม่อบรมเลี้ยงดู ลูกชายฝ่ายเดียว ลูกอาจมีบุคลิกลักษณะถอดแบบแม่ ไม่เหลือลักษณะของเพศชาย

ส่วนพ่อที่ประสบความสำเร็จในการงานมักหมกมุ่นกับการทำงานมากจึงนำ บุคลิกนั้นมาถ่ายทอดสู่ลูก และตั้งความหวังให้ลูกประสบความสำเร็จอย่างตน อาจส่งผลให้ลูก เป็นเด็กเครียด ชอบเอาชนะ และในที่สุดจะล้มเหลวก่อนที่จะออกไปต่อสู้กับโลกภายนอก จึงสรุปได้ว่า พ่อมีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาบทบาททางเพศกับลูก โดยเฉพาะลูกชาย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 182-183) มีความคิดเห็นว่ เด็กที่พ่อปกป้อง ตามใจมากเกินไป จะทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบ และคิดแก้ปัญหาไม่ค่อยได้ เพราะไม่ค่อย ได้มีโอกาสฝึกฝนใช้วิจารญาณ ไม่เป็นตัวของตัวเอง

สุพัตรา สุภาพ (2523 : 27-28) กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาวัยรุ่นว่ ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากตัวเด็กเองเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และอารมณ์อย่าง รวดเร็วซึ่งเป็นผลของฮอร์โมน ทำให้เกิดความวิตกกังวล เพราะไม่เข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจจะทำให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ เป็นเด็กเก็บตัวไม่สามารถปรับตัว เข้าสู่สังคม อาจเกิดโรคประสาท โรคจิต ฉะนั้นบิดาต้องช่วยแก้ปัญหา แนะนำให้เด็กวัยนี้เข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงที่เขาประสบอยู่ เพื่อช่วยลดปัญหาและทำให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ ต่อไป

นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ (2539 : 28) นักเขียนเจ้าของผลงานชุด ครอบครัวสุข สันต์ กล่าวถึงบทบาทพ่อว่ มีความสำคัญไม่แพ้บทบาทของแม่ การโอบอุ้มลูกแต่เล็ก ๆ จะ ทำให้พ่อได้ซาบซึ้ง และรู้สชาติของการเป็นพ่อ และเด็กก็มีความสุขจากการสัมผัสของพ่อ เช่นกัน ไม่ว่าพ่จะมีงานยุ่งยากอย่างไร ก็ควรหาทางจัดสรรเวลาให้ครอบครัว เช่น พาไปกิน อาหารนอกบ้านบ้าง หรือพากันไปยังสถานที่ซึ่งพ่อแม่เคยไปตั้งแต่ยังหนุ่มสาวก็ยิ่งดี พ่อควร ละเว้นสิ่งเสพติดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

นฤมล (นามแฝง) (2538 : 19-20) สรุปทิศทางของบทบาทพ่อตามความต้องการ ของลูกและบทบาทของพ่อที่ลูกไม่พึงประสงค์ จากการสัมภาษณ์เด็กในงานเวทีสิทธิเด็ก ครั้งที่ 6 ณ ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2538 พบว่ ลักษณะพ่อที่ลูกต้องการคือ

มีความรับผิดชอบในหน้าที่พ่อ รักเอาใจใส่ครอบครัว ใจดี อารมณ์ดี รู้จักแบ่งเวลาให้ครอบครัว รับฟังปัญหาของลูก ๆ ช่วยแก้ไขปัญหา ให้อภัยเมื่อลูกทำผิด ไม่ลงโทษรุนแรงมีความเป็นประชาธิปไตย เข้าใจลูก หาเลี้ยงครอบครัวให้มีความสุข ความสมบูรณ์ มีความเป็นผู้นำ ไม่ติดสิ่งเสพติด รอบคอบ กล้าหาญ

ส่วนพ่อที่ลูกไม่ชอบ มีลักษณะดังนี้ ชอบดื่มสุรา ติดสิ่งเสพติดต่าง ๆ ไม่ควบคุมอารมณ์ โมโหง่าย ชอบดุด่า ทำร้ายลูกอย่างรุนแรง ทะเลาะกับแม่หรือคนในบ้านไม่ฟังความคิดเห็นของลูก ชอบบังคับ ไม่ยุติธรรม เจ้าชู้

วิทยา นาควัชร (2526 : 60) กล่าวว่า วิชาสามีภรรยาเพราะภรรยาเป็นคนปากจัด สามีเป็นคนอ่อนแอ ในขณะที่ภรรยาชอบทำตัวเข้มแข็งเป็นผู้นำของครอบครัว จะรักลูกและปกป้องลูก ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะประดประชันด่าว่าความอ่อนแอของสามีไปด้วย ถ้าเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้น จะทำให้ลูกขาดศรัทธาในตัวพ่อ คนที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ลูกชาย เพราะปกติแล้วลูกชายจะอยากเก่งหรืออยากจะทำอย่างพ่อถ้าหากว่าเขาเห็นว่าพ่อไร้ค่า ไม่มีความหมาย เขาจะมีความรักปนเกลียด ลักษณะความเป็นผู้ชายที่ดีก็มักจะไม่ปรากฏในตัวลูกชายเหล่านั้น เขาอาจจะก้าวร้าวและต่อต้านสังคมหรือเป็นคนขี้กลัวขาดความมั่นใจตัวเองก็ได้ โดยบทบาทของพ่อแล้วพ่อจะต้องเป็นคนสร้างวินัยให้กับครอบครัว ถ้าพ่ออ่อนแอ แม่ปากร้าย วินัยในบ้านจะไม่เกิด

ศิริรงค์ ทับสายทอง (2523 : 41-45) มีความคิดเห็นว่า อิทธิพลของพ่อในครอบครัวจะมีมาก ถ้าพ่อมีเวลาอยู่กับครอบครัวอย่างสม่ำเสมอและช่วยเหลือดูแลลูกมาตั้งแต่เด็ก จะมีบทบาทสำคัญต่อลูกเป็นอย่างมาก บุคลิกภาพ และทัศนคติของพ่อในการเลี้ยงดูลูก จะมีอิทธิพลครอบครัว ถ้าพ่อเป็นคนอ่อนโยนไม่ก้าวร้าว ปล่อยให้แม่เป็นผู้มีอำนาจ บทบาทของพ่อก็จะมีอิทธิพลต่อลูกน้อย พ่อเป็นผู้ที่เด็กชายจะเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศ นอกจากนั้นยังเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กชายพัฒนาคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ ความมีวินัย ความมีอำนาจ และรู้จักจัดแนวทางในชีวิต ถ้าสัมพันธภาพระหว่างพ่อ-ลูก มีลักษณะที่ไม่เป็นที่พึงพอใจ ผลเสียต่อลูกจะเห็นได้ชัดเจน ในระยะวัยเด็ก เด็กจะขาดการแข่งขันกับเด็กรุ่นราวคราวเดียวกัน มีบุคลิกภาพที่ไม่ดี เชื่องซึม ชอบแยกตัวจากสังคม

วิทยา นาควัชร และดุณี นาทะศิริ (2526 : 43) กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่สุด ก็คือเด็กวัยรุ่นต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ และต้องการกระทำตามแบบอย่างที่ดีอันควรยึดถือปฏิบัติ ดังนั้นถ้าพ่อเป็นแบบอย่างที่ดีและให้ความอบอุ่นแก่ลูกจะทำให้ความเบี่ยงเบนทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่นลดน้อยลง

กิติกร มีทรัพย์ (2530 : 49) กล่าวว่า ลักษณะของพ่อที่ให้ความอบอุ่นแก่ลูก นานับถือเป็นหลักได้และมีความผูกพันต่อลูก ตลอดจนสามารถผสมผสานลักษณะอำนาจในฐานะผู้นำครอบครัวมักจะได้อีกชายและลูกสาวที่มีลักษณะเป็นชายและหญิงอย่างแท้จริง

ความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของพ่อแม่สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ลอค (ชูศรี หลักเพชร. 2517 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1964 : 138) ว่าเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพนั้น โดยทั่วไปเนื่องมาจากพ่อ

ดังนั้นพ่อจึงมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูก ทั้งลูกสาวและลูกชาย โดยมีผลต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่นบุคลิกภาพ ทศนคติต่อเพศชาย ต้นแบบทางอารมณ์ พฤติกรรม และบทบาททางเพศ

บทบาทพ่อยังมีอิทธิพลสำคัญต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของลูก มีผู้ศึกษาและกล่าวถึงไว้ดังบทความในนิตยสารแม่และเด็ก (2527 : 64-65) กล่าวถึงความสำคัญของบทบาทพ่อไว้ว่ามีผู้ศึกษาวิจัยพบว่ายิ่งพ่ออยู่ใกล้ชิดอุ้มชูเลี้ยงลูกมากเท่าไร ระดับสติปัญญาของลูกจะยิ่งสูงกว่าเด็กอื่น ๆ ที่ไม่ค่อยได้อยู่ใกล้ชิดพ่อกว่าขึ้นเท่านั้น

1.2 งานวิจัย มีงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพ่อดังนี้

สวางค์ มะลิกุล (2529 : 150) รายงานการวิจัยพบว่า เด็กที่พ่อได้ร่วมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดและเต็มใจ จะทำให้มีสติปัญญาสูง มีสมาธิในการทำงานอย่างดีเลิศและแสดงความอยากเรียน อยากรู้ อยากเห็น

ส่วนในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พ่อก็จัดว่ามีบทบาทสำคัญ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2530 : 27-29) ทำการวิจัยพบว่า บทบาทของพ่อกับการปลูกฝังลักษณะใฝ่สัมฤทธิ์ในลูกโดยเฉพาะลูกชายนั้นพ่อบมีบทบาทอันสำคัญยิ่ง พ่อที่ใกล้ชิดกับลูกทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีและเลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบเผด็จการให้คำปรึกษาแก่ลูกมากกว่าออกคำสั่งบังคับลูก จะให้ผลดีที่สุด

มาริสา รัษฎิษฐ์ (2532 : 91-107) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนที่พ่อบมีบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ คือแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบรักและตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่พ่อบมีบทบาทนำมีผลดีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของลูกเป็นอย่างมาก ในลักษณะนิสัยทั้ง 6 ด้าน คือ ความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้น ความกล้าเสี่ยง ความรับผิดชอบต่อนตนเอง การรู้จักวางแผนงาน และความมีเอกลักษณ์

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่พ่อบมีบทบาทนำ ทำให้เด็กตกอยู่ในบรรยากาศของการ “รับคำสั่ง” ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กจะปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและตามใจที่พ่อแม่มีบทบาทนำทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าทำอะไร ไม่รู้จัก ไม่เข้าใจตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเองต้องพึ่งพาผู้อื่น พ่อคอยตัดสินใจแทนแทบทุกเรื่อง เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยุ่งยาก มักจะคอยหนีมากกว่าสู้ มีบุคลิกอ่อนแอ

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ที่พ่อแม่มีบทบาทนำ ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรักและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ขาดระเบียบวินัย ขาดความกระตือรือร้น ขาดหลักการและยึดตนเองเป็นใหญ่จะทำอะไรก็ทำตามใจตนเอง เห็นแก่ตัว

และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักเรียนที่พ่อแม่มีบทบาทนำกับแม่มีบทบาทนำ พบความแตกต่างดังนี้

นักเรียนที่พ่อแม่มีบทบาทนำมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความกระตือรือร้น และความกล้าเสี่ยงมากกว่านักเรียนที่แม่มีบทบาทนำ และพ่อที่เข้มงวด สัมพันธภาพระหว่างพ่อกับลูกจะไม่ค่อยดีเท่าสัมพันธภาพของแม่ที่เข้มงวด ส่งผลถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้น ความกล้าเสี่ยงและการรู้จักวางแผนต่างกันด้วย

ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของฟรอมม์ (ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ 2530 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Fromm. 1974 : unpagged) ซึ่งกล่าวว่า ลูกที่ได้รับความรักที่มีเงื่อนไขจากพ่อ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องความรับผิดชอบและรู้จักวางแผน

แบรดเบิร์น (งามตา วนินทานนท์. 2534 : 382 - 383 ; อ้างอิงมาจาก Bradburn. 1963) ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา ระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกกับตะวันออกพบว่า นักธุรกิจชาวอเมริกันมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (คะแนนเฉลี่ย = 11) สูงกว่านักธุรกิจชาวตุรกี (คะแนนเฉลี่ย = 6.5) เพราะบิดาชาวอเมริกันให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรชายแบบเป็นกันเอง เป็นเพื่อนที่ดีของบุตรและให้การส่งเสริมบุตร ในขณะที่บิดาชาวตุรกีมักใช้การวางอำนาจและกดขี่บุตรชาย และนักธุรกิจชาวตุรกีในกลุ่มตัวอย่างที่บิดาตายหรือเคยออกจากบ้านไปอยู่ทีอื่นตั้งแต่บุตรอายุ 14 ปี ก็เป็นกลุ่มที่มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มนักธุรกิจชาติเดียวกันที่อยู่กับบิดาจนโตเป็นผู้ใหญ่

จรรยา สุวรรณทัตและคณะ (2524 : ไม่มีเลขหน้า) ศึกษาแบบฉบับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมือง พบว่าผู้เป็นมารดา รายงานว่าบิดาได้แสดงความสนใจในการเลี้ยงดูบุตรทั้งทางจิตใจและร่างกายเพิ่มขึ้นอย่างมาก และบิดาเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการปลูกฝังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่บุตรโดยเฉพาะในบุตรชาย

ส่วนในด้านพัฒนาการทางสังคมพ่อแม่มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และงามตา วนินทานนท์ (2538 : ไม่มีเลขหน้า) ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง พบว่า บิดาเป็นผู้พาบุตรไปรู้จักสังคมภายนอก โดยพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสัตว์ ชนบท เป็นต้น

พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล (2533 : 165 -168) ศึกษาพบว่าทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาแต่ละด้าน มีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิง ทัศนคติของบิดาต่อการเป็นบิดาในด้านที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงมากที่สุด คือ การเป็นตัวแทนทางสังคมนอก จากนั้นทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาทุกด้าน จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมอย่างน้อย 1 ด้าน คือ ทักษะทางสังคม ส่วนทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยรวม และแต่ละด้านมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชายซึ่งมีเพียงด้านเดียว และทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาในด้านที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายมากที่สุด คือ ด้านสันทนการ นอกจากนี้ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทเป็นบิดาเกือบทุกด้าน (ยกเว้นด้านการแก้ปัญหาและการเลี้ยงครอบครัว) จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายอย่างน้อย 2 ด้าน คือ ปทัสถานทางสังคม และทักษะทางสังคม แต่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะพบว่าบิดามีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าบุตรวัยรุ่นชาย ในแง่ของการปรับตัวเอง และมีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าบุตรวัยรุ่นหญิง ในแง่ของการปรับตัวทางสังคม จากข้อมูลทั้งหมดจะเห็นว่าพ่อมีบทบาทสำคัญต่อลูกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก ด้านการแก้ปัญหาของลูก ฯลฯ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวละคร

การศึกษาวิเคราะห์ตัวละคร เราศึกษาได้จากวิธีการสร้างตัวละครของนักเขียนนั่นเอง ซึ่งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ดังที่ เจือ สตะเวทิน (2518 : 83 – 84) กล่าวถึงการศึกษาตัวละครไว้ว่าผู้แต่งแสดงอุปนิสัยตัวละครในทางต่อไปนี้

1. บอกตรง ๆ
2. กิริยาอาการ
3. ทางการสนทนาของคนอื่น รวมทั้งโดยจดหมายและอนุทิน

ส่วนมากผู้เขียนใช้ตัวละครจากชีวิต และบางทีก็ชีวิตของตัวผู้เขียนเอง แต่สอดอุปนิสัยใหม่อย่างฉลาด เพราะเขาปรับแก้ และแสดงต่อผู้อ่านเก่งด้วย แต่ทว่าหากสภาพความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ไม่ผัน เพราะนวนิยาย คือ ภาพจำลองจากชีวิตมนุษย์ ฉะนั้นจึงต้องพยายามสร้างตัวละครให้มีสภาพมีชีวิต มีวิญญาณจริง ๆ นักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่มักจะสร้างตัวละครให้เด่น ๆ จนออกมานอกหน้าหนังสือทีเดียว

วิภา กงกะนันท์ (2533 : 94 – 101) กล่าวว่า นักประพันธ์มีวิธีสร้างตัวละครหลายวิธีด้วยกัน

1. ผู้เขียนบรรยายหรืออธิบายบุคลิกภาพทั้งหมด
2. ผู้เขียนจะไม่แสดงบทบาทโดยตรงดังวิธีแรก แต่จะให้ตัวละครอื่นพูดถึง
3. ใช้พฤติกรรมของตัวละคร
4. ใช้ปฏิกริยาของตัวละครอื่นสร้างตัวละคร

สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 66) แสดงความคิดเห็นว่า การสร้างตัวละครอาจจำลองมาจากคนจริง ซึ่งมีอยู่ในสังคม เพื่อเป็นการให้นิยามชีวิตของบุคคลประเภทนั้นเป็นทำนองหุ่น สาธิตให้ผู้อ่านได้ศึกษาและเข้าใจชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ กัน หรือบางครั้งบางเรื่องตัวละครบางตัวอาจเป็นบุคคลสมมุติแทนนามธรรมบางประการ

ผู้ประพันธ์จะใช้กลวิธีสร้างนาฏการให้ตัวละครแต่ละตัว โดยใช้บทสนทนา และพฤติกรรมต่าง ๆ และให้มีนาฏการสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยของแต่ละตัว

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2534 : 150 – 152) กล่าวว่าวิธีแนะนำตัวละครมี 2 วิธี คือ

1. วิธีการแนะนำโดยตรง คือวิธีที่ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายรูปร่างลักษณะนิสัยและคุณสมบัติของตัวละครออกมาเองว่าเป็นใคร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เป็นคนชนิดใด และมีความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง เป็นต้น วิธีการแนะนำตัวละครโดยตรงมีวิธีการดังนี้

ก. ผู้แต่งบรรยายรูปร่างสมบัติ และคุณสมบัติของตัวละครอย่างละเอียดทุกแง่มุม

ข. ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครอื่น ๆ สนทนา หรือคิดเกี่ยวกับตัวละครนั้น

2. วิธีการแนะนำโดยทางอ้อม คือ วิธีที่ผู้แต่งไม่ได้เป็นผู้แนะนำตัวละครเองโดยตรง แบบวิธีแรก หากแต่คิดหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้แนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละคร วิธีการดังกล่าวนี้ ได้แก่

ก. การบรรยายการกระทำของตัวละคร

ข. การบรรยายความคิดของตัวละครนั้น

ค. การแทรกบทสนทนาของตัวละคร

การแนะนำตัวละครนั้น ฮุก (ประทีป เหมือนนิล. 2522 : 25 – 27 ; อ้างอิงมาจาก Hook. n.d. : 137 – 155) กล่าวว่าไว้ว่ามี 9 วิธี ดังนี้

1. ผู้เขียนบอกผู้อ่านโดยตรงว่าตัวละครเป็นใคร ลักษณะไหน และมีประวัติความเป็นมาอย่างไร

2. พรรณนาตัวละครและสิ่งแวดล้อม โดยการบอกบุคลิกลักษณะที่ปรากฏอุปนิสัย ภิรยาทำทางเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่น บรรยายความสัมพันธ์ของเขากับสังคมให้ชัดว่าพูดหรือทำอย่างไร

3. ให้ตัวละครสนทนา เพื่อให้เห็นอุปนิสัยของตัวละครชัดเจนขึ้น
4. แสดงให้รู้ถึงความคิดของตัวละคร วิธีนี้จะเป็นการนำให้ผู้อ่านเข้าไปในจิตใจของตัวละคร และสิ่งที่ตัวละครคิด จะช่วยให้รู้จักตัวละครได้ทางหนึ่งนอกเหนือจากการพูดและการกระทำ
5. ให้ตัวละครอื่นพูดกับตัวละครสำคัญ การให้ตัวละครอื่นพูดวิจารณ์ตัวละครสำคัญจะช่วยให้ผู้อ่านสังเกตได้ว่า ตัวละครมีปฏิกริยาอย่างไร และแสดงให้เห็นทัศนคติของบุคคลอื่นที่มีต่อตัวละครนั้นด้วย
6. ให้บุคคลอื่นพูดเกี่ยวกับตัวละครทั่วไป
7. แสดงให้เห็นถึงปฏิกริยาที่บุคคลอื่นมีต่อตัวละคร
8. แสดงปฏิกริยาของตัวละครที่มีผลต่อบุคคลอื่น อาจให้แสดงปฏิกริยาขัดแย้งกับบุคคลอื่น เพื่อดูปฏิกริยาต่อต้านต่อคนอื่นอย่างไร
9. แสดงให้เห็นถึงการกระทำของตัวละคร

โดยสรุปแล้ววิธีแนะนำตัวละคร หรือแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละคร หรือการแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละครดังกล่าวอาจกระทำได้อย่างกว้าง ๆ 2 วิธี คือ การแนะนำโดยตรง ด้วยการบรรยายว่าเป็นใคร มีลักษณะนิสัยและประวัติความเป็นอย่างไร กับการแนะนำโดยทางอ้อม คือการให้ตัวละครพูด กระทำ และคิดต่อบุคคลอื่น หรือให้บุคคลอื่นพูด กระทำ หรือคิดต่อตัวละครนั้น

วรรณ บัวเกิด (2530 : 640 – 641) กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 7 วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู หน่วยที่ 9 – 15 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชว่า ตัวละครคือผู้ที่มีบทบาทในเรื่องจากการกระทำพฤติกรรมหรือได้รับผลจากพฤติกรรม

การเสนอตัวละคร นักเขียนมีวิธีการเสนอภาพและลักษณะนิสัยตัวละครได้หลายวิธี เช่น

- ก. การสร้างเหตุการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านวิเคราะห์นิสัยของตัวละครจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิด วิธีการนี้เป็นวิธีที่ประหยัดวิธีหนึ่ง คือ เสนอเหตุการณ์และตัวละครพร้อม ๆ กัน
- ข. การบรรยายถึงตัวละครโดยตรง วิธีนี้จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและนิสัยตัวละครได้ชัดเจน
- ค. การบรรยายถึงตัวละครอย่างไม่ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านค้นหาภาพที่แท้จริงของตัวละคร วิธีนี้เป็นวิธีที่ท้าทายผู้อ่าน เพราะจินตนาการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

นอกจากนี้ตัวละครยังมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ และทัศนคติของผู้แต่งอย่างมาก จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ถึงแม้ว่าบางตอนนักเขียนมุ่งที่จะเสนอเพียงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น นวนิยายบางเล่มใช้กลวิธีให้ตัวละครเป็นผู้ดำเนินเหตุการณ์ตลอด โดยผู้เขียนไม่ต้องบรรยายสภาพเหตุการณ์เอง

นอกจากนั้น วิลยา วิวัฒน์ศร (2536 : 96 – 97) ได้แปลหนังสือ Pour Lire Le Roman ของฌอง ปีแยร์ โกลเดินสไตน์ (Jean – Pierre Goldenstein) ในหนังสือนั้นกล่าวถึงรูปแบบการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครว่า การสร้างบุคลิกลักษณะนั้นทำได้โดยตรงและโดยอ้อม การสร้างบุคลิกลักษณะโดยตรงเกิดขึ้นเมื่อเราได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครจากผู้เล่าเรื่องจากตัวละครอื่น หรือจากตัวเอกเอง

การสร้างบุคลิกลักษณะโดยอ้อม เกิดขึ้นเมื่อเราสามารถจัดข้อมูลใหม่เกี่ยวกับตัวละครได้ด้วยตัวของเขาเองข้อมูลนี้ให้มาในลักษณะที่ซ่อนอยู่ในรายละเอียดของฉากบ้าง โดยคำพูดบ้าง หรือโดยการกระทำบ้าง

ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทของพ่อในทัศนะของกฤษณา อโศกสิน โดยศึกษาบทบาทพ่อจากตัวละครในนวนิยายครอบครัวที่มีพ่อและลูกจากการนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การบรรยายหรืออธิบายพฤติกรรมตัวละคร วิธีการกล่าวถึงโดยตัวละครอื่น วิธีแสดงพฤติกรรมและความนึกคิดของตัวละครที่เป็นพ่อ

บทที่ 2

วิเคราะห์บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

นวนิยายสะท้อนสภาพสังคมเนื่องจากแสดงสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมร่วมสมัย ดังคำกล่าวของ ดวงมน จิตรจำนงค์ (2522 : 56) ว่า “วรรณกรรมนั้นย่อมสะท้อนให้เห็นภาพของสังคมเพราะว่าสังคมมีส่วนสร้างจินตนาการและความรู้สึกของนักประพันธ์ วรรณกรรมและสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อกัน ความคิดของกวีอาจเป็นตัวแทนความคิดของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือของสังคมทั้งหมด” ในบรรดาภาพสะท้อนทั้งหลายจากนวนิยายย่อมมีสถาบันครอบครัวรวมอยู่ด้วย สถาบันครอบครัวจัดเป็นสถาบันพื้นฐานและเป็นสถาบันหลักในสังคม

พ่อเป็นคนสำคัญของครอบครัวเพราะในสังคมไทยส่วนใหญ่พ่อเป็นผู้นำครอบครัว ถ้าหากพ่อทำหน้าที่ของตนอย่างดีจะส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของลูก ดังที่ จรรยา สุวรรณทัต (2534 : 11) กล่าวว่า “บิดาผู้ตระหนักในหน้าที่ของตนและกระทำตนครบถ้วนตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ ย่อมสามารถสร้างสายใยแห่งความรักและความศรัทธาให้บังเกิดขึ้นในครอบครัวโดยเฉพาะกับเด็ก ซึ่งสิ่งนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่มั่นคงของเด็กและครอบครัวที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งหลายทั้งปวงพร้อม ๆ กันไป” นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จัดเป็นนวนิยายแนวครอบครัวที่สะท้อนสภาพครอบครัวไทยได้อย่างชัดเจนผ่านบทบาทของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของพ่อมีอยู่อย่างหลากหลายในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จึงควรแก่การศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียด

ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 – 2538 รวม 31 เรื่อง โดยศึกษาเฉพาะบทบาทพ่อ นวนิยายทั้ง 31 เรื่อง สามารถแบ่งกลุ่มตัวละครพ่อได้ตามความสำคัญของบทบาทดังนี้

1. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง
2. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง

เพื่อความกระจ่างชัดของบทบาทพ่อแต่ละเรื่องในเบื้องต้นนี้จะได้เสนอเรื่องย่อของนวนิยายเป็นรายเรื่องตามลำดับเวลาของการประพันธ์

เพลิงบุญ

ใจเรื่งกับพิมลาคือเป็นเพื่อนรักกัน ทั้งคู่รู้จักกับครอบครัวของฤกษ์ซึ่งย้ายมาอยู่ใกล้บ้านพิมลาคือ ฤกษ์และใจเรื่งคบหากันในฐานะคู่รัก แต่เมื่อใจเรื่งรู้จักกับเทิดพันธ์หนุ่มนักเรียนนอกฐานะร่ำรวย เธอก็เปลี่ยนใจตกลงแต่งงานกับเทิดพันธ์ ฤกษ์เสียใจมากยิ่งพิมลาคือเป็นที่ปรึกษาจนเกิดเป็นความรัก เมื่อเรียนจบทั้งคู่จึงแต่งงานกัน ใจเรื่งใช้ชีวิตร่วมกับเทิดพันธ์อย่างหรูหรา ฟุ่มเฟือยจนฐานะยากจนลง จึงหย่าขาดจากกัน ใจเรื่งไปขออาศัยอยู่กับพิมลาคือเพราะเห็นว่าฤกษ์มีฐานะร่ำรวยขึ้น ใจเรื่งยั่วยวนฤกษ์จนมีสัมพันธ์ถึงขั้นตั้งครรภ์ พิมลาคือเสียใจมากจึงขอหย่าและกลับไปอยู่กับพ่อแม่ ฤกษ์ยอมหย่าให้ ใจเรื่งคลอดลูกแล้วย้ายมาอยู่บ้านพ่อของฤกษ์และต้องเลี้ยงดูลูกเอง ทำให้ใจเรื่งอึดอัดใจมาก ครั้นพบสุรทินเพื่อนเก่าของเทิดพันธ์ ซึ่งมีนิสัยเจ้าชู้แต่ฐานะดีจึงหนีไปอยู่กับเขา สุรทินมีภรรยาอยู่แล้วและไม่คิดจริงจังกับใจเรื่ง ใจเรื่งจึงใช้ชีวิตเสเพลมีคู่ควงคนแล้วคนเล่าจนถูกภรรยาหลวงของชายที่เธอมีสัมพันธ์ด้วยยิงตาย ส่วนฤกษ์และพิมลาคือกลับมาคืนดีกันด้วยความช่วยเหลือของพ่อฤกษ์ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

กระท่อมปลายนา

นิจวดี และกลีแต่งงานกันโดยพิจิตรแม่ของนิจวดีไม่เห็นชอบเพราะกลีฐานะยากจน แต่สมัยพ่อของนิจวดีเห็นใจเพราะกลีเป็นคนดี เมื่อแต่งงานกันแล้วทั้งคู่ไปอยู่กระท่อมปลายนาที่สร้างขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของกลี ทำให้แม่ยายคือพิจิตรไม่พอใจมากขึ้นด้วยเห็นว่าลูกสาวลำบากคงไม่มีความสุข นิจวดีประสบอุบัติเหตุตกธนาหัก พิจิตรโกรธกลีมาก กล่าวหาว่าเธอเป็นต้นเหตุทำให้นิจวดีได้รับบาดเจ็บ จึงมารับลูกสาวกลับบ้าน และวางแผนแยกนิจวดีกับกลีโดยทำให้ทั้งคู่เข้าใจผิดกัน แต่สมัยไม่เห็นด้วยจึงพยายามช่วยเหลือลูก เมื่อพิจิตรประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บก็ประจักษ์ว่า กลีไม่ใช่ต้นเหตุของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนิจวดี เธอได้รับรู้ว่าครอบครัวลูกสาวอีก 6 คน ไม่มีความสุขแม้จะมีคู่ครองที่มีฐานะดี พิจิตรเริ่มเห็นความดีของกลี จึงไม่เข้าไปวุ่นวายกับครอบครัวของลูกอีก นิจวดีกับกลีจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ทะเลโลกย์

ตระกูลเลี้ยงดูสิเรนทรา ซึ่งเป็นลูกสาวคนเดียวของตระกูลชายของเขา ตระการหายสาปสูญไปเพราะหนีคดีภัยกบฏ ตระกูลเลี้ยงหลานอย่างดีก็บังคับตามที่ตนพอใจ เขาไม่ยอมให้สิเรนทราแต่งงานกับคนรักที่ชื่อภรท ภรทจึงแต่งงานกับคนอื่น ทำให้สิเรนทราเสียใจมากจนหมดหวังในชีวิต ตระการแนะนำให้หลานสาวรู้จักกับโสमतและสาณี ซึ่งเป็นหลานชายหญิงของอัมพูข สาณีสนิทสนมกับสิเรนทราและทราบเรื่องของเธอก็เลยให้พี่ชายฟัง โสमतสงสารเธอมาก ตั้งใจจะช่วยให้เธอเข้มแข็งขึ้น ต่อมาสิเรนทราได้พบกับภรทซึ่งกลับมาจากต่างประเทศก่อนภรรยา เขากลับมาสานสัมพันธ์กับสิเรนทราอีกครั้งและขอเธอแต่งงานโดยสัญญาว่าจะหย่าขาดจากภรรยา ทำให้สิเรนทราใจอ่อนและเริ่มต่อต้านการบังคับของตระกูลผู้เป็นปู่ ตระการจึงขัดขวางโดยให้สิเรนทราแต่งงานกับโสमत ทั้งที่รู้ว่าในรยาลานสาวอีกคนชอบโสमतอยู่ แต่ขณะเดียวกันตระกูลก็รู้ว่าโสमतแอบชอบสิเรนทรา สิเรนทราแต่งงานกับโสमतแต่ในนามเพื่อหนีการควบคุมของปู่ เธอเชื่อใจที่โสमतสัญญาว่าจะยอมหย่าให้หากภรทหย่าขาดจากภรรยาได้ เมื่ออยู่ด้วยกันเธอเริ่มเห็นความดีของโสमतและรักเขา อัมพูขช่วยให้ตระกูลเปลี่ยนแนวความคิดที่เลี้ยงหลานอย่างเข้มงวดจนเขายอมปล่อยวางความคิดเหล่านั้น ทำให้ตัวเขาและลูกหลานได้ใช้ชีวิตอย่างสบายขึ้น

ส่วนภรทหมดหวังในตัวสิเรนทรา เพราะภรรยาไม่ยอมหย่าให้ เขาจ้างนพสามีของสาณี ซึ่งติดยาเสพติดจนขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีให้ฆ่าโสमतด้วยต้องการให้สิเรนทราและสมบัติของเธอดตกเป็นของเขา ตระการพ่อของสิเรนทรากลับมาและช่วยโสमतไว้ทัน ทุกคนจึงปรับความเข้าใจกันได้และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

บัลลังก์ไยบัว

รลิกรู้จักกับเมธวดี ตามคำแนะนำของนเรนทร์ ซึ่งเป็นเพื่อนรัก รลิกสนใจเมธวดี ต่อมาเมธวดีติดใจให้รลิกไปวาดรูปให้จาตุรนต์เจ้าของกิจการทอผ้าจนรลิกได้รู้จักกับปุตตรา ลูกชายของจาตุรนต์ รลิกและปุตตราไม่ถูกอหยาศัยกัน รลิกจึงไม่ยอมทำงานให้จาตุรนต์ แต่ก็จำใจรับงานเพราะความดีของเขา จาตุรนต์สนิทสนมกับรลิกมากขึ้นเพราะรลิกสู้กับคนร้ายที่ชิงทรัพย์เขาจนรลิกได้รับบาดเจ็บ จาตุรนต์กังวลขึ้นความประพฤติของปุตตรามาตลอด เพราะหวังให้เขาเป็นผู้สืบทอดกิจการของครอบครัว จาตุรนต์ปรับทุกข์กับรลิกเรื่องปุตตราที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และมีความสัมพันธ์กับสุรสีห์เพื่อนชายที่กลับมาจากต่างประเทศด้วยกัน ครั้นปุตตรารู้ว่าพ่อปรึกษาเรื่องของตนกับรลิกจึงไม่พอใจ

ปุตตราและสุรสีห์รู้จักกับภักดีในวงการพนัน ภักดีเป็นสามีของมีนะเรย์พี่สาวของ เมธวดี ภักดีติดหนี้การพนันสุรสีห์ และยอมมีเพศสัมพันธ์กับสุรสีห์เพื่อใช้หนี้ ปุตตราตามไป แสดงความหึงหวงที่บ้านของเมธวดี ทั้งคู่จึงได้รู้จักกับเมธวดี จาตุรนต์ชักนำไปปุตตราชอบ กับเมธวดี ปุตตราต้องการแก้แค้นความไม่ซื่อสัตย์ของสุรสีห์และแกล้งรักเพราะรู้ว่ารักชอบ เมธวดี ปุตตราจึงยอมตามใจพ่อ รักเป็นทุกข์มากเพราะเขารักเมธวดี ส่วนสุรสีห์เสียใจมากจน กินยาตาย แต่ปุตตราก็ยังคงไม่สนใจเพราะตั้งใจจะเลิกพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้ของตนเพื่อพ่อ สุรสีห์ไปปรับทุกข์กับรักและแกล้งสนิทสนมกับรักเพื่อยั่วปุตตรา ซึ่งก็ได้ผลปุตตรากลับไป มีสัมพันธ์กับสุรสีห์อีก จาตุรนต์ผิดหวังกับพฤติกรรมของปุตตราจึงคิดจะตัดขาดแต่รักพูดให้ เขาได้คิด ในที่สุดพ่อลูกก็เข้าใจกัน และปุตตรากับรักก็ยอมลดทิวยอมทำงานร่วมกันด้วยดี

สะพานข้ามดาว

พรวงเป็นนักธุรกิจหนุ่ม พ่อของเขาคือ เพรต ซึ่งเป็นพ่อที่ดี ให้อิสระในการตัดสินใจ แก่ลูก พรวงแต่งงานกับคล้ายวาดลูกสาวนักการเมืองเพื่อประโยชน์ของตนเอง ทั้งที่พรวงมี ภรรยาแล้ว อยู่แล้ว คือวงกนิต ชีวิตแต่งงานของพรวงและคล้ายวาดไม่มีความสุขเพราะขาด ความรักความเข้าใจกันและต่างก็หวังใช้อีกฝ่ายเป็นสะพานข้ามไปสู่ความสำเร็จ คล้ายวาดจับ ได้ว่าพรวงมีวงกนิต จึงประชดด้วยการกลับไปคบกับนาครีคนรักเก่า ทำให้พรวงไม่พอใจ นาครี ไม่มีงานทำใช้ชีวิตเสเพลไปวัน ๆ เพื่อประชดการถูกพ่อบังคับ คล้ายวาดจึงหางานให้นาครีทำ โดยเป็นผู้จัดการรงดนตรีของพาสณ์น้องชายพรวง พรวงมีน้องชายอีกคนชื่อพลายเป็นปลัด อำเภอยุชชายแดน เขาสนิทกับน้องชายคนนี้มาก จึงมักปรึกษาปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งปัญหา ครอบครัวด้วยเสมอ พรวงตัดสินใจขอลีกกับวงกนิตเพื่อตัดปัญหาความบาดหมางในครอบครัวตามคำเตือนของพ่อ พลายุถูกผู้ก่อการร้ายยิงตายสร้างความเสียใจแก่ทุกคนในบ้านอย่างยิ่งโดยเฉพาะพรวง คล้ายวาดสงสารพรวงมากทำให้ทั้งคู่ปรับความเข้าใจกันได้ในที่สุด

ทรายย่อมสี

นางนุกลกับนายเยี่ยมมีลูกสาว 2 คน คือ มณีเยงกับวงทิพย์ มณีเยงเป็นลูกที่พ่อ แม่ชื่นชมมากโดยเฉพาะเยี่ยมผู้เป็นพ่อ เพราะเป็นหญิงสาวสวยที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ ในสายตาของทุกคน แต่เบื้องหลังมณีเยงแอบมีความสัมพันธ์กับราวีเด็กหนุ่มรุ่นน้องถึงกับ เลี้ยงดูส่งเสียให้เรียน มณีเยงใช้เล่ห์เหลี่ยมโดยอาศัยความชื่นชมและความเชื่อถือที่ทุกคนมี ต่อเธอหลอกเอาเงินจากคนใกล้ชิดมาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ราวีได้รู้จักกับชลาสิน้องสาวของ สามีเวณิกซึ่งเป็นญาติของมณีเยง ราวีชอบชลาสินิ่งดีตัวออกห่างจากมณีเยง เธอเสียใจและ

โกรธมากจึงทำให้ ชลาโล่รู้ความจริงเรื่องความสัมพันธ์ของเธอกับราวี ชลาโล่จึงเกิดพฤติกรรมของราวีจึงตัดใจจากเขา เมื่อเลิกกับราวีแล้วมณียอมเป็นเมียของบรูณะเพราะต้องการเงินและความก้าวหน้าในอาชีพจากเขา เมื่อญาติของมณีรู้ความจริงต่างก็ผิดหวังในตัวเธอ แต่ไม่กล้าเล่าเรื่องมณีให้ยายเย็บมู มณีไม่ทุกข์ร้อนคงใช้ชีวิตต่อไปในแบบเดิม

บุษบกใบไม้

สามภพเป็นข้าราชการของกรมป่าไม้ระดับหัวหน้าเป็นผู้มีอุดมการณ์สูง เขารู้จักกับปีทองเพื่อนสาวของชะตา ชะตาเป็นน้องสาวชีวินซึ่งเป็นเพื่อนรักของสามภพ ตอนแรกสามภพสนใจปีทอง แต่เมื่อรู้ว่าปีทองเป็นคนเอาแต่ใจตัว ก้าวกัน ใช้ชีวิตอย่างไร้แก่นสารเพราะพ่อตามใจ เขาก็หมดความสนใจเธอและรู้สึกต่อต้านเมื่อรู้ว่าปีทองเป็นลูกสาวของประจันอดีตป่าไม้จังหวัดที่เคยเป็นชาวอีสานเรื่องทุจริตในการตัดไม้ทำลายป่า ส่วนปีทองแสดงออกอย่างชัดเจนว่าชอบสามภพ เธอวางแผนชวนเพื่อนไปเที่ยวที่เขียงรายซึ่งสามภพทำงานอยู่เพื่อหาทางสนิทสนมกับเขา เมื่อปีทองกลับมาบ้านรู้ว่าปานทองพี่ชายคนโตประสบอุบัติเหตุถึงแก่ความตายเธอเสียใจมาก จึงลดการเที่ยวเตร่ลงและพยายามปรับปรุงตัวให้มีคุณค่าขึ้นด้วยการหางานทำเพื่อเอาชนะใจสามภพ สุดท้ายคู่รักเก่าของสามภพติดตามสามีคือรักษ์มาติดต่อธุรกิจที่เขียงราย รักษ์ถูกยิงตายแต่จับตัวฆาตกรไม่ได้ ปีทองพบกับสุดท้ายซึ่งขึ้นไปค้นหาผู้อยู่เบื้องหลังการตายของสามีพร้อมกับคณะปราบปรามยาเสพติด สุดท้ายกลับมาสร้างความสัมพันธ์กับสามภพใหม่ ทำให้ปีทองเสียใจมาก

สามภพลงมากกรุงเทพฯ เพื่อรับคำสั่งย้ายเขาได้เห็นว่าปีทองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจึงยอมรับกับเธอว่า ชอบเธอมากแต่ไม่อาจแต่งงานด้วยได้เพราะเธอเป็นลูกของคนทีละโกงชาติ สามภพย้ายไปรับราชการที่ภาคอีสานและยังคงทำหน้าที่ปลูกป่าต่อไปตามอุดมการณ์

แมลงและมาลี

ฉายฉันและเดือนเย็นทำงานอยู่ที่เดียวกัน ทั้งคู่แต่งงานกันด้วยความรักมีลูกสาวหนึ่งคน ครอบครัวนี้มีเพื่อนสนิทอยู่ 3 ครอบครัว คือ ครอบครัวของสิงขรกับมल्ली บัญชา กับสุไร ละหานกับฝอยฝน ฉายฉันเป็นคนเจ้าชู้ไม่สนใจครอบครัวมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่นมากหน้าหลายตา แม้แต่กับมल्लीภรรยาของสิงขร ฉายฉันแอบมีความสัมพันธ์กับกันเกศ เพื่อนสนิทของเดือนเย็นทำให้ทิวทองและวายุชายหนุ่มที่เคยหลงรักเดือนเย็นและทำงาน

ที่เดียวกันสงสารเธอมาก มลู้รู้เรื่องความสัมพันธ์ของนายฉันทกับกันเกศจึงเล่าให้เดือนเย็นฟัง มลู้มีความสัมพันธ์กับอัศนีจนครอบครัวของเขาแตกแยก แต่สังขรสามีของมลู้กลับวางเฉยในความประพฤติของภรรยา การที่นายฉันทสนใจโหราศาสตร์ทำให้เดือนเย็นสนใจตามไปด้วย เพื่อนฝูงมักนำดวงของตนและคนที่รู้จักมาให้ดูเวลาที่เกิดปัญหา ทำให้นายฉันทและเดือนเย็นได้รู้เรื่องราวชีวิตที่เป็นปัญหาของแต่ละครอบครัวอย่างละเอียด ต่อมาทิวทองพาดูริยาหญิงที่ผู้ใหญ่เห็นว่าเหมาะสมกับเขามาทำงานในตำแหน่งเลขานุการของนายฉันททำให้นายฉันทและดูริยาชอบพอกัน แต่ดูริยาตัดใจจากนายฉันทเพราะเกรงใจเดือนเย็นและห่วงชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ฉันทและเดือนเย็นจึงอยู่ด้วยกันโดยที่เดือนเย็นเป็นฝ่ายอดทนตลอดไป

กระเช้าสีดา

รำน่าเป็นเด็กในอุปการะของลือมาตั้งแต่เกิด เมื่อลือแต่งงานกับน้ำพิงค์และมีลูกคือน้ำพราว รำน่าก็ช่วยทำหน้าที่พี่เลี้ยงลูกและทำงานบ้าน รำน่าหลงรักลือ เธอไม่ชอบผู้หญิงทุกคนที่ใกล้ชิดรวมทั้งน้ำพิงค์ด้วย แต่รำน่าก็ทำตัวเป็นทีปรักษาและรับฟังน้ำพิงค์เสมอ ลือเป็นคนเจ้าชู้สร้างความเจ็บช้ำให้แก่ น้ำพิงค์ จนในที่สุดน้ำพิงค์ทนไม่ได้จึงไปร่วมหุ้นเปิดร้านขายของกับรติซึ่งเป็นเพื่อนรัก อำพนน้องสามีของรติมาหลงรักรำน่า แต่เธอไม่ชอบกลับเลือกคบเวไนยเพื่อนของอำพนแทนเพราะฝ่ายหลังร่ำรวยกว่า น้ำพิงค์ขอหย่าจากลือเพราะทนความเจ้าชู้ของเขาอีกต่อไปไม่ได้ เธอแยกไปอยู่กับลูกโดยมีอำพนเป็นเพื่อนชายคนใหม่ รำน่าจึงได้โอกาสครอบครองลือ แต่เขาไม่ได้ยกย่องเธออย่างออกหน้าออกตาทำให้รำน่าโกรธมาก จึงตัดสินใจไปทำงานกลางคืนที่คลับของพาทีญาติของเวไนยตามที่เวไนยฝากฝังให้ รำน่ารู้จักกับจรินทร์เศรษฐีใหญ่ รำน่ายอมเป็นเมียเก็บของจรินทร์ตามคำแนะนำของพาทีทั้งที่ยังเป็นภรรยาของลืออยู่ เวไนยรู้เรื่องทั้งหมดของรำน่า และรู้ว่าเธอหลอกใช้เขามาโดยตลอดจึงเสียใจมากจนกินยาตายแต่แม่ของเขาช่วยไว้ได้ทัน เวไนยเล่าเรื่องความลับของรำน่าให้พาทีฟัง พาทีจึงนำความลับนั้นมาขู่เชิญเอาเงินจากเธอ รำน่าไม่พอใจจึงคิดกำจัดพาทีและหวังจะใช้ทั้งพาทีและจรินทร์เป็นเครื่องมือของเธอ พาทีรู้ทันจึงวางแผนหลบหลีก รำน่าโดยให้เวไนยนำความลับของรำน่าไปเล่าให้ลือฟัง เมื่อลือรู้แผนการของรำน่าเขาผิดหวังและเสียใจมากจึงกลับไปขอคืนดีกับน้ำพิงค์แต่เธอไม่ยอม เมื่อความลับของรำน่าถูกเปิดเผยขึ้นจรินทร์โกรธรำน่ามาก เขาบอกเลิกและทวงทรัพย์สินทั้งหมดที่ให้เป็นคืน รำน่ากลับไปอยู่กับลือที่บ้านแต่ทนรับสภาพความผิดหวังไม่ได้จึงแยกออกไปอยู่ที่อื่นตามลำพัง

วิมานไม้จำฉา

กริมเป็นลูกสาวคนเดียวของดิษฐ์และรสสุคนธ์ ครอบครัวของเธออยู่ในระดับมหาเศรษฐี จาริเพื่อนของกริมพาอาสาพี่ชายของเธอมาขอร้องให้กริมช่วยของานจากพ่อของกริมให้อาสาทำ กริมรู้สึกสนใจอาสาและอาสาเองก็หวังจะได้ทรัพย์สินของกริมมาแก้ปัญหาหนี้สินของครอบครัว ทั้งคู่จึงสนิทสนมกัน ในขณะเดียวกันดิษฐ์ก็แนะนำให้กริมรู้จักกับอรชุนลูกชายของเพื่อนเพื่อหวังให้ชอบพอกัน แต่กริมต้องการแต่งงานกับอาสา ดิษฐ์จึงตามใจ ทั้งคู่แต่งงานกันได้ไม่นานก็ต้องเลิกกันเพราะอาสาแสดงธาตุแท้เรื่องความเจ้าชู้และเห็นแก่ได้ออกมาก่อน หย่าขาดจากกันดิษฐ์ต้องยอมจ่ายเงินให้อาสาเพื่อแลกเปลี่ยนกับอิสรภาพของกริม หลังจากนั้นไม่นานดิษฐ์ก็เสียชีวิต กริมเสียใจมาก อรชุนเข้ามาช่วยปลอบใจจนกริมเห็นความดีของเขายอมใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันโดยไม่มีการแต่งงาน แต่ภายหลังกริมรู้ว่าอรชุนเป็นคนลักเพศ เธอทนรับสภาพไม่ได้จึงเลิกกัน กริมรู้จักชอบพอกับทองแท้ แต่ไม่ด่วนตัดสินใจเรื่องการใช้ชีวิตคู่อีก เพราะกลัวจะผิดพลาดอย่างในอดีต

กิงมัลลิกา

มัลลิกามีลูก 3 คน คือ ลตามาลย์ วัลลียา และอาคม ลตามาลย์แต่งงานกับเทอมมีลูก 2 คน คือ เทพนมหรือตั้มกับมุ่ม วัลลียาแต่งงานกับปวิรรตมีลูกสาว 2 คน คือ มัลลัยรายกับสายน้ำผึ้ง เทอมตามใจตั้มโดยซื้อรถยนต์ให้จนเป็นเหตุให้ขับรถชนคนตาย ตั้มอับอายไม่ยอมไปเรียน ครั้นถูกเกลียดล่อมมากเข้าก็หนีออกจากบ้านไปกับเพื่อนชื่อมะแม ซึ่งมีปัญหาครอบครัวแตกแยก ทุกคนเป็นทุกข์ที่ตั้มหายไป พ่อแม่ติดตามหาจนพบ มัลลิกาผู้เป็นย่าจึงแก้ปัญหาด้วยการส่งตั้มไปเรียนต่อต่างประเทศ มะแมหนีออกจากบ้านมาอยู่กับมัลลิกาเธอสงสารจึงให้อยู่ด้วย วัลลียาแยกทางกับปวิรรตเพราะวัลลียาชอบใช้อำนาจกับสามี เขาจึงไปมีผู้หญิงอื่นทำให้มัลลัยรายลูกสาวคนโตมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม เพื่อประท้วงการแยกทางของพ่อแม่ ส่วนอาคมมักมีเรื่องบาดหมางกับชดช้อยเพราะชดช้อยช่วยเหลือญาติพี่น้องมากเกินไปจนครอบครัวเดือดร้อน ชดช้อยพาหลานชายเข้ามาอยู่ในบ้านแล้วหลานชายสมคบกับคนอื่นมาขโมยของในบ้านและทำร้ายมัลลิกา มัลลิกาให้ความสำคัญแก่ครอบครัวมาก ปัญหาทุกสิ่งในบ้าน คลี่คลายไปในทางที่ดีได้เพราะมีมัลลิกาเป็นหลักและเป็นที่พึ่งพิงของทุกคน

ขอบฟ้าใหม่

กลางดาวเป็นลูกสาวของวราห์เธอถูกพ่อเลี้ยงมาอย่างประคบประหงมดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ต้องอยู่ในโอวาทของพ่อตลอดเวลา เมื่อเธอผิดหวังในความรักครั้งแรกจึงเก็บตัวเงียบอยู่กับบ้าน กลางดาวได้รู้จักกับพรหมพิทักษ์และต่างใจ พรหมพิทักษ์หลงรักกลางดาว ซึ่งเธอก็ไม่รังเกียจเขา พรหมพิทักษ์ติดต่อกับกลางดาวด้วยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย เพราะหวังว่าจะทำให้กลางดาวลืมความผิดหวังครั้งแรกได้ ส่วนต่างใจเพื่อนสนิทของพรหมพิทักษ์ก็หวังว่าความรักจะทำให้พรหมพิทักษ์มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เลิกน้อยใจที่พ่อแม่ทอดทิ้งเขาไว้กับลุง แต่เมื่อกลางดาวสนิทสนมกับพรหมพิทักษ์มากขึ้นและรู้ว่าพรหมพิทักษ์ขาดความเป็นผู้นำตรงกันข้ามกับต่างใจที่ถูกพ่อฝึกให้มีความรับผิดชอบและเป็นผู้นำมาตลอด กลางดาวจึงเริ่มหันเหความสนใจมาที่ต่างใจทั้งที่รู้ว่าเขามีคนรักแล้ว เอื้อมคนรักของต่างใจขอเลิกกับเขา กลางดาวทนความอ่อนแอของพรหมพิทักษ์ไม่ได้จึงปฏิเสธเขา พรหมพิทักษ์เสียใจมากประกอบกับถูกเพื่อน ๆ ดุถูกว่าเขาต้องฟังพาต่างใจตลอดชีวิตจึงย้ายไปอยู่ตามลำพังเพื่อพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่าเขาเข้มแข็งพอที่จะรับผิดชอบตนเองได้ พรหมพิทักษ์ได้รู้จักกับสระบัวตามคำแนะนำของเอื้อม สระบัวเห็นว่าพรหมพิทักษ์ฐานะดีหวังยึดเป็นที่พึ่ง ลุงของพรหมพิทักษ์ตายแต่ไม่ได้ยกทรัพย์สมบัติใด ๆ ให้เขาเลยทำให้พรหมพิทักษ์น้อยใจและผิดหวังมากจึงใช้ชีวิตเสเพลยิ่งขึ้น หลังจากที่กลางดาวเลิกกับพรหมพิทักษ์ ต่างใจก็ไม่เคยติดต่อกับกลางดาวอีกเลย แต่เมื่อพรหมพิทักษ์มีเรื่องผิดหวังเสียใจ ต่างใจเห็นใจเพื่อนจึงยอมไปพบกับกลางดาวเพราะคิดว่าอาจช่วยให้เพื่อนสมหวังในรักได้ กลางดาวยอมกลับไปเรียนและดำเนินชีวิตใหม่ตามคำแนะนำของต่างใจ แต่พรหมพิทักษ์เข้าใจว่าเพื่อนทรยศแย่งคนรักจึงผิดใจกัน ต่างใจพิสูจน์ความจริงใจจนพรหมพิทักษ์เข้าใจ ทั้งพรหมพิทักษ์และกลางดาวต่างเริ่มต้นดำเนินชีวิตตามแนวทางของแต่ละคนอย่างมีความสุขในที่สุด

กมร

เจียด และลิภา มีลูกสองคน คือ หนูพุก กับจิ้งหรีด เจียดเป็นคนรักครอบครัว เขาชอบให้ภรรยาปรนนิบัติใกล้ชิดตลอดเวลา สร้างความอึดอัดใจแก่ภรรยามาก ครั้งหนึ่งเจียดจำยอมให้ลิภากลับไปดูแลแม่ซึ่งเจ็บป่วยและจัดงานศพหลังจากแม่เสียชีวิต ภายหลังลิภาต้องไปจัดการเรื่องมรดกอีกครั้งหนึ่ง เธอประสบอุบัติเหตุต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลหลายวัน การต้องแยกกันอยู่ทำให้เจียดต้องทำหน้าที่ต่าง ๆ แทนภรรยา เขาจึงเริ่มรู้สึกตัวปรับปรุงตนเองช่วยแบ่งเบากภาระในบ้าน ทำให้ลิภาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสามี

เจียมมีเพื่อนสนิท 2 คน คือ ยล และคำหลวง ทั้งคู่มีนิสัยเจ้าชู้สร้างความทุกข์ให้แก่ครอบครัวมาก ยลมีภรรยาน้อยทำให้เป๊าะลูกสาวของเขาประท้วงพฤติกรรมของพ่อโดยทำตัวเซเพล ในที่สุดเป๊าะติดโรคจากเพื่อนชาย ส่วนคำหลวงแม้จะไม่มีภรรยาใหม่เป็นตัวเป็นตน แต่ความเจ้าชู้ของเขาก็ทำให้ทองพันซึ่งเป็นภรรยาหมดความสุข เธอคอยตามอาละวาดผู้หญิงทุกคนที่คำหลวงไปติดพัน จนไม่มีเวลาดูแลลูก และในที่สุดเธอก็ป่วยทางจิตจนต้องเข้าโรงพยาบาล หลังจากเกิดเรื่องเป๊าะทำให้พ่อทั้งสามครอบครัวได้สำนึกหันมาเอาใจใส่ครอบครัวมากยิ่งขึ้น

หลงไฟ

ก้านแก้วเรียนเก่ง มีความทะเยอทะยานแต่ฐานะทางบ้านยากจน เธอต้องการเรียนสูง ๆ พ่อจึงนำมาฝากไว้กับป้าจนเรียนจบปริญญา มีงานทำแล้ว อาวุธและกฤษฎระเป็นชายหนุ่มที่มาหลงรักก้านแก้วแต่เธอไม่ชอบเพราะทั้งคู่ฐานะยากจน เธอปรารถนาความสุขสบายจึงเอาตัวเข้าแลกกับเงินมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ก้านแก้วมีเพื่อนรักชื่อซาลา ซาลาฐานะยากจนอาศัยอยู่กับแม่และน้อง เธอต้องหาเงินช่วยเหลือครอบครัวและส่งตัวเองเรียนจนสำเร็จมีงานทำ ก้านแก้วได้รู้จักกับโซน โซนหน้าตาดีและมีฐานะดีมาก เขาเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวถูกพ่อแม่ตามใจมาตลอดจึงใช้ชีวิตเซเพล ก้านแก้วจึงหมายใจจะยึดเขาเป็นที่พึ่งเพื่อพยุงฐานะของตน แต่ครั้งอยู่กับเขาแล้วจึงรู้ว่านอกจากจะพึ่งโซนไม่ได้แล้วยังถูกโซนผลาญเงินที่สะสมไว้จนหมดไปด้วย ก้านแก้วคิดจะเริ่มต้นชีวิตใหม่กับกฤษฎระแต่ทนความลำบากของชีวิตในชนบทไม่ได้ต้องกลับมาใช้ชีวิตอย่างเดิมอีก จนถูกเขี้ยวซึ่งมีอาชีพแมงดาคุมตัวเพื่อหวังผลประโยชน์จากตัวเธอ ความลำบากทำให้ก้านแก้วตัดสินใจหนีเขี้ยวไปอยู่กับเหียนหนุ่มต่างชาติ แต่ในที่สุดก้านแก้วก็รู้ว่าถูกหลอกมาขายตัวเธอขัดขืนจึงถูกทารุณจนตาย

เสียงนกจากพราง

รอยและลานดาเป็นสามีภรรยาที่พร้อมพร้อมสมบูรณ์ในสายตาคนทั่วไปเพราะทั้งคู่มีฐานะและหน้าที่การงานดี มีลูก 1 คน คือ เด็กชายรอม รอยรักลูกมากไม่อยากให้ไปอยู่โรงเรียนประจำแต่ลานดาไม่ยอม ทั้งสองคนขัดแย้งกันเรื่อยรอยทนความจู้จี้จระเบียดของลานดาที่มีต่อเขาและลูกไม่ได้ ส่วนลานดาก็ทนความสะเพร่าขาดระเบียบของรอยไม่ได้เช่นกัน ทั้งสองคนจึงทะเลาะกันเป็นประจำ จนในที่สุดรอยได้รู้จักและสนใจสาลินน้องสาวของสุมาลา สุมาลาเป็นภรรยาของพงษ์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของรอย เมื่อลานดารู้ ทนไม่ได้จึงขอย้ายและประทัดชีวิตโดยคบหาสมาคมกับสุทุมหนุ่มรุ่นน้องจนเกือบเสียที่แต่ลานดาขับรอนี้

ออกมาจากโรงแรมจนเกิดอุบัติเหตุ รอยรู้ข่าวจึงมาดูแลเพราะเห็นแก่มนุษยธรรม ลานดา
สำนึกในความบกพร่องของตนจึงขอให้รอยกลับมาคืนดีกันใหม่ โดยเธอสัญญาว่าจะปรับตัว
ให้ดีขึ้น รอยสับสนเพราะต้องการแต่งงานกับสาลินแต่สาลินปฏิเสธและขอร้องให้รอยกลับไป
คืนดีกับลานดาพร้อมทั้งขอให้เขายอมปรับตัวเข้าหาลานดาบ้าง รอยจึงตัดใจจากสาลิน

หน้าต่างบานแรก

ฉายาตัวเอกของเรื่องเป็นวัยรุ่น ลูกชายคนเดียวของโคมและตระการ เขาได้รับการ
เลี้ยงดูมาอย่างดี ในครอบครัวระดับกลาง ฉายามีลูกกับหนึ่งลูกสาวแม่ค้าในสถานศึกษาของ
เขา ทั้ง ๆ ที่ฉายายังอยู่ในวัยเรียน พ่อแม่ของหนึ่งแยกทางกัน เพราะพ่อมีภรรยาใหม่ หนึ่ง
ไม่อยากอยู่บ้านจึงหนีตามฉายามา ฉายาสารภาพผิดกับพ่อ ตระการยอมรับสภาพและช่วย
อธิบายเหตุผลจนโคมยอมรับผิดขอครอบครัวของฉายา แต่ความประพฤติดังกล่าวทำให้
โคมซึ่งเป็นแม่สามีของหนึ่งต้องอบรมและเข้มงวดกับลูกสะใภ้ ทั้งหมดนี้สร้างความไม่พอใจ
แก่หนึ่ง จึงมีเรื่องบาดหมางระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้ ตระการต้องทำหน้าที่ไกลเกลี่ยอยู่เป็น
ประจำ หลังจากคลอดลูกหนึ่งต้องเลี้ยงดูลูกเองจึงหมดความอดทนหาทางออกไปทำงานนอก
บ้านโดยไม่ฟังคำทัดทานของใคร หนึ่งทิ้งลูกไว้กับฉายาทั้งที่เขาายังต้องศึกษาเล่าเรียน
ไม่นานหนึ่งก็มีสามีใหม่ ลูกจึงอยู่ในความรับผิดชอบของฉายาเพียงคนเดียว

เข็มซ่อนปลาย

ลานดาตัดสินใจแต่งงานกับเยวียอดผู้หญิงที่แม่เลือกให้เพื่อหนีปัญหาเรื่องความรัก
ระหว่างเขากับเจิดภรรยาของเรืองบุญ เมื่อลานนาแต่งงานไปแล้วเรืองบุญจึงยอมหย่าขาด
จากเจิดเพราะต้องการแก้แค้นที่ทั้งคู่คบเป็นชู้กัน เจิดกลับมาอยู่บ้านสร้างความเสียใจกับ
ชนะพ่อของเธอมากที่ไม่ได้ดูแลอบรมเจิดให้ดี ส่วนลานนาหลังจากแต่งงานแล้วก็ยังไม่
สามารถลืมเจิดได้จึงไม่มีความสุขในชีวิตสมรส เจิดมีผู้ชายมาติดพันหลายคน คนหนึ่งคือบุเรศ
บุเรศเป็นคนดี ทุกคนในครอบครัวเจิดจึงสนับสนุนเขาโดยเฉพาะพ่อของเจิด แต่เจิดยังไม่
สามารถตัดใจจากลานนาได้จึงคบกับบุเรศอย่างเพื่อน เยวียอดภรรยาของลานนารู้ระแคะ
ระคายว่า ลานน่ายังติดต่อกับหญิงอื่นจึงปล่อยให้ตนเองท้องเพื่อผูกมัดลานนา ขณะที่ลานนา
ถูกย้ายไปทำงานที่เชียงใหม่ คณะของเจิดก็ไปเที่ยวที่นั่นจึงได้พบกับลานนาขณะที่เยวียอด
ขึ้นไปเที่ยวด้วย กลับจากเที่ยวครั้งนั้นเยวียอดแค้นลูก ส่วนลานนาก็หวงกลับมาสาน
สัมพันธ์กับเจิดอีก เยวียอดรู้ เธอโกรธมากจึงยิงลานนาและขอหย่า ลานนาไม่ยอมหย่า
เจิดเสียใจมากจึงตัดใจจากลานนาโดยมีบุเรศเป็นกำลังใจให้เธอลืมลานนาได้

เวียงระกำ

เครือวัลย์และทองคำช่วยกันสร้างตัวจากความยากลำบากจนมีฐานะร่ำรวยเป็นที่รู้จักดีของคนในจังหวัด ทั้งคู่มีลูก 3 คน คือคิมหันต์ เหมันต์ และฝนทอง เครือวัลย์รักคิมหันต์ลูกชายคนโตมากที่สุด ตามใจและวาดหวังกับเขาไว้มาก ทองคำไม่เห็นด้วยกับการตามใจนั้นแต่ไม่กล้าขัดใจเครือวัลย์ เมื่อคิมหันต์แอบจดทะเบียนสมรสกับฝ่ายคำลูกสาวของกลอยหญิงม่ายธรรมดา ๆ คนหนึ่งและพากันไปเรียนต่อต่างประเทศ เครือวัลย์จึงผิดหวังมากและรังเกียจไม่ยอมรับฝ่ายคำเป็นสะใภ้ถึงแม้จะมีหลานคือรีน่าแล้วก็ตาม คิมหันต์ติดการพนันอย่างหนักโดยที่เครือวัลย์ไม่รู้ เขาทำให้ลูกเมียเดือดร้อนมาก คิมหันต์และฝ่ายคำหย่าขาดกันหลังจากจบการศึกษาเนื่องจากคิมหันต์เลิกการพนันไม่ได้ ทั้งคู่ยังติดต่อกันอยู่เพราะฝ่ายคำเห็นแก่อนาคตของลูก เครือวัลย์ดีใจที่คิมหันต์หย่าขาดจากฝ่ายคำ คิมหันต์ใช้อุบายหลอกเอาเงินจากแม่ไปเล่นการพนัน ที่บ่อนเขารู้จักกับสวี่เมียเก็บของอุดมผู้มีอิทธิพลจนมีความสัมพันธ์กันฉันชู้สาว ทองคำสงสัยการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยของคิมหันต์จึงสืบถามจนรู้ความจริงและบอกให้เครือวัลย์รู้ เธอไม่เชื่อแต่ภายหลังรู้ความจริงจึงเสียใจผิดหวังมากจนล้มป่วย และไม่ให้เงินลูกอีกต่อไป คิมหันต์ยังคงเล่นการพนันต่อไปเพราะได้เงินจากสวี่ สวี่โกงเงินจากการค้ายาเสพติดร่วมกับนายอุดม สวี่ถูกฆ่าพร้อมกับคิมหันต์ เครือวัลย์เสียใจมากแต่ก็ได้คิดจึงเลิกโกรธเกลียดฝ่ายคำ

หลังลับแล

เดียงสาเด็กสาวอายุ 18 ปีถูกแม่ขายให้มาเป็นเมียเก็บของรอบเพื่อหวังให้ลูกสุขสบายได้เรียนหนังสือ รอบเช่าบ้านให้เดียงสาอยู่ข้างบ้านของจานเชิงซึ่งเปิดเป็นสตูดิโอถ่ายภาพโดยบุญชัยพ่อของจานเชิงลงทุนให้ จานเชิงสนใจเดียงสาจึงชวนมาถ่ายภาพเปลือยเดียงสาดกลงเพราะต้องการเงิน ดันลูกน้องของจานเชิงก็ชวนเดียงสาถ่ายรูปเปลือยด้วยโดยไม่ให้เธอบอกจานเชิง ความใกล้ชิดทำให้จานเชิงและเดียงสารักกัน เดียงสากลัวว่าจานเชิงจะรู้เรื่องที่เธอไปถ่ายภาพกับตันและจะโกรธ เธอจึงขอฟิล์มจากตันคืน ตันไม่ยอมเพราะเห็นว่าตัวเขาถือไฟเหนือเดียงสา รอบระแวงพฤติกรรมของเดียงสาจึงจ้างนักสืบตามจนรู้เรื่องระหว่างตันกับเดียงสา รอบจ้างนักเลงซ้อมตันพร้อมกับแย่งรูปและฟิล์มมาได้ เดียงสาขอร้องให้จานเชิงรับเธอไปอยู่ด้วยเพื่อให้พ้นจากอิทธิพลของรอบ จานเชิงเกือบใจอ่อนแต่บุญชัยพ่อของจานเชิงมาขัดขวางไว้ เพราะไม่อยากให้ลูกตัดสินใจผิดพลาดและพูดให้เหตุผลจนจานเชิงเชื่อฟัง เดียงสาหนีมาที่บ้านจานเชิงและรอบตามมารับตัวกลับ เดียงสาไม่ยอมกลับ รอบจึงขู่บังคับ

และประจําเนียงสา บุญช่วยช่วยแก้สถานการณ์ไว้ได้และให้เดียงสาออกไปจากชีวิตงานเชิง เพื่อเห็นแก่ความปลอดภัยและชื่อเสียงของเขา เดียงสายนยอมและกลับไปอยู่กับแม่ที่ต่างจังหวัด

ลายหงส์

หนึ่งหรั่งและสองขวัญเป็นลูกสาวและลูกชายวัยรุ่นของชฎิล ทั้งคู่เป็นเด็กหน้าตาดี เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ชฎิลให้ความสุขแก่ลูกอย่างเลอเลิศแม้ฐานะจะไม่อํานวย เขาให้หนึ่งหรั่งหมั้นกับทศเทพ เพราะทศเทพเป็นคนดี มีฐานะตามที่เขามุ่งหวังไว้ หนึ่งหรั่งรู้จักกับวันชาติและอานนท์นักธุรกิจหนุ่มซึ่งเป็นเพื่อนของพ่อ ทั้งคู่ชื่นชอบหนึ่งหรั่ง โดยเฉพาะวันชาติเขาทุ่มเททุกอย่างให้หนึ่งหรั่งและครอบครัวเพื่อหวังให้เธอเปลี่ยนใจมาแต่งงานกับเขา ในที่สุดหนึ่งหรั่งก็แต่งงานกับทศเทพตามความต้องการของพ่อ แต่ไม่นานก็ต้องเลิกกัน หลังจากหย่าร้างหนึ่งหรั่งตัดสินใจอยู่กับวันชาติตามความเห็นชอบของชฎิล วันชาติบันดาลความสุขสบายทุกอย่างให้กับหนึ่งหรั่ง ขอเพียงให้เธออยู่ในโอวาทของเขา ระหว่างนั้น หนึ่งหรั่งรู้จักกับพารามาเศรษฐีเพื่อนของวันชาติซึ่งมีทีท่าสนใจเธอ ส่วนสองขวัญยินยอมเป็นคู่นอนของตัวผู้ชายที่ชอบเพศเดียวกันเพียงเพราะต้องการทรัพย์สินตลอดจนความเป็นอยู่อย่างสุขสบายที่ตัวให้โดยสองขวัญไม่ฟังคำทัดทานของพ่อและพี่สาว หนึ่งหรั่งให้อานนท์ช่วยเกลี้ยกล่อมน้องชายเพื่อแยกเขาจากตัว อานนท์เต็มใจช่วยเพราะหวังในตัวหนึ่งหรั่ง เช่นกัน หนึ่งหรั่งทะเลาะกับวันชาติ เธอบอกเลิกกับเขา วันชาติทวงทรัพย์สินที่ยกให้เธอคืน หนึ่งหรั่งไม่ยอมจึงไปขอความช่วยเหลือจากอานนท์และเต็มใจเป็นของอานนท์ วันชาติแค้นใจมากจ้างคนมาทำร้ายอานนท์ หนึ่งหรั่งหมดที่พึ่งจึงไปขอความช่วยเหลือจากพารา และยอมเป็นเมียเก็บของเขา เธอต้องช่วยเขาทำงานในไนท์คลับทั้งที่ชีวิตเธอไม่เคยลำบากหรือทำงานใด ๆ มาก่อน ชฎิลจึงเสียใจมากที่อนาคตของลูกไม่เป็นไปดังที่เขามุ่งหวังไว้

ถ่านเก่าไฟใหม่

อุณากรรณรู้จักมาตีโดยบังเอิญ เขาช่วยเหลือบุญประดิษฐ์ทวดของมาตีไว้ ทั้งทวดและหลานชาบซึ่งในความมีน้ำใจของเขาจึงชวนให้ไปเที่ยวบ้าน ทุกคนในบ้านถูกอัธยาศัยอุณากรรณมาก ตัวเขาเองก็รู้สึกคุ้นเคยและชอบสภาพความเป็นอยู่ในบ้านของมาตีมากเพราะคล้ายคลึงกับสภาพของครอบครัวเขาคือรักธรรมชาติและมีญาติผู้ใหญ่เลี้ยงดูแทนพ่อแม่มาจนโต อุณากรรณหลงรักรัชดาหญิงที่มีครอบครัวแล้ว แต่พยายามตั้งใจเพราะไม่ต้องการให้ญาติผู้ใหญ่ผิดหวังในตัวเขา ส่วนมาตีมีคู่รักชื่อนรา แต่ญาติผู้ใหญ่ของเธอไม่ชอบเพราะเห็นว่าเขาไม่น่าไว้

วางใจ นรานิยมเงินจากไมตรีตาของมาตีแล้วไม่รับผิดชอบ ไมตรีรักมาตีจึงยอมยกหนี้สินให้นรานิยมได้ใจขอกู้เงินไปลงทุนทางธุรกิจอีกทำให้ญาติผู้ใหญ่ของมาตีไม่พอใจมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ครอบครัวของมาตีและอุณากรรมสนิทสนมกันมากขึ้นถึงขนาดทุกคนอยากให้ทั้งสองชอบพอกัน นรานิยมไปสนใจจันทร์นางสาวของอุณากรรมโดยไม่รู้ว่าทั้งสองครอบครัวรู้จักกัน ส่วน รัชดาหลังจากหย่ากับสามีก็พยายามสานสัมพันธ์กับอุณากรรม ทำให้เขาสับสนมากจึงตัดสินใจหนีปัญหาไปเที่ยวต่างจังหวัดกับครอบครัวมาตี มาตีชวนนรานิยมไปด้วยแต่เขาไม่ไปเพราะกำลังติดพันจันทร์นางสาว การไปเที่ยวครั้งนี้ทำให้อุณากรรมและมาตีสนิทสนมกันมากขึ้น เมื่อกลับมาแล้วมาตีได้รู้ความจริงเรื่องนรานิยมกับจันทร์นางสาว เธอเสียใจมากจึงตัดขาดจากเขา ส่วน รัชดา กับสามีกลับมาคืนดีกันอีก อุณากรรมเริ่มรู้สึกตัวว่าชอบมาตีแต่ไม่กล้าไปพบเธอ ญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจึงหาทางให้ทั้งคู่พบกันและรู้ถึงจิตใจที่แท้จริงของกันและกันในที่สุด

เพลงสาป

ชูบศร ชอบพอกอยู่กับลออองค์ม่ายสาวลูกติด แต่ครอบครัวของเขาไม่ชอบเธอโดยเฉพาะซีฟพ่ของชูบศรต้องการให้ชูบศรแต่งงานกับนวนลจีลูกสาวกำพร้าคนเดียวของเศรษฐีเพื่อหวังผลประโยชน์ทางธุรกิจ ซีฟส่งชูบศรไปขัดขวางการแต่งงานของนวนลจีกับชาวต่างชาติและทำให้เธอหลงรักชูบศรแทน แต่ชูบศรกลับหนีไปอยู่กับลออองค์ ซีฟโกรธมากจึงตัดขาดลูกชาย ชูบศรไปอยู่กับลออองค์โดยลออองค์เป็นพนักงานเลี้ยงดูชูบศรทุกอย่าง เพราะชูบศรไม่ชอบทำงาน ชอบสนุกสนานกับกลุ่มเพื่อนไปวัน ๆ ครอบครัวของลออองค์ไม่ค่อยพอใจนักที่ชูบศรทำให้ลออองค์เสียงาน แต่ก็พยายามทำใจเพราะเห็นแก่ความสุขของลออองค์ ชูบศรรู้จักกับนวนลจีโดยบังเอิญเพราะนวนลจีรู้จักกับลออองค์ ชูบศรรู้สึกเสียตายนวนลจีจึงเข้าไปติดสนิทด้วยเพื่อผลประโยชน์ของพ่อจนสำเร็จพ่อจึงหายโกรธ นวนลจีหลงรักชูบศรจนขอย้ายกลับมาอยู่ในประเทศไทยพร้อมอองศาที่มีชาวต่างชาติ นวนลจีทิ้งอองศาและแย่งชูบศรจากลออองค์สำเร็จด้วยการสนับสนุนของครอบครัวชูบศร ลออองค์เสียใจจนล้มป่วย เมื่อชูบศรกลับจากเที่ยวต่างประเทศกับนวนลจีแล้วรู้สึกคิดถึงลออองค์จึงหวนกลับไปอยู่ด้วยกันอีก จนพ่อต้องตามไปจับตัวกลับมาอยู่กับนวนลจี ชูบศรใช้ชีวิตเสเพลจนติดเหล้าทำให้นวนลจีเริ่มเบื่อหน่ายพฤติกรรมของชูบศรจึงไม่สนใจเขาอีกต่อไป ชูบศรหวนนึกถึงลออองค์ย้อนกลับไปคืนดีกับเธออีกแต่ลออองค์ตัดใจจากเขาแล้วเพราะเบื่อความโลเลมกมากของเขา ชีวิตชูบศรจึงจมดิ่งอยู่กับสิ่งมั่วเมาตลอดไป

รูปทอง

รัสเซียและทีฆะเป็นพี่น้องที่แยกจากกันตั้งแต่ยังเล็กเนื่องจากพ่อแม่หย่ากัน รัสเซียลูกชายคนโตไปอยู่กับพ่อแต่พ่อไม่มีเวลาดูแลลูกจึงทำให้เขาเป็นคนก้าวร้าว ส่วนทีฆะลูกชายคนเล็กอยู่กับแม่จึงมีลักษณะอย่างผู้หญิง ชอบเพศเดียวกันเพราะไฝหาความรักจากพ่อที่ทอดทิ้งไป เมื่อพ่อตายรัสเซียต้องกลับมาอยู่กับแม่ แต่มักขัดแย้งกันเพราะความไม่เข้าใจ รัสเซียจับได้ว่า ทีฆะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ทั้งที่มีเรียวข้าวเป็นคู่รัก ด้วยความรักและสงสารน้อง รัสเซียจึงร่วมมือกับเรียวข้าวสนับสนุนให้ทั้งคู่ใช้ชีวิตร่วมกันหวังให้ทีฆะกลับมามีลักษณะสมชาย แต่แม่ไม่เข้าใจ โกรธรัสเซียมาก จนในที่สุดก็รู้ความจริง แม่ลูกจึงปรับความเข้าใจกันได้ และรัสเซียเองพบรักกับเยียหญิงสาวที่อ่อนโยน จึงลดความกระด้างในใจลงได้บ้าง

สามคม

ปิ่นหลงรักลินินลูกสาวของจเร แต่จเรต้องการให้ลูกสาวแต่งงานกับเศรษฐีนักธุรกิจในระดับเดียวกับตน จึงพยายามขัดขวางความสัมพันธ์ของทั้งคู่ ปิ่นเคยได้นำเชื้อมหญิงสาวยากจนคนหนึ่งเป็นภรรยาและมีลูกสาวด้วยกันคือ ปีม แต่เขาปกปิดไว้เพราะรังเกียจนำเชื้อม ปิ่นส่งเสียลูกโดยให้ปลายน้องชายของเขาทำหน้าที่แทน นำเชื้อมไปสมัครงานกับเพรียว ภรรยาของเรื่อนามเพื่อนของจเร ทำให้เพรียวรู้ความลับเรื่องลูกเมียของปิ่น เธอจึงนำความลับนี้ไปบอกจเรเพราะริษยาที่ปิ่นหลงรักลินินขณะที่เธอแอบรักปิ่นอยู่ จเรรับนำเชื้อมกับปิ่นเข้าไปอยู่ในบ้านหวังให้ลินินตัดใจจากปิ่น ปลายยังคงไปดูแลปิ่นที่บ้านจเร ทำให้ลินินเห็นความดีของปลายและนึกรังเกียจพฤติกรรมของปิ่น ปิ่นตามมาพบลูกเป็นครั้งแรกที่บ้านลินิน เขารู้สึกรักลูกมาก ส่วนนำเชื้อมได้เป็นเมียเก็บของจเรตามคำแนะนำของเพรียวที่ต้องการแก้แค้นลินิน ลินินกับปลายสนิทสนมและเห็นใจกัน ปิ่นรู้ความจริงว่าน้องชายรักผู้หญิงคนเดียวกับเขาจึงโกรธมากทวงบุญคุณที่ส่งเสียน้องชายมา ประมณต์พ่อของปิ่นกับปลายเข้าข้างปิ่น ปลายน้อยใจจึงแยกออกไปอยู่ตามลำพัง ปีมตกน้ำตายปิ่นเสียใจมากและเขายังต้องเสียใจมากขึ้นเมื่อลินินตัดสินใจเลือกปลาย ปิ่นจึงได้รับบทเรียนในชีวิต

เมรัยสีกุหลาบ

เต็มใจและโสภณมีลูกสาวคนเดียวคือ ดุลสี เต็มใจไปขอเด็กหญิงแรกเกิดจากหญิงโสเภณีมาเลี้ยงไว้ชื่อ ดวง เพื่อให้ช่วยงานบ้านโดยไม่ได้ปรึกษาโสภณ ทั้งคู่จึงทะเลาะกันด้วยเรื่องนี้มาตลอด เต็มใจจึงอารมณ์เสียเป็นประจำ ส่วนโสภณก็แสดงความรังเกียจดวง

และไม่สนใจครอบครัว ดวงเติบโตขึ้นมาอย่างขาดความรักความเอาใจใส่ทำให้เป็นเด็กกระด้าง แสวงหาความรักจากเพื่อนต่างเพศ ชี้อายุ ไม่สนใจเรียน เมื่อตุลสีเรียนจบกลับมาจากต่างประเทศพร้อมกับกุมภาพันธ์รักของเธอ ดวงแอบหลงรักกุมภาพันธ์จึงเลิกสนใจเพื่อนชายคนอื่น ๆ และพยายามเรียกร้องความสนใจจากเขา กุมาทำให้ความเมตตาดวงแตกแล้วว่าตุลสีจะไม่เข้าใจ จึงไม่บอกตุลสี หลังจากกลับมาอยู่บ้านได้ไม่นานตุลสีก็รู้ว่าทุกคนในบ้านต่างก็มีปัญหาด้านจิตใจ ไร้ความสุขโดยเฉพาะดวง จึงพาดวงและเต็มใจไปรักษากับจิตแพทย์จนอาการดีขึ้น ดวงริษยาตุลสีจึงแกล้งจนตุลสีโกรธมากจึงบอกความจริงว่าดวงเป็นลูกของเจเลียวยหญิงโสเภณี ดวงเสียใจจนล้มป่วยหนีออกจากบ้านไปหากุมา กุมาและตุลสีนำดวงไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล เจเลียวยมาดูแลดวงทั้ง ๆ ที่ดวงแสดงท่ารังเกียจ ดวงมีสุขภาพดีขึ้นเจเลียวยจึงตัดสินใจไม่ยุ่งเกี่ยวกับดวงอีก ส่วนโสเภณีเมื่อรู้ว่าภรรยาป่วยจึงได้คิดและสงสารที่ลูกต้องเห็นดเห็น้อยกับการดูแลครอบครัวจึงปรับตัวหันมาเอาใจใส่ครอบครัวมากขึ้น และเลิกรังเกียจ ดวง ในที่สุดดวงรู้สึกว่าคุณคนดีกับดวงมากแม้แต่โสเภณี บรรยายภาศในบ้านก็อบอุ่นขึ้น ดวงนึกถึงเจเลียวยจึงเขียนจดหมายไปหาและตั้งใจจะทำตัวให้ดีที่สุด

เพลงบินใบจั่ว

จอมทองแต่งงานกับเปลแก้วทั้ง ๆ ที่รักแสงนวล เพราะหวังใช้ความมั่งคั่งของ เปลแก้วยกระดับฐานะของตนเอง หลังจากแต่งงานแล้วจอมทองก็ยังคลั่งคลอบอยู่กับแสงนวล แนวไพรผิดหวังในชีวิตคู่ระหว่างเขากับยวนดาเพราะหลังจากมีลูกชายด้วยกันหนึ่งคนยวนดา ก็ออกเที่ยวเตร่มีสัมพันธ์กับเพื่อนชายอย่างเปิดเผย เธอไม่สนใจความรู้สึกของสามีและไม่ฟัง คำตักเตือนของพ่อแม่เพราะถูกพ่อตามใจมาแต่เด็ก แนวไพรต้องการหย่าขาดจากยวนดาแต่ เธอไม่ยอม ยวนดาต้องการรังแกแนวไพรไว้ทำประโยชน์ในธุรกิจของพ่อแม่ แนวไพรไปปรึกษา จอมทองในฐานะที่เขาเป็นทนายความทั้งคู่จึงสนิทกันจนปรับทุกข์เรื่องส่วนตัวของกันและกัน ได้ แนวไพรรู้จักกับเปลแก้วและสงสารเธอมากที่ถูกจอมทองหลอก เปลแก้วตั้งครรภ์ จอมทองดีใจมากจึงทำดีกับเปลแก้ว ไม่นานแสงนวลก็ตั้งครรภ์ เธอคับแค้นกับสภาพของตน เองมาก จอมทองจึงต้องทุกข์ใจในการจัดแบ่งเวลาดูแลภรรยาทั้งสองคน แนวไพรหลงรัก เปลแก้ว ยวนดารู้จึงเตือนแนวไพรไม่ให้ทำผิด แสงนวลไปแสดงตัวกับทุกคน จอมทองจึงต้อง หย่าขาดจากเปลแก้ว แสงนวลดีใจมากที่สามารถเอาชนะเปลแก้วได้ แสงทองลูกชายของ จอมทองกับแสงนวลพิการ ทั้งคู่ทุกข์ทรมานใจมาก พยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาลูก ส่วน ยวนดายอมหย่ากับแนวไพรเพราะรู้ว่าไม่มีประโยชน์ที่จะรั้งเขาไว้ ทั้งเปลแก้วและแนวไพรมี ความสุขกับอิสรภาพที่ได้และเป็นเพื่อนกันต่อไป

ชาวกรง

ครอบครัวของกันภัยซึ่งมีแม่และพี่ชายอีกหนึ่งคนอพยพจากต่างจังหวัดเข้ามาซื้อทาวน์เฮ้าส์อยู่ในกรุงเทพฯ ใกล้กับครอบครัวไกลสกลซึ่งมีพ่อแม่และพี่สาว ไกลสกลแอบชอบกันภัย กันภัยไม่ชอบเขาแต่ยอมคบค้าสมาคมด้วยเพราะเห็นว่าเขาเป็นคนดี ทุกบ้านในละแวกนั้นกำลังวิตกกังวลเรื่องถูกเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างทางด่วน ทั้งสองครอบครัวนี้ก็เช่นกัน กันภัยคิดจะรับรักเมธาชายหนุ่มหลานชายของเจ้าของบริษัทที่ตนทำงานอยู่ด้วยเพราะหวังพึ่งพาเขา ส่วนปานฤทัยพี่สาวของไกลสกลก็หวังพึ่งนัยคนรักของเธอ แต่พ่อไม่ชอบเพราะเห็นว่านัยมีนิสัยไม่น่าไว้วางใจจึงพยายามเตือนลูกสาว ทุกคนพยายามหางานพิเศษทำเพื่อเพิ่มรายได้เตรียมไว้สำหรับหาที่อยู่ใหม่ การ์นต์พ่อของไกลสกลพยายามรับผิดชอบครอบครัวให้ดีที่สุดแม้จะอายุมากแล้ว เขายอมขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน พงษ์พี่ชายของกันภัยทำงานพิเศษ ไกลสกลเองก็เช่นกัน ปานฤทัยผิดหวังในตัวนัยเมื่อรู้ว่าเขามีภรรยาแล้ว และพยายามจะหาชายคนใหม่ที่มีฐานะดีมาช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว ส่วนกันภัยตัดสินใจปฏิเสธความรักของเมธาเพราะทนอยู่กับคนที่เธอไม่รักไม่ได้ และเริ่มรู้สึกว่าการนี้จริงแล้วเธอมีใจให้กับไกลสกล

การ์นต์ได้รู้จักชาวผู้มั่งคั่งมีอิทธิพล เพราะการ์นต์ช่วยเหลือดูแลส่งลูกชายคนเล็กของชาวที่ถูกตามใจจนเสียเด็กตามคำขอร้องของเจ้าหัวหน้าวินมอเตอร์ไซด์ซึ่งเป็นลูกน้องของชาว

ชาวให้ความสนทนสนมและช่วยเหลือทั้งสองครอบครัวเป็นอย่างดีเพราะสามารถชี้นำลูกของเขาไปในทางที่ดั่งใจได้ แต่ทั้งสองครอบครัวยอมรับความช่วยเหลือเพียงบางเรื่อง ชาวชอบปานฤทัยแต่เธอไม่สนใจแม้เขาจะมีฐานะดีมาก กันภัยรับรักไกลสกลและยังคงอาศัยอยู่ที่เดิมเพื่อรอให้ถึงกำหนดเวลาเวนคืนที่ดิน

หนึ่งห้องหัวใจ

สิริเป็นแม่ม่าย หลังจากนาวาผู้เป็นสามีตายเธอต้องเลี้ยงลูกถึง 4 คน คือ หนึ่ง สอง สาม สี่ ชาตรีชายผู้เคยหลงรักสิริเมื่อครั้งยังสาวหันกลับมาติดต่อกับเธออีก แต่สองไม่ชอบชาตรีจึงชักนำพ่อของเพื่อนคือกิจให้มาติดต่อกับสิริ กิจเป็นพ่อม่ายภรรยาตาย สิริรู้สึกชอบชาตรีแต่ยับยั้งจิตใจได้ เธอเห็นแก่ความสุขของลูกที่ไม่อยากให้ใครมาแทนที่พ่อ และสิริยังคงรักษานาวาอยู่เพราะความดีของเขาที่ได้ปฏิบัติกับเธอ ชาตรีเองก็ยังไม่ได้หย่ากับสมรภรรยาของเขา สิริจึงตัดสินใจคบชาตรีและกิจในฐานะเพื่อน เธอตั้งใจเลี้ยงลูกต่อไปด้วยตนเอง

อุทยานเครื่องเทศ

งานพลูรับงานสร้างบ้านให้คำแสด ทั้งคู่ต้องการหาแบบบ้านเรือนไทยจนมาพบบ้านของมุหน่ายหญิงชาวคนหนึ่ง จึงติดต่อขอชมบ้านและไปมาหาสู่จนถูกอัยยาศัยกัน ที่บ้านมุหน่ายมีลูกชายคือนิรันดร์และหลานชายคือการบูรมาอยู่เป็นเพื่อนด้วยความเป็นห่วง เนื่องจากที่ดินของมุหน่ายอยู่ในทำเลดีจึงมีผู้มีอิทธิพลต้องการที่ดินผืนนั้น แต่มุหน่ายไม่ยอมขายเพราะเป็นสมบัติที่รักและผูกพันมานาน

ต้นหยง ลูกสาวของสารภีซึ่งสนิทสนมกับครอบครัวมุหน่ายชอบการบูร ต้นหยงมีหนุ่ม ๆ มาชอบหลายคนรวมทั้งสุนัยลูกชายสุนัผู้มีอิทธิพลด้วย แต่การบูรรู้สึกชอบกานพลูและมุหน่ายก็สนับสนุนทั้งคู่ ต่อมาต้นหยงถูกสุนัยจับไป การบูรช่วยติดตามจนถูกยิงและมุหน่ายถูกขู่ฆ่าให้ขายที่ดิน การบูรถูกคนของสุนัยบังคับพาตัวไปขู่เชิญให้ยอมขายที่ดินแก่เขา นิรันดร์พ่อของการบูรทุกขใจมากจึงวิ่งเต้นติดตามลูกจนการบูรปลอดภัยกลับมา มุหน่ายกลัวลูกหลานจะได้รับอันตรายจึงตัดสินใจขายที่ดิน แต่ตั้งราคาไว้มากจึงไม่มีใครกล้าซื้อ ปัญหาเรื่องที่ดินจึงหมดไป การบูรคบหากับกานพลูเพื่อศึกษากันต่อไป

เงาจันทร์

ศศิณฑาพิการมาแต่กำเนิด แต่ทั้งพ่อและแม่ก็รักดูแลส่งเสียให้เล่าเรียนจนจบปริญญาโทจากต่างประเทศ ป้าสักเป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับศศิณฑา ทั้งสองติดต่อกันเรื่องงานจนสนิทสนมกันมาก ศศิณฑารักป้าสัก แต่เข้าใจว่าป้าสักรักกับสีคราม สีครามต้องการผูกมัดป้าสักและใช้เขาเป็นเครื่องมือแก้แค้นให้กับครอบครัว จึงวางอุบายแก้แค้น ผลของการวางอุบายกลับทำให้ป้าสักได้รับบาดเจ็บและต้องหลบการฟ้องร้องของกลุ่มผู้มีอิทธิพล ช่วงพักรักษาตัวศศิณฑาและป้าสักมีโอกาสใกล้ชิดกันมากขึ้น จนวรวิทย์พ่อของศศิณฑาห่วงใยกลัวลูกจะผิดหวังในความรัก กลุ่มผู้มีอิทธิพลสะกดรอยตามสีครามมาทำร้ายป้าสัก สีครามถูกยิงตายแต่ป้าสักปลอดภัย เพราะศศิณฑาช่วยเอาไว้ ศศิณฑาได้รับบาดเจ็บทำให้วรวิทย์พ่อของศศิณฑาโกรธมากจึงให้ศศิณฑาเลิกคบกับป้าสัก แต่ก็ไม่สามารถขัดขวางความรู้สึกอันดีของทั้งสองคนได้

เหนือใน

เข็มเพชรชักนำให้ปลีแต่งงานกับราเชนทั้งที่เธอเกลียดราเชน ปลีมีลูกกับราเชน 1 คน คือ โปรย ราเชนเป็นพ่อที่รักตัวเองมากกว่าลูกปลีต้องทนกับการเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหงของราเชน ส่วนเข็มเพชรแต่งงานกับสกุลมีลูก 1 คน คือ เพชรสกุล สกุลเป็นสามีและพ่อที่ดีแต่เข็มเพชรก็ไม่ค่อยพึงพอใจเพราะต้องการให้เขาสนใจช่วยดูแลธุรกิจร้านเพชร

ของเธอ ปลีทำงานอยู่กับเข็มเพชร เธอยอมเป็นเบี้ยล่างเข็มเพชรเพราะคิดว่าเข็มเพชรเอื้อเฟื้อเป็นที่พึ่งของเธอทุกเรื่อง วิชาनोंสาวของปลีเลิกกับสามีนักพนันและมาขออาศัยอยู่กับปลี โดยความช่วยเหลือของเข็มเพชร ราเชนอยากได้วิชาเป็นภรรยาจึงขอหย่าจากปลี แต่ปลีไม่ยอม เข็มเพชรช่วยพาปลีและลูกหนีราเชนไปอยู่ที่อื่น ราเชนโกรธมาก วิชาแอบมาพบปลีและชี้แจงให้ปลีรู้ความจริงว่าปลีถูกเข็มเพชรใช้เป็นเครื่องมือในการแก้แค้นราเชน เธอต้องการให้ปลีพ้นทุกข์และการเป็นทาสของทั้งราเชนและเข็มเพชร ปลีจึงตัดสินใจลาออกจากงานที่ทำกับเข็มเพชร เข็มเพชรโกรธมากจึงพาราเชนไปจับตัวปลีกลับ แต่ปลีกับลูกหนีไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้

วิเคราะห์บทบาทพ่อ

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยจะแบ่งการวิเคราะห์ตามความสำคัญของบทบาทพ่อที่ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องโดยยึดตัวละครเป็นหลัก เนื่องจากนวนิยายบางเรื่องมีตัวละครพ่อหลายแบบ และนำเสนอบทบาทนั้นตามลำดับปีที่พิมพ์รวมเล่ม

จากการศึกษาบทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษรา อโศกสินในช่วงปี พ.ศ. 2528 – พ.ศ. 2538 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างพ่อตามบทบาทความสำคัญในการดำเนินเรื่องได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่บทบาทพ่อมีความสำคัญในการดำเนินเรื่องและกลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นเพียงส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง โดยในกลุ่มที่สองนี้สามารถแบ่งกลุ่มย่อยได้ตามพฤติกรรมในเรื่องที่ส่งผลต่อลูกได้ 2 กลุ่มย่อย กลุ่มย่อยแรกเป็นบทบาทพ่อซึ่งแม้ไม่สำคัญต่อการดำเนินเรื่อง แต่ก็ส่งผลสะท้อนแก่ลูกอย่างชัดเจน ส่วนกลุ่มย่อยที่สองเป็นบทบาทพ่อที่ไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน ดังจะได้สรุปประเด็นการศึกษาหลักดังนี้

บทบาทพ่อมี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง
2. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง
 - 2.1 พฤติกรรมของพ่อส่งผลต่อลูกชัดเจน
 - 2.2 พฤติกรรมของพ่อไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน

เนื่องจากบทบาทพ่อมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยจึงจัดแบ่งบทบาทของพ่อเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดู 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การเลี้ยงดูที่พ่อเปิดโอกาสให้ลูกคิดตัดสินใจด้วยตนเอง หรือพ่อเพียงแต่ชี้แนะให้คำปรึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกทุกคนในครอบครัวสามารถเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจทำกิจกรรมร่วมกัน พ่อให้ความร่วมมือกับลูกเมื่อลูกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล หากลูกประสบปัญหาอันเกิดจากการตัดสินใจ ผิดพลาดพ่อก็พร้อมจะหาทางช่วยแก้ปัญหาที่นั่นร่วมกับลูก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การเลี้ยงดูที่พ่อควบคุมให้ลูกปฏิบัติตามความต้องการของตนโดยวิธีการบังคับหรือจูงใจให้ทำตามที่พ่อต้องการ เพื่อผลประโยชน์ของพ่อหรือผลประโยชน์ของลูก เมื่อลูกไม่ทำตามความต้องการพ่อจะโกรธหรือลงโทษ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การเลี้ยงดูที่พ่อทอดทิ้งลูก เพราะการหย่าร้าง ไม่ได้เสีย ไม่เอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูลูกหรือพ่อไม่สนใจความเป็นอยู่ของลูก แม้ว่าอยู่ด้วยกันเพียงแต่ให้ความสุขทางด้านวัตถุ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ หมายถึง การเลี้ยงดูที่พ่อตามใจลูกโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล บางครั้งรู้ว่าลูกทำผิดก็ไม่ลงโทษ กลับปกป้องเมื่อลูกทำความผิด

การวิเคราะห์บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

1. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง หมายถึง บทบาทพ่อมีผลต่อพฤติกรรม ความเป็นอยู่ของลูกและบทบาทนั้นมีความสำคัญโดยตรงที่ทำให้เรื่องดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย พ่อกลุ่มนี้พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน 12 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 13 คน ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูลูกได้ 4 กลุ่มย่อย คือ

1.1 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ตัวละครพ่อกลุ่มนี้พบในนวนิยาย 5 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 5 คน ได้แก่

ฤทธิ์ ในนวนิยายเรื่อง เพลิงบุญ

ฤทธิ์ เป็นพ่อม่าย มีอาชีพทนายความฐานะปานกลาง ภายหลังฐานะมั่งคั่งเพราะความมานะพยายาม เป็นคนยุติธรรม ใจดี และรักลูก ฤทธิ์ได้แม่บ้านเป็นภรรยาใหม่เมื่อลูกเป็นหนุ่มแล้วจึงไม่สร้างปัญหาแก่ครอบครัว

ฤทธิ์ เป็นพ่อที่ให้สิทธิในการตัดสินใจแก่ลูก เขาให้ลูกเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ถ้าลูกมีเหตุผลเพียงพอ ขณะเดียวกันเขาเป็นพ่อที่ยอมรับสิทธิส่วนบุคคลไม่ดำเนินหรือห้ามปราม เมื่อภริยาลูกชายมีคู่รักขณะกำลังศึกษา เขาเป็นกำลังใจและสนับสนุนลูกเสมอ เมื่อลูกผิดหวังจากคู่รักก็คอยปลอบใจ นอกจากเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแล้วเขายังเป็นพ่อ

ที่รักและเอาใจใส่ฝึกลูกให้ทำงานทำให้ลูกประสบความสำเร็จในอาชีพ ช่วยให้ลูกสร้างฐานะได้อย่างรวดเร็วด้วยการอุปการะด้านการเงิน เช่น ซื้อรถ ซื้อบ้านและออกค่าใช้จ่ายในการแต่งงานของฤกษ์

ฤกษ์ สอนลูกด้วยการใช้เหตุผล เขาไม่เข้าข้างเมื่อลูกทำผิด แต่จะชี้แจงด้วยเหตุผลให้ลูกรู้จักผิดชอบชั่วดี เช่น คำหิณฤกษ์ที่แอบมีความสัมพันธ์กับใจเริงจนฤกษ์ต้องยอมรับสภาพความผิดพลาดของตน โดยรับเลี้ยงดูใจเริงและลูกหรือเมื่อฤกษ์ไม่ยอมหย่าขาดจากพิมาลาทั้งที่เลี้ยงดูใจเริง พ่อก็ชี้แจงถึงความไม่เหมาะสมที่เขารั้งพิมาลาไว้กับตนจนฤกษ์ยอมหย่าขาดจากพิมาลา

ขณะเดียวกันฤกษ์ก็เป็นทีปรีษาที่ดีของลูกช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เมื่อลูกต้องการ เช่น ช่วยรับผิดชอบเลี้ยงดูลูกให้ฤกษ์หรือช่วยไกล่เกลี่ยและวางแผนจนทำให้ฤกษ์ได้กลับมาใช้ชีวิตร่วมกับพิมาลาอีกครั้งตามคำขอร้องของฤกษ์ ดังคำพูดโต้ตอบของฤกษ์และพิมาลาว่า

“ฉันไม่ทราบล่วงหน้านี้ว่าจะมีการโง่เกิดขึ้น คุณลงละชิ
ที่บอกให้คุณมา”

“เปล่า...คุณพ่อเป็นเพียงเครื่องมือของผมเท่านั้นเอง และท่าน
ก็ยอมเป็นให้เพราะเห็นว่าถ้าไม่ยอมตามผมเห็นจะตายเปล่า
ตายด้วยความอับเฉาตรอมใจ”

(เพลิงบุญ. 2528 : 789)

ฤกษ์เป็นพ่อที่ดี ส่งเสริมให้ลูกมีอิสระและรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เขาสนับสนุนให้ลูกประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิต เป็นตัวละครสำคัญต่อการดำเนินเรื่องคือการที่ฤกษ์สร้างฐานะให้ลูกจนมั่งคั่งได้ นั้นเป็นจุดเริ่มของปัญหาและความแตกแยกในครอบครัวเพราะเมื่อฤกษ์มีฐานะดีจึงเป็นที่ปรารถนาของหญิงสาว แม้กระทั่งคู่รักเก่าก็ยังหวนกลับมาหาฤกษ์อีกครั้งจนทำให้ฤกษ์กับพิมาลาต้องแยกทางกัน ผลสุดท้ายด้วยการช่วยเหลือของพ่อตนเองทำให้ครอบครัวลูกกลับมาคืนดีกันใหม่ .

สมัย ในนวนิยายเรื่อง กระต่อมปลายนา

สมัย เป็นผู้บริหารในรัฐวิสาหกิจ สร้างฐานะด้วยความสุจริตจนมั่งคั่งเป็นคนสุขุมมีเหตุผล พุดน้อย ภรรยาชื่อพิจิตร มีลูกสาว 7 คน นิจวดีเป็นคนสุดท้อง

สมัยพร้อมจะเข้าใจลูกและเลี้ยงดูอย่างให้อิสระ เปิดโอกาสให้ลูกตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เอง พ่อเพียงทำหน้าที่ชี้แนะสิ่งที่ถูกที่ควรเท่านั้น สมัยยอมรับที่นิจวดีตัดสินใจแต่งงานกับกสิ ทั้งที่พิจิตรผู้เป็นแม่ไม่เห็นด้วยและพยายามขัดขวาง สมัยก็ยังช่วยชี้แจงให้ภรรยายอมรับการตัดสินใจของลูก

ความสุขุมและความมีเหตุมีผลในการเลี้ยงดูของพ่อ ซึ่งต่างไปจากแม่ที่ชอบบังคับลูก ทำให้ลูกไว้วางใจพ่อมากกว่าแม่ เมื่อลูกต้องการคำปรึกษาก็มักจะเลือกปรึกษากับพ่อ และพ่อก็เป็นทีที่ปรึกษาที่ดีเสมอด้วยความว่า

คุณสมัยนั้นรักลูกอย่างพ่อสมัยใหม่ ลูก ๆ ของเขาทุกคน
มีโอกาที่จะเดินเข้ามาปรึกษาหารือเขาได้ เช่นเดียวกับลูกน้อง
ในที่ทำงานของเขา เขาจะให้คำแนะนำทุกอย่างเท่าที่จะแนะนำ
ได้และคำแนะนำของเขาก็มักจะไม่เหลือวิสัยที่มนุษย์ธรรมดาจะ
พึงกระทำ

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 34)

พ่อเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของลูก สมัยให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่นิจวดียามขัดสน และรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวของพิไลเมื่อเกรียงผู้เป็นสามีเสียชีวิต หรือรับฟังการระบายความทุกข์ของนิจวดีเมื่อได้รับความกดดันจากแม่ และช่วยพูดให้แม่กับลูกเข้าใจกันได้ที่สุดในที่สุด

การทำหน้าที่ของพ่อทำให้ลูกสาว ลูกเขยทุกคนเคารพรัก และศรัทธาในตัวพ่อ พร้อมจะเชื่อฟังคำสั่งสอน ดังที่สมัยชี้แจงให้ลูกสาวเข้าใจธรรมชาติของเพศชายที่แม่จะมีภรรยาแล้วก็อาจยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นโดยไม่คิดจริงจัง และสอนลูกให้วางเฉยเสีย เมื่อลูกเชื่อฟังทำตามทีพ่อชี้แนะทำให้ครอบครัวมีความสุขขึ้น

พ่อเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ตั้งใจทำงาน รักและรับผิดชอบครอบครัวเป็นอย่างดี ไม่นอกใจภรรยา ลูกจึงคาดหวังให้คู่ครองของตนเป็นอย่างพ่อ ดังที่นิจวดีบอกกสิว่าเธอต้องการให้เขาประพฤติตนอย่างพ่อของเธอ การเป็นต้นแบบที่ดีของพ่อทำให้ลูก ๆ ฝังใจและเมื่อคู่ครองของตนไม่เป็นไปตามความคาดหวังจึงเกิดความขัดแย้งในครอบครัว ขาดความสุขดังที่พี่สาวทั้ง 6 คน ของนิจวดีประสบ

เมื่อพิจารณาโดยรวมจะเห็นได้ว่า สมัยทำหน้าที่พ่อได้อย่างสมบูรณ์ เขาให้ลูกมีอิสระในการตัดสินใจ ยอมรับการตัดสินใจของลูก เมื่อลูกมีปัญหาครอบครัวก็ช่วย

แก้ปัญหา รวมทั้งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้ครอบครัวของลูกเข้าใจกันได้ สมัยเป็นพ่อที่ให้ความเป็นกันเองกับลูกในขณะที่แม่เข้มงวด สภาพเช่นนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข สมัยเป็นตัวละครสำคัญในการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องโดยช่วยให้ลูกทุกคนที่มีปัญหาพันทุกข์และช่วยทำให้เกิดความเข้าใจกันในครอบครัวเป็นอย่างดี

ตระการ ในนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก

ตระการ มีภรรยาชื่อ โฉม ทั้งคู่รับราชการเป็นเจ้าหน้าที่ระดับกลางอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน ฐานะปานกลาง ทั้งสองคนต้องมัวยั่วสัต์เพื่อสร้างฐานะ ตระการเคยเที่ยวเตร่ใช้ชีวิตเสเพลภายหลังเปลี่ยนพฤติกรรมมาเป็นคนรักลูก รักครอบครัวช่วยภรรยาทำมาหากิน ตระการและโฉมมีลูกชายคนเดียวคือฉายา

ตระการช่วยอบรมเลี้ยงดูลูก เขาให้อิสระลูกแต่ไม่ตามใจจนเกินขอบเขต เช่น อนุญาตให้ฉายาเที่ยวเตร่สมาคมกับเพื่อนได้ แต่เป็นครั้งเป็นคราวเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์เพราะเห็นว่าลูกอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อต้องการแสวงหาประสบการณ์ แต่ขณะเดียวกันก็ระแวดระวังเพื่อปกป้องไม่ให้ลูกเสียหายเพราะสิ่งยั่วยวนต่าง ๆ ในสังคม

ตระการรักและเอาใจใส่ห่วงใยลูกมาก เขาจะต้องรองจนกว่าลูกกลับมาจึงเข้านอน เขาให้เวลากับครอบครัวอย่างเต็มที่ มีกิจกรรมร่วมกันในบ้าน เช่น พ่อกับลูกจะช่วยกันตัดหญ้าที่สนามในวันหยุด หรือลงมือช่วยกันทำอาหารรับประทาน ฯลฯ

ในด้านการอบรมสั่งสอนพ่อจะดักเตือนทันทีเมื่อเห็นว่าลูกประพฤติตนไม่เหมาะสม พ่อจะอธิบายถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นด้วยวิธีพูดคุยกับลูกอย่างนุ่มนวลมีเหตุผล ดังที่ตระการอธิบายให้ฉายาฟังว่าการที่เขาพาเพื่อนหญิงคือ หญิง มาค้างคืนด้วยนั้น ไม่ถูกต้อง เขาจะเดือดร้อนหากพ่อแม่ผู้หญิงล่วงรู้เพราะฉายายังอยู่ในวัยเรียนไม่พร้อมจะรับผิดชอบครอบครัว

ตระการเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งที่ดีของลูกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังที่เขายอมรับสภาพ เมื่อฉายามาสารภาพว่าได้เสียกับหนึ่งจนหนึ่งตั้งครรรภ์ และขอความช่วยเหลือจากเขา เขาช่วยอธิบายให้โฉมผู้เป็นภรรยาเข้าใจจนยินยอมรับผิดชอบหนึ่ง และไปเจรจากับแม่ของหนึ่งตามที่ฉายาต้องการ หรือเมื่อฉายาขัดแย้งกับหนึ่งเขาก็เตือนสติให้ลูกอดทน รู้จักปรับตัวเข้าหากันเพื่อความสุขของครอบครัวว่า

“แกก็ต้องพยายามเรียนรู้ ศึกษาเขา...ถ้าต่างคนต่างนึกว่าทนไม่ไหว...ไม่ช้า...จะอยู่กันไม่ได้”

(หน้าต่างบานแรก. 2538 : 61)

ตระการไม่ซ้ำเติมเมื่อลูกผิดพลาดแต่นำบทเรียนนั้นมาสอนให้ลูกจดจำ เพื่อจะได้รู้จักยังคิดไม่ผิดพลาดอีก

ตระการเป็นต้นแบบที่ดีในการครองเรือนไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกับ ภรรยา แต่จะใช้เหตุผลพูดคุยกันทำให้ลูกได้รับแบบอย่างที่ดี เคยชินกับการใช้เหตุผล เมื่อลูก มีปัญหาครอบครัวจึงใช้วิธีการนั้น ดังที่ฉายาพยายามไม่ใช้อารมณ์กับหนึ่ง ใช้เหตุผลอธิบาย ถึงความจำเป็นที่เขาต้องออกนอกบ้านไปอ่านหนังสือ

การทำหน้าที่พ่อที่ดีของตระการส่งผลให้ลูกคือฉายาเป็นคนดีมีความ รับผิดชอบ มีเหตุมีผล และเมื่อฉายาต้องทำหน้าที่สามีและพ่อเขาก็ทำหน้าที่ได้ดีแม้จะอยู่ใน ภาวะจำยอมเพราะมีพ่อเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังการพยายามทำหน้าที่นั้น

แม้กระนั้นตระการก็สำนึกได้ว่าความผิดพลาดในชีวิตลูกมีส่วนมาจากการละเลยปัญหาเพียงเล็กน้อยของเขานั้นเอง ดังที่ตระการรู้สึกเสียใจที่เขาไม่ได้แก้ไข ลักษณะนิสัยอ่อนไหว ช่างฝัน มองโลกแต่ในด้านดีของฉายาเสียแต่เล็กน้อยจนเป็นเหตุให้ฉายาเกิด ความผิดพลาดในชีวิตคือการมีภรรยาและลูกก่อนเวลาอันควรเพราะลักษณะนิสัยนั้น หรือการที่ตระการเสียใจที่ตนไม่ได้สอนวิธีคุมกำเนิดแก่ลูกชายวัยรุ่น จนเกิดปัญหาขึ้น

ตระการจึงจัดได้ว่าเป็นพ่อที่ให้อิสระแก่ลูก ปลูกฝังให้ลูกรู้จักใช้เหตุผลใน การตัดสินใจ เขาเป็นพ่อที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ในเรื่องผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าการทำหน้าที่ พ่อที่ดีให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องไม่มองข้ามปัญหาแม้เพียงเล็กน้อย เพื่อไม่ให้กลายเป็น ปัญหาใหญ่ในภายหน้า ตัวละครพ่อตัวนี้เป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่องเพราะมีบทบาท ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนเรื่องคลี่คลายไปในทางที่ดี

บุญชัย ในนวนิยายเรื่อง หลังลับแล

บุญชัยมีฐานะดีเคยสร้างความทุกข์ให้ครอบครัวด้วยการมีเมียน้อย แต่ไม่ นานก็เลิกรักกันกลับมารับผิดชอบครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่นแก่ครอบครัวเป็นอย่างดี ภรรยาชื่อพัทธา มีลูกชายสองคนคือ จตุรัส และจางเชิง

บุญชัยเลี้ยงลูกโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สนับสนุนให้ลูก ทำสิ่งที่ชอบหากมีเหตุผล ดังที่บุญชัยยินยอมให้จางเชิงเรียนศิลปะ ครั้นจบการศึกษาแล้วก็ สนับสนุนลงทุนให้ลูกทำงานด้านศิลปะทั้งที่ภรรยาและลูกชายคนโตไม่เห็นด้วย

เขาให้ความใกล้ชิดและดูแลลูกอย่างดีเสมอมาจนลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่แม้มี งานการทำช่วยเหลือตนเองได้แล้ว แต่พ่อก็ยังคงทำหน้าที่นั้นดังที่พ่อหมั้นมาดูแลทุกข์สุขของ จางเชิงที่บ้านพักเป็นประจำ และเพราะความเอาใจใส่นี้เองเขาจึงสามารถช่วยไม่ให้ลูกทำผิด

ดังที่บุญชัยมาขัดจังหวะอารมณ์ปรารถนาของ जानเชิงกับเตียงสาไว้ได้ทันทำให้ जानเชิงไม่ต้อง
ล่วงเกินหญิงที่เป็นภรรยาของผู้อื่น

บุญชัยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและอบรมสั่งสอนลูกด้วยวิธีการนุ่มนวลให้
ความเป็นกันเอง ดังที่บุญชัยเตือนสติ जानเชิงเรื่องเตียงสา

“เจ ถ้าเรากำลังบ้า ก็อย่าเพิ่งตัดสินใจ ตัดสินใจ
ทั้ง ๆ บ้า ผลลัพธ์ที่ได้มันคือความบ้า”
บิดาพูดพลางจับลูกบิดประตู่ จะเข้าไปในที่ทำงาน
ของลูกชาย “ฉันเคยบ้ามาก่อนแก่น้าเจ”

(หลังลับแล. 2532 : 469)

การเตือนสติของพ่อทำให้ลูกคิดได้และใจเย็นลง ตัดสินใจด้วยความรอบคอบ

เมื่อลูกมีปัญหาพ่อก็พร้อมจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ดังที่บุญชัยช่วย
แก้ไขสถานการณ์เมื่อรอบตามมาอาละวาด โดยจะเอาเรื่องกับ जानเชิงที่เตียงสามาหา जानเชิง
บุญชัยแก้ปัญหาด้วยการอธิบายให้รอบฟังว่า

“เตียงสาที่นี่ก็ไม่ได้มาทำไมหรอก เขามาคุยกับ
พวกที่บ้านผมนี่เอง ในตึกโน้นแหละมีคนเยอะแยะใจคุณ
เด็กคงเหงาเพราะอยู่ตามลำพังกับป้า ก็น่าเห็นใจอยู่
หรอกนะ”

जानเชิงถอนใจโล่งอกเมื่อบิดาหาทางออกได้นุ่มนวล
จึงดูเหมือนว่าเรื่องราวที่ราวกับพายุเมื่อครู่ก่อนได้รับการปิดเป่า
อย่างแบบยล

(หลังลับแล. 2532 : 472)

ในที่สุดบุญชัยตัดสินใจพูดกับเตียงสาต่อหน้า जानเชิงเพื่อปกป้องลูกชายโดยให้เตียงสาออกไป
จากชีวิตของ जानเชิงได้สำเร็จ

การปกป้องและแก้ปัญหาของพ่อทำให้ลูกไม่ทำผิดล่วงเกินภรรยาของ
ผู้อื่นและรอดพ้นจากการถูกปองร้ายจากสามีของหญิงนั้น บุญชัยจึงจัดเป็นตัวละครพ่อที่มี
ความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องคือ เป็นผู้ที่คลี่คลายปมปัญหาทำให้เรื่องจบลงด้วยดี เพราะ

การทำหน้าที่ของพ่อ ในเรื่องนี้จะเห็นว่าความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อกับลูกชายนั้นเอื้อประโยชน์ต่อการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูลูก เพราะพ่อซึ่งเป็นเพศเดียวกันย่อมเข้าใจลูกชายได้ดีกว่าแม่ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ของตนสู่ลูกได้อย่างดี

การ์นต์ ในนวนิยายเรื่อง ชาวกรง

การ์นต์ มีอาชีพรับราชการ ฐานะปานกลาง เป็นคนมีเหตุผลรักศักดิ์ศรีของตนเอง หนักเอาเบาสู้ มีน้ำใจ เป็นคูชีวิตที่ซื่อสัตย์ เขามีลูกสองคน คือ ปานฤทัย กับ ไกลสกล

เขาเลี้ยงดูลูกโดยเปิดโอกาสให้ลูกได้ใช้เหตุผลไตร่ตรองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังที่ เขาห้ามภรรยาไม่ให้เข้าไปปลอบเมื่อปานฤทัยผิดหวังเสียใจที่รู้ว่าคนรักมีภรรยาแล้ว เพื่อให้ลูกได้ตัดสินใจ คิดได้ด้วยตนเอง

เขาใช้วิธีการแบบประชาธิปไตยในครอบครัว กรณีที่ต้องมีการตัดสินใจ เขาจะถามความคิดเห็นของทุกคนในครอบครัวก่อนแล้วร่วมกันตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจหารายได้พิเศษเพื่อสำรองเงินไว้หาที่อยู่ใหม่

การ์นต์ปลูกฝังให้ลูกมีความรับผิดชอบ โดยทุกคนในครอบครัวมีหน้าที่ของตน นอกจากนี้เขายังให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูลูกมาก ช่วยภรรยาเลี้ยงลูกตั้งแต่ยังเล็ก ใช้เวลาอยู่ใกล้ชิดอบรมสั่งสอนและให้ความเป็นกันเองกับลูก เมื่อลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วเขาก็กังวลดูแลเอาใจใส่ห่วงใยลูก เช่น เมื่อรู้ว่าไกลสกลรักผู้หญิงแต่เธอคนนั้นมีคนที่ฐานะดีมาชอบอยู่ เขากลับลูกจะผิดหวังจึงคอยเตือนสติให้ขบคิดแก่ลูกแต่ไม่ได้ห้ามปราม สำหรับลูกสาวเขาก็ใส่ใจเป็นอย่างดี เมื่อลูกสาวมีคู่รักเขาก็ไม่ได้ทัดทานทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบคู่รักของลูกนัก เขาก็ให้อิสระลูกในการคบหากันและให้ตัดสินใจด้วยตนเองบางครั้งเขาชี้แจงให้ข้อคิดประกอบการตัดสินใจแก่ลูก ดังที่เขาพูดเตือนสติปานฤทัยให้เห็นความสำคัญของการรักษานวลสงวนตัวว่า

“สมัยนี้ การเริ่มต้นใหม่มันก็อยู่ในสมองของใครต่อใคร
ทุกคนไปนั้นแหละ ถ้าพลาดแล้วก็ต้องแล้วกันไปละ จะมัว
มานั่งโศกเศร้าคร่ำครวญคงไม่ไหวแต่ถึงยังงั้น เราก็ไม่ควร
มีคำว่าพลาด เรื่องบางเรื่องพลาดแล้วตั้งต้นง่าย แต่อีก
หลายเรื่องมันตั้งต้นใหม่ยากนะปาน”

(ชาวกรง. 2535 : 207 – 208)

การันต์เป็นพ่อที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูก แม้ฐานะจะไม่สู้ดี ก็พยายามส่งเสียลูกจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งคู่ และเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ลูกทุกเรื่อง เช่น เมื่อใกล้สกลมีปัญหาเรื่องการค้นคว้าก็จะถามพ่อและพ่อก็จะชวนขวยหาแหล่งข้อมูลให้ หรือลูกปรึกษาเรื่องการเปลี่ยนงาน พ่อก็จะแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ลูกตัดสินใจเองอย่างรอบคอบขึ้น ดังความว่า

“อย่าลืมนะลูกว่า... ถ้าเราไปได้เงินเดือนแพง
เขาก็ใช้เราคุ่มจนเราเหนื่อย ถึงกับไม่มีแรง
ทำงานพิเศษเหมือนกัน” บิดาเตือน “จะไป
จะอยู่ ชั่งใจให้ดี ะ”

(ชาวกรร. 2535 : 276)

พ่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกทุกเรื่อง เช่น ความมีน้ำใจ มีคุณธรรมพร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ดังที่ การันต์ช่วยคนถูกชิงทรัพย์ ช่วยดูแลเด็กชายสูงส่งลูกของชาวเลเพราะเมตตาเด็กอยากให้มีแนวทางชีวิตที่ดี เขามีมานะขยันขันแข็งทำงานทุกอย่างได้โดยไม่เกียจคร้าน ดังที่เขาช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวโดยการหารายได้พิเศษหรือร่วมรับผิดชอบงานบ้าน ดังความว่า

การันต์รับบัตรรองเท้าประดามีในบ้าน ทั้งของตนเอง
และลูกเมีย ต่อจากนั้นจึงล้างรถจักรยานยนต์ทั้งสองคัน

(ชาวกรร. 2535 : 101)

การันต์เป็นคนสมถะมักน้อย จึงมีความสุขในชีวิต ขณะเดียวกันก็รักศักดิ์ศรีของตน ดังเห็นได้จากการที่การันต์ไม่ยอมรับความช่วยเหลือเรื่องหาที่อยู่ใหม่จากนัยคุ้รักของลูกสาว และไม่ยอมรับสิ่งอำนวยความสะดวกจากชาวเล เพราะไม่ยอมให้ชาวเลดูถูกตนและครอบครัว

การันต์เป็นพ่อบ้านที่ซื่อสัตย์ต่อครอบครัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ดังความว่า

การันต์โบกมือ...พลางสตาร์ทเครื่อง...
 เหลียวมาดูภรรยาอีกครั้ง พร้อมกับนึกแปลกใจ
 ผู้ที่สลัดทุกข์ขุ่ยยากไปได้เมื่อสัมผัสรสสดใหม่
 ของสาววัยสวย...ก็คงสวยอยู่เพียงชั่วครู่ชั่วยาม
 เท่านั้นแหละ...โอ๊ย...คน...ถ้าไม่รักไม่ชื้อต่อกัน
 ไม่มีความดีงาม ความสบอารมณ์ ผูกมัดกันและ
 กันแล้ว อย่าหวังเลยว่ารสที่รสใหม่นั้นจะมีค่า
 แก่ใครจริงจิงได้

(ชาวกรง. 2535 : 352)

การอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อทำให้ไกลสกลลูกชาย
 ของเขาเป็นคนดีจนเป็นที่ชื่นชมของทุกคน และเพราะความดีทำให้ไกลสกลสามารถเอาชนะใจ
 กันภัยหญิงที่เขารักได้แม้ฐานะของเขาจะไม่ร่ำรวย ดังความคิดของกันภัยว่า

ไม่มีวันเสียละ...ที่หล่อนจะมองข้ามผู้ชายคนนี้ไป
 ที่จริงเขาคือผู้ชายที่หล่อนปรารถนาแท้ ๆ
 ไกลสกลขาดอย่างเดียวคือฐานะ...อันเป็นความ
 หมายถึงใหญ่ เป็นจุดหมายปลายทางของคนทั่วไป
 นี่ไงล่ะ...หล่อนเป็นผู้หญิงฉลาดใจละที่รู้ว่าความดี
 คืออย่างไร

(ชาวกรง. 2535 : 257)

ความภาคภูมิใจในตัวพ่อทำให้ลูกสาวยึดพ่อเป็นต้นแบบในการเลือก
 คู่ครอง ดังนั้นเมื่อปานฤทัยจับได้ว่าชายคนรักหลอกหลวงเธอมาโดยตลอดแม้จะเสียใจมาก
 แต่เธอก็ตั้งใจได้ในที่สุด ถึงเธอจะใฝ่ฝันอยากร่ำรวยโดยเลือกแต่งงานกับชายมีฐานะเพียงใด
 ปานฤทัยก็มีความยังคิดและมีมโนธรรมพอจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนมีครอบครัวแล้วเพราะเกรงพ่อ
 จะผิดหวังในตัวเธอ ดังปรากฏในความคิดของการันต์ที่รู้สึกชื่นชมลูกสาวที่ตัดรอนชวาลว่า

จะว่าไปแล้ว การรันตีก็พอใจเหมือนกันที่ลูกเขามีความ
เข้มแข็งอย่างหนึ่ง...อย่างน้อยก็ถือได้ว่าเป็นค่านิยมที่ดีคือ
หล่อนจะไม่ยอมเป็นส่วนเกินในครอบครัวใคร...ตราบใจ
หล่อนยังหาชายหนุ่มที่มีฐานะพอควร และยังโสดไม่ได้
หล่อนก็จะไปต่อไป

(ชาวกร. 2535 : 535)

ทุกคนในบ้านมีความสุขเพราะผู้นำครอบครัวเป็นคนดี ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ถึงจะไม่ร่ำรวยแต่หากรู้จักดำเนินชีวิต พึงพอใจในสิ่งที่มีและมีน้ำใจต่อกัน ก็ทำให้ครอบครัวมีความสุขได้

การเป็นพ่อที่ให้โอกาสแก่ลูกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ลูกรู้จักตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ให้ลูกได้ตัดสินใจด้วยตนเอง และรู้จักช่วยเหลือตนเองมาโดยตลอด ทำให้ลูกทุกคนของการรันตีเป็นคนมีความคิดรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้จนพบกับความสุขในที่สุด จากเนื้อเรื่องผู้เขียนเปรียบเทียบให้เห็นว่าแม้การรันตีจะมีฐานะยากจนแต่เขาก็สามารถเลี้ยงลูกได้ดี ต่างจากพ่อที่ฐานะดีเช่นชวาลแต่ไม่สามารถเลี้ยงลูกให้ดีได้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากการรันตีลูกของเขาจึงดีในที่สุด

ตัวละครพ่อตัวนี้จึงเป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่องเพราะมีส่วนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องและเป็นตัวละครที่ทำให้ตัวละครหลายตัวได้มาเกี่ยวข้องกัน เช่น ทำให้สูงส่งลูกชายของชวาลได้รู้จักกับไกลสกลลูกชายของตน ตลอดจนช่วยกันแก้ไขพฤติกรรมของสูงส่งทำให้เขาเป็นเด็กดีได้

1.2 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยาย 5 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 5 คน ได้แก่

ตระกูล ในนวนิยายเรื่อง ทะเลโลกย์

ตระกูล เป็นพ่อม่ายฐานะดีแต่ตระหนี่และหวงสมบัติ ชอบบงการชีวิตผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของเขา ตระกูลมีลูก 4 คน คือ ตระกูล ตระโน ตาบทพิพย์ และตระการ มีหลานคือสิเรนทราซึ่งเกิดจากลูกชายคือตระการ

เขาเป็นพ่อที่ขาดความใกล้ชิดลูก เลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดวางกฎเกณฑ์ให้ลูกทำทุกสิ่งตามที่เขาต้องการ จนลูกรู้สึกอึดอัดไม่รักพ่อ แต่ก็จำใจอยู่ได้อ่านานนั้นเพราะหวังทรัพย์สินที่พ่อใช้เป็นเครื่องต่อรองดังความว่า

ตระกูลเลี้ยงลูกอย่างเข้มงวด...บีบบังคับขีดเส้นให้เดิน
พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ลูกรู้จักว่าเขาเป็นศูนย์รวมที่
สำคัญยิ่ง และก็เป็นจริงดังนั้น

ทั้งตระกูล ตระโน และตาทิพย์ต่างก็ไปไม่รอดหรือ
มิฉะนั้นก็ไม่พยายามไป เพราะแม้ว่าตระกูล และตระโน
จะต้องจ่ายค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ให้บิดาของเขาเดือนละ
สองพันบาท ตาทิพย์ต้องจ่ายเดือนละพันบาทเพราะมี
เพียงสองแม่ลูกก็ตาม ก็ยังนับว่าดีกว่าแยกครอบครัวออกไป
ไปอยู่ตามลำพัง

อีกประการหนึ่ง ใครจะโง่ถึงกับทั้งส่วนได้ที่ตนรู้แน่ว่า
จะต้องเป็นมรดกตกทอดถึงตนในอนาคตไปเสียเล่า ฉะนั้น
บุตรทั้งหลายของตระกูลจึงเปรียบเสมือน “ผู้รอคอย”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 19)

การที่พ่อซึ่งอายุมากแล้วและร่ำรวยแต่ยังตระหนี่หวงสมบัติไว้ไม่แบ่งให้
ลูกตามความเหมาะสม ทำให้ลูกวิตกกังวลกลัวว่าหากพ่อเสียชีวิตไปอย่างกะทันหันเขาจะไม่
ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันทรัพย์สินสมบัติ ลูกทุกคนจึงละโมภ ต่างก็ใช้วิธีการต่าง ๆ ที่
จะได้ทรัพย์สินสมบัติของพ่อมาเป็นของตนให้ได้มากที่สุด เช่น ตระกูลขอกู้เงินจากพ่อโดยยอม
เสียดอกเบี้ยเพื่อนำไปลงทุนเปิดคลินิก โดยเขาบอกกับจิตราซึ่งเป็นภรรยาว่าเป็นวิธีดึงทรัพย์สิน
สมบัติมาจากพ่อ เมื่อตาทิพย์รู้เรื่องก็จะขอกู้เงินบ้างแต่ตระกูลไม่ให้

พฤติกรรมของตระกูลสร้างความแตกแยกให้กับลูก ทุกคนต่างก็ชิงดี
ชิงเด่นแก่งแย่ง รัชยากันเพราะหวังทรัพย์สินของพ่อ บรรยาภาศภายในครอบครัวของตระกูล
จึงขาดความรักความสามัคคีตั้งความคึดของโสมทัตว่า

ตระกูลเป็นต้นเหตุแห่งความไม่สนิทนั้น ถ้าจะเปรียบ
ตระกูลเป็นภักษาหาร บุตรของเขาก็เป็นเสื่อสาบที่จ้องคอย
ที่อยู่ห่าง ๆ เพื่อจะตะครุบเอาภักษาหารนั้นเป็นเครื่องเลี้ยง
ชีพของตนต่อไป

(ทะเลโลกย์. 2537 : 58)

ตระกลเป็นพ่อที่ไม่ช่วยเหลื่อเกื้อกูลลูกในยามเดือดร้อนทำให้ชีวิตของลูกตกต่ำเป็นทุกข์ยิ่งขึ้น ดังที่ตระการต้องหนีคดียกยอกทรัพย์ทำให้ครอบครัวแตกแยก และภรรยาของเขาต้องตรอมใจตายเพราะตระกลไม่ยอมให้ยืมเงินไปใช้คั้นหน่วยงาน ซึ่งภายหลังตระกลคิดได้จึงเสียใจและทุกข์ทรมานเพราะพฤติกรรมของตนเอง แท้จริงแล้วเขาก็รักลูกมาก จึงคิดจะแก้ตัวตั้งความว่า

ตระกลต้องคร่ำครวญอยู่กับความอาวรณ์และ
ความสำนึกผิด ความเห็นแก่ตัวของเขาแรงกล้านัก
แรงจนกระทั่งความเป็นผู้ให้กำเนิด ก็หาได้มี
ความหมายแต่อย่างใดไม่
“ผมควรจะทำยังไงดี คุณอัมพูช”
“โอ้ย...คุณอัมพูช” เขายกมือบีบขมับ
“ทุกวันนี้ ผมกลัวตาย กลัวว่าจะตายเสีย
ก่อนที่ผมจะได้แก้ตัว”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 188 – 189)

ตระกลเป็นพ่อที่ไม่ให้อภัยในความผิดพลาดของลูกทำให้ลูกทุกข์ทรมานกับการต้องหลบหนีคดีต้องพลัดพรากจากลูกและภรรยา ส่วนตระกลก็เป็นทุกข์ใจตั้งความคิดของสิเรนทราที่มีต่อตระกลว่า

ปู่ของหล่อนเห็นแก่ตัวนักหนา เขาชอบแต่จะ
รับเพียงความดี...เขาปฏิเสธเสียซึ่งความผิดพลาด
ของบุคคลทุกคน ไม่ว่าคนผู้นั้นจะเป็นคนภายนอก
หรือเลือดในอก

(ทะเลโลกย์. 2537 : 164)

จึงเห็นได้ว่าพฤติกรรมของเขาทำให้ลูกเป็นทุกข์และลูกของเขาก็แก่งแย่งชิงดีกัน แต่ในส่วนลึกแล้วเขาก็รักลูกแต่ไม่แสดงออกได้แต่รำพึงในใจถึงความผิดพลาดของตนที่ไม่ได้ช่วยเหลื่อลูก และสารภาพกับอัมพูชว่าเขากลัวจะไม่ได้ช่วยลูกก่อนตาย อันเป็นปมปัญหาในเรื่องและปมปัญหานั้นยังมีผลต่อเนื่องมายังรุ่นหลานอีกด้วย

จาคูรนต์ ในนวนิยายเรื่อง บัลลังก์ไยบัว

จาคูรนต์ เป็นนักธุรกิจเจ้าของกิจการทอผ้าที่สร้างฐานะมาจากการเป็นเด็กส่งหนังสือพิมพ์จนร่ำรวย เป็นคนที่มีคุณธรรม ภรรยาชื่อ โปยม มีลูกหลายคน ปุตตราเป็นลูกชายคนโต

จาคูรนต์รักและตั้งความหวังไว้กับลูกมาก เขาต้องการให้ปุตตราเป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล และกิจการของเขา จึงวางแผนไว้ให้ลูกดำเนินชีวิต เขาส่งเสริมให้ลูกได้รับการศึกษาอย่างดี จากนั้นก็ให้ช่วยดูแลกิจการ เขาเข้มงวดกวดขันกับลูกจนลูกมีปฏิกิริยาต่อต้านได้เถียงกับพ่อเสมอ ดังคำพูดของสุรสีห์เพื่อนชายของปุตตราที่พูดกับโปยมว่า

“ปุต...ชอบขัดคอพ่อเป็นอาฉิน”

“นั่นซี...ไม่รู้ว่าขัดคอเขาทำไมเมื่อเราไม่ชอบ

ก็หนึ่ง ๆ เสีย” นางโปยมบ่น “เวลาเขาไม่ชอบอะไร

ที่เราทำ เขาก็ไม่เคยเอะอะว๊ายวายสักที”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 191)

ถึงจะวางแผนชีวิตให้ลูก แต่จาคูรนต์ก็ยังเป็นพ่อที่เกรงใจลูก เมื่อไรที่ลูกต่อต้านการกระทำของเขา เขาก็จะยอมตามใจ โดยเฉพาะทุกครั้งที่ลูกยื่นคำขาดว่าจะไม่ช่วยดำเนินธุรกิจของเขา ลูกจึงรู้จุดอ่อนและมักใช้วิธีนี้ขู่พ่อเสมอ ดังคำพูดของปุตตราว่า

“ผมวอล์คเอาท์เมื่อไหร่ก็ได้...อย่าคิดว่าผมไม่มี

ที่ไปนะพ่อไม่จำเป็นจะต้องทำงานกับพ่อเสมอไป

หรอกนะ”

คราวนี้จาคูรนต์นิ่ง...เพราะบุตรชายจี้ตรงจุดอ่อน

ของเขาเข้าพอดี

(บัลลังก์ไยบัว. 2530 : 202)

จาคูรนต์รู้นิสัยของลูกดีจึงพยายามแก้ไขนิสัยของลูกเสมอ เขาเตือนปุตตราไม่ให้เอาแต่ใจตน ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราบ้างเมื่อเห็นว่าปุตตราแสดงท่าหึงผยองต่อธุรกิจ เพราะสำคัญตนว่าร่ำรวยและพ่อให้ความสำคัญแม้พ่อจะเข้มงวดกวดขันกับลูกเท่าใด ลูกก็ไม่ค่อยเชื่อฟัง

ความเอาใจใส่ลูกทำให้เขาผิดสังเกตว่าลูกกับเพื่อนชายมีพฤติกรรมผิดเพศ เขารู้สึกเป็นห่วงลูกมากจึงพยายามหาทางให้ลูกเลิกพฤติกรรมนั้น โดยยอมเปลี่ยนวิธีอบรมสั่งสอนลูกจากการบังคับ ซึ่งเขาเห็นว่าไม่ได้ผลมาเป็นวิธีนุ่มนวลพูดกับลูกโดยดีลูกจึงยอมเชื่อฟัง พยายามจะปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นปกติเยี่ยงชายทั่วไป ดังคำพูดของปุตตราที่พูดกับแม่ของสุรสีห์เมื่อเธอเกลี้ยกล่อม ขอร้องให้เขากลับไปมีสัมพันธ์กับสุรสีห์ดังเดิม หลังจากสุรสีห์กินยาตายว่า

“ครับ...แต่ถึงยังไง เราจะมัวแต่กลัวไม่ได้ ผมมา
ตรองดูแล้วเห็นว่าพ่อผมควรจะสมปรารถนาเสียที”
(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 380)

จาตุรนต์เป็นผู้ชักนำให้ปุตตราชอบกับเมธวดี เพราะต้องการให้ลูกเลิกพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เขาจึงขัดขวางความรักของเมธวดีกับบรสิกและยอมเสียศักดิ์ศรีลดตัวลงไปขอร้องเมธวดีให้คบกับปุตตราเยี่ยงคนรัก ดังคำพูดของจาตุรนต์ว่า

“เขาไม่เคยยอมคบกับผู้หญิงคนไหน หนูเป็นคนแรกเพราะฉะนั้น ลุงจึงขอร้องให้หนูช่วยเอาก
เอาใจเขาหน่อย...บางที...ถ้าเขาได้รู้ว่าผู้หญิงแท้ ๆ
ดียังไง งามยังไง น่ารัก น่าพิศวงยังไงเขาก็จะได้
ขยี้แขนงผู้ชายโดยเด็ดขาด”
(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 427)

เมื่อจาตุรนต์พยายามช่วยเหลือลูกจนสุดความสามารถแล้วแต่ยังไม่อาจช่วยลูกได้เขาก็พยายามทำใจยอมรับสภาพที่ลูกเป็นเพราะรักเป็นผู้พูดให้เขาได้คิด ดังคำพูดของจาตุรนต์กับบรสิกว่า

“ดีแล้ว...ผมก็ยอมเขาแล้ว...เขาอยากจะทำอยู่กับ
สุรสีห์ก็ไม่ว่าอะไร เมื่อไหร่เขาเบื่อชีวิตอย่างนั้น
ก็ตั้งต้นเอาเอง”

“ครับ...ชีวิตเป็นของคุณปุตตรา”

“นั่นสินะ...สินบังคับ มันก็ทำได้ประเดี๋ยวประด๋าว
ให้แต่งงานกับผู้หญิง ผู้หญิงก็จะเป็นฝ่ายขมขึ้น เท่ากับ
ทำบาปหนักขึ้นอีก”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 504 – 505)

จึงเห็นได้ว่าการกระทำทุกอย่างของจาตุรนต์สร้างปัญหา ในเรื่องพ่อคาดหวังในตัวลูกมากแต่เมื่อไม่ได้ดังหวังเขาก็พร้อมจะปรับความรู้สึกของตนยอมรับสภาพของลูกด้วยความรักได้เช่นกัน จาตุรนต์เป็นผู้โยงความเกี่ยวข้องของตัวละครต่าง ๆ ทำให้เรื่องดำเนินไปสู่ปัญหา และคลี่คลายไปโดยการทำหน้าที่พ่อของเขา

ชฎิล ในนวนิยายเรื่อง ลายหงส์

ชฎิล เป็นคนที่มีบุคลิกดีแต่นิสัยขี้อ้อ ชอบความสุขสบาย บุษาวัดอุ เขาเป็นพ่อม่ายเนื่องจากภรรยาตาย ชฎิลทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ครอบครัวของเขามีฐานะปานกลางมีลูกหญิงชาย 2 คน คือ หนึ่งหรั่ง และสองขวัญ

ชฎิลภาคภูมิใจในรูปโฉมของลูกทั้งคู่มาก เขารักและเลี้ยงดูลูกอย่างทะนุถนอม ให้ความเป็นอยู่อย่างสุขสบายจนเกินฐานะของครอบครัวทำให้เขาต้องขายทรัพย์สินสมบัติเก่าของภรรยาเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายหาความสุขและเพื่อรักษาหน้าจันททรัพย์สมบัติอันมากมายค่อย ๆ หมดลง

ชฎิลเลี้ยงลูกอย่างเข้มงวดโดยใช้วิธีการจูงใจให้ลูกทำตามความต้องการของเขา เขาให้ลูกคบแต่กับผู้ชายที่มีฐานะซึ่งจะสามารถบันดาลความสุขให้เธอได้ เมื่อลูกทำตามเขาก็จะพึงพอใจ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม แม้ลูกทำความผิดก็ปกป้อง เช่นยินยอมให้หนึ่งหรั่งไปเที่ยวต่างประเทศกับเพื่อนชายทั้งที่มีคู่หมั้นแล้ว หรือการที่สองขวัญขับรถของเพื่อนหญิงไปจนเกิดอุบัติเหตุ เมื่อแม่ของเพื่อนหญิงมาต่อว่าชฎิลก็ออกมารับแทนลูก

ชฎิลพยายามทำทุกวิถีทางให้ลูกเป็นไปตามใจของเขา เช่น เลือกผู้ชายที่ร่ำรวยให้ลูก พาลูกออกงานสังคมหรูหรา ตั้งค่าสินสอดราคาแพงกับผู้ที่สนใจหนึ่งหรั่ง ฯลฯ ชฎิลเข้มงวดกวดขันในความประพฤติของลูก วางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตไม่ปล่อยให้ลูกตัดสินใจทำอะไรตามใจ แต่การวางกฎเกณฑ์นั้นชฎิลไม่ได้ใช้วิธีบังคับ เขาใช้อุบายอันแยบยลโดยค่อย ๆ แทรกความคิดของเขาให้ลูก อธิบายเหตุผลและจุดหมายปลายทางของการตัดสินใจทุกครั้งที่มีโอกาสอันวญ ลูกจึงเข้าใจความรักความหวังดีของเขาคล้อยตามความคิดนั้น และเต็มใจปฏิบัติตามดังความว่า

พ่ออยากเห็นหล่อนสุขสบาย...ซึ่งหล่อนก็แลเห็น
และคล้อยตาม รวมทั้งยึดมั่นในสิ่งนี้มาตลอดด้วยเยาว์
หล่อนเห็นใจพ่อ เล็งรู้ในเจตนาและความรักอันเหลือ
ที่พ่อมีต่อหล่อนและน้อง...จะยากจนอย่างไรพ่อเก็บเงิน
ทุกอย่างที่เคยกินเคยอยู่เคยใช้จะคงสภาพเดิมเสมอมา
บ้านต้องดี ข้าวของเครื่องใช้เพียบ รถอยู่ในเกณฑ์ใหม่
เอี่ยมมียี่ห้อ ซึ่งฟังแล้วก็ต้องนึกว่าเจ้าของมีฐานะ...
บังเอิญด้วยกันแหละที่มาดของพ่อ “เอื้อ” ต่อการวาง
ตัวสูง
แล้วหนึ่งหรีด...ก็กลับไปท่ามกลางความหวัง
อันเปี่ยมสุข

(ลายหงส์. 2531 : 70 – 71)

ชฎิลเป็นคนฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่ายและดำเนินชีวิตอย่างมีเล่ห์เหลี่ยมกับเพศ
ตรงข้ามโดยใช้เสน่ห์แสวงหาผลประโยชน์ ลูกชายจึงดำเนินรอยตามดังความว่า

สองขวัญรู้ทางนี้มานาน...ก็ใครเสียอีกละที่ชี้
ช่องไม่ใช่พ่อหรือหรือ เมื่อเขาสัพยอกพ่อถึงสีดำ
สาวใหญ่ที่ชฎิลไปมาหาสู่อยู่ลับ ๆ นั้น ทุกครั้งพ่อ
เขาจะทำเสียงโอ้ออกว่า “พุทโธ...ยายนั่นนะเหอ
มีน้ำยาอะไรขึ้นมาทำหือหาพอกก็เลิกเลยซี่ ถ้าพ่อ
ไม่เอา...ใครจะเอ้า” หรืออะไรทำนองนั้น
สองขวัญจึงได้เรียนรู้การเล่นตัว และเล่ห์เหลี่ยม
ที่จะทำให้ตัวเองเป็นฝ่าย “ได้” เพียงเพราะคิดว่า
ตนเองมีราคาต่างวด

(ลายหงส์. 2531 : 825)

การอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังของชฎิลทำให้ลูกทั้งสองคนเป็นคนที่มีแต่รูป
สมบัติ ดังที่ แม่ของทศเทพไม่พอใจหนึ่งหรีดเพราะเห็นว่าหล่อนดีแต่สวย ไม่มีความรู้ความคิด

อันเหมาะสมจะเกื้อกูลลูกชายเธอเลย ไม่แม้แต่จะทำหน้าที่ภรรยาที่ดี แต่แม่ของทศเทพก็อดกลั้นไว้เพราะความรักลูกหรือการที่วันชาติและทศเทพผู้หลงใหลหนึ่งหรีดต่างยอมรับว่าหนึ่งหรีดสวยแต่ขาดคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ดังความคิดของทศเทพว่า

รักนะรักดอก...ยังรักหล่อนอยู่เหมือนเดิม สงสาร
ด้วยซ้ำที่หล่อนเป็นไปได้ถึงเช่นนี้ เป็นผู้หญิง “ไม่
เอาไหน” เลยจริง ๆ ...แต่เมื่อนึกทบทวนมาแล้วก็
ไม่สามารถปลงใจลงโทษหล่อนได้...ทั้งหล่อนและ
สองขวัญถูกย้อมสีด้วย “เลือด” และ “สิ่งแฉดล้นม”
จนหนาที่บ ยากแก่การปรับตัวแล้วใครเล่าเป็นผู้
ย้อมหล่อน

(ลายหงส์. 2531 : 407)

แม้ลูกมีครอบครัวไปแล้วชฎิลก็ยังเข้าไปก้าวก่ายการดำเนินชีวิตและ
การตัดสินใจของลูก จนเป็นสาเหตุของการหย่าร้างถึงสองครั้ง ดังที่ชฎิลยักให้หนึ่งหรีดเลิกกับ
ทศเทพมาอยู่กินอย่างลับ ๆ กับวันชาติเพียงเพราะวันชาติบันดาลความสุขสบายให้ได้มากกว่า
และตัดสินใจให้หนึ่งหรีดแยกทางกับวันชาติเมื่อไม่มีความสุข

การต้องอยู่ในโอวาทและถูกพ่อควบคุมอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดทำให้ลูก
ไฝหาอิสรภาพ ดังความคิดของหนึ่งหรีดว่า

พ่อของหล่อนนั้น...เป็นประเภทปรารถนาให้ลูก
เดินตามตนทุกฝีก้าว เขาถือว่าโอวาทของตนเป็นเลิศ
เพราะอบรมสั่งสอนด้วยความรักและเจตนาบริสุทธิ์ หล่อน
เล่าก็เป็นลูกที่รักพ่อ แลเห็นแต่ความดีงามถูกต้อง
ของบิดา โดยไม่มีวันนึกคิดเป็นอื่น แต่ครั้นถึงยาม
ที่หล่อนออกไปมีครอบครัวช่วงหนึ่ง หญิงสาวเกิด
ความอยากแปลกใหม่ซึ่มแทรกเข้ามา นั่นก็คือ... บาง
ครั้งนึกรำคาญใจในอิสรภาพที่ถูกล้อมวงแคบ หล่อน
ไม่ได้ทำสิ่งอื่น ๆ อีกมากหลายตั้งใจที่อยากทำ

(ลายหงส์. 2531 : 726)

ครั้งนี้ได้อิสราภาพเธอจึงทำทุกอย่างตามความพอใจโดยไม่เชื่อฟังคำทัดทานของพ่อจนชีวิตตกต่ำ เช่น การที่หนึ่งหรัดยอมเป็นของผู้ชายหลายคนเพื่อผลประโยชน์และเพื่อความสุขที่ฝ่ายชายจะปรนเปรอเท่านั้น หรือการที่สองขวัญยินยอมเป็นคู่นอนของด้วงชายผู้มีพฤติกรรมชอบเพศเดียวกัน เพียงเพราะเห็นแก่วัตถุ และความสุขที่ด้วงสรรหามาให้โดยไม่ฟังคำทัดทานของผู้ใด ดังคำพูดของสองขวัญเมื่อหนึ่งหรัติดักเตือนด้วยความเป็นห่วงว่า

“สองไม่เห็นจะเป็นเรื่องใหญ่เรื่องโตอะไรสักนิดเดียว
ทำตกอกตกใจกันไปได้นี้...เออ...ถ้าสองมาอยู่ที่นี่แล้ว
ไม่เรียนหนังสือก็ไปอย่าง นี่สองก็ไปเรียนทุกวันพี่ด้วง
เค้าขับรถส่งสองทุกวัน เงินทองของกินของใช้อะไร
เขาให้ทุกอย่างดีกว่าอยู่กับพ่อ นี่สองก็ได้มาตั้งหลาย
อย่างแล้วไม่เห็นเธอ”

เด็กหนุ่มพูดพลาง กระดิกนิ้วที่มีแหวนทองฝัง
เพชรส่องแสงพราวอยู่ตรงหน้า

(ลายหงส์. 2531 : 741 – 742)

การดำเนินชีวิตที่ล้มเหลวของหนึ่งหรัดและสองขวัญเป็นไปตามอิทธิพล การเลี้ยงดูและการปลุกฝังของชฎิล ซึ่งเขาไม่ได้ตั้งใจให้เป็นไปเช่นนั้น เขาจึงรู้สึกเสียใจและผิดหวังกับพฤติกรรมของลูกมากเพราะมั่นใจว่าตนได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว แต่เหตุใดลูกจึงไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง

ชฎิลจึงเป็นตัวละครสำคัญที่สร้างปมปัญหาของเรื่องจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดกดขี่ของเขที่ต้องการวางแผนชีวิตที่คิดว่าดีงามให้ลูกโดยไม่คำนึงถึงความผิดถูก จนลูกสาวกลายเป็นผู้หญิงสำส่อน และลูกชายยอมลดตัวเป็นคู่นอนของผู้ชายด้วยกัน

ชีพ ในนวนิยายเรื่อง เพลงสาป

ชีพเป็นนักธุรกิจชอบเอาแต่ใจตนเอง เป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมขาดความจริงใจ เห็นแก่ผลประโยชน์เป็นสำคัญ ภรรยาชื่อสายสนิทมียูก 4 คน ชุบครลูกคนกลางเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว

ชีพเป็นพ่อที่รักลูกแต่ความรักนั้นตั้งอยู่บนเงื่อนไขของผลประโยชน์ เขาจะรักมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการทำผลประโยชน์ของลูก เขามักบีบบังคับให้ลูกทำตามความต้องการของเขาหากลูกไม่ทำก็จะโกรธ ดังที่ชีพโกรธชุบครมากถึงขนาดดัดขาดลูก เพราะชุบครไม่ทำ

ตามคำสั่งที่ซีฟให้ไปขัดขวางการแต่งงานของนวลจีกับชาวต่างชาติเพื่อรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่กลับหนีไปอยู่กับล่อองค์แม่มายสาวที่ซีฟไม่ชอบแทน ครั้นเมื่อซุบศรใช้ความมีเสน่ห์ของเขาทำให้นวลจีหลงรักยอมต่อสัญญาเช่าที่ดินเพื่อดำเนินธุรกิจของซีฟได้ เขาก็หายโกรธทันทีดังความว่า

ซีฟนั่งอยู่ที่โต๊ะทำงานเมื่อได้ยินดังนั้นเขาดัง
สติเกือบไม่ทันเลยเชียว รู้สึกว่ามือเย็นขึ้นเล็กน้อย
หน้าตาที่อยู่ตรงหูโทรศัพท์เขม็งตึงขึ้นมาโดยไม่รู้
ตัว ตั้งท่าเต็มที่จะตัดขาดต่อไป.....

.....
ข่าวร้ายกลายเป็นดีงามถึงเช่นนี้ทำให้ซีฟ
รู้สึกเหมือนลูกเขาได้ช่วยผลักดันก้อนใหญ่ที่ทับ
อยู่บนทรวงอกให้กลิ้งหลุด

“แล้วไฉนถามันจะคืนค่าไหม ถึงกำหนดแล้ว
มันอาจพลิกชะก็ได้นวลจีทันมันเถอะ” น้ำเสียง
บิดาใสสดที่เดียวความเป็นพ่อเป็นลูกกลับคืนมา
ทันด่วนทันใดโดยไม่ต้องย่นเครื่องเหมือนสาย
สัมพันธ์อันดับอื่น

(เพลงสาป. 2533 : 223 – 224)

ซีฟอบรมสั่งสอนและปลูกฝังลักษณะนิสัยเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนสู่ลูกโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมอันดีและไม่สนใจความสุขของลูกเท่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ แม้จะรู้ว่าซุบศรรักและอยู่กินกับล่อองค์ ส่วนนวลจีก็แต่งงานกับอังเดรไปแล้ว ซีฟยังยุยงให้ซุบศรแย่งนวลจีจนสำเร็จ นอกจากนั้นเขายังพยายามวางแผนให้ลูกกอบโกยเอาผลประโยชน์จากนวลจีทุกวิถีทาง ดังเห็นได้จากตอนที่ซีฟวางแผนชีวิตให้ซุบศร และเมื่อลูกสาวคือ ซีวี ทักท้วงซีฟก็โกรธมาก ดังความว่า

“หยุดได้ไหม ยายวี” พ่อหล่อนั้น...กับเรื่อง
ธุรกิจละก็เก้ง คืดหลายด้านหลายแง่หลายมุม แต่
กับเรื่องชีวิตเรื่องความผูกพันละเอียดอ่อน พ่อมัก
คิดแง่เดียวตลอดมา

ยามนี้ ชีพกตเครื่องคิดเลขคำนวณแล้ว ผู้หญิง
คนหนึ่งหลงลูกชายเขา เขาจะใช้ความหลงของหล่อน
นี้แหละเป็นสะพานเดินเข้าไปสู่ผลประโยชน์

“แหม เนี่ย เจ็บใจนิดเดียวที่ไอน้าดยังอยู่ขวางลำ
ไม้งั้นละก็”

เขากำลังคิดถึงเงินสด ๆ จำนวนหนึ่งมากหรือน้อย
ก็ได้ขอให้ลูกชายเขาปกปิดเงินเอาไว้จากหล่อนได้ก็
แล้วกัน

“แต่ไม่เป็นไร จนกโนนดอยาไปสนเลย อีรูปนี้ก็
ต้องเงินละวะ เงินสด ๆ พอดีเปลี่ยนมือได้”

(เพลงสาป. 2533 : 648)

ชีพขาดความเด็ดขาดในการอบรมสั่งสอนลูกเพราะคำนึงถึงผลประโยชน์
เป็นสำคัญ เช่น เขาห้ามบุตรเที่ยวเตร่ใช้ชีวิตเสเพล แต่กลับส่งเสริมให้บุตรหมั้นพานวลจี
ไปเที่ยวเมื่อเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์ หรือห้ามบุตรอยู่กับลออองค์แต่ครั้งรู้ว่าลออองค์ให้เงิน
เดือนบุตรเป็นจำนวนมากก็เลิกห้ามปราม

เขาจะใช้วิธีการจูงใจให้ลูกทำตามความคิดของเขาก่อนหากลูกไม่เชื่อฟังก็
จะบังคับ และตำราอย่างรุนแรงเมื่อลูกไม่ทำตามที่เขาต้องการ เช่น

“คนอย่างมึง เกิดมาเสียชาติเกิดนะไอ้ซุบ มึงกะกู
มีเวรมีกรรมกันมาแต่ปางไหน ถึงต้องมาเป็นลูกเป็น
พ่อกัน กู...เสียใจจริง ๆ”

บุตรไม่ฟังเสียง ลูกขึ้นผลุนผลันขับรถออกจากบ้าน
ด้วยความเบื่อหน่าย คำสั่ง และเสียงตำหนิตินตั้งแต่
อ่อนโยนจนถึงรุนแรงของบิดายิ่งนัก

(เพลงสาป. 2533 : 712 – 713)

การกระทำของซีพทำให้ลูกเบื่อหน่ายและไม่เชื่อถือพ่อ คำพูดว่ากล่าวของพ่อจึงไร้ค่า เพราะลูกรับฟังแต่ไม่ปฏิบัติตามหากไม่ตรงตามความพอใจของเขา เนื่องจากลูกรู้ว่าเมื่อใดที่เขาหาผลประโยชน์มาให้ได้พ่อก็จะหายโกรธทันที ดังความคิดของเขาเมื่อกลับไปบ้านเพื่อส่งข่าวเรื่องนวลขจีที่กำลังจะมาที่บ้านแล้วพบพ่อแสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยวว่า

“พ่อ” ชุบครลากเสียง ไม่เถียงเพราะรู้ว่าประเดี้ยว
เถอะทั้งพ่อและแม่ก็จะหยุดพรวดพราดเรื่องราวของความ
ผิดหวังเสียที คงหยุดได้ราวกับปลดตัวบุ้งออกจากแขน
เขาเขียวแหละ เขาจะไม่ค้นอีกต่อไป !

(เพลงสาป. 2533 : 508 – 509)

เมื่อพ่อส่งเสริมลูกในทางที่ผิดเช่นนี้ ลูกจึงมีชีวิตเสเพล สู้ตายชีวิตของลูกต้องพบกับความล้มเหลวมีพฤติกรรมน่ารังเกียจแม้ผู้หญิงที่เคยเป็นภรรยาของเขาก็ยังไม่ต้องการเขาเลย ดังความว่า

นวลขจีขับผ่านร่างชุบศรไปในระยะไม่เกินหนึ่งเมตร
เจียดไปอย่างไม่ไยดีหล่อนขับเร็วจนแทบลืมนี่คือ
ถนนในซอย มิใช่ถนนหลวงที่ไหน มีแค่ช่องเล็กแคบพอ
กลับรถตรงปลายซอยเท่านั้น

มือที่จับพวงมาลัยขึ้นเหนือ หล่อนจําใจกลับรถและขับ
ผ่านเขาไปอีกหน หนนี้ไม่ชะลอเครื่องแม้แต่วินาทีเดียว
คอนวลขจีตั้งผางดอยบนบ่า ดูถูก สะอิดสะเอียน

“อ๊วย นี่เรานอนกกอยู่ได้ยังงี้ตั้งนาน”

(เพลงสาป. 2533 : 837 – 838)

จะเห็นว่าความล้มเหลวในชีวิตลูกมีสาเหตุจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ พ่อส่งเสริมลูกในทางที่ผิดเพราะเห็นแก่ประโยชน์ที่จะได้รับ พ่อบงการชีวิตของลูกโดยตลอด เป็นการสร้างปัญหาในชีวิตของลูก และชีวิตของลูกดำเนินไปสู่จุดจบในลักษณะที่ไม่มีหญิงใดแยแส

จเร ในนวนิยายเรื่อง สามคม

จเร เป็นนักการเมืองและนักธุรกิจผู้มีอิทธิพล ฐานะร่ำรวย ฉลาดมี
เล่ห์เหลี่ยม ภรรยาชื่อ จิตรา มีลูกหลายคน ลินินเป็นลูกสาวคนโต

จเรเป็นพ่อที่ทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวคนเดียว จึงสำคัญตนว่ามีอำนาจ
มากที่สุดในบ้านเขาเข้มงวดกับภรรยาให้ภรรยาดูแลครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับธุรกิจของเขา
จึงเข้มงวดกับการอบรมเลี้ยงดูลูกด้วย เช่น จเรแนะนำให้ลินินรู้จักกับปิ่นเพื่อผลประโยชน์ทาง
ธุรกิจ แต่ห้ามไม่ให้ลูกสาวรักปิ่น เพราะจเรวางแผนให้เธอแต่งงานกับนักธุรกิจที่เขาเห็นว่าจะ
ทำให้ธุรกิจของเขารุ่งเรืองขึ้น ดังความคิดของจิตราภรรยาของจเรว่า

ลูกเธอกลายเป็นเหยื่ออีกชิ้นหนึ่งที่บิดาส่งเข้า
ไปป้อนโรงงานอุตสาหกรรมของเขา
(สามคม. 2534 : 244)

แต่ในความเข้มงวดนั้นเขาก็ส่งเสริมลูกให้ก้าวหน้าเห็นได้จากเมื่อลินินเรียน
จบกลับมาจากต่างประเทศ จเรก็ช่วยให้ลูกทำธุรกิจห้องเสื้อ ช่วยวางแผนโฆษณาจนร้านของ
ลูกเป็นที่นิยมของลูกค้า จเรเป็นคนที่ยึดถึงผลประโยชน์เป็นสำคัญ จึงพยายามถ่ายทอด
ความคิดนี้แก่ลูก เช่น สอนให้คบคนที่ให้ผลประโยชน์ สอนให้ทำการกุศลต่างงานนั้นสร้างชื่อ
เสียงอันจะเป็นทางนำไปสู่ผลประโยชน์ได้ หรือสอนให้ลูกรู้จักมีเล่ห์เหลี่ยมในการแสวงหา
ผลประโยชน์ ดังคำพูดของเขาว่า

“ความซื่อที่เหมือนไม้บรรทัดนั้นมันไม่ได้ความหรรษาลูก”
เขาเอ่ย “คนซื่อที่ไม่แอบแฝงเหลี่ยมคู่วางในเคยสำเร็จ
ผลยังยืนหรือเปล่า ลูกต้องอ่านประวัติคนซื่อพวกนั้นดู
เขาเหมาะสำหรับงานอย่างอื่นไม่ใช่การค้า ไม่ใช่การเมือง
แต่เป็นงานประจำ ทำไปตามแบบแผนของกรม กอง บริษัท...
งานเข้าต้องมาให้ทันขีดเส้นตอกบัตรเมื่อนั้น เมื่อนี้ เขาวาง
กฎอะไรไว้ก็ทำตามนั้น ถ้ายังงั้นละก็ควรซื่อ...แต่นั้นแหละ
ซื่อก็ควรซื่ออย่างมีลูกเล่นเหมือนกัน ไม่งั้นไม่เจริญ” จเร
เห็นว่าการสั่งสอนต่าง ๆ ควรได้รับการปรับปรุง...ดังนั้น

ตัวเขาจึงไม่เคยสอนลูกให้ชื่อมากมายเขาสอนให้เข้าได้กับ
บรรยากาศครอบครัวและกิจกรรมต่าง ๆ รอบตัวเท่านั้นเอง
(สามคม. 2534 : 19 – 20)

การปลูกฝังเชิงบังคับของจเรสร้างความอึดอัดใจแก่ลูกอย่างมากเพราะลูก
มักไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของเขา ประกอบกับลินินรู้สึกชอบปิ่น จึงไม่ยอมทำตามพ่อ เมื่อ
บังคับลูกไม่ได้ผลจเรก็พยายามใช้เล่ห์เหลี่ยมทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกทำตามความคิดของเขา
ดังที่เขาปรับน้ำเชื่อมกับปัมลูกและเมียนอกสมรสของปิ่นมาอยู่ในบ้านเพื่อหวังให้ลินินเจ็บปวด
และตัดใจจากปิ่น แผนของจเรได้ผล แต่การกลับกลายเป็นว่าลินินไปชอบกับปลายน้องชาย
ของปิ่นแทน

จเรจะรักและเอาใจใส่ลูกอย่างดีหากลูกอยู่ในโอวาทเขา แต่ถ้าลูกไม่เชื่อฟัง
เขาก็จะไม่สนใจลูกเลย ดังที่ จเรสั่งห้ามลินินคบหากับปลาย แต่ลินินไม่เชื่อฟังเพราะเห็นว่า
เขาเป็นคนดี จเรจึงโกรธมากถึงขนาดตัดใจไม่ยุ่งเกี่ยวกับลูกตั้งความว่า

น่าเสียใจและเสียตายยิ่งนัก ลินินช่างไม่รู้
คุณค่าและราคาของตนเองเลย...ไม่รู้เลยว่า
หล่อนควรคู่แต่ลูกชายมหาเศรษฐีเท่านั้น
“งั้นก็ตามใจ” เขาพยักหน้า “อยากไปไหน
ก็ไปเธอก็โตแล้วนี้ ทำมาหากินได้เอง...ก็มี
สิทธิ์เลือกคนของตัวเองเองจริงไหม...แต่ระวัง
ไว้อย่างแล้งกัน”
“อะไรหรือคะ”
“อย่าให้ใครต่อใครเขารู้ว่าเราได้ว่าไอ้หมอนั้น
ใช้เราเป็นบันได” จเรลงเสียง

(สามคม. 2534 : 762 – 763)

จเรเคยเป็นสามีที่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา เป็นที่ศรัทธาของทุกคนในครอบครัว
แต่หลังจากที่จเรวางแผนใช้น้ำเชื่อมภรรยาลับของปิ่นมาทำให้ลินินตัดใจจากปิ่นได้แล้วเขา
กลับไปได้น้ำเชื่อมเป็นภรรยาเสียเอง ยิ่งเมื่อเขาโกรธลินิน เขาก็ยิ่งทำตามใจตนโดยไม่ฟังคำขอ

ร้องของลูก เขาเป็นต้นเหตุให้ครอบครัวหมดความสุข ทำให้ลูกขาดศรัทธาในตัวพ่อ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างพ่อลูกจึงยิ่งห่างเหินไป ดังความคิดของลินินว่า

เจ็บใจเหมือนกันที่ความบาดหมางระหว่างพ่อ
กับแม่ลูกลามเข้ามา ทำให้หล่อนรานรำไปด้วย
เพราะฉะนั้นที่ที่หล่อนเคยเคล้าเคลียซิดไกลกับ
เขาจึงดูเหมือนจิตจางปราศจากอารมณ์ของลูกสาว
หัวแก้วหัวแหวนที่เคยเป็นคู่ทุกข์คู่สุข

(สามคม. 2534 : 537 – 538)

จะเห็นได้ว่าจเรเป็นพ่อผู้เป็นนักธุรกิจเต็มตัวคำนึงถึงแต่เรื่องผลประโยชน์มากกว่าจะคำนึงถึงจิตใจของคนในครอบครัว และค่อนข้างเผด็จการ ต้องการให้ทุกคนอยู่ในโอวาทของเขา พฤติกรรมของเขาสร้างปัญหาแก่ลูกและก่อความแตกแยกในครอบครัว บทบาทนั้นทำให้เกิดปมปัญหาในเรื่อง

1.3 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยาย 1 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 1 คน ได้แก่

ยล ในนวนิยายเรื่อง ภมร

ยล ฐานะดีเพราะได้รับมรดกมาจากครอบครัวมีนิสัยเจ้าชู้เอาแต่ใจ มีภรรยาหลายคน ภรรยาคนปัจจุบันคือ นีรา มีลูกสาวด้วยกัน 2 คน คือ เป๊าะ กับแป้ว

ยลปล่อยปละละเลยไม่เลี้ยงดูเอาใจใส่ลูกที่เกิดจากภรรยาเก่าที่แยกทางกันไป ส่วนลูกที่เกิดจากภรรยาใหม่แม้จะอยู่ด้วยกันเขาก็ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะไปมีผู้หญิงอื่น คงปรนเปรอแต่ด้านวัตถุ ซึ่งเป็นการตามใจลูกในทางที่ผิด เมื่อลูกทำผิดก็ไม่ตักเตือนบางครั้งกลับสนับสนุนลูกในทางที่ผิด เช่น เมื่อลูกหนีไปเที่ยวดิสโก้แทนที่จะกล่าวตักเตือนกลับให้เงินลูกไว้ไปเที่ยวในครั้งต่อไป

การละเลยหน้าที่ของยลทำให้ลูกที่เกิดจากภรรยาเก่าซึ่งอยู่กับปู่ย่าตายายเป็นเด็กขาดความอบอุ่น ไม่ร่าเริงแจ่มใสเช่นเด็กทั่ว ๆ ไป ดังความคิดของยลที่รู้สึกผิดเมื่อเห็นสีหน้าแววตาของลูก เวลาเขาไปที่บ้านนั้น ส่วนลูกที่เกิดจากภรรยาใหม่คือเป๊าะเคยได้รับความรักความเอาใจใส่ และการตามใจจากพ่อจนเคยตัว ภายหลังเมื่อเขามีภรณาน้อย ไม่ค่อยมีเวลา

เอาใจใส่ลูกและครอบครัว ลูกจึงยอมรับสภาพไม่ได้กลายเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ เอาแต่ใจตนเอง
ดังความว่า

เป๊าะเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ ยิ่งเมื่อถูกกระทบกับเรื่องราว
แตกร้างในครอบครัว...โดยหล่อนจำใจต้องมองดู
พ่อหายไป...ไปค้างที่อื่นถึงสองคืนต่อสัปดาห์ใจของ
เด็กหญิงก็ยังวูบวาบหวั่นไหวเดี่ยวร้ายเดี่ยวดี

(ภมร. 2531 : 185)

เป๊าะกลายเป็นเด็กมีปมด้อย การเรียนตกต่ำ ทะเลาะกับอาจารย์เพื่อนที่
โรงเรียนจนอาจารย์ต้องเชิญพ่อแม่ไปพบ เพื่อแจ้งเรื่องความประพฤติและการเรียนของเป๊าะ
ที่ตกต่ำลง ในที่สุดเป๊าะก็ประชด เรียกร้องความสนใจ จากพ่อด้วยการหนีไปเที่ยวนอกบ้าน
คบเพื่อนชายจนเสียความบริสุทธิ์ในขณะอายุน้อย ดังความว่า

เสียงพ่อหล่อน...พ่อซึ่งก่อความขมขื่นกองใหญ่
สุมไว้ในหัวใจนิด ๆ น้ำตาหล่อนไหลออกมาพร้อม
เสียงสะอื้น...ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านไปแล้ว...

ผ่านไปแล้ว

เด็กหญิงไม่ตอบเสียงเคาะประตูนั้น...หล่อน
นอนเงยบนเสียงเคาะหายไปเองด้วยความท้อใจ
ของคนข้างนอก “ดีแล้วนี่...ที่ตัวเองยังทำได้เลย”
หล่อนนึกในใจ

(ภมร. 2531 : 510 – 511)

ทุกครั้งที่ลูกทำความผิดหรือทำเรื่องเสื่อมเสียจะโทษว่าเป็นความผิด
ของภรรยาที่ดูแลลูกไม่ดี ภายหลังเขาคิดได้หลังจากเศร้าเสียใจในเคราะห์กรรมที่เกิดกับลูก
จึงปรับปรุงตนเองโดยเอาใจใส่และให้เวลาแก่ครอบครัวมากขึ้น ดังความคิดของเขาว่า

ชายหนุ่มกำลังพยายาม...ทุกวิถีทางที่จะดึง
ลูกสาวมาจากเด็กผู้ชายคนนั้น ด้วยการใกล้ชิด
และแสดงตัวให้เห็นว่า ไม่มีใครอื่นสำคัญสำหรับ
เขาเท่าลูก

(ภมร. 2531 : 784)

ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงดูลูกนั้นไม่ใช่แค่เพียงให้ความสุขทางกาย
หรือให้วัตถุ แต่ควรจะมีเวลาเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกด้วย เพราะวัตถุหรือเงินไม่สามารถทดแทน
ความต้องการทางจิตใจได้ ลูกต้องการความรักความอบอุ่นจากทั้งพ่อและแม่ หน้าที่เลี้ยงดูลูก
จึงไม่ควรเป็นภาระของแม่ผู้เดียว ยลละเลยหน้าที่ในจุดนี้จึงกลายเป็นว่าเขาเป็นพ่อผู้สร้าง
ปัญหาให้แก่ครอบครัว ซึ่งเป็นที่มาของปมปัญหาในเรื่อง

1.4 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยาย
2 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 2 คน ได้แก่

ดิษฐ์ ในนวนิยายเรื่อง วิมานไม้จำปา

ดิษฐ์ เป็นนักธุรกิจที่สร้างฐานะมาจากความยากจน จนในที่สุดกลายเป็น
มหาเศรษฐี ภรรยาชื่อ รสสุคนธ์ มีลูกสาวเพียงคนเดียวคือ กริม

ดิษฐ์เป็นพ่อที่รักและตามใจลูกมากจนภรรยาของเขากล่าวโทษว่า นิสัยไม่
ดีต่าง ๆ ของกริมมีผลมาจากการตามใจของดิษฐ์ เขาให้ทุกสิ่งที่ลูกต้องการจนลูกไม่เห็นคุณค่า
ของสิ่งของนั้น และเกิดความเบื่อหน่ายในความสมบูรณ์พูนสุข ดังคำพูดของกริมที่บอกกับ
ดิษฐ์ว่าเธอเบื่อความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่เพียบพร้อม

แม้สภาพครอบครัวของดิษฐ์จะต่างคนต่างอยู่แต่ลูกก็เป็นคนเดียวในบ้าน
ที่พ่อให้ความสำคัญ และพอมีเวลาให้ แม้จะเพียงน้อยนิดก็ตาม ดังที่กริมมักจะไปหาพ่อได้
เสมอในเวลาที่พ่อไม่อนุญาตให้ใครเข้าไปหา

เขาเป็นพ่อที่ห่วงใยลูกมากเห็นได้จากการที่เขาคอยซักถามความเป็นไป
ของลูกทุกครั้งเมื่อมีโอกาสพบกัน และจ้างคนขับรถจักรยานยนต์คอยติดตามดูแลให้
ความปลอดภัยแก่ลูกตลอดเวลาที่ลูกออกจากบ้าน

พ่อใช้เวลาเล็กน้อยที่มีให้ลูกอย่างคุ้มค่าเพราะพ่อให้คำปรึกษา อบรม
สั่งสอน และสร้างความสนิทสนมหยอกล้อกับลูกเป็นอย่างดี จะไม่ดุลูกแต่จะใช้วิธีพูดกันดี ๆ
เช่น คำพูดของดิษฐ์เมื่อรู้ว่ากริมชอบพอกับอาสาว่า

“ลูกนา...แล้วจะว่าพ่อไม่เตือนไม่บอก...เรา
มันชอบรุ่มร่ามกับคนหล่อ ๆ อยู่เรื่อย น่ารำคาญ
ไอ้รูปโฉมนี้มันไม่เป็นสับปะรดอะไรเลย...ถ้ามัน
ไม่มีคุณภาพนะ”

“พ่อรู้ได้ไงว่าไม่มีคุณภาพ”

“แล้วเราล่ะ รู้ได้ไงคบกันก็อาทิตย์เชียว”

“แหม...พ่อ...ตั้งเดือนกว่าแล้ว” หล่อนลากเสียงหลง

“ตั้งเดือนกว่าเชียวอะ...เออ...เวลาของหนุ่มสาว

สมัยนี้มันเร็วแล้วก็สั้นดีจิงนิ”

“พ่อจะหวังให้เหมือนสมัยพ่อได้ไงล่ะคะ” กริม

ลูกจากตักบิดาพลางบอกอย่างกระตือรือร้น

“แล้วลูกจะพาเขามาหานะคะตอนไหนล่ะคะ

ที่พ่อว่าง เขามีตักก็ตาย...”

“ไม่เอาละ...เข้า ๆ...พ่อไม่อยากเห็นคนแปลกหน้า”

(วิมานไม้จำฉา. 2530 : 62)

และถ้าลูกไม่เชื่อฟังพ่อก็ยอมตามใจและรับสภาพได้ทุกเรื่องหากสิ่ง
นั้นเป็นความสุขของลูก ในขณะที่แม่ไม่เห็นด้วยเช่นดิษฐ์ยอมรับอาสาเป็นเชยและทำดีด้วย
ทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบเขาเพราะรู้ว่าเขาหวังทรัพย์สินของลูก แต่เมื่อลูกชอบและมีความสุขเขาก็ ตาม
ใจ

เมื่อลูกมีปัญหาพ่อจะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้ทุกเรื่องแม้กระทั่งยอม
จ่ายเงินสองล้านบาทให้อาสาเซ็นใบหย่าเพื่อกริมจะได้เป็นอิสระ

ขณะที่พ่อมีชีวิตอยู่ลูกรู้ดีว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตพ่อจะจัดการให้
ราบรื่นได้ตามต้องการ ลูกจึงไม่เคยกับการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ขาดความยั้งคิดในการตัดสินใจ
ครั้งพ่อเสียชีวิตลงลูกจึงเสียใจมากเพราะขาดที่พึ่ง ดังคำพูดของกริมที่พูดกับยาใจซึ่งเป็น
พี่เลี้ยงว่า

“สิ้นพ่อซะคน ฉันยิ่งย่าแย่ลงไป เธอไม่เห็นหรือ

เมื่อก่อนพ่อยังอยู่ ฉันมีอะไร ก็ปรึกษาพ่อได้ พ่อช่วย

ไม่ได้ก็ยั้งทำให้ฉันอารมณ์เสียได้”

(วิมานไม้จำฉา. 2530 : 379)

การเลี้ยงลูกอย่างตามใจทำให้ลูกมีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง ไม่เห็นคุณค่าของทรัพย์สินใด ๆ เนื่องจากได้มาโดยง่าย แต่ลูกก็ไร้ความสุขเนื่องจากขาดความรักความอบอุ่น

การที่กริมเป็นลูกสาวเศรษฐี ย่อมจะเป็นที่หมายปองของชายทุกคน บางคนก็อาจจะหวังทรัพย์สินของเธอมากกว่า ดังเช่น อาสาแต่งงานกับกริมเพราะต้องการเงินของเธอไปใช้หนี้สินให้ครอบครัวของเขา อรุณเข้ามาใช้ชีวิตอยู่กับกริมเพราะต้องการให้เธอช่วยลงทุนกับบริษัทของเขา แม้กระทั่งเพื่อนทุกคนที่คบกับกริมก็หวังพึ่งพาอำนาจทางการเงินของเธอทั้งสิ้น ความมั่นใจว่ามีพ่อคอยช่วยเหลือ ทำให้กริมขาดความรอบคอบในการตัดสินใจจึงเสียรู้ผู้อื่น

กริมผ่านชีวิตคู่มาและได้บทเรียนจากการใช้ชีวิตนั้น ๆ แล้ว เมื่อพ่อตายเธอต้องตัดสินใจด้วยตนเอง จึงมีความรอบคอบมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาชีวิตคู่เมื่อรู้ว่าอรุณมีความผิดปกติในพฤติกรรมทางเพศ และเมื่อกริมมาพบกับทองแท้ก็ไม่ได้วนตัดสินใจใช้ชีวิตคู่กับเขา

วิธีการเลี้ยงดูของพ่อที่ตามใจลูกมากเกินไปและโอ้อุ้มจนลูกตัดสินใจเองไม่ได้ ขาดความรอบคอบในการตัดสินใจ ขณะเดียวกันก็ให้แต่วัตถุทำให้ลูกขาดความรักความอบอุ่น จึงแสวงหาความรักจากผู้อื่นจนกลายเป็นความผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า เห็นได้ว่าสิ่งที่พ่อสรรหามาทุ่มเทให้ลูกด้วยความรัก ความปรารถนาดี กลับกลายเป็นโทษอย่างมหันต์แก่ลูก เพราะสิ่งที่ลูกต้องการจากพ่อแม่มากกว่าสิ่งใดคือความรักความอบอุ่นนั่นเอง ดิษฐ์จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องซึ่งทำให้วิถีชีวิตของลูกผิดพลาดหลายครั้ง

ขวาล ในนวนิยายเรื่อง ขวากรง

ขวาล เป็นชายกลางคน ฐานะร่ำรวยมาจากการทำงานด้านการต่อสู้อย่างปากกัดตีนถีบมีลูกน้องมากมาย เป็นที่ยำเกรงของทุกคนในละแวกนั้น เขามีลูกหลายคน ลูกชายคนเล็กคือเด็กชายสูงส่ง

ขวาลรักและตามใจลูกมาก แต่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกจึงปรนเปรอด้วยวัตถุจนลูกไม่เห็นคุณค่าของเงินและวัตถุเหล่านั้น ไม่รู้จักการใช้ชีวิตอยู่บนความพอดี มีนิสัยเอาแต่ใจตนเองโดยไม่ฟังเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น เช่นอยากได้รถเบนซ์ราคาแพงมาขับเล่น ไม่ยอมไปเรียนหนังสือเอาแต่เที่ยวเตร่สนุกสนาน ทั้ง ๆ ที่ในวัยของเขาไม่ควรจะทำเช่นนั้นแต่พ่อก็ตามใจไม่ว่ากล่าวตักเตือนเพราะรักลูกในทางที่ผิด ดังความว่า

ถึงอย่างไรเด็กคนนี้ก็คือเด็ก...ที่ทำทุกอย่าง
ตามอำเภอใจโดยไม่คิดหน้าคิดหลังก็เพราะพ่อแม่
“เอาไม่อยู่” การเอาไม่อยู่ของชวาลก็เพราะเขาให้
อุปกรณ์การครองชีพที่ไม่เหมาะกับสภาพของลูก
(ชาวกรร. 2535 : 397)

ความเป็นจริงแล้วลูกต้องการให้พ่อแม่เอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นใน
ครอบครัวมากกว่าวัตถุ ดังนั้นเมื่อเด็กชายสูงส่งรู้จักครอบครัวการ์นัต ซึ่งมีความอบอุ่นและ
ความละเอียดอ่อนในการดูแลเด็ก สูงส่งจึงยึดครอบครัวนี้เป็นหลัก ผูกพันและมีความสุขที่จะ
อยู่ในบ้านเล็กที่อบอุ่นนี้มากกว่าบ้านใหญ่โตแต่ขาดความรักความเข้าใจเช่นบ้านของเขา เมื่อ
สูงส่งได้มาคลุกคลีอยู่กับครอบครัวของการ์นัตจึงมีพฤติกรรมดีขึ้น

นอกจากชวาลจะไม่ได้อบรมสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อลูกทำผิดแล้ว
เขายังมักจะใช้วิธีการแก้ไขที่ปลายเหตุ เพื่อช่วยให้เรื่องเลวร้ายหรือความผิดต่าง ๆ นั้น ผ่าน
พ้นลูกไป เช่น เมื่อเด็กชายสูงส่งขับรถเบนซ์ไปเกิดอุบัติเหตุเขาก็ไม่ตักเตือนลูกเลย เพียงให้
คนตามไปแก้ปัญหาก็ ลูกจึงไม่รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดควร

การเป็นผู้มีอิทธิพล และให้ความสำคัญกับวัตถุของชวาล เป็นแบบ
อย่างที่ไม่ดีแก่ลูก ทำให้ลูกของเขาชอบใช้อำนาจ เขารักลูกไม่ยากให้เลียนแบบเขาจึง
พยายามสนับสนุนให้ลูกสนิทสนมกับครอบครัวไกลสกล เพราะเห็นว่าเป็นคนดี เป็นแบบอย่าง
ที่ดีแก่ลูกของเขาได้ดังคำพูดของเขากับไกลสกลว่า

“เพราะบ้านคุณเป็นบ้านคนดีนะซี ผมถึงอยากให้
ลูกมาคบด้วยไง ส่งจะได้จำแบบอย่างจากพี่กล แล้ว
รู้ว่าเค้าควรทำยังงัยกับตัวเค้า ไม่ต้องถึงกับตั้งตัวจาก
มือเปล่าอย่างพ่อหรอก เพราะผมก็ไม่อยากให้เค้าเอา
อย่างผม...ไม่ยาก”

น้ำเสียงที่เน้นหนักแน่นช่วยให้ชายหนุ่มเห็นใจ
อย่างน้อยเขาก็รู้ว่าอีกฝ่ายเสาะหา สิ่งแวดล้อมดี ๆ
เช่นคนดี ๆ ให้ลูกตนจดจำไว้เป็นแม่แบบเช่นกัน”

(ชาวกรร. 2535 : 480)

ชวาลจึงเป็นพ่อที่แม้จะรักลูกมากแต่การแสดงความรักลูกด้วยการให้วัตถุ นอกจากไม่สามารถทำให้ลูกมีความสุขได้แล้ว ความพร้อมด้านวัตถุนั้นอาจเป็นผลเสียแก่ลูก จึงกลายเป็นว่าพ่อเป็นผู้ทำร้ายลูกโดยมิได้ตั้งใจ

ชวาลเป็นพ่อที่เลี้ยงลูกแบบตามใจ ซึ่งวิธีการนี้สร้างปมปัญหาแก่ลูก

2. กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง หมายถึง บทบาทพ่อมีผลต่อพฤติกรรมหรือความเป็นอยู่ของลูก และบทบาทนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบในเรื่องเพื่อให้นวนิยายแนวครอบครัวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นวนิยายในกลุ่มนี้พ่อไม่ใช่ตัวละครที่มีความสำคัญในการดำเนินเรื่องโดยตรงแต่พฤติกรรมของพ่ออาจจะมีผลต่อลูกบ้าง

กลุ่มนี้พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน 28 เรื่อง มีตัวละครในบทบาทพ่อ 71 คน ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้แบ่งตามพฤติกรรมที่ส่งผลต่อลูกได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่พฤติกรรมของพ่อส่งผลต่อลูกชัดเจนและกลุ่มที่พฤติกรรมของพ่อไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน

2.1 พฤติกรรมของพ่อส่งผลต่อลูกชัดเจน หมายถึง พฤติกรรมของพ่อที่นำเสนอในเรื่องมีการแสดงผลที่เกิดต่อพฤติกรรมหรือความเป็นอยู่ของลูกไว้อย่างชัดเจน

กลุ่มนี้พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้งหมด 24 เรื่อง มีตัวละครในบทบาทพ่อ 47 คน ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูลูกได้ 4 กลุ่ม คือ

2.1.1 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเป็นประชาธิปไตย พบในนวนิยาย 17 เรื่อง มีตัวละครพ่อในกลุ่มนี้ 20 คน ได้แก่

พ่อของพิมมลา ในนวนิยายเรื่อง เพลิงบุญ

พ่อของพิมมลา เป็นข้าราชการชั้นโท ฐานะปานกลาง มีลูกสาว 2 คน พิมมลาเป็นลูกสาวคนโต

เขารักลูก เลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่แม้จะมอบหมายหน้าที่ให้แม่เป็นผู้ดูแลลูกแล้วแต่เมื่อใดที่เห็นว่าลูกมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม พ่อก็จะอบรมสั่งสอนซ้ำอีก เช่น อบรมพิมมลา เรื่องมารยาท ไม่ให้เข้าไปวุ่นวายที่บ้านฤกษ์ ซึ่งเป็นเพื่อนชาย เมื่อเพื่อนมาชวนไปบ้านนั้นพ่อเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นได้ดีจึงไม่ห้ามปรามเมื่อลูกมีความรักในวัยเรียนแต่เขาจะแนะนำและช่วยพิจารณาในการเลือกคู่ครองของลูกทำให้ลูกได้ขบคิดและตัดสินใจด้วยความรอบคอบยิ่งขึ้น ดังที่พ่อแสดงความคิดเห็นสนับสนุนให้พิมมลาตัดสินใจเลือกฤกษ์เป็นคู่ครองว่า

“คนเราทุกคนต้องมีความรัก จะรักก็รักไปเถิดพ่อไม่ว่า
 ฤกษ์เองก็เป็นเด็กดี ปีนหน้าเขาก็จะมีงานทำเป็นหลักเป็นฐาน
 ความเป็นคนดีของคนเราที่มีค่านักเพราะต่อไป ถ้ามีอะไร
 ผิดพลาดเกิดขึ้น ก็พูดกันรู้เรื่องง่าย ผู้หญิงเวลาแต่งงานนะ
 สำคัญอยู่สามอย่างนะ ลูกพิม คือ ผัว ลูก และญาติข้างผัว
 ใครได้ดีครบสามอย่างนี้จะก็ประเสริฐนัก และจะต้องรักษา
 ไว้อย่างหวงแหนที่สุดเท่าชีวิตของเราทีเดียว”

(เพลิงบุญ. 2528 : 100)

จากคำพูดแสดงว่าพ่อให้ความสำคัญกับคู่ครองที่เป็นคนดีมากกว่าคนที่มีฐานะ พิมลาจึงพิจารณาความดีของคนมากกว่าความมั่งคั่ง

กนก ในนวนิยายเรื่อง บัลลังก์ไยบัว

กนก เป็นนักธุรกิจ มีฐานะดี ภรรยาชื่อ ชลิ มีลูก 2 คน คือ
 มีนะเรย์ และเมธวดี

กนกรักและห่วงใยลูกมากเขาเคยใช้วิธีการเข้มงวดกวดขันในการอบรมเลี้ยงดูลูก จนลูกคนแรกประสบความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว เพราะถูกพ่อควบคุมจนไม่มีโอกาสได้ศึกษาคู่รักก่อนตัดสินใจแต่งงาน ดังคำพูดของเมธวดีพูดกับปุตตราเมื่อเขามาหาเธอที่บ้านแล้วปุตตราถามความคิดเห็นของเธอเรื่องการไปมาหาสู่ของเขาว่า

“พ่อแม่ไม่ว่าหรอกค่ะ เดี่ยวนี้พ่อแม่ดีขึ้น ถ้าเป็นเมื่อก่อนไม่ยอม ตอนที่พีมินยังไม่แต่งงาน...โอ้ย...เข้มงวด
 อย่างบอกใครเชียว ผู้ชายมาคุยที่บ้านก็ไม่ได้ ออกไปเที่ยว
 กันนอกบ้านก็ไม่ได้ พีมินแกล้งไม่มีโอกาสได้ศึกษาจิตใจ
 ผู้ชาย แยกแต่งงานโดยแกล้งไม่ได้เลือก เพราะไม่มีโอกาสเลือก”

“ก็ทำไมคุณพ่อคุณแม่คุณไม่ช่วยเลือก”

“พ่อแม่แหละหรือจะช่วยเหลือเรื่องพรรค์นี้...มีแต่จะกีดกัน...”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 286)

เมื่อพ่อได้รับบทเรียนจากการอบรมเลี้ยงดูลูกคนแรกแล้วก็ไม่
 นอนใจนำข้อผิดพลาดนั้นมาปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูลูกคนต่อไปโดยลดความเข้ม
 งวดกวดขันลง ให้อิสระให้ความสนิทสนมกับลูกมากขึ้น จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับ
 ลูกคนที่สองดีกว่าลูกคนแรก ดังคำพูดของกนกเมื่อจาตุรนต์มาปรับทุกข์เรื่องความประพฤติ
 ของปุตตราว่า

“ก็ไม่เชิงหรอกครับ...ผมมีลูกสาวสองคนแต่คนแรก
 ก็กำลังแตกร้างกับสามีขนาดหนัก...ถ้าจะว่าไปลูกคน
 แรกของผมฉันเลี้ยงอย่างกวดขันมากกว่าเลี้ยงลูก
 คนสุดท้ายมาก.....

.....
 ผมได้บทเรียนจากการเลี้ยงลูกสองคนนี้มากเวลานี้
 ถึงได้ไม่เข้มงวดกับยายเมอร์เลย เขาจะทำอะไรที่ไม่
 เหลือปากว่าแรงจะตามใจ ก็ตามใจทุกอย่าง...เพียง
 แต่ต้องอยู่ในสายตาเท่านั้น”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 362 – 363)

พ่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดีคอยอบรมสั่งสอนตักเตือนอย่าง
 นุ่มนวล เช่น เมธวีต้องการเรียนวาดรูปกับครูแต่พ่อและแม่ไม่เห็นด้วยเพราะไม่อยากให้ทั้ง
 คู่อึดติดกัน แม่แม่จะห้ามลูกแต่พ่อนุญาตและเสนอแนะให้เรียนที่บ้านเพื่อให้ลูกอยู่ในสายตา
 และทุกครั้งที่แม่กับลูกมีเรื่องโต้เถียงกันพ่อจะคอยเตือนสติแม่ไม่ให้ใช้วิธีการรุนแรงกับลูก
 เพราะพ่อรู้จักนิสัยใจคอลูกดีกว่าวิธีการนั้นใช้ไม่ได้ผล ดังคำพูดของกนกกับภรรยาว่า

“เฉย ๆ น้า คุณน้า” กนกเตือน “ยายเมอร์นะมันยิ่ง
 แข็งกว่ายายมีนอีกนะเพราะฉะนั้นจะพอใจหรือไม่พอใจ
 คุณต้องเก็บไว้ให้ดีแล้วค่อย ๆ ทะล่อม...แต่ผมว่า...ถ้า
 มันพอใจก็ไม่มีทาง...”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 523)

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อทำให้ลูกมีความสุข เข้าใจในความรัก ความปรารถนาดีที่พ่อมีให้ รู้จักวางตนให้เหมาะสมเพื่อตอบแทนความรักของพ่อแม่ ดังความคิดของเมธีวดีเมื่อได้ยื่นพ่อปรารภกับแม่ถึงความเป็นห่วงลูกว่า

เมธีวดีมองหน้าพี่สาว และฟังถ้อยคำปรารภของ
บิดามารดาแล้วเกิดความรู้สึกว่า หล่อนเป็นความหวัง
ของครอบครัวมากขึ้น

หน้าที่ของหล่อนเวลานั้นนอกจากเรียน ยังจำต้อง
เข้าใจเลือกผู้ชายบางคนสำหรับเป็นเพื่อน ผู้ชายเหล่านั้น
อาจจะได้เข้าแข่งขันขั้นสุดท้าย คือ การเป็นเพื่อนคู่ใจ
ในอนาคต

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 489 – 490)

กนกเป็นพ่อที่ฉลาดในการอบรมสั่งสอนลูกทำให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตเพราะเขารู้จักนำประสบการณ์ที่ผิดพลาดมาแก้ไขปรับปรุงใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงลูก

เพริด ในนวนิยายเรื่อง สะพานข้ามดาว

เพริด เป็นคนสุขุม พุดน้อย มีความยุติธรรมเป็นคนสมถะ
ฐานะอยู่ในเกณฑ์ดี รับราชการในตำแหน่งอธิบดี มีลูกชาย 3 คน คือ พรั่ง พลาย และ
พาสน์

เพริดเป็นพ่อที่แม้จะมอบหน้าที่ให้ภรรยาดูแลลูกแล้วแต่เขาก็จะคอยดูแลเอาใจใส่ และคอยใกล้ชิดเกลี้ยให้แม่ลดความเข้มงวดลงเมื่อเห็นว่าบังคับลูกมากเกินไป เขาเข้าใจและให้ความสำคัญเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเปิดโอกาสให้ลูกมีอิสระในการเลือกดำเนินชีวิต เช่น แม่ไม่พอใจที่ลูกชายคนหนึ่งคือพลายเป็นปลัดอำเภอชายแดนที่ต้องเสี่ยงภัย และไม่พอใจให้ลูกชายอีกคนคือพาสน์มีอาชีพนักดนตรี แต่ลูกมีเหตุผลตรงกันข้ามกับแม่ พ่อจึงสนับสนุนลูกและช่วยพูดให้แม่ยอมตามใจลูกในที่สุด

เมื่อเห็นว่าลูกทำสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรพ่อก็ตักเตือนให้ลูกทำสิ่งที่ดีงาม ยึดคุณธรรมเป็นสำคัญ เช่น เตือนสติพรั่งเรื่องการครองเรือนให้ครอบครัวมีความสุข

พ่อเตือนฉันเมื่อเช้านี้ว่า

“พรวาง...ดูแลเมียดีหรือเปล่า ลูก...ในสภาพอย่างนี้
ลูกต้องให้ความยุติธรรมกับเขานะ...พ่อเห็นใจทั้งสองฝ่าย...
นิดมาก่อนแต่ไม่เหมาะ...เขาเหมาะแต่มาทีหลัง ในกรณีนี้
ถ้าจะว่าผิดแกผิด ผู้หญิงไม่ผิดทั้งคู่”

ดูเอาเถอะ แทนที่จะเป็นห่วงเรื่องการเปลี่ยนแปลง
กลับเป็นห่วงเรื่องเมีย

แต่พ่อก็มีเหตุผลของพ่อ

“การเมืองเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะในยุคสมัย
ที่ต่างคนต่างเอาแต่ใจ เอาแต่พรรคแต่พวกของตัวเอง และ
พุ่มเฟิยเฟียรภาพอย่างนี้ ต่างก็จะโค่นล้มกันด้วยฝีมือ
อย่างนี้...การเมืองฟังได้ แต่การครองคู่ของลูกไม่ควรฟัง”

(สะพานข้ามดาว. 2531 : 344 – 345)

พ่อเป็นคนมีคุณธรรม ลูกทุกคนรู้สึกภาคภูมิใจในตัวพ่อ และยึด
พ่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต แม้พรวางจะเป็นนักธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์
แต่เขาก็กียึดมั่นในคุณธรรม เพราะมีพ่อเป็นต้นแบบที่ดีนั่นเอง ดังความว่า

ว่าที่จริงแล้ว ในส่วนลึกของหัวใจฉันนั้น ฉันเพียงแต่
จะเอาประโยชน์จากการเมืองเพื่อธุรกิจของตัวเองเท่านั้น...
และเมื่อฉันวิ่งเข้าไปในวงการเมือง ก็มีใจว่าฉันจะชู้ถึงกับ
สนับสนุนพรรคที่ต้องการแสวงหาโชค लाभ ให้แก่พรรคพวก
เป็นรายบุคคลด้วยการเข้ามากอบโกยอะไรจากประชาชน...
หากแต่ฉันก็เลือกเข้าพรรคที่มีความเสียสละพอสมควร คำว่า
พอสมควรของฉันหมายถึงว่า เมื่อถัวเฉลี่ยแล้ว มีคนดีมาก
กว่าคนเลว...ใช่...เราจะหวังให้มีแต่คนดีทั้งหมดนั้นไม่ต้องหวัง

และประการสำคัญ ฉันก็มีเลือดพ่อ แม้พ่อจะเล่นการเมืองไม่ได้
เพราะไม่ยึดหยุ่นพอ แต่พ่อก็เป็นผู้ที่เราต้องถือว่าเป็นเกียรติ
สูงส่งที่เราเกิดมาเป็นลูกท่าน ไซ้ใหม่

เพราะนักการเมืองหลาย ๆ คนหรือข้าราชการเป็นอันมาก
ที่ไม่มีเกียรติพอสำหรับการเป็นพ่อ

(สะพานข้ามดาว. 2531 : 295 – 296)

การพูดน้อย แต่มีเหตุผลทำให้ลูกถือว่าสิ่งที่พ่อพูดแต่ละครั้งเป็น
สิ่งที่สมควรรับฟังและเชื่อถือ

เพริตจึงจัดว่าเป็นพ่อที่มีบทบาทสำคัญ ทำให้ลูกเป็นคนดีด้วยการ
รอบรมเลี้ยงดูอย่างเป็นประชาธิปไตย

คงเดช ในนวนิยายเรื่อง สะพานข้ามดาว

คงเดช เป็นนักการเมืองระดับรัฐมนตรี เป็นคนดีมีอุดมการณ์
ฐานะอยู่ในเกณฑ์ดี มีลูกสาวคือ คล้ายवाद

คงเดชเป็นผู้แนะนำลูกสาวให้เลือกพร่างเป็นคู่ชีวิต เพราะเห็นว่า
พร่างเป็นคนดี และเอื้อประโยชน์ทางการเมืองให้แก่เขาได้ แต่เขาไม่ได้บังคับลูก เปิดโอกาส
ให้ลูกตัดสินใจด้วยตนเอง และในที่สุดคล้ายवादก็เต็มใจแต่งงานกับพร่าง ภายหลังรู้ว่าพร่าง
มีหญิงอื่นอยู่ก่อน แม้จะเสียใจแต่เธอก็พยายามทำใจเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองดัง
ความคิดของคล้ายवादว่า

เจ็บปวดทำไม...ในเมื่อเธอทำได้แต่แรกแล้วว่ามัน

เป็นการเมือง พ่อเธอต้องฟังเขา เขาต้องฟังพ่อเธอ

เมื่อเริ่มต้นอย่างการเมือง เราจำเป็นต้องสานต่อ

อย่างการเมือง และแก้ไข้ให้ดกอย่างการเมือง

(สะพานข้ามดาว. 2531 : 210)

เขาสนิทสนมกับลูกมาก ช่วยชี้แนะแนวทางต่าง ๆ แก่ลูกแต่
ให้อิสระในการตัดสินใจลูกจึงรักและเห็นความสำคัญของพ่อเสมอ แม้เมื่อมีความทุกข์จากการ
ใช้ชีวิตคู่ก็อดทนไม่ยอมหย่าร้างเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของพ่อ พ่อจึงมีส่วนในการตัดสินใจ
ของลูกมาก

พ่อของสามภพ ในนวนิยายเรื่อง บุชบกใบไม้

พ่อของสามภพ ไม่ปรากฏชื่อและบทบาทในเรื่องโดยตรง แต่ผู้อ่านทราบจากคำกล่าวของตัวละครในเรื่องคือชะตา ว่าเป็นข้าราชการที่ซื่อสัตย์

เขาเป็นพ่อที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิดใส่ใจในความประพฤติของลูกและสอนให้ลูกเป็นคนดีในขณะเดียวกันก็เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ลูกดำเนินรอยตามพ่อ ดังที่ชะตาเล่าให้ป้าทองฟังว่า

“ครอบครัวเราดี อบรมสืบต่อกันมาดี” ชะตา
บอกกล่าวด้วยน้ำหนักเสียงที่แสดงความศรัทธา
นับถือ

“คุณพ่อเขาเป็นข้าราชการ เป็นคนตรง พุดไม่
เพราะหrokenะ คุณพ่อเขานะ ค่อนข้างดุ เข้มงวด
แต่ดูแลลูกใกล้ชิดเชียว เมื่อก่อนเรามาเนียบอยมา
กับพี่วัน ตั้งแต่เรายังเล็ก ๆ แล้วคุณพ่อเขายังไม่
เสียหะนะ”

(บุชบกใบไม้. 2531 : 35)

การอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังของพ่อที่เอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิดคอยแนะนำให้ประพฤติสิ่งที่เหมาะสม และกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นมิได้มีผลทำให้สามภพเป็นคนซื่อตรง เอาจริงเอางัง มีอุดมการณ์ ไม่สนใจผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่แม้จะมีผู้มาเสนอให้เขาเสมอ

พ่อของแสงเทียน ในนวนิยายเรื่อง แม่หลงและมาลี

พ่อของแสงเทียน ไม่ปรากฏชื่อและรายละเอียดส่วนตัว ปรากฏแต่เพียงว่าเป็นคนใจดี มีฐานะ

พ่อของแสงเทียนเป็นพ่อที่รักลูกมากให้อิสระในการตัดสินใจและยอมรับการตัดสินใจของลูกแม้จะไม่เห็นด้วย เช่น เมื่อแสงเทียนตัดสินใจแต่งงานกับวายุซึ่งฐานะไม่สู้ดีนัก และแสงเทียนต้องชวนวายุเตรียมการในการแต่งงานเอง แม้พ่อไม่เห็นด้วยและไม่พอใจแต่เพื่อความสุขของลูกพ่อก็ยอมตามใจและออกค่าใช้จ่ายให้

เขาเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกจนลูกไว้วางใจ เมื่อมีปัญหาใดจึงนำมาปรึกษา พ่อทำให้พ่อได้รับรู้ความคิดและพฤติกรรมของลูก สามารถชักจูงให้ข้อคิดต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ลูกได้และลูกเองก็ยอมเชื่อฟัง ดังที่ แสงเทียนวุ่นวายใจเรื่องการเตรียมงานแต่งงานจนท้อใจจึงคิดจะไม่จัดงานแต่จะมาอยู่กินด้วยกันโดยไม่ต้องแต่งงาน แต่เมื่อพ่อเตือนสติว่าควรทำให้ถูกต้องตามธรรมเนียม ลูกสาวก็เชื่อฟัง หรือการที่น้องสาวของแสงเทียนแนะนำให้แสงเทียนไปหาหมอดูแต่แสงเทียนไม่เชื่อพ่อก็เห็นด้วยกับแสงเทียนและให้ข้อคิดว่า

“ดีแล้ว” บิดาว่า “ชีวิตเรา...เราเองต่างหากที่รับผิดชอบ
ที่ว่ากันว่ากรรมเก่ากรรมใหม่นั้น ก็มีส่วนจริง แต่กรรมใดก็
ตามที่เลวร้ายที่เราพึงพิจารณาแล้ว หากทำลงไปจะทำให้
เกิดทุกข์เดือดร้อน เราเว้นซะได้ ก็นับว่าเราช่วยแก้กรรมเก่า
ของเราเหมือนกัน...คือการทำอะไรทุกอย่าง ถ้าวรอบคอบมี
เหตุมีผลมันก็ช่วยให้เราพ้นภัย ที่จะหนักก็คลี่คลายเป็นเบา...
พ่อว่าดีแหละ”

(แม่หลงและมาลี. 2534 : 267)

พ่อของแสงเทียนจึงเป็นที่ปรึกษาที่ดีเป็นที่พึ่งยามลูกมีปัญหา ลูกจะยอมรับคำสอนของพ่อที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันกับเขาทั้งนี้เนื่องจากว่าพ่อเลี้ยงดูลูกอย่างให้สิทธิเสรีในการตัดสินใจนั่นเอง

พ่อของดุริยา ในนวนิยายเรื่อง แม่หลงและมาลี

พ่อของดุริยา ไม่ปรากฏชื่อ ปรากฏแต่เพียงว่ามีฐานะร่ำรวย

พ่อของดุริยาเป็นพ่อที่ใส่ใจกับลูก และช่างสังเกตลูก เขาเห็นลูกเศร้า ผิดปรกติจึงให้แม่สอบถาม เมื่อรู้ว่าลูกหลงรักชายที่มีครอบครัวแล้วก็ตักเตือนให้ข้อคิดแก่ลูก จนลูกได้คิดตัดใจได้

ความรัก ความเอาใจใส่ การรู้จักอบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีงามแก่ลูกมีส่วนช่วยให้ลูกตัดสินใจดีขึ้น พ่อของดุริยาให้อิสระในการตัดสินใจแก่ลูกโดยพ่อเป็นผู้ชี้แนะเมื่อดุริยาเชื่อฟังคำชี้แนะของพ่อ เธอจึงตัดใจหลีกหนีจากชายที่มีครอบครัว ทำให้เธอไม่ต้องเป็นทุกข์ใจอีกต่อไป

พ่อของสุไร ในนวนิยายเรื่อง แมลงและมาลี

พ่อของสุไร ไม่ปรากฏชื่อและรายละเอียดส่วนตัว แต่ปรากฏบทบาท พ่อ ดังนี้

พ่อของสุไรเป็นพ่อที่ตามใจลูกอย่างมีเหตุผลเขามีจิตวิทยาในการใช้คนส่งเสริมให้ลูกทำสิ่งที่ชอบและถนัด เช่น เมื่อแม่ต่อว่าพ่อเรื่องสุไรทำงานบ้านไม่เป็นเพราะพ่อไม่มีบังคับแต่พ่อชี้แจงว่า

“อ้าวจะเรียกได้ไง...ถึงเรียกมามันก็ทำอะไร

แก้ง ๆ ก้าง ๆ เสียเวลาเปล่าคนมันชอบงานนอกบ้าน

เรารู้อยู่ใช้งานคนก็ต้องใช้ให้ถูกกับนิสัย”

(แมลงและมาลี. 2534 : 590)

ความเข้าใจและการยอมรับของพ่อทำให้ลูกมีความสุข รักผูกพันและไว้วางใจพ่อ เมื่อมีปัญหาจึงปรึกษาพ่อ เช่น เมื่อสุไรระแวงว่าบัญชาสามีของเธอไม่ซื่อสัตย์จึงบาดหมางกัน สุไรนำปัญหามาปรึกษาพ่อ พ่อก็ให้ความเห็นอย่างมีเหตุผล และรับรองความประพฤติของลูกชายทำให้สุไรสบายใจไม่ระแวงบัญชา ปัญหาจึงหมดไป ครอบครัวกลับมามีความสุขดังเดิม

พ่อในเรื่องนี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อลูกตั้งแต่เล็กจนโต แม้เมื่อลูกแยกครอบครัวไปแล้ว พ่อก็ยังเป็นผู้ชายที่ลูกไว้วางใจที่สุดในชีวิต เป็นผู้ที่ช่วยให้ลูกสาวได้รู้จักและเข้าใจเพศชายมากยิ่งขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการครองเรือนเพื่อความสุขของครอบครัวได้ในที่สุด

เริ่ม ในนวนิยายเรื่อง วิมานไม้ฉำฉา

เริ่ม เป็นนักธุรกิจ ฐานะดี ภรรยาชื่อวิภาดา เขามีลูก 3 คน

อรชุน เป็นลูกคนโต

เริ่มให้อิสรระในการตัดสินใจแก่ลูกเห็นได้จากการที่เริ่มบอกดิษฐ์ พ่อของกริมให้รู้ว่าเขาตามใจลูกหากอรชุนจะแต่งงานกับกริม

เขาส่งเสริมให้ลูกรู้จักช่วยตัวเอง เช่น เมื่อลูกสาวต้องการไปศึกษาต่อต่างประเทศ เขาก็แนะนำถึงวิธีการและสถานที่ในการติดต่อให้ลูกไปดำเนินการติดต่อด้วยตนเอง

นอกจากนั้นเริ่มยังสนับสนุนด้านอาชีพ ช่วยลูกเพื่อให้ลูกช่วยตัวเองได้ในอนาคต ดังที่เริ่มพูดกับดิษฐ์ว่า

“คเชนทร์เขานักออกแบบ ส่วนสิทธิเดชนั้นเป็นผู้ช่วย คเชนทร์มีหุ้น แต่สิทธิเดชเป็นลูกจ้างธรรมดา...เบ็ดเสร็จแล้วก็มีสามคน นอกนั้นก็พนักงานเบ็ดเตล็ด...เราก็ไม่ได้ให้ทุนไปมากมายอะไรหรอก ดิษฐ์...มากไม่ได้...จะทำให้เขาชะล่าใจ สำนักงานก็เล็ก ๆ เข้าไปก่อน จนกว่าทุกอย่างจะดีขึ้นถึงจะขยับขยาย แต่อาศัยหนูใหญ่เขามีงานเมืองนอกมั่ง มันก็ทำให้เขาอยู่ได้...งานในนี้ก็ยังไม่เคยได้งานใหญ่มาก ๆ ชักทีเดียว”

(วิมานไม้ฉำฉา. 2530 : 284 – 285)

การเลี้ยงดูลูกและการสนับสนุนของเริ่มทำให้ลูกพึ่งพาตนเองได้ เริ่มจึงเป็นพ่อที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่ลูก

ปรีวรรต ในนวนิยายเรื่อง กิ่งมัลลิกา

ปรีวรรต มีฐานะปานกลาง ภรรยาชื่อวัลลียามีลูก 2 คน คือ มาลัยราย และสายน้ำผึ้ง เขาทนนิสัยเจ้าอารมณ์ชอบข่มสามีของภรรยาไม่ได้ จึงแอบไปมีหญิงใหม่และขอหย่าขาดจากภรรยาในที่สุด

ปรีวรรตเลี้ยงลูกอย่างมีเหตุผลตรงกันข้ามกับภรรยาของเขาเขาเป็นที่พึ่งทางใจแก่ลูกทำให้ลูกรักและเชื่อฟังพ่อมากกว่าแมดังความว่า

มาลัยรายและสายน้ำผึ้งเป็นลูกพ่อมากกว่าลูกแม่
 เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คนทั่วไปทั้งรู้และเห็น จะว่าปวีรบรรด
 เลี้ยงดูเอาใจใส่ลูกมากกว่าวัลลียาก็ไม่ใช่ตรงกันข้าม
 เขามอบหมายการจัดการเกี่ยวกับลูกทั้งหมดให้อยู่ใน
 กำมือวัลลียาด้วยซ้ำ...ตัวเขาเป็นเพียงส่วนประกอบ
 ที่วัลลียาอาจพึงพาความคิดเห็นบ้างเป็นครั้งคราว
 เท่านั้นเอง แต่ถึงกระนั้นลูกทั้งคู่ก็รักพ่อมากกว่าแม่
 รักเพราะอะไร...ลดตามาลย์เข้าใจและเห็นใจเด็ก
 เหมือนกันในเรื่องนี้

รักเพราะพ่อเป็นคนพูดน้อย พูดแต่ละครั้งจะ
 หนักแน่น ราบรื่น สมเหตุสมผล คำอธิบายของ
 ปวีรบรรดแจ่มแจ้งไม่มีอารมณ์ ตรงกันข้ามกับวัลลียา

(กึ่งมัลลิกา. 2528 : 189 – 190)

ข้อบกพร่องของปวีรบรรดอยู่ที่ความไม่ซื่อสัตย์ต่อครอบครัว
 เขามีผู้หญิงอื่นจึงเป็นต้นแบบที่ไม่ดีแก่ลูกสาวจนลูกเกิดทัศนคติไม่ดีต่อการมีคู่ครองดังที่มาลัย
 รายตามมัลลิกาถึงความจำเป็นที่ผู้ชายต้องมีเมียน้อย และประกาศว่าจะไม่แต่งงานเพราะเกรง
 ว่าชีวิตครอบครัวของเธอจะเป็นอย่างพ่อแม่

ความเอาใจใส่ของพ่อเป็นสิ่งที่มีความค่ามาก ถ้าหากว่าปวีรบรรด
 ตั้งใจทำหน้าที่นี้อย่างดีโดยไม่มีหญิงอื่นลูกจะมีความสุขได้ และมีหลักยึดเหนี่ยวนำไปสู่พฤติกรรม
 ที่ดีงาม แต่เขากลับประพฤติตรงกันข้าม จึงก่อปัญหาให้ลูก

จำนวน ในนวนิยายเรื่อง ขอบฟ้าใหม่

จำนวน มีฐานะดี เป็นเจ้าของกิจการเครื่องเงินโดยได้เต้า
 มาจากการเป็นลูกจ้างมาก่อน เขายกกิจการให้ลูกดูแลแทน มีภรรยา 2 คน มีลูกหลายคน
 ต่างใจเป็นลูกชายคนโต

จำนวนเป็นผู้ฝึกให้ลูกรู้จักพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบ
 ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจต่าง ๆ มีความเป็นผู้นำ จากการที่จำนวนให้ต่างใจช่วยดูแล
 เล็กกิจการก่อนยกให้ลูกดำเนินงานแทนเขา และเมื่อจำนวนทิ้งแม่ของต่างใจไปอยู่กับภรรยา
 น้อยทำให้ต่างใจต้องทำหน้าที่ผู้นำรับผิดชอบครอบครัวแทนพ่อมาตลอด

เขาใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก เมื่อลูกยังเด็กพ่อจะเป็นเพื่อนเล่น และอบรมสั่งสอน เช่น สอนให้ลูกรู้จักประมาณตน รู้ค่าของเงินและรู้จักรักศักดิ์ศรีไม่คดโกงใคร ดังความว่า

“คนเราต้องรู้จักตัวเอง รู้ว่าแคไหนพอ”
 พ่อสอนเรา “พ่อก่อนนี้เป็นลูกจ้างเงินเดือน
 ยี่สิบบาท เราต้องจัดให้พ่อยู่ในยี่สิบบาทให้ได้
 เพื่อว่าเราจะได้ไม่ต้องนินอยากโก่งใคร”

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 71)

แม้พ่อมีครอบครัวใหม่ก็ยังรักลูกเสมอต้นเสมอปลาย ดูแล
 แบ่งปันทรัพย์สินสมบัติให้ตามความเหมาะสม ปลูกฝังให้ลูกทั้งสองครอบครัวรักใคร่กัน

จำนวนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกเรื่องความเพียรพยายามใน
 การสร้างฐานะจนประสบความสำเร็จ การที่ลูกศรัทธาในตัวพ่อจึงดำเนินรอยตามดังความคิด
 ของต่างใจเมื่อพรหมพิทักษ์เพื่อนของเขามาปรับทุกข์เรื่องทรัพย์สินของลุงว่า

ต่างใจหนึ่ง เขาไม่อยากจะเข้าไปพัวพันกับเรื่องมรดก
 พกสถานของใครเลย เนื่องจากได้ยืนหยัดมาด้วยกำลัง
 ปัญญาของตนเองจนเคยตัว ก็พ่อนั้นแหละที่เป็นวีรบุรุษ
 เป็นแบบอย่างอันงดงามอบรมปณิสัยเขามาแต่อ่อนแต่
 ออกให้รู้จักตกตวงผลประโยชน์จากกำลังกายกำลังใจที่
 ธรรมชาติประทานมา ไม่ได้หวังที่จะนอนกินบุญเก่า

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 30)

แต่ขณะเดียวกันพ่อก็เป็นต้นแบบที่ไม่ดีในเรื่องความไม่
 ซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง พ่อทำร้ายจิตใจแม่ทำให้ลูกประจักษ์ถึงความเจ็บช้ำของแม่ ประสบการณ์
 ที่เกิดขึ้นทำให้ต่างใจเห็นใจผู้หญิงไม่คิดจะทำให้ผู้หญิงคนใดต้องเจ็บช้ำเช่นแม่ ดังความคิด
 ของต่างใจว่า

ชายหนุ่มเปิดไฟหน้าหม้อ เพราะความมืดม่น
 แล่นเข้าครอบครองทั่วถนนหนทาง เขาทิ้งเอื้อมไม่
 ลงก็ด้วยเหตุผลนี้ ในชีวิตเขาได้เห็นเพศชายทำร้าย
 ช่มเหิงเพศหญิงทุกรูปแบบมานักต่อนัก งานต่อสู้
 ทางเพศของผู้หญิงนั้นบอกได้เลยว่าไม่มีวันชนะ ซาก
 ของผู้หญิงปรากฏให้เขาเห็นแก่ตาทั้งสองบ้านทั้งพ่อเขา
 และน้ำเขยต่างทั้งแม่และน้ำ ไปตั้งครอบครัวใหม่กับ
 สตรีอ่อนวัย

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 250)

การได้ฝึกความเป็นผู้นำในการรับผิดชอบหน้าที่การงานและ
 ครอบครัว ทำให้ต่างใจเป็นผู้นำที่มีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่าง
 รอบคอบเป็นตัวของตัวเอง และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ พ่อจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดอ่านและ
 การดำเนินชีวิตของลูก

เจียด ในนวนิยายเรื่อง ภมร

เจียด รับราชการเป็นงานหลัก มีอาชีพเสริมเป็นนักเขียน นิสัย
 เจ้าระเบียบ ชอบให้ภรรยาปรนนิบัติตลอดเวลา ฐานะปานกลาง ภรรยาชื่อลิเกา มีลูก 2 คน
 คือหนูพุก และจิ้งหรีด

เจียดเป็นพ่อที่รับฟังความคิดเห็นของลูก ดังที่เขานำคำตำหนิ
 ของหนูพุกเรื่องที่เขาไม่เคยพาครอบครัวไปเที่ยวพักผ่อนมาคิดและปรับปรุงแก้ไขตนเอง โดย
 พาครอบครัวไปเที่ยวหลังจากลิเกาภรรยาของเขาหายป่วยแล้ว

เขาเอาใจใส่ดูแลลูกอย่างดี มีเวลาใกล้ชิดกันทำให้ลูกสนิทสนม
 กล้าเล่าทุกเรื่องที่เกิดขึ้นให้พ่อฟัง เขาจึงล่วงรู้ความเป็นไปของลูก เมื่อมีสิ่งไม่ดีที่ล่อแหลมต่อ
 ความประพฤติของลูก เขาก็จะห้ามปรามโดยใช้เหตุผลกับลูก เช่นเมื่อหนูพุกเล่าเรื่องเปาะ
 ขวนไปเที่ยวดิสโก้ให้เจียดฟังเขาเตือนลูกว่า

“แต่พวกไม่คิดจะทำยังงั้นใช้ไหมลูก” เจียดถาม

“อย่าทำนะลูกนะ ไม่ดีเลย เด็กที่ทำยังงั้นเป็นเด็ก
 ไม่ดี เป็นอันตรายกับตัวเองมาก เพราะตัวเองยังคุ้ม
 ครองตัวเองไม่ได้ คิดอะไรก็ไม่เป็นมีแต่จะตกเป็น

เหยื่อของคนโต ๆ”

“พุกไม่อยากไปหอรอกพ่อ พุกกลัว ไปกลางคืนพุก
กลัวออก” เด็กหญิงพูดด้วยน้ำใสใจจริง “ถ้าไม่มีพ่อ
แม่ไป พุกก็ไม่อยากไป”

“ลูกพ่อตจจริงจริง” เจียดชมพลงยิ้มให้นัยน์ตาเปี่ยม
ด้วยความรัก

(ภมร. 2531 : 706 – 707)

เจียดไม่เคยช่วยเหลืองานบ้าน เขาให้ภรรยาปรนนิบัติเขา
ทุกเรื่อง ทำให้ลูกได้รับแบบอย่างและทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ดังที่ หนูพุกเกิดทัศนคติไม่ดีต่อ
เพศชายเพราะเห็นพฤติกรรมของพ่อ ความว่า

หนูพุกกำลังเติบโต เริ่มสังเกตและใช้ความคิด
...หล่อนแลเห็นแต่มารดาทำนั่นทำนี่มือไม่ว่างเลย
ยิ่งวันหยุดก็ยังงานหนัก แม้นิยามที่พ่อปกติดีไม่
เจ็บไม่ไข้ หนูพุกก็ไม่เคยเห็นแม่หยุดพักนั่งเฉย
เหมือนพ่อเลยสักครั้งเดียว

(ภมร. 2531 : 208)

ส่วนลูกชายก็เลียนแบบพฤติกรรมของพ่อโดยอ้างว่าเขาเป็น
ผู้ชายอย่างพ่อ คนอื่น ๆ ในบ้านต้องรับใช้เขาด้วย ดังที่จิ้งหรีดพูดกับแม่และหนูพุกจนสร้าง
ความน้อยใจแก่หนูพุกที่เกิดมาเป็นผู้หญิง และไม่ชอบที่ผู้ชายทำตัวเป็นเจ้านายจนถึงขั้นเถียง
กับลิเกา

เจียดเป็นผู้นำครอบครัวที่มีเวลาหาความสุขส่วนตัวกับเพื่อน
เสมอ ดังที่เขาออกไปเที่ยวเตร่กับเพื่อน ๆ ในตอนเย็นวันศุกร์ แต่ละเลยที่จะพาครอบครัวไป
พักผ่อนนอกสถานที่จนลูกต่อว่า ภายหลังเขาปรับปรุงตัวเพราะได้คิดจากคำพูดของลูกและได้
รับบทเรียนชีวิตจากการที่ภรรยาประสบอุบัติเหตุ เจียดจึงช่วยแบ่งเบาภาระของภรรยา และ
ใช้เวลาว่างพาครอบครัวไปพักผ่อนบ้าง

เจียดเป็นผู้นำครอบครัวยุคเก่าที่ทำตัวดุจเจ้านายในบ้าน มีภรรยาเป็นผู้รับใช้ เขาเป็นต้นแบบที่ไม่ถูกต้องแก่ลูก แต่ขณะเดียวกันการปฏิบัติต่อลูก ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นลักษณะสมัยใหม่คือการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว มีความสนิทสนมใกล้ชิดกันทำให้ล่วงรู้พฤติกรรมของลูก สามารถดักเตือนห้ามปรามเมื่อลูกทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

พ่อของสาลิน ในนวนิยายเรื่อง เสียงนกจากพราก

พ่อของสาลิน เกษียณอายุราชการแล้ว ชอบเที่ยวเตร่ มีผู้หญิงอื่นนอกเหนือจากแม่ของสาลิน

พ่อของสาลินเป็นพ่อที่ให้โอกาสลูกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ลูกสามารถวิจารณ์พฤติกรรมของพ่อ และพ่อจะชี้แจงเหตุผลแก่ลูก เช่น สาลินต่อว่าพ่อ เจ้าชู้มีผู้หญิงอื่นทำให้แม่เข้าใจแต่พ่ออธิบายให้ลูกเข้าใจว่าการมีผู้หญิงอื่นเป็นเพียงความต้องการทางธรรมชาติ ในขณะที่แม่ของสาลินป่วยไม่สามารถปรนนิบัติได้

แม้พ่อของสาลินมีผู้หญิงอื่นก็ยังดูแลรับผิดชอบ มีเวลาให้ครอบครัว ดังความคิดของสาลินว่า

พ่ออาจจะหายไป...ออกไป...ที่ใดที่หนึ่งที่ไม่มี
ใครใส่ใจรับทราบ แต่ก็ไม่เคยทำให้เศรษฐกิจของ
ครอบครัวสิ้นสะเทือน เขากลับมาก็ยังมีของกิน
หอบกลับบ้านมาใส่ไว้เต็มตู้เย็น...เวลาที่พูดคุยเล่น
หัวกับลูกก็ไม่เคยขาด

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 169)

เขาแนะนำให้ลูกตัดสินใจได้ด้วยตนเองพ่อเพียงทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ดังที่สาลินปฏิเสธความรักของรอยและขอร้องให้เขากลับไปคืนดีกับลานตา เขาและลานตาควรพยายามปรับตัวเข้าหากัน ทั้งนี้เพราะสาลินซึ่งถึงความเจ็บช้ำที่แม่ได้รับเมื่อพ่อมีผู้หญิงอื่น และได้ข้อคิดจากพ่อถึงสาเหตุของความแตกแยกในครอบครัวว่า

“เพราะนิสัยใจคอไม่ไปทางเดียวกัน เมื่อไม่ไป
ทางเดียวกัน ก็ไม่อะลุ่มอล่วย ต่างคนต่างก็เอาแต่
ใจตัว แต่ที่แน่ ๆ ก็คือ...ใครคนใดคนหนึ่งขาดความ

รับผิดชอบมีความเห็นแก่ตัวมากเกินไปหรือไม่ก็มี
ญาติพี่น้อง บุคคลที่สามเข้ามาวุ่นวายมากเกินไป...
โอ๊ย...มันก็ได้ทั้งนั้นแหละ...แต่ไอ้ขาดความรับผิดชอบ
แล้วก็เห็นแก่ตัวนี่ร้ายที่สุด...ที่พ่อไม่เบียดแม่เราเพราะ
แม่เราเขาเป็นผู้หญิงที่ดี...ยึดหยุ่นเป็น เขารู้ 'อะไร ะ'
แยะ แต่เขาก็ทำไม่รู้...พ่อเองก็รู้ว่าเขา...แต่พ่อก็เฉยชะ
มันก็เลย...ถ้อยที่ถ้อยเกรงใจกัน

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 429)

เขาหวังโยเอาใจใส่ลูกเสมอ ดังจะเห็นได้ว่าพ่อคอยสนใจ
พฤติกรรมของลูกเมื่อลูกมีความทุกข์ก็จะสอบถาม ปล่อยโยน ดังที่พ่อเห็นสาลินโตกเศร้า
เพราะแม่ตายก็ปล่อยใจว่าเธอยังมีพ่ออยู่

การอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระและข้อดีข้อเสียของพ่อทำให้ลูกมี
พัฒนาการทางความคิดเข้าใจชีวิตมากขึ้นรู้จักใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจปัญหาชีวิต

พ่อของเยาวยอด ในนวนิยายเรื่อง เข็มซ่อนปลาย

พ่อของเยาวยอด ซึ่งในเรื่องไม่ปรากฏชื่อ เพียงปรากฏข้อมูล
ว่ามีหน้าที่การงานระดับหัวหน้า ฐานะดีมาก รักครอบครัวและเกรงใจญาติผู้เป็นภรรยา เขามี
ลูกสาวคนเดียวคือ เยาวยอด

พ่อของเยาวยอดเลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิด ลูกสามารถปรึกษาปัญหา
ต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้ ดังเช่น ที่เยาวยอดถามความคิดเห็นของพ่อเรื่องความ
ผูกพันต่อคนรักเก่าเมื่อเธอสงสัยว่าลานนาไม่ได้รักเธอเพราะเขาคงมีเยื่อใยต่อคนรักเก่า พ่อก็
ช่วยพูดให้ลูกสบายใจขึ้น

เขาเตือนสติเมื่อเห็นว่าลูกทำผิด เช่น เห็นว่าเยาวยอดควบคุม
สามีมากเกินไป ก็อธิบายให้เข้าใจว่าผู้ชายไม่ชอบให้ภรรยาวุ่นวายกับเรื่องส่วนตัวมากเกินไป
จึงเตือนลูกและสอนให้รู้จักปรับตัวเข้าหากันเพื่อให้ครอบครัวมีความสุขว่า

“คู่ชีวิตนี้มันก็คือ ‘คู่ปรับ’ เราดี ๆ นี่เองแหละ

หมายถึงว่า สองฝ่ายต้องพยายามปรับตัวเข้าหากัน”

พ่อหล่อนเคยบอก

(เข็มซ่อนปลาย. 2531 : 245)

พ่อของเยาวยอตเป็นต้นแบบของผู้ชายในอุดมคติของลูกสาว
ลูกเห็นว่าพ่อเป็นพ่อบ้านที่ดี รักและซื่อสัตย์ต่อครอบครัว ใช้เวลาอยู่กับครอบครัว ลูกจึงรู้สึก
ชื่นชมพ่อดังความคิดของเยาวยอตว่า

พ่อหล่อนเดินเตร่ไปมาแลเห็นจากผนังกระจกใส
ยามที่เขาเป็นใครคนหนึ่งในวงธุรกิจ เขาก็สามารถ
เป็นได้แต่เมื่อเขาไม่ยอมเป็นใคร หากเป็นแค่สามี
และบิดาของผู้หญิงสองคน เขาก็เป็นได้อีกชวนให้
เยาวยอตนี้ก็นับถือในความเป็น “คู่ปรับ” ของเขาอย่างยิ่ง

(เข็มซ่อนปลาย. 2531 : 261 – 262)

แต่การที่พ่อยอมอยู่ในอำนาจของแม่ทำให้ลูกเห็นแบบอย่างและ
ต้องการให้คู่ครองปฏิบัติเช่นพ่อ ดังที่เยาวยอตต้องการให้ลานนาทำงานลานนารู้สึกอึดอัดและ
เบื่อหน่าย เขาจึงระบายความรู้สึกให้เพื่อนฟังเมื่อไปสังสรรค์กัน

จึงเห็นได้ว่าพ่อที่มีเวลาเอาใจใส่สนิทสนมกับลูกจะเป็นที่พึงของ
ลูก คอยชี้แนะได้เมื่อลูกมีปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกสาวพ่อจะให้แง่คิดเรื่องความรู้สึก
ของเพศตรงข้าม ลูกสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจในการครอง
เรือนได้ และแบบอย่างที่ลูกชื่นชมของพ่อจะเป็นผลทำให้ลูกอยากได้คู่ครองที่มีลักษณะเช่น
เดียวกับพ่อ

ไมตรี ในนวนิยายเรื่อง ถ่านเก่าไฟใหม่

ไมตรี เคยมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ ปัจจุบันอยู่บ้านรับผลประโยชน์
จากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ฐานะร่ำรวย ภรรยาเสียชีวิตไปนานแล้วมีลูกสาว 2 คน คือ แม่
ของมาติ และมณฑา

ไมตรีเป็นพ่อม่ายตั้งแต่ยังเป็นหนุ่ม เขาไม่มีภรรยาใหม่เพราะรัก
ลูกมากและลูกสาวคือมณฑาต้องการให้เป็นเช่นนี้ ดังคำพูดของไมตรีเล่าให้พุดซ้อนย่าของ
อุณากรรณฟังว่า

“เรายึดความสงบสุขของครอบครัวเป็นสำคัญ
คนแปลกหน้าเข้ามาในครอบครัวผมยากอะ...ด้าน
ที่เป็นปัญหาที่สุดคือ มณฑาลูกสาว ขานั่นไม่เอา

ใครเลย แม้กระทั่งพี่สะใภ้ ญาติข้างพี่สะใภ้ก็ไม่เอา
 ผมก็เลยคิดว่า... อย่างกระนั้นเลย ถ้ามันยุ่งยากนัก
 ก็อย่า... ไม่จำเป็นอะไรคนปรนนิบัติมีอยู่แล้ว คน
 คุยก็มี ถึงขัดคอกันมั้งก็ขัดคอแบบฟ่อ ๆ ลูก ๆ ผม
 เลยตัดเรื่องนั้นไป... เวลาส่วนตัวของเรา เราก็น่าไป
 ของเราไม่จำเป็นต้องเปิดเผย"

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 657 – 658)

เขายอมสละความสุขส่วนตัวเพื่อไม่ให้ลูกมีปัญหา เมื่อลูก
 เสียชีวิตไปก่อนเขาก็ช่วยเลี้ยงดูหลานคือ มาศ และมาศเป็นอย่างดี ครอบครัวของเขาจึงมีความสุข

เอื้อน ในนวนิยายเรื่อง รูปทอง

เอื้อน เป็นคนสมณะ ใจเย็น อารมณ์ดี ไม่เจ้าชู้ รักลูก
 รักครอบครัว มีเวลาให้ครอบครัวโดยตลอด ฐานะปานกลาง ภรรยาชื่อเจียรระไน มีลูก 3 คน
 เยียเป็นลูกสาวคนโต มีคนรักคือ รัสสะ

เอื้อนเป็นพ่อที่รับฟังความคิดเห็นของลูกเสมอ เขาช่วย
 ภรรยาอบรมเลี้ยงดูลูก รักเอาใจใส่ให้เวลาแก่ครอบครัว เขาเป็นกันเองกับลูก ชอบพูดคุย
 หยอกล้อกันเป็นประจำ จนรัสสะซึ่งเป็นคนรักของลูกสาวรู้สึกชื่นชมการเป็นพ่อของเขา และ
 ฟังพอใจบรรยากาศที่อบอุ่นของครอบครัวนี้ ซึ่งตลอดชีวิตของรัสสะไม่เคยพบพานมาก่อนใน
 ครอบครัวของเขาซึ่งแตกแยก

เอื้อนอบรมสั่งสอนลูกตามโอกาสอันควร เช่นเมื่อพูดคุยกัน
 ถึงการดูลักษณะนิสัยบุคคล เขาก็ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจมนุษย์แก่เยียโดยอาศัยประสบ
 การณ์ของเขาว่าคนที่ภายนอกดูแข็งแกร่งส่วนมากใจอ่อน และภายหลังเยียได้อาศัยความรู้นี้
 ศึกษารัสสะจนเข้าใจพฤติกรรมแท้จริงต่างของเขาว่าเกิดจากสภาพจิตใจที่ขาดความรักความ
 อบอุ่น เธอจึงไม่รังเกียจเขากลับสงสารและเห็นใจเขามากขึ้น

การทำหน้าที่สามีและพ่อที่ดีของเอื้อนทำให้ลูกรู้จักธรรมชาติ
 ของคน มีความปรารถนาดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจโดยอาศัย
 แนวความคิดที่พ่อชี้แนะ เมื่อเกิดความรัก ความศรัทธา จึงอยากได้คู่ครองที่มีลักษณะเช่นพ่อ

ผลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อทำให้เยียไม่ด่วนตัดสินใจ
 เลือกรัสสะเป็นคู่ครอง แต่ใช้เวลาศึกษาเขาจนแน่ใจว่าเป็นคนดีจึงยอมรับไมตรี เธอใช้ความ
 อ่อนหวานลดความก้าวร้าวแข็งแกร่งของรัสสะลงได้ ทำให้แม่ของรัสสะยอมรับลูกชายได้มากขึ้น

เอื้อนจึงจัดเป็นพ่อที่ดีมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูลูกด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตยทำหน้าที่ของตนอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

โสภณ ในนวนิยายเรื่อง **เมรัยสีกุหลาบ**

โสภณได้เข้าทำงานตั้งแต่ตำแหน่งชั้นผู้น้อยจนมีหน้าที่การงานสูงขึ้นโดยศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง เขามีนิสัยดีมีฐานะดีกว่าแต่ใจผู้เป็นภรรยา เขามีลูกสาวเพียงคนเดียวคือ **ตุลสี** แต่ภรรยาของเขาไปขอเด็กผู้หญิงมาเลี้ยงไว้โดยไม่ปรึกษาเขาอีก 1 คน คือ **ดวง**

โสภณรักและสนิทสนมกับลูกมาก พ่อกับลูกมักจะปรับทุกข์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเสมอ เมื่อลูกมีปัญหาโสภณจะเป็นกำลังใจและให้ข้อคิดในการแก้ปัญหา นั่น ดังที่ **ตุลสี** เหนื่อยใจกับการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของแม่ และ **ดวง** เด็กที่แม่ขอมาเลี้ยง โสภณก็ปลอบใจว่าทุกอย่างต้องอาศัยเวลา และความร่วมมือจากเจ้าของปัญหาคือ **ตุลสี** ควรนึกถึงความสุขของตนเองบ้างอย่านำทุกข์ของผู้อื่นมาเป็นธุระจนลืมนึกถึงตนเอง คำพูดของพ่อทำให้ **ตุลสี** มีกำลังใจในการแก้ปัญหาต่อไป

โสภณเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ขาดความสุขเพราะขาดความภาคภูมิใจ เนื่องจากภรรยามีฐานะดีกว่า และเป็นผู้เอื้ออำนวยความสุขในบ้านพร้อมทั้งลำเลิกข่มขู่ วางอำนาจโดยไม่สนใจความรู้สึกของสามีทำให้โสภณสับสนกับ **ตุลสี** ว่า

“ผู้ที่ต้องรู้คุณเมียอยู่เรื่อยมันคับใจนะลูก”

(เมรัยสีกุหลาบ. 2534 : 235)

ความรู้สึกที่ต้องพึ่งภรรยาทำให้โสภณมีปมด้อยทั้งคู่จึงทะเลาะกันเสมอ และจากปัญหาดังกล่าวทำให้โสภณใช้ชีวิตตามความพอใจของตน ละเลยการทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว ไม่สนใจความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว จน **ตุลสี** ลูกสาวของเขาที่กลับจากต่างประเทศต้องรับภาระแก้ปัญหาในครอบครัวแทน สร้างความทุกข์และความเหน็ดเหนื่อยแก่ **ตุลสี** จนเธอแทบคิดจะหนีปัญหาด้วยการแต่งงานแยกบ้านไป

ในที่สุดเพราะความรักลูกและความเสียใจที่โสภณได้รับเมื่อเขาไปราชการต่างจังหวัดแล้วพบเด็กสาวรุ่นต้องขายตัวเพื่อเลี้ยงชีพ และรู้ว่าภรรยาป่วยเป็นมะเร็งกระดูกทำให้โสภณตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาเอาใจใส่ดูแลครอบครัวช่วยแบ่งเบาภาระของลูกหลังจากที่ละเลยมาถึง 14 ปี ดังความคิดของ **ดวง** ว่า

ดูเหมือนคุณโสภณจะเริ่มทำหน้าที่พ่อบ้านด้วย
น้ำจิตน้ำใจที่อยากทำจริง ๆ แม้ว่าบรรยากาศจะ
ค่อนข้างวังเวง หากดวงก็อดรู้สึกไม่ได้ว่ามีบาง
สิ่งบางอย่าง...ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนไหลบ่าเข้ามาแทน
ที่ละน้อย ท่ามกลางความเงียบงัน

(เมรัยสีกุหลาบ. 2534 : 465)

จึงเห็นได้ว่าความรักที่พ่อแม่ต่อลูก และการอบรมเลี้ยงดูอย่าง
ใกล้ชิดจนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับทุกข์กันได้ระหว่างพ่อกับลูกมีส่วนทำให้
พ่อพัฒนาลักษณะนิสัยจากที่เคยละเอียดอ่อนหน้าที่หัวหน้าครอบครัว สร้างความทุกข์และปัญหา
ต่าง ๆ แก่ครอบครัวหันมารับผิดชอบครอบครัว ปัญหาต่าง ๆ ก็มีแนวโน้มว่าจะแก้ไขได้
สำเร็จ ทุกคนในบ้านก็มีความสุขขึ้น

นาวา ในนวนิยายเรื่อง หนึ่งห้องหัวใจ

นาวา เป็นวิศวกรเจ้าของธุรกิจมีฐานะมั่นคง เป็นคนใจดี รักและ
ซื่อสัตย์ต่อครอบครัว ภรรยาชื่อสิริ มีลูก 4 คน คือ หนึ่ง สอง สาม และสี่

เมื่อเริ่มเรื่องนาวาพ่อในเรื่องนี้เสียชีวิตแล้ว ผู้อ่านจะรู้จากคำบอก
เล่าของสิริว่านาวาเป็นพ่อที่เมื่อยังมีชีวิตอยู่นั้น เป็นผู้รับผิดชอบทุกอย่างในครอบครัว แม้
กระทั่งเธอซึ่งเป็นภรรยาเขาก็ดูแลเหมือนเธอเป็นลูกสาวคนโต นาวามีเวลาใกล้ชิดกับลูกเขารู้
จักสอนลูกอย่างแยบยล โดยใช้เหตุผลพร้อมกันก็ฟังความคิดเห็นของลูกด้วยด้วยความว่า

นาวาจึงไม่เคย “ยัดเยียด” กฎ ระเบียบที่เข้มงวด
หนักหนาสาหัสให้ลูก ๆ มากเกินกำลัง
ดังนั้น ถ้าลูกประท้วงเรื่องไหนหากมีเหตุผลเขาจะ
ผ่อนปรนรับฟัง

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 1. 2535 : 162)

เขาเป็นพ่อที่ทันสมัยเปิดโอกาสให้ลูกแสวงหาประสบการณ์
ต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยมีพ่อเป็นผู้ชี้แนะ ดังความว่า

ลูกอยากเล่นโบว์ลิ่ง สนุกเกอร์หรือไปเซค เล่นเรือเร็ว
ดูแข่งรถ กดเกมวิดีโอหรืออย่างไร เขาพาไปทุกแห่ง 'ไปลอง'
ทำให้พวกเด็ก ๆ สนุกสนานรักพ่อแม่มากขึ้นตรงที่พ่อแม่
พาไปพบสิ่งที่เขาปรารถนา

หากพ่อก็จะแข็งแรงเกี่ยวกับโทษภัยของมันเมื่อคุยกัน
เพลิน ๆ

ครอบครัวเราอยู่ด้วยกันอย่างมีเหตุผล มีข้อต่อรอง

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 2. 2535 : 198)

นอกจากนั้นนาวายังเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก ลูกทุกคนจึงเป็น
คนดีและนาวาเป็นพ่อที่ใจดีไม่ทำโทษลูกแต่ใช้วิธีตักเตือนให้ลูกปรับตัวใหม่ ลูกทุกคนจึงรัก
และเทิดทูนพ่อมาก ดังคำว่า

สองเคยบันทึกความในใจของตัวเองไว้ในหนังสืองาน
ศพของพ่อว่า

"สำหรับผม พ่อคือพ่อที่ดีที่สุดใจดี ไม่เคยตี แม่เรามี
ความผิด พ่อจะว่ากล่าวตักเตือนให้ทำแต่สิ่งดี ปรับตัวใหม่
สำหรับครอบครัว พ่อคือพ่อบ้านที่ประเสริฐเอาใจใส่ทุก
คนอย่างทั่วถึง"

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 1. 2535 : 85)

นาวาจึงจัดว่าเป็นพ่อที่สมบูรณ์แบบ คุณลักษณะของเขาคือเป็นที่
ภาคภูมิใจและสร้างศรัทธาแก่ลูก แม้ว่าเขาจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ลูกทุกคนของเขายังยึดมั่นใน
แบบอย่างและคำสอนของพ่อเสมอ ลูกทุกคนจึงเป็นคนดีของสังคม

นิรันดร์ ในนวนิยายเรื่อง อุทยานเครื่องเทศ

นิรันดร์ เกษียณอายุราชการแล้ว เป็นคนใจเย็น สมถะ ปรารถนาชื่อ
พญ มีลูก 3 คน การบุรุษตัวเอกฝ่ายชายเป็นลูกคนกลาง

นิรันดร์เป็นพ่อที่สนับสนุนให้ลูกทำสิ่งที่ชอบ เช่น การบุรุษชอบ
ปลูกต้นไม้และขายต้นไม้ นิรันดร์ก็ช่วยแบ่งเบาภาระของลูก โดยใช้เวลาวางไปดูแลกิจการของ
ลูก ทั้งที่ภรรยาของเขาไม่เห็นด้วย

เขาเป็นพ่อที่เอาใจใส่ช่วยภรรยาเลี้ยงดูลูกอย่างดี ดังคำพูดของ
มุนายกับการบูร

“เอ็งอย่าเอาอย่างพ่อเอ็งเขียวนา...เมียว่าอะไร
เป็นไอ้ไหน...แ่นะ...ตั้งแต่แต่งงานมาจนมีหลานเข้านี้
แล้วเอ็งเคยเห็นแม่เอ็งล้างรถเองมั๊ย” คุณมุนาย
ตั้งกระทู้ “พ่อเอ็งล้างให้ตลอดเลย...กระทั่งเลี้ยงลูก
ซนหม...ก็พ่อเอ็งทั้งนั้น”

(อุทยานเครื่องเทศ. 2537 : 66)

เขาห่วงใยลูกเสมอแม้ว่าลูกจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ทำงานแล้วก็ตาม
ดั่งที่ นิรันดร์คอยไปดูแลการบูรที่บ้านมุนาย และเมื่อการบูรเจ็บป่วยหลังจากถูกลอบยิง
นิรันดร์ก็เฝ้าดูแลด้วยความห่วงใยตลอดเวลา หรือตอนที่การบูรถูกสุนัขจับตัวไป นิรันดร์
เป็นห่วงลูกมากจึงไปขอความช่วยเหลือจากผู้มีอำนาจในจังหวัดให้ช่วยติดตามการบูร

นิรันดร์เป็นแบบอย่างการใช้ชีวิตสมถะ ใกล้เคียงชีวิตสมถะกับลูก
ทำให้การบูรพอใจชีวิตเรียบง่ายด้วย เมื่อมีโอกาสนิรันดร์จะอบรมสั่งสอนลูกในทางที่ดั่งงาม
เหมาะสม เช่น เมื่อการบูรวางแผนทำธุรกิจการค้าเขาก็สอนให้ลูกยึดมั่นในคุณภาพของงาน
และห้ามปรามไม่ให้ลูกลงทุนเกินฐานะของตน

นิรันดร์จึงเป็นพ่อที่ทำหน้าที่ครบถ้วนโดยสนับสนุนให้ลูกได้ทำสิ่งที่
ที่ชอบ เอาใจใส่ชี้แนะสิ่งดีงามแก่ลูก ลูกจึงเป็นคนดีประสบความสำเร็จในการทำงาน

วรวิทย์ ในนวนิยายเรื่อง เงามจันทร์

วรวิทย์ เป็นนักธุรกิจ มีฐานะดี รักครอบครัว ภรรยาชื่อ ชฎา
มีลูก 2 คน คนหนึ่งคือ ศศิน เป็นลูกสาวที่พิการมาแต่กำเนิด

วรวิทย์ส่งเสริมให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิต เขาส่งลูกไป
เรียนต่อต่างประเทศ แม้ลูกจะพิการเขาก็ยังสนับสนุนให้ศศินได้เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ
หนังสือเด็กตามที่ลูกต้องการ โดยเขาคอยเป็นกำลังใจให้คำปรึกษาตลอดเวลา และยังช่วย
แก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลูก เมื่อลูกต้องการไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการทำงานหรือปัญหาส่วนตัว เช่น
เมื่อศศินหาสปอนเซอร์ในการทำหนังสือไม่ได้ วรวิทย์ก็ช่วยแนะนำให้จนสำเร็จ

แม้ศตินจะพิการแต่ก็มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้ เพราะพ่อให้โอกาสและแนะนำในทางที่ถูกที่ควร

เมื่อศตินยังเด็กวรวิทย์ก็ช่วยภรรยาเลี้ยงดูลูกสาวที่พิการเป็นอย่างดี เขาคอยเป็นกำลังใจไปลอบโยนลูกในขณะที่ภรรยาเข้มงวดกับการฝึกกายภาพบำบัดของลูก ลูกจึงมีกำลังใจ อดทน จนการฝึกเกิดผลดีต่อร่างกายในที่สุด

วรวิทย์รักและห่วงใยลูกมาก เขาจะโทรศัพท์มาหาลูกทุกวัน เมื่อลูกอยู่ห่างไกล เขาเป็นห่วงลูกมากเมื่อศตินเล่าถึงเพื่อนชายให้ฟังทำให้วรวิทย์ต้องคิดอย่างหนัก

เขายังอยู่อย่างไรร่ตรง...คล้ายสองจิตสองใจ ด้วยว่า
 ลูกรักผู้นี้เป็นที่สุดแห่งความพิเศษสำหรับเขา...
 ในทุกสถาน...บัดนี้หล่อนก็ได้เติบโตใหญ่ขึ้นมาเป็น
 หญิงสาวหน้าตาสวย มีทั้งสมองและความสามารถ
 มิได้ขาดประการไหนเลยสักอย่าง นอกจากอย่างที่เป็น
 ความบกพร่องทางกาย ซึ่งเพียงขาสองข้างมิ
 ได้ลุกลามไปถึงส่วนอื่นอันจะทำให้ความเป็นหญิง
 ของหล่อนสูญหาย

นี้แล้ว...ที่นับว่าน่าห่วงใยอย่างยิ่ง

(เงาจันทร์. 2538 : 97)

วรวิทย์ไม่เคยแสดงความอับอายที่จะพาลูกสาวผู้พิการไปเที่ยว เพราะเขาถือว่าลูกเป็นสิ่งล้ำค่าในชีวิตของเขา ดังคำพูดของวรวิทย์กับภรรยาว่า

“ลูกเรา...ถึงไม่มีค่าสำหรับใครก็มีค่าสำหรับเรา”

(เงาจันทร์. 2538 : 191)

ด้วยความที่ลูกสนิทสนมกับเขา เขาจึงสามารถเตือนสติลูกในการคบหากับเพื่อนชายได้ และลูกก็เชื่อฟังเป็นอย่างดี

วรวิทย์เป็นพ่อที่สมบูรณ์แบบ เพราะได้ทำหน้าที่ด้วยความรัก ความอดทน ให้กำลังใจและสนับสนุนจนลูกซึ่งพิการสามารถใช้ชีวิตเยี่ยงคนปกติ และประสบความสำเร็จในชีวิตได้

2.1.2 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน พบในนวนิยาย 2 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 2 คน ได้แก่

ดาร์ ในนวนิยายเรื่อง สะพานข้ามดาว

ดาร์ เป็นเจ้าของธุรกิจ มีฐานะดี เป็นคนดีมีความยุติธรรม เขามีลูก 3 คน นาครีเป็นลูกชายคนเดียว

ดาร์ตั้งความหวังไว้กับลูกมาก จึงอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเข้มงวด โดยใช้วิธีบังคับ ในขณะที่แม่ตามใจลูกทุกอย่างลับหลังพ่อ เขาไม่เคยแสดงความรักลูก ชอบด่าว่าใช้คำพูดประชดประชัน ทำให้ลูกเกิดความรู้สึกต่อต้าน และทำสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความต้องการของพ่อ ดังที่คล้ายวาดคิดถึงการกระทำของดาร์ต่อนาครีคู่รักเก่าของเธอว่า

ดูเหมือนเขาจะเป็นผู้ชายอีกแบบหนึ่งที่ซ่อนความรักไว้ในความดุอย่างมหาศาล ฉันเคยพบเขาสองครั้งตอนที่เขาไปเยี่ยมลูกสองสามปีก่อน

“พ่อผมเดือดเนื้อร้อนใจเรื่องผมมาก ห่วงกังวลมาก สนใจมาก และก็ห้ามปรามมากมันก็เลยติดกัน...นัยว่าที่เป็นอย่างนี้เพราะผมเป็นผู้สืบตระกูลคนเดียว” เขาเคยเล่าให้ฉันฟังอย่างไม่อึ้งขงขอบ ฉันได้แต่คิดว่า อาจจะเป็นเพราะพ่อของเขาพยายามบรรจอะไรหลายต่อหลายอย่างลงไปในตัวเขามากเกินไปก็ได้เลยทำให้เขาสับสน แล้วก็เลยไม่ได้อะไรจนอย่างเดียว ครั้นกระทบกับการตามใจมากของแม่เข้าด้วย เขาก็เลยกลายเป็นเขาที่เห็น ๆ นี่แหละ

(สะพานข้ามดาว. 2531 : 565 – 566)

เมื่อลูกถูกทำร้ายบาดเจ็บพ่อโกรธมาก ตั้งใจเอาผิดกับผู้ทำร้ายลูกแต่เมื่อรู้ว่าลูกกลายเป็นชู้กับภรรยาของผู้ทำร้ายนั้นก่อน พ่อก็ไม่เข้าข้างลูกยอมยกโทษให้

ผู้ทำร้ายและไม่ไปดูแลลูกอีกเลยเพราะพ่อผิดหวังในพฤติกรรมของลูก ทำให้ลูกยิ่งน้อยใจและ
โกรธพ่อกว่าขึ้นตั้งความว่า

พุดก็พุดเถอะวะ เกิดมาต้องพ่อต้องแม่...เออ...กู
ขอตัดคำว่าพ่อออก เอาจากบาทละลงไปซะให้
สะปอด เพราะตลอดเวลาที่กูเจ็บ คนที่กูเรียกว่าพ่อ
มิเคยโผล่ดวงหน้าอันเจ้าตัวนี้กว่าโก๊เก๋ เข้าไปสบตา
กูที่โรงบาลเลย ให้ตายแล้วยังงี้ จะนับญาติกันได้
ยังไฉ จจริงมะ

(สะพานข้ามดาว. 2531 : 703)

การที่พ่อบรมอำนาจสูงสุดในบ้านทำให้นาครีต้องระมัดระวังความ
ประพฤติของตนเป็นพิเศษเพราะพ่อประกาศจะตัดขาดเขาหากเป็นชู้กับภรรยาใครอีก

พฤติกรรมต่าง ๆ ของนาครีมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบ
เข้มงวดของพ่อที่ทำไป เพราะความรักความปรารถนาดีแต่ลูกไม่เข้าใจ แม้ดำริจะเป็นคนตรงไป
ตรงมา มีความยุติธรรม แต่ลูกก็ไม่ได้สืบทอดคุณสมบัติเช่นนั้นของเขา เพราะเขาเลี้ยงลูกอย่าง
บังคับเกินไปจนไม่เข้าใจกัน

วราห์ ในนวนิยายเรื่อง ขอบฟ้าใหม่

วราห์ มีฐานะดี นิยสัจจะเบียบ ภูมิใจในความเป็นผู้ดีเก่า
ยึดติดอยู่กับยศถาบรรดาศักดิ์ ภรรยาชื่อ ศรีสว่าง มีลูกชายหญิง 2 คน คือ สรรพวงศ์ กับ
กลางดาว

ความภาคภูมิใจในชาติตระกูลประกอบกับการเป็นผู้นำครอบครัว
ที่มีอำนาจสูงสุดเพียงคนเดียวทำให้พ่อบรมเลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดกวดขัน วางแบบแผนการ
ดำเนินชีวิตไว้ให้ลูก เช่น วราห์ต้องการให้ลูกคบแต่ลูกผู้ดีมีเงินด้วยกัน ทำให้ลูกชายหญิง
อึดอัดใจมาก สรรพวงศ์ซึ่งเป็นลูกชาย วราห์ยังคงให้อิสระบ้าง แต่กลางดาวซึ่งเป็นลูกสาวจะ
ถูกควบคุมมากจนลูกขาดประสบการณ์ขาดความเชื่อมั่นในตนเองเพราะไม่เคยได้ตัดสินใจด้วย
ตนเองเลย เมื่อลูกผิดหวังจากความรักครั้งแรกในวัยรุ่นจึงหลีกเลี่ยงหนีสังคม ดังความว่า

พ่อหล่อนั้นปกครองทุกคนอย่างมีศมมียอย่าง
คุณวราห์ ยังคงความเป็นผู้มีสกุลสูงเลอเลิศไว้

ครบครัน ระเบียบทุกอย่างในคฤหาสน์เก่าแก่โอโง่ง
 หลังนั้นเป็นแบบเก่า มารดาหล่อนเป็นช่างทำหลัง
 ด้วยความสมัครสมาน เธอไม่เคยรู้เรื่องสตรีที่
 พยายามก้าวออกไปนอกบ้าน และทำงานเคียงบ่า
 เคียงไหล่ผู้ชาย ไม่สนใจกฎหมายฉบับที่ใคร ๆ
 กิว่าล้าหลัง

ทั้งบิดามารดาจึงพึงพอใจที่จะเลี้ยงหล่อนแบบ
 เก็บไว้ในกล่องแก้ว ยินดีที่จะทะนุถนอมความอ่อนแอ
 เรียบร้อยของหล่อนไว้ไม่ให้ต้องตรากตรำกับแดด
 ลมเหมือนผู้หญิงอื่น ๆ บนถนนที่เต็มไปด้วยยวดยาน
 แออัดและชั่วโมงเร่งรีบ

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 9)

วราห์ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยังคงใช้การอบรม
 เลี้ยงดูแบบเก่าคือให้ลูกเชื่อฟังคำสั่ง ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองทำให้ลูกขาดความอบอุ่น
 พ่อที่เข้มงวดกับลูกมากเกินไปมีส่วนทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่น
 เพราะไม่เคยให้ลูกตัดสินใจด้วยตนเอง พ่อกับลูกไม่มีความเป็นกันเองเพราะพ่อไม่ฟังความ
 คิดเห็นของลูก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ลูกจึงช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และยากที่จะดำรงชีวิตใน
 สังคมด้วยความสุข

2.1.3 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พบในนวนิยาย 12
 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 16 คน ได้แก่

ตระกูล ในนวนิยายเรื่อง ทะเลโลกย์

ตระกูลมีอาชีพรับราชการ มีลูกสาวคนเดียวคือ สิเรนทรา เขา
 แสวงหาความสุขส่วนตัว ยักยอกเงินในความรับผิดชอบไปบำเรอหญิงอื่นจนต้องหนีคดียักยอก
 ทรัพย์ เขาละทิ้งครอบครัวไปจนภรรยาตรอมใจตายทิ้งลูกคือสิเรนทราให้อยู่ในความดูแลของ
 ตระกูลผู้เป็นปู่ สิเรนทราเติบโตขึ้นภายใต้การกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของปู่

พฤติกรรมของพ่อทำให้ลูกขาดความรัก ความอบอุ่น เมื่อรักเพศ
 ตรงข้ามจึงทุ่มเทมากกว่านั้นผิดหวังก็เสียใจมากและยากจะตัดใจ ดังคำบรรยายต่อไปนี้

ผู้หญิงอย่างหล่อนไม่เหมือนผู้หญิงอย่างในระยา
พี่สาวของหล่อน ในระยานั้นไม่เคยกังวลกับความรัก
หรือความอบอุ่น หล่อนไม่รู้เสียด้วยซ้ำไปว่ามันหมายถึงอะไร
อาจจะเพราะหล่อนได้รับมันจนเต็มเปี่ยม
แล้วก็ได้ หล่อนมีบิดามารดาอยู่ครบถ้วน ตั้งแต่เล็ก
มาจนบัดนี้ เพราะฉะนั้น ชายใดจะรักหล่อนหรือยัง
ไม่รักในระยาจึงไม่รู้สึกละเลย หล่อนสามารถจะทำหยา
ลลงดี เช่นนั้นได้เรื่อยไปโดยไม่เคยคิดจริงจัง

แต่สำหรับสิเรนทราผู้ขาดพ่อแม่มาแต่น้อย...
มีความต้องการอย่างลึกซึ้งต่อความรักจากเพศตรงข้าม
เมื่อมันมีอันเป็นผลลุลอยไป...แน่ละความทุกข์โศกของ
ของหล่อน จึงมีมากกว่าหญิงสาวที่อยู่ในสภาพปกติอื่น ๆ
(ทะเลโลกย์. 2537 : 86 – 87)

แม้ตระกูลจะหลบหนีเอาตัวรอดแต่เขาก็ยังเป็นพ่อที่รักและ
ห่วงใยลูก เพราะเขาแอบมาดูความเป็นไปของลูก และช่วยเหลือแก้ไขสถานการณ์เลวร้ายที่
จะเกิดกับลูกได้ โดยสามารถช่วยชีวิตโสมทัดคนรักของสิเรนทราให้รอดพ้นจากการถูกยิง
ตระกูลเป็นผู้นำครอบครัวที่บกพร่องไม่ถนัดน้ำใจภรรยาเพราะ
เห็นแก่ความสุขส่วนตัวจนนำมาซึ่งความเดือดร้อน และความทุกข์แก่ภรรยาและลูก

สวัสดี ในนวนิยายเรื่อง กิ่งมัลลิกา

สวัสดี ฐานะปานกลาง มีลูกสาวชื่อมะแม เขาแยกทางกับ
ภรรยาแล้วแต่งงานใหม่มีลูกชายอีก 1 คน ชื่อ ไม

เขารักลูกแต่ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเอาใจใส่ ทำให้ลูกเกิดความรู้สึก
น้อยเนื้อต่ำใจว่าเป็นส่วนเกินครอบครัวใหม่ของพ่อ กลายเป็นเด็กขาดความรักความอบอุ่น
จึงเรียกร้องความสนใจ ก้าวร้าว ไม่สนใจเรียน ชอบหนีออกจากบ้านเมื่อมีเรื่องกระทบ
กระเทือนใจ จนต้องมาพึ่งพามัลลิกาเนื่องจากเป็นเพื่อนกับหลาน มัลลิการู้เรื่องในครอบครัว
ของมะแมจึงยินดีช่วยเหลือให้ที่พักพิง

สวัสดีเป็นพ่อที่ส่งเสียให้ลูกศึกษาเล่าเรียน ให้ทรัพย์สินแต่ใน
ขณะเดียวกันก็ไม่ให้ความรักความอบอุ่น จึงทำให้ลูกมีปัญหามากมาย

นิรันดร์ ในนวนิยายเรื่อง ขอบฟ้าใหม่

นิรันดร์ จบการศึกษาระดับปริญญา อาชีพรับราชการ
ฐานะเคยร่ำรวยมากมาก่อน แต่จากนิสัยฟุ้งเพื่อสุรุ่ยสุร่ายทำให้ฐานะยากจนลงและเป็นโรค
พิษสุราเรื้อรัง ภรรยาชื่อ ศจี มีลูก 4 คน เทพพิทักษ์เป็นลูกชายคนโต

นิรันดร์มีลูกคนแรกคือพรหมพิทักษ์เมื่อเขายังเรียนไม่จบ เขา
และภรรยาอยู่ในตระกูลที่มีชื่อเสียง ทั้งคู่จึงต้องปกปิดเรื่องการมีลูกไว้เป็นความลับโดยยก
พรหมพิทักษ์ให้ลูก ซึ่งเป็นพี่ชายของแม่พรหมพิทักษ์เลี้ยง นิรันดร์ไม่เคยมาเหลียวแลเอาใจใส่
และไม่เคยแสดงความรักต่อลูก ทำให้พรหมพิทักษ์มีปมด้อย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และ
รู้สึกว่าคุณค่าตัวเองไร้ค่าเพราะพ่อแม่แท้ ๆ ยังไม่ต้องการ

ภายหลังนิรันดร์อยู่กินกับภรรยาอย่างเปิดเผยและมีลูกอีก
3 คน เขารักและตามใจลูกที่เกิดเมื่อเขาพร้อมมาก ทำให้ลูกใช้ชีวิตเสเพล ฟุ่มเฟือยเช่นพ่อ
พรหมพิทักษ์อีกจนน้องจึงเกลียดพ่อยิ่งขึ้น ดังความคิดของเขาเมื่อลุ่มลุ่มนอนให้ไปเยี่ยมพ่อ
ซึ่งป่วยเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังว่า

ความหดหู่ของพรหมพิทักษ์ค่อย ๆ เจือจางลงความจริง
เขาช่างมากที่จะไปเยี่ยมพ่อซึ่งป่วยเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง
เขารังเกียจคนที่ชอบทำตัวกริดกราย เอาแต่ภูมิใจยศศักดิ์
อัครฐานลม ๆ แล้ง ๆ เช่นนี้นัก แล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไรเล่า
ทั้งพ่อและแม่เขาช่วยกันล้างผลาญทรัพย์สมบัติจนอดวาย
สิ้น เหลือไว้แต่การงานที่ไม่เจริญงอกงามแต่อย่างใด พ่อเขา
รับราชการ แม่ทำงานบริษัทได้เงินรวมกันแล้วก็ไม่พอใช้
หนี้ด้วยซ้ำ แต่ทั้งคู่ก็ยังทำตัวเป็น “วิศวงศ์” และ “เถลิงยศ”
น้องเขาสามคนได้รับการพะเน้าพะนอจนไม่รู้จักตัวเอง

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 200)

พรหมพิทักษ์เติบโตขึ้นอย่างคนอ่อนแอ ต้องคอยพึ่งคนอื่นอยู่
ตลอดเวลา เมื่อมีปัญหาก็แก้ไขไม่ได้ ในที่สุดสุขภาพจิตของเขาเสียต้องพบจิตแพทย์เพื่อรับ
การรักษา ปัญหาทั้งหมดของพรหมพิทักษ์จึงเกิดจากพ่อที่ขาดความรับผิดชอบ เช่นนิรันดร์

ธวัช ในนวนิยายเรื่อง ขอบฟ้าใหม่

ธวัช เป็นพนักงานในรัฐวิสาหกิจ ฐานะปานกลาง เป็นคนสมณะ ไม่มีปากเสียงแม้กับภรรยา ภรรยาชื่อ เอมจิต มีนิสัยตรงกันข้ามกับธวัช มีลูกสาวคนเดียว คือ เอื้อม

ธวัชไม่ค่อยมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก เขายอมให้ภรรยามีอิทธิพลเพียงคนเดียว ลูกจึงได้รับการถ่ายทอดนิสัยฟุ้งเฟ้อทะเยอทะยานมีรสนิยมสูงเกินฐานะเช่นเดียวกับแม่

แม้ธวัชจะพยายามท้วงติงเมื่อเห็นว่าลูกคิดหรือทำในสิ่งผิด แต่ลูกก็ไม่เชื่อฟังเพราะขาดศรัทธาในตัวพ่อที่เกรงกลัวแม่มาตลอด ลูกจึงกล้าแสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยวกับพ่อจนพ่อต้องนิ่งและไม่กล้าเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งที่ห่วงใยลูก ดังความคิดของธวัชว่า

ฝ่ายบิดา...เป็นห่วงอยู่ลึก ๆ เหมือนกันแต่เพราะ
“ทำอะไรไม่ได้” นี่เองจึงกลายเป็นเสมือนน้ำท่วมปาก
เขาจัดอะไรไม่ได้แล้ว ไม่ใช่สายเกินไปดอกหากแต่
ว่าไม่เคยพาตัวเองเข้ามาร่วมในการจัดการเส้นทางชีวิต
มาก่อน จะมาจัดการตอนนี้จึงไม่มีใครฟัง

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 230)

พ่อที่มีนิสัยอ่อนแอไม่จัดการกับเรื่องในครอบครัว ลูกจึงมีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง ใช้ชีวิตเสเพลฟุ้งเฟ้อบุชาวัดตุเหมือนแม่ ไม่รักษานวลสงวนตัว ดำเนินชีวิตผิดพลาดซึ่งแม้พ่อจะไม่ชอบและไม่เห็นด้วยก็ไม่สามารถชักจูงลูกมาในทางที่ถูกที่ควรได้เนื่องจากไม่เคยทำหน้าที่ผู้นำครอบครัวมาตั้งแต่แรก

เหิน ในนวนิยายเรื่อง ขอบฟ้าใหม่

เหิน มีภรรยาชื่อ ชวนชม มีลูก 3 คน

เหินมีนิสัยเจ้าชู้ทั้งครอบครัวไปมีภรรยาใหม่ ปลอຍให้แม่เลี้ยงดูลูกตามลำพัง ทำให้แม่ตามใจลูกเพื่อชดเชยที่ขาดพ่อจนลูกมีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง ดังที่ต่างใจตัวเอกของเรื่องตำหนิวิธีการเลี้ยงดูลูกของชวนชมที่เป็นน้ำสาวว่า

“น้ำเลี้ยงมาผิदनะฮะนั่น” เขาบอกตรงไปตรงมา
เพราะได้เห็นแล้วว่าคุณชวนชมชดเชยความพลาดพลั้ง
ครั้งใหญ่หลวงในชีวิตด้วยการยึดลูกเป็นที่พึ่ง และทุ่มเท

ปรนนิบัติลูกเป็นการทดแทนที่เด็กขาดพ่อ น้องเขาทุก
คนจึงไม่ค่อยเห็นใจมารดา อยากได้สิ่งใด อยากทำอะไร
ก็ต้องได้ต้องทำเพราะเคยตัวกับการรับเหลือเฟือ

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 355)

ลูกไม่ฟังคำตักเตือนของแม่ เช่น ลูกสาวที่ซื้อแข่งต้องการจะแต่ง
งานตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งยังไม่พร้อมจะมีครอบครัว

การที่เห็นละทิ้งความรับผิดชอบในครอบครัวเป็นเหตุให้ภรรยา
อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างตามใจจนทำให้ลูกขาดความยั้งคิด

พ่อของแอม ในนวนิยายเรื่อง ภมร

พ่อของแอม ไม่ปรากฏชื่อแต่ผู้เขียนแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบว่าเขา
เป็นนักธุรกิจมีฐานะร่ำรวย มีภรรยาหลายคน มีลูกชายคนเดียวคือแอม

พ่อใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการดำเนินธุรกิจ และหาความสุขส่วน
ตัวด้วยการมีภรณาน้อยเมื่อไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก เขาจึงแสดงความรักลูกโดยการให้ทุกสิ่งที่ลูก
ต้องการ แต่ลูกก็ขาดความอบอุ่นจึงเที่ยวเตร่ใช้ชีวิตเสเพล โดยพ่อไม่เคยล่วงรู้ความเป็นไป
ของลูกเลย ดังคำพูดของคำหลวงตัวละครเอกเล่าให้ทองพันภรรยาฟังว่า

“เมื่อกลางวัน...ไปกินข้าวกับพ่อเจ้าแอมนั่น”

“น่าสงสารมันก็ไม่ค่อยรู้อะไรเกี่ยวกับลูกมัน
สักเท่าไรเลยเพราะมัวไปอยู่บ้านเมียน้อย ไม่
ค่อยได้กลับมาบ้านแม่นายแอมเท่าไร”

(ภมร. 2531 : 713)

พ่อของแอมจึงเป็นพ่ออีกคนหนึ่ง que คิดว่าตนเองทำหน้าที่สมบูรณ์
แล้วเพราะได้ให้สิ่งของที่เขาคิดว่าจะให้ความสุขสบายแก่ลูกอย่างครบถ้วนแล้ว แต่เขาละเลย
ที่จะเอาใจใส่ลูกในด้านอื่น ๆ จึงทำให้ลูกมีปัญหา

พ่อของหนึ่ง ในนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก

พ่อของหนึ่ง เป็นตัวละครไม่มีชื่อ เขานอกใจภรรยาหนีไปอยู่กิน
กับหญิงอื่น ทั้งการละทิ้งการอบรมเลี้ยงดูลูกไว้แก่ภรรยาเพียงผู้เดียวทั้งที่ครอบครัวมีฐานะยากจน
และมีลูกมาก เป็นบทบาทพ่ออีกแบบหนึ่งที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำให้แม่ต้อง

ใช้เวลาทั้งหมดทุ่มเทกับการหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูก ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น ลูกจึงต้องการหนีไปจากสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวของตน ดังที่หนึ่งหนีตามฉายามาและสารภาพกับโคมแม่ของฉายาว่า

“ไม่เอาแล้วแยกออกมาดีกว่า ทนไม่ไหว ถึงไม่มากับฉายา
หนูก็ไปกับคนอื่นได้ ไม่แปลกอะไรหรอก ที่นี้หนูเห็นว่าฉายา
เค้าไม่ยุ่งเค้าบอกว่าพ่อแม่เค้า ก็ไม่ยุ่ง...หนูก็เลยเอา”

(หน้าต่างบานแรก. 2538 : 33)

หนึ่งเป็นเด็กที่เติบโตมาอย่างคนขาดการอบรมสั่งสอน ขาดคุณสมบัติที่ดีจนเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น เช่น โคมรู้สึกรังเกียจเรื่องที่หนึ่งรับประทานอาหารแล้วทิ้งไว้ไม่เก็บทำให้เป็นระเบียบ พุดจาไม่สุภาพขาดความเคารพผู้ใหญ่ รวมทั้งมีนิสัยนำรังเกียจอีกหลายประการ

พ่อของหนึ่งเป็นพ่อที่ขาดความรับผิดชอบต่อลูกและครอบครัวทำให้ลูกเติบโตเป็นคนที่มีขาดคุณภาพ

ชนะ ในนวนิยายเรื่อง เข้มซ่อนปลาย

ชนะ รับราชการทหารเป็นคนสนิทของผู้บังคับบัญชา ฐานะปานกลาง มีนิสัยชอบออกสังคม เป็นคนฟุ้งเฟ้อ ภรรยาชื่อไฉไล ทำงานเป็นเลขานุการของคุณหญิงคนหนึ่งและช่วยส่งเสริมตำแหน่งหน้าที่การงานของสามี เขามีลูกชายหญิง 2 คน คือ ฉันท กับเจิด

ทั้งพ่อและแม่ให้ความสำคัญกับวัตถุ ทุ่มเทเวลาให้กับการแสวงหาผลประโยชน์และความก้าวหน้าให้ตนเองจึงไม่มีเวลาดูแลลูก นอกจากนั้นพ่อยังตามใจลูกสาวมากเกินไป ทำให้ลูกสาวเป็นคนเอาแต่ใจตนเองประพฤติดนขาดความยั้งคิด ดังความว่า

น้องสาวไม่หยุดฟัง พี่ชายหล่นกับหล่นนั้นต่างสี
ต่างวรรณะกันไกลตั้งแต่เกิด ขณะที่ฉันทรักเรียนละเอียดย
รอบคอบ ช่วยดูแลบ้านเวลาพ่อแม่ไม่อยู่มาแต่ไหนแต่ไร
เจิดจะออกไปหาเพื่อนหรือไม่ก็หอบเพื่อนเข้าบ้านเป็นกลุ่ม
เป็นหมู่ การเรียนตกหล่นหลงลืมเหมือนกับเรียนพอผ่าน
ข้างพ่อก็ตามใจเพราะเป็นลูกรัก...แม้ฐานะจะไม่อยู่ใน

เกณฑ์มันมีแต่อาศัยบารมี “ผู้ใหญ่” ที่พ่อหล่อนเป็นคนสนิท
หลายครั้งหลายคราวสิ่งใดที่ชาวดินทำไม่ได้ พ่อเจดก็ผ่าน
ตลอดฝ่ายแม่นั้นเป็นเลขานุการของคุณหญิงมีส่วนช่วย
หนุนเรื่องความดีความชอบให้กับพ่ออีกแรงหนึ่ง เพราะ
ฉะนั้นเวลาของพ่อแม่หมดไปกับการแสวงหาดำแหน่ง
หน้าที่...เพื่อจะช่วยเหลือกันให้สูงขึ้น

(เข็มซ่อนปลาย. 2531 : 27)

การเลี้ยงดูแบบตามใจแต่ขาดความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดนี้ทำให้ลูกสาววัยรุ่นใช้ชีวิตอิสระเที่ยวเตร่กับเพื่อน ไม่สนใจเล่าเรียนจนกระทั่งพลาดพลั้งเสียตัวตั้งแต่วัยเรียนไม่จบมัธยมศึกษาตอนปลายจึงต้องแต่งงานไปในที่สุด เจดชอบเป็นชู้กับลานนาถึงสองครั้ง และครั้งที่สองนี้แม้จะมีพ่อ แม่ และพี่ชายคอยทักท้วงเตือนสติเธอก็ไม่สนใจ

ภายหลังขณะเปลี่ยนทัศนคติโดยลดความสำคัญกับวัตถุลง เมื่อล้มป่วยและเสียใจในความผิดพลาดของลูก จึงหันมาให้ความสำคัญกับจิตใจมากขึ้น ดังที่ขณะเตือนสติภรรยาไม่ให้รังเกียจบุตรที่เขายากจนแต่หันไปส่งเสริมฐานะเพราะเห็นว่าฐานะดีเมื่อทั้งคู่มาดิตพันเจด ขณะแนะนำให้ภรรยาดูคนที่จิตใจเพราะเขาไม่ต้องการให้ลูกตัดสินใจผิดพลาดอีก

พ่อในเรื่องนี้จึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความผิดพลาดของลูกสาวเนื่องจากการเลี้ยงดูแบบรักตามใจมากเกินไปจนกลายเป็นการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

พ่อของบุเรศ ในนวนิยายเรื่อง เข็มซ่อนปลาย

พ่อของบุเรศ ไม่ปรากฏชื่อ มีเพียงข้อมูลว่าเป็นกำนัน ฐานะดี มีกิจการมั่นคง มีครอบครัวใหม่หลังจากที่ภรรยาตาย ภรรยาใหม่อายุน้อย เขาทั้งรักและกลัวภรรยาใหม่ บุเรศเป็นลูกชายคนเดียวที่เกิดจากภรรยาเก่า

พ่อของบุเรศเป็นพ่อที่ไม่เอาใจใส่ ไม่ช่วยเหลือลูกอีกเลยหลังจากที่ส่งเสียลูกจนจบการศึกษาแล้ว เพราะกลัวภรรยาใหม่ทั้ง ๆ ที่เขารู้สึกผิดที่สนใจและรักแต่ครอบครัวใหม่จนลืมบุเรศ ซึ่งเป็นลูกภรรยาเก่าไป

พ่อจึงทำให้ลูกเกิดความรู้สึกน้อยใจ ห่างเหินจากพ่อและมีทัศนคติมาเนในการสร้างฐานะโดยไม่พึ่งพาพ่อ ดังความว่า

ชายหนุ่มแทบจะดัดพ้อออกไปเสียจากความนึกคิด
โดยสิ้นเชิงทีเดียวเนื่องจากปรารถนาจะทำให้ทั้งตัวเอง
และบิดาสบายใจ เขาไม่เคยอ้างชื่อเสียงเรียงนามของ
พ่อ...

(เข้มซ้อนปลาย. 2531 : 16)

บุตรมีความเป็นอยู่อย่างสมถะ เขาถูกคนที่ให้ความสำคัญด้าน
วัตถุ

พ่อของบุตรเป็นพ่อที่ละเอียดหน้าที่ของพ่อที่ดี เพราะขาดความ
ยุติธรรม ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือลูกตามสมควรทั้งที่มีฐานะดี ทำให้บุตรน้อยใจและไม่ได้
เกี่ยวข้องกันฉันพ่อลูก

ทองคำ ในนวนิยายเรื่อง เว็ระก่า

ทองคำ อาชีพทำธุรกิจการค้าส่วนตัว ฐานะดี มีนิสัยสุขุมรอบคอบ
มัธยัสถ์ ขยัน ไม่ค่อยพูด ยอมอยู่ใต้อำนาจภรรยา ภรรยาชื่อ เครือวัลย์ มีลูก 3 คน คือ
คิมหันต์ เหมันต์ และฝนทอง

ทองคำเป็นพ่อที่ไม่ได้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนลูก เขายอมให้
ภรรยาดูแลจัดการทุกสิ่งทุกอย่างในบ้าน เมื่อภรรยาตามใจลูกเขาจึงไม่กล้าขัดใจแม้จะไม่เห็น
ด้วย ดังเช่น เรื่องการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยของคิมหันต์ ทองคำไม่เห็นด้วย เมื่อเขาทักท้วงก็
ถูกภรรยาตำหนิ จึงต้องนิ่งเฉยเสียปล่อยตามใจภรรยาตั้งความว่า

“เอ๊ย...พ่อนี้ยังไวกันแน่...ลูกเรานะยะ...มันก็ต้อง
เป็นลูกวันยังค่ำ ต้องจนเจือมันวันยังค่ำ...ก็ทุกวันนี้
เราทำมาหาได้ให้ใครกิน...เลี้ยงใครกันล่ะ”

นายทองคำนิ่ง...”เสียง” ของเขามักจะอ่อนกว่าเสียง
เมียมาก เฝือกกันเมื่อไหร่ก็ต้องแพ้เมื่อนั้น

(เว็ระก่า. 2530 : 46)

แม้เมื่อพ่อตกเตือนลูกก็ไม่เชื่อฟังเพราะไม่เห็นความสำคัญของ
พ่อเนื่องจากเคยชินกับการเห็นความสำคัญของแม่ผู้เดียวมาโดยตลอด และพ่อเองก็ปล่อย

ตามใจลูกในที่สุด ดังที่ทองคำเตือนให้คิมหันต์ใช้จ่ายอย่างประหยัด หรือสอนให้ตั้งใจทำงาน เพื่อความก้าวหน้าในอนาคต แต่คิมหันต์ไม่สนใจ ไม่ทำตาม ทองคำต้องนิ่งเฉย

ในที่สุดลูกจึงกลายเป็นคนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดความรับผิดชอบ ภายหลังแม่ล้มป่วยเพราะเศร้าโศกเสียใจ ผิดหวังกับพฤติกรรมมั่วเมาในการพนันของลูกจนไม่สามารถจูงใจให้ลูกเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เนื่องจากสายเกินแก้ จนในที่สุดต้องสูญเสียลูกไป ดังที่ทองคำไปหาคิมหันต์ขอร้องให้เขาเลิกเล่นการพนัน แต่คิมหันต์ก็ไม่เชื่อฟัง เพราะติดการพนันเสียแล้ว จึงเล่นต่อไปจนกระทั่งถูกยิงตาย

จะเห็นว่าหากพ่อได้ทำหน้าที่ของตนในการอบรมเลี้ยงดูลูกมาแต่แรก รู้จักหักท้วงในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่วางเฉยปล่อยให้แม่ตามใจลูกจนเกินไปก็อาจจะไม่ต้องเสียใจ

นรินทร์ ในนวนิยายเรื่อง ถ่านเก่าไฟใหม่

นรินทร์ จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ มีนิสัย รักสบาย ฟุ้งเฟ้อ ขาดความอดทนในการทำงานและเป็นคนเจ้าชู้ ฐานะเคยร่ำรวยเพราะได้รับมรดกจากครอบครัวซึ่งมาจากตระกูลใหญ่แต่ภายหลังยากจนเพราะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เขามีภรรยาชื่อ จริยา มีลูกหลายคน คนหนึ่งคือ นรา ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่ง

นรินทร์เป็นพ่อที่สร้างปัญหาแก่ครอบครัว คือ ไม่เลี้ยงดูครอบครัว นอกใจภรรยา และสร้างหนี้สินไว้เป็นจำนวนมาก ทำให้ครอบครัวขาดความสุข ลูกต้องรับภาระแทนพ่อ จนเกิดปมด้อย ลูกยอมรับสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวจากที่เคยมีมีมาเป็นยากจนไม่ได้จึงทำทุกวิถีทางที่จะกอบกู้ฐานะ ทำให้เขากลายเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยม ละเอียดโอบ หวังผลประโยชน์จากผู้อื่นมากเกินไปจนเกิดผลเสีย ทำให้ญาติผู้ใหญ่ของคนรักดูถูกและไม่สนับสนุนให้ชอบพอกัน นราเหลวไหลเรื่องการเงิน ขอยืมเงินไม่ตรีตาของมาตีหลายครั้งแล้วไม่ใช้คืน โดยคิดว่าไม่ตรีตาจะเอื้อเพื่อเขาเพราะเป็นคนรักของหลานเธอ หรือการที่นราไปคบกับจันทร์หาเพื่อหวังผลประโยชน์เพราะเห็นว่าเธอมีฐานะดี เมื่อมาตีรู้จึงตัดขาดกับเขา

พ่อเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ลูกในเรื่องการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการดำเนินชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อของพ่อทำให้ลูกซึมซับลักษณะนิสัยนั้นมา ดังความคิดของนราว่า

นราเองก็รู้ว่าเขานั้นใจใหญ่เหมือนบิดา...ก่อน
ทำมักฝันเฟื่องเห็นแต่ทางได้ ไม่เห็นทางเสีย ใคร
จะจู้จี้เท่าใดก็ไม่ฟัง ครั้นฟังไปแล้ว...จะพูด
“รู้จะก็...ไม่...ดีกว่า” แต่มักสายเกินแก้แล้วเสมอ

ที่ร้ายก็คือระในการซ่อมแซมของที่ปรักพังไปนั้น
มักโยนให้ผู้อื่น...ซึ่งผู้อื่นนั้นยอมหนีไม่พันภรรยา

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 255)

พ่อจึงเป็นต้นเหตุของความล้มเหลวในชีวิตลูก ทั้งการสร้างปัญหา
ครอบครัวยและการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี

พ่อของรัสเซียและทิมะ ในนวนิยายเรื่อง รูปทอง

พ่อของรัสเซียและทิมะเป็นตัวละครที่ไม่ปรากฏชื่อ ผู้เขียนให้
ข้อมูลว่าเขาเป็นข้าราชการ ฐานะและศักดิ์ตระกูลอยู่ในชั้นปานกลางแต่ด้อยกว่าฐานะของ
ภรรยา มีนิสัยเรียบง่าย ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์และระเบียบวินัยในขณะที่ภรรยาเป็นคนเจ้า
ระเบียบ จึงมักมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เป็นประจำและเขายอมเป็นเบี้ยล่างภรรยามาโดย
ตลอด นานเข้าเมื่อทนไม่ได้หาทางออกด้วยการแสดงความก้าวร้าว ตีแม่เหล้า เจ้าชู้ ทำให้เกิด
ความขัดแย้งกันมากขึ้น กระทั่งต้องแยกทางกัน พ่อพาร์สสะลูกชายคนโตย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด
และมีภรรยาใหม่ ส่วนลูกคนเล็กคือทิมะอยู่กับแม่

แม้รัสเซียจะอยู่กับพ่อ แต่พ่อก็ไม่มีเวลาเอาใจใส่เพียงให้ที่อยู่ให้
เงินทองใช้จ่าย ให้การศึกษา พ่อใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงาน หลังเลิกงานก็หาความสุขใส่
ตัวโดยการเที่ยวเตร่กินเหล้ากับเพื่อน ทำให้รัสเซียใช้ชีวิตเสเพลอย่างอิสระกับเพื่อนจนเกิด
ความเคยชิน รัสเซียขาดการอบรมสั่งสอน ขาดความอบอุ่น จึงเป็นเด็กก้าวร้าว ต่อต้านแม้
กระทั่งพ่อ ดังความคิดของรัสเซียว่า

นี่ถ้าพูดคือบิดา...เขาจะต้อง...เอาแล้ว...ขอลงจากรถเอาดี้อ ๆ
เลยเหียวแหละ ต่อจากนั้นก็ประท้วง ซีนะ...ต้องประท้วง ไม่งั้น
พ่อก็จะไม่รู้สึกรู้สึเจ็บปวดเขาทนได้อย่างไรที่จะยอมให้พ่อลอยชาย
อยู่โดยไม่ซึมซับเอาความขมขื่นไปเป็นสมบัติของพ่อบ้าง ในเมื่อเขา
แสนจะขาดวินสันท้าออกออกปานนั้น

(รูปทอง. 2532 : 120)

เมื่อพ่อตายรัสเซียต้องกลับไปอยู่กับแม่ทำให้เขาทนความเจ้า
ระเบียบของแม่ไม่ได้ แม่ลูกจึงมีปัญหาขัดแย้งกันจนในที่สุดรัสเซียต้องย้ายออกไปอยู่หอพัก
ภายหลังรัสเซียมีความรัก ได้รับการเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่นอย่างจริงใจจากหญิงคนรักเขาจึง

สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองได้ ลดความก้าวร้าวลง แม่กับลูกจึงเข้าใจกัน

ส่วนที่แม่พ่อดึงให้อยู่ในความรับผิดชอบของแม่ ไม่เคยสนใจลูกแม้แต่หน่อยทำให้ที่ทะเลาะความอบอุ่นเพราะต้องการความรักจากพ่อจนถึงขนาดเคยสารภาพกับแม่ว่า

“เคยคิดถึงเค้ามามาก...จนบางครั้งก็อยากหนีไป
อยู่กับเค้า ถ้าไม่นี่กว่าจะทำให้แม่ผิดหวัง”

(รูปทอง. 2532 : 23)

การขาดพ่อและการต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ผู้หญิงในครอบครัวของแม่ทำให้ที่ทะเลาะต้นแบบของเพศชาย จึงมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ที่แม่อธิบายสาเหตุความผิดปกติว่า

“ความกลัว...สมมติว่าเราเคยเห็นเคยฝังใจแล้ว
การแต่งงาน การที่พ่อแม่พลัดพรากจากกัน การ
ทะเลาะวิวาทก็เลยทำให้ไม่ชอบเพศตรงข้าม หรือ
ไม่ได้รับความเข้มแข็ง ความเป็นชายชาตรีจากพ่อ
นาน ๆ “

(รูปทอง. 2532 : 52)

พ่อของรัสสะและที่แม่ปล่อยปละละเลยขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิด
ขาดการอบรมสั่งสอน และไม่เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกในการอบรมเลี้ยงดูจึงส่งผลร้ายต่อชีวิตลูก

พ่อของกุมภา ในนวนิยายเรื่อง เมรัยสีกุหลาบ

พ่อของกุมภา ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนเพียงให้ข้อมูลว่าเป็นคนมี
ฐานะดี นิสัยเจ้าชู้ ภรรยาคือพวงวัน ครอบครัวของเขามีลูกหลายคน แต่แยกครอบครัวไปแล้ว
เหลือแต่กุมภาเพียงคนเดียว

พ่อของกุมภาเป็นพ่อที่ไม่สนใจความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว
เขาเพียงทำหน้าที่เลี้ยงดูให้เงินทองใช้จ่าย เขาสนใจภรรยาสร้างความเจ็บช้ำให้ภรรยามาก
ลูกต้องคอยปลอบใจและดูแลเอาใจใส่แม่อย่างใกล้ชิด เมื่อกุมภาเรียนจบกลับมาอยู่บ้านใน
ขณะที่พี่น้องคนอื่นมีครอบครัวไปแล้ว เขาจึงต้องรับภาระดูแลแม่เพียงคนเดียว ดังคำสั่งของ พี่ ๆ ว่า

“กุมกลับมาก็ดี แม่จะได้มีเพื่อนหมั่นปลอบ ๆ
เหนื่อยแล้วกันนะ”

(เมรัยสีกุหลาบ. 2534 : 124)

การยึดลูกเป็นที่พึ่งของแม่กลายเป็นความหวงแหนลูกด้วย แม่จึง
ขัดขวางไม่ยอมให้ลูกชายมีคู่รัก ลูกชายจึงไม่มีอิสระ

พ่อในเรื่องนี้จึงเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์และปัญหาในบ้าน สร้าง
ภาระต่าง ๆ ไว้ให้ลูกแก้ไขจนลูกขาดความสุข

กิจ ในนวนิยายเรื่อง หนึ่งห้องหัวใจ

กิจ เป็นวิศวกรเจ้าของธุรกิจส่วนตัว ภรรยาชื่อมยุรี เสียชีวิต
ด้วยอุบัติเหตุ เขามีลูก 2 คน คือ เกื้อ กับก้อย

กิจเป็นพ่อที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูแลธุรกิจ เขาจึงมอบหมาย
ให้ภรรยาเป็นผู้ดูแลลูกและช่วยดูแลธุรกิจทั้งนี้เพราะภรรยาเป็นผู้หญิงที่เก่งมาก ด้วยความ
ที่เขาต้องดูแลธุรกิจไม่มีเวลาใกล้ชิดลูก ครั้นเมื่อภรรยาเสียชีวิตทำให้เขาลำบากใจในการ
ปกครองลูก ช่วงแรกเขาจึงมีปัญหากับลูกเพราะเขาใช้ชีวิตตั้งกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติตามไม่ได้
พูดคุยกับลูกอย่างสนิทสนม ดังคำต่อว่าของก้อยลูกสาวของกิจว่า

“เอ๊ะ...ลูกนี่ยังงี้...ก็พ่อเป็นพ่อนะซี”

“ไม่ดีหรอกเครียดความเป็นพ่อก็เป็นพ่อนี่
เครียดนะคะ”

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 2. 2535 : 321)

ภายหลังกิจได้รับคำแนะนำจากสิริตัวเอกฝ่ายหญิงเขาจึงเปลี่ยน
วิธีการเลี้ยงลูก จนลูกเข้าใจเขาและอยู่ด้วยกันอย่างเพื่อน

จึงเห็นได้ว่าการทำหน้าที่พ่อที่ดีนั้นไม่เกินความสามารถของพ่อ
ทุกคนหากเขาจะมีความตั้งใจ จริ่งใจและให้ความสำคัญต่อหน้าที่เพียงพอ เหมือนที่กิจซึ่งไม่
เคยรับผิดชอบหน้าที่มาก่อนก็สามารถทำได้อย่างดี

รัตน์ ในนวนิยายเรื่อง หนึ่งห้องหัวใจ

รัตน์ เป็นนักธุรกิจเจ้าของกิจการรับเหมาก่อสร้างแต่ขาดความ
รับผิดชอบในการทำงาน มีนิสัยรักความสุขสบาย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ภรรยาชื่อเยาวพา มีลูก 2 คน
คือ สีดา และวรารัตน์

รัตน์เป็นพ่อที่ขาดความเป็นผู้นำในครอบครัวปล่อยภาระหน้าที่
รับผิดชอบกิจการของครอบครัวส่วนใหญ่แก่ภรรยา ตนเองใช้ชีวิตอย่างสุขสบายสิ้นเปลือง
เจ้าชู้ ดังความคิดของญาติที่ชื่อ สิริว่า

ฉันอดสงสารยาวพามีได้ ตรงที่ไม่มีใครชอบหล่อน...
ไม่มีใครชอบผู้หญิงเก่งแต่อารมณ์เสียทั้ง ๆ ที่หล่อนแบก
ความรับผิดชอบของบริษัทและครอบครัวไว้มากกว่ารัตน์
หลายเท่าเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ต่อสู้ชิงชัยเพื่อให้ได้งานใหญ่ ๆ
ของราชการ ต้องอดทนและอดออม ต้องอยู่กับเครื่องคิดเลข
ทุกยิบตาเพื่อผลกำไรจากธุรกิจนี้ ขณะที่รัตน์ใช้ชีวิตสบาย ๆ
ยามว่างจะแวะไปคลับไปผับ คูยกับสาว ๆ สิ่งที่ถนัดของเขา
ก็คือขยันรูดบัตรเครดิต ปล่อยให้ภรรยาคอยใช้หนี้ตามจำนวน
เลขไม่ต่ำกว่าห้าหลักที่บริษัทเครดิตส่งมาทางทุกเดือน โดย
อ้างว่าเป็นค่ารับรองลูกค้า

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 1. 2535 : 18)

หรือข้อความที่ลูกสาวของรัตน์มาปรับทุกข์กับสิริว่า

“แม่เฝ้าบ่นทุกวันว่าอยากหย่า เพราะจะได้ไม่ต้องมีพ่อมา
เป็นตัวถ่วงเรื่องทรัพย์สิน เป็นแค่หุ่นส่วนธรรมดาดีกว่า ไม่
ต้องรับผิดชอบหนี้ที่พ่ออาจจะบังเอิญไปทำขึ้นนะค่ะ”

(หนึ่งห้องหัวใจ. เล่ม 2. 2535 : 107)

รัตน์ขัดแย้งทะเลาะกับภรรยาเป็นประจำจนลูกเป็นทุกข์และ
เกิดทัศนคติไม่ดีต่อการมีครอบครัว ดังที่วรารัตน์ลูกสาวของรัตน์มาปรับทุกข์กับสิริว่าเธอไม่
อยากแต่งงานเพราะเกรงจะมีความทุกข์ ดังที่ครอบครัวของเธอประสบอยู่
พฤติกรรมต่าง ๆ ของพ่อในเรื่องนี้มีผลต่อทัศนคติด้านลบ
ของลูกสาวเกี่ยวกับการมีครอบครัว

สุธน ในนวนิยายเรื่อง อุทยานเครื่องเทศ

สุธน เป็นผู้มื้อิทธิพลในชุมชน ชอบใช้อำนาจข่มขู่ให้ผู้คนเกรงกลัวยอมอยู่ใต้อิทธิพล และเขาใช้อิทธิพลนั้นสร้างฐานะจนร่ำรวย มีลูกชายชื่อสุนัย

สุธนเป็นต้นแบบและอบรมสั่งสอนให้ลูกชายเจริญรอยตามเขา ดังที่ สุธนให้สุนัยพยายามทุกวิถีทางที่จะได้ที่ดินของมุนายมาครอบครอง และเมื่อสุนัยชอบต้นยางแต่เธอไม่ชอบเขาก็ใช้วิธีจุดไฟ เป็นการใช้อิทธิพลขู่บังคับเช่นที่สุธนใช้

การเป็นต้นแบบของพ่อนั้นกล่าวได้ว่าเป็นการอบรมสั่งสอนลูกที่มีอิทธิพลยิ่งกว่าคำพูด พฤติกรรมต่าง ๆ ของพ่อที่ลูกเห็นจะค่อย ๆ ซึมซับและสั่งสมจนในที่สุดลูกก็จะมีพฤติกรรมตามแบบอย่างที่คุณเคย ดังที่ สุนัยประพฤติตนเป็นอันธพาลเช่นเดียวกับสุธนผู้เป็นพ่อ

2.1.4 พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ พบในนวนิยาย 9 เรื่อง มีตัวละครพ่อในกลุ่มนี้ 9 คน ได้แก่

หลวงธเนศธนาสัย ในนวนิยายเรื่อง เฟื่องบุญ

หลวงธเนศธนาสัย เป็นข้าราชการบำนาญ มีฐานะดี มีลูกสาวคนเดียวคือ ใจเรง

เขาเป็นพ่อที่รักลูกมากและเลี้ยงดูอย่างตามใจมาโดยตลอดทำให้ลูกเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ประกอบกับพ่อชอบการสมาคม ชอบการใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย ทำให้ลูกชอบชีวิตเช่นนั้นด้วยจนตั้งเป้าหมายในชีวิตว่าจะต้องมีคู่ครองที่ร่ำรวย ดังที่ ใจเรงบอกพิมาลาว่าเธอถูกเลี้ยงดูอย่างตามใจสุขสบายมาตั้งแต่เกิดจึงเลือกแต่งงานกับเกิดพันธุ์ เพราะเขาร่ำรวยกว่าฤกษ์

ในครอบครัวถ้าหากพ่อที่มีอำนาจรักและตามใจลูกมากไปจะทำให้ลูกเสียคน ดังคำพูดของแม่ใจเรงที่แสดงความไม่พอใจพฤติกรรมลูกว่า

“คุณหลวงแกเลี้ยงมาอย่างตามใจกันมากไป”

นางธเนศฯ ยกมือไหว้ท่วมหัว

“พูดแล้วก็เหมือนจะนินทาผีสง่า แต่มันเป็นยั้งั้น

จริง ๆ เมื่อเด็ก ๆ ก็ดูน่าเอ็นดูดีอยู่หรอก แต่โตแล้วก็

ต้องรู้จักโตบ้าง จะทำอะไรตามใจชอบไม่ได้”

(เฟื่องบุญ. 2528 : 126)

ลักษณะนิสัยของใจเรงทำให้เธอสามารถทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ ชัยชนะและความสุขสบาย กล้าทรยศแม้กระทั่งเพื่อนรัก คือ พิมมาลา ใจเรงเปลี่ยนคู่ครองหลายคนจนต้องพบกับจุดจบของชีวิต ความเป็นไปทั้งหมดนี้เกิดจากการตามใจของพ่อเป็นส่วนใหญ่

ตระกูล ในนวนิยายเรื่อง ทะเลโลกย์

ตระกูล มีอาชีพเป็นแพทย์ ฐานะดี เคยเป็นพี่ที่ตีมีน้ำใจต่อน้อง แต่หลังจากแต่งงานกับจิตราภรรยาผู้ตระหนี่จึงซึมซับนิสัยนั้นกลายเป็นคนเห็นแก่ผลประโยชน์จนลืมความผูกพันที่มีต่อน้อง

เขาเป็นพ่อที่รักและตามใจลูกไม่เคยตำหนิลูกเลย ลูกจึงเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ไม่คำนึงถึงกาลเทศะและความเหมาะสมใด ๆ ในระยะลูกสาวของตระกูลได้เถียงปู้เป็นประจำ และพยายามทุกวิถีทางเพื่อใกล้ชิดชายที่เธอหลงรักโดยไม่นึกถึงความเสื่อมเสีย

พ่อไม่อบรมสั่งสอนลูกให้รู้จักเคารพนับถือบุพการีของตนและไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนี้ เพราะเมื่อในระยาแสดงความก้าวร้าวต่อปู้ ตระกูลเพียงปรามต่อหน้าเพื่อมิให้พ่อของเขาโกรธเท่านั้น ครั้นลับหลังพ่อก็กลับนินทากับจิตราเสียเอง ดังความว่า

สามีหล่อนบอกว่า “ขาดสามพันนะคุณพ่อหักดอกไว้เรียบร้อย”

จิตราเบะปากนิดหนึ่ง

“ถ้าตายไป คงอดสำห้ไปหักดอกกับยมบาลจนได้อีกละนะ”

ออกจะเป็นถ้อยคำรุนแรงพอควรสำหรับลูกสะใภ้จะวิจารณ์บิดาของสามีและควรที่ตระกูลจะโกรธภรรยา แต่ตรงกันข้ามกลับหัวเราะ

“คุณพ่อไม่ตายง่าย ๆ หรือเธอ ท่านบาปหนา” เขาพูด

(ทะเลโลกย์. 2537 : 127)

ลักษณะนิสัยที่ไม่ดีต่าง ๆ ของในระยาจึงมีส่วนมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อและลูกเลียนแบบนิสัยที่ไม่ดีของพ่อนั่นเอง

เยี่ยม ในนวนิยายเรื่อง ทรายัยมสี

เยี่ยม เป็นข้าราชการบ้านาญ ฐานะปานกลาง มีนิสัยสมถะ ภรรยาชื่อ นกุล มีลูกสาว 2 คน คือ มณียาง และวงทิพย์

เยียมเป็นพ่อที่รักและหลงมณีงลูกสาวคนโตมาก ทั้งนี้เพราะต่อหน้าพ่อลูกสาวคนโตจะประพฤติตนดีงาม น่าชื่นชม ดังที่เอื่อน้ำของมณีงรำพึง

เป็นการยากที่จะทำให้ผู้เป็นบิดาเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็น 'ชีวิตจริง' ของลูกสาวที่เขารัก โดยเฉพาะนายเยียมถ้าเอื่อบอกความจริงกับเขา คนอย่างนายเยียมผู้มีความหลงลูกบดบังดวงตาอยู่ตลอดเวลา ก็อาจจะลุกขึ้นชี้หน้าด่าเอื่อว่าปรักปรำหลาน

ก็น่าเห็นใจไม่น้อยเหมือนกัน เพราะมณีงยามปฏิบัติต่อพ่อผิดจากยามปฏิบัติต่อผู้อื่น หล่อนฉลาดแกมโกงอยู่ลึก ๆ หากแต่ธรรมชาติช่วยหล่อนด้วยการส่งสิ่งปลอมแปลงมา ไว้ให้อย่างดีเลิศ หล่อนจึงใช้ของมีค่านั้นสวมใส่จนแลดูเหมือนไอ้โม่งที่อยู่ในหน้ากากในลอนสีเนื้อ

(ทรายย้อมสี. 2531 : 350 – 351)

เยียมภาคภูมิใจที่มณีงทำงานมีเงินเดือนสูงต่างจากกวงทิพย์ ลูกสาวอีกคน ประกอบกับมณีงทำงานจนไม่มีเวลามาเยียมพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่ไม่เห็นความผิดของลูก แม้เมื่อแม่เตือนมณีงให้รู้จักประหยัด และทวงที่มณีงไม่ได้ให้เงินช่วยเหลือครอบครัวหลายเดือน พ่อก็ยังแก้ตัวให้ลูกและตำหนิแม่ ความฟุ่มเฟือยให้ความสำคัญกับวัตถุของมณีงเป็นที่มาของการหลอกเอาเงินทองจากผู้อื่นมาปรนเปรอความสุขของตน

ความหลงนี้เองทำให้เยียมมองข้ามความบกพร่องของลูกไป จนกลายเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่ไม่ดีของลูกทางอ้อม

ประจัน ในนวนิยายเรื่อง บุชบกใบไม้

ประจัน เป็นข้าราชการกรมป่าไม้ตำแหน่งผู้บริหาร ฐานะร่ำรวย ด้วยการคอร์รัปชัน มีความทะเยอทะยาน บุชาเงิน มีลูก 3 คน ปีทองเป็นลูกสาวคนเดียว และคนสุดท้ายท้อง

ประจันตามใจลูกทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุสิ่งของหรือความประพฤติทำให้ลูกเรียนไม่จบ ไม่ชอบทำงานด้วยถือว่าพ่อแม่มีมหาศาลสามารถใช้ชีวิตอย่างสุขสบายได้ตลอดไป จึงเอาแต่เที่ยวเตร่ใช้ชีวิตไปวัน ๆ และทำทุกอย่างที่ตนพอใจโดย

ไม่รู้การควรไม่ควรจนเป็นที่ดูถูกของผู้อื่น ดังที่สามภพนึกดูถูกปีทองว่าเป็นคนไม่เอาถ่าน และกล้าจนเกินงามดังความว่า

แม้ว่าออกจะ ‘ซ่า’ ไปบ้างที่หาญกล้าตามมาพัวพัน
ประเจิดประเจ้อ สามภพก็ยังมีแรงให้อภัย เด็กผู้หญิง
เดี๋ยวนี้...ถ้าพ่อแม่เลย ไม่อบรมดูแลใกล้ชิดหรือแม่
ใกล้ชิด แต่หากตกเป็นเบี้ยล่างเพราะความรัก ก็มักจะ
กระด้างกระดองลงไปได้ไม่ยาก

(บุษบกใบไม้. 2531 : 16)

แม้พ่อจะเห็นว่าลูกทำตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นลูกผู้หญิง
พ่อก็ยังขาดความเข้มงวดและจริงจังในการอบรม คำสั่งสอนนั้นจึงไร้ค่า เช่น เมื่อประจันเห็นว่า
ปีทองแสดงออกนอกหน้าว่าชอบสามภพ และตามไปหาเขาถึงจังหวัดที่สามภพทำงานอยู่
โดยไม่สนใจว่าเขาแสดงที่ทำรังเกียจ พ่อเห็นว่าไม่เหมาะสมจึงตักเตือนและห้ามปราม
แต่ปีทองโต้เถียงไม่เชื่อฟังพ่อ ในที่สุดพ่อก็ยอมตามใจลูก

เขาเป็นต้นแบบที่ไม่ดีและปลูกฝังค่านิยมที่ขัดกับคุณธรรมใน
สังคมแก่ลูก โดยพ่อทุจริตต่อหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จนร่ำรวยมหาศาลเพื่อนำมา
ปรนเปรอความสุขสบาย ความฟุ้งเฟ้อแก่ลูก ดังที่ ประจันคอร์รัปชันตัดไม้ทำลายป่า
โดยอาศัยตำแหน่งป่าไม้จังหวัด และสอนลูกให้เห็นว่าการกระทำของตนเป็นสิ่งถูกต้อง
และลูกสาวก็เห็นดีด้วยกับพ่อ ปีทองวิจารณ์คนที่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ว่า

“พวกนี้ทำทางเหมือนคนบ้าทั้งพวกเลยนะ” ปีทอง
ว่าพลางพลิกตัวนอนตะแคง ดูสบายและอารมณ์ดีขึ้น
“โอ้เอ๋ย เขาได้ยินเข้าเขาคงเสียใจตายพอดีคนตรง
กลายเป็นคนบ้าไปชิบ” ชะตาสายหน้ากลับนั่งลงตามเดิม
“ก็จริงนี่ พ่อเราเคยบอกว่าพวกที่ตรงเดี๋ยวนี้เอาตัวไม่
ค่อยจะรอดหรอก จนก็จน ครอบครัวก็แตกฉานชาน
เชินแถมยังทำทะเลกลางปล้องเที่ยวไล่จับไล่ยิงเขาทั่ว
ไปหมด” หล่อนแบ่ปากอย่างหมั่นไส้ “นี่จะทำให้
อะไรเป็นอะไรขึ้นมาได้ก็เปล่าทั้งเพ เพราะนั่นไงเรา

ถึงเป้า ไม่อยากได้อินเขาพาล่าม”

(บุษบกใบไม้. 2531 : 91)

พฤติกรรมทุจริตของพ่อส่งผลเสียต่อลูกเพราะลูกถูกรังเกียจจาก
ชายที่ลูกรัก ดังความว่า

“ผมไม่ชอบคนทุจริต...ตัวเองก็ไม่เคยทำและไม่เคยอยู่
ในสมองที่จะทำเพราะงั้น ถึงยากถึงจนก็ขออยู่แค่นี้ อยู่อย่าง
ที่ตัวเองเข้าใจและนับถือตัวเองได้ แม้ว่าจะโง่งงไปสักนิด
ก็ไม่เป็นไร”

แต่ปีทองไม่โง่งงจนถึงกับไม่รู้ความหมายที่เขาเอ่ยถึง...
ทำให้หัวใจนั้นวูบลง พ่อจำ ทำไมพ่อจึงมาเป็นอุปสรรค
ความรักของลูกได้ถึงเพียงนี้เล่า

(บุษบกใบไม้. 2531 : 247)

ประจันเป็นพ่อที่รักและตามใจลูกมาก พยายามทำทุกอย่างแม้สิ่ง
นั้นจะไม่ถูกต้องแต่เพื่อความสุขสบายของลูกเขาก็ทำ แต่ในที่สุดก็กลับกลายเป็นว่าเขาเองที่
เป็นผู้ทำลายความสุขของลูกโดยไม่ตั้งใจเพราะความทุจริตในอดีตของเขานั้นเอง

เทอม ในนวนิยายเรื่อง กิ่งมัลลิกา

เทอม เป็นนักธุรกิจ ทำการค้าและเล่นหุ้นแต่เคยขาดทุนจนต้อง
ให้แม่ยายคือ มัลลิกาช่วยพยุงฐานะไว้ ฐานะปานกลาง ภรรยาชื่อลดาภรณ์ มีลูกชายหญิง
2 คน คือ เทพนมหรือตั้ม และมุ่ม

เทอมเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีอำนาจเหนือภรรยา แต่เขายัง
ช่วยภรรยาเลี้ยงดูลูก เทอมรักและตามใจลูกมาก ให้ทุกอย่างที่ลูกต้องการเกินความจำเป็น
จนสร้างปัญหาให้แก่ลูก และรบกวนไปถึงญาติผู้ใหญ่ของภรรยาอีกด้วย ดังที่ เทอมซื้อรถยนต์
ให้ตั้มทั้งที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดให้ขับรถได้จนตั้มขับรถไปชนคนตาย
มัลลิกาต้องวิ่งเต้นช่วยเหลือให้พ้นคดี แต่ตั้มก็ไม่ยอมกลับไปเรียนหนังสืออ้างว่าอายเพื่อน
และครู

เทอมรักและเอาใจใส่ลูกมากแต่ไม่อบรมสั่งสอน ดังความคิดของ
มัลลิกาแม่ของภรรยาว่า

เทอมไม่เคยฝึกลูกเลย...เท่าที่เธอลองทบทวนดู
...เมื่อเทพนมเกิดใหม่ ๆ ทุกคนในบ้านห่อหา โดย
เฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นบิดา เทอมเลี้ยงและดูแลลูก
เองอย่างใกล้ชิด ชงนม เปลี่ยนผ้าอ้อม บันทึกร
อิริยาบถและความเปลี่ยนแปลงทุกระยะของลูก
คนเลี้ยงที่จ้างมานั้น เลี้ยงเฉพาะตอนกลางวันและ
จะต้องเลี้ยงอยู่ในสายตาคุณมัลลิกาทุกอย่างก้าว
เนื่องจากทั้งคู่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

(กึ่งมัลลิกา. 2528 : 90)

เขายอมตามใจลูกทั้ง ๆ ที่โดยลักษณะนิสัยแล้วเขาไม่เคยยอม
ใคร ดังความคิดของภรรยาว่า

สามีหล่อนชอบไข่มองโง่งงกับหล่อนกับคน
ใช้กับใครต่อใครก็จริงแต่กับลูกแล้ว เขาจะเงิบ
กริบทีเดียว ไม่ว่าลูกจะตะคอกขู่เข็ญสักแค่ไหน
เขาก็สามารถทนฟังได้หัวเราะแหยะ ๆ...แหยะ ๆ
เรื่อยไป...อย่างโกรธ ๆ ก็แต่หน้าบึ้งเสียงแข็งขึ้น
มานิด ๆ หรือไม่ก็ต่อว่า “จะเอาอย่างไรกะพ่ออีก
ทำงานหาเงินงก ๆ มาทูนหัวให้”

(กึ่งมัลลิกา. 2528 : 261)

การรักและตามใจโดยไม่มีขอบเขต ไม่ได้อบรมสั่งสอนของเทอม
จึงกลายเป็นโทษแก่ลูกในที่สุด กล่าวได้ว่าเขาเป็นพ่อที่ทำร้ายลูกเพราะความรัก ซึ่งหากไม่มี
มัลลิกาคอยเหนียวรั้ง และอบรมสั่งสอน ต้มคงเสียอนาคตแน่นอน

พ่อของโซน ในนวนิยายเรื่อง หลงไฟ

พ่อของโซน ไม่ปรากฏชื่อ เป็นนักธุรกิจ ฐานะดี มีลูกหลายคน

โซนเป็นลูกชายคนเดียว

พ่อของโชนตามใจลูกมาก เพราะไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกจึงปรนเปรอด้วยวัตถุ การตามใจของเขาทำให้ลูกเรียนไม่จบ ขาดความรับผิดชอบ เอาแต่เที่ยวเตร่ใช้ชีวิตเสเพล

เขาเป็นพ่อประเภทที่เห็นว่าการเจ้าชู้ มีคู่นอนหลายคน เป็นพฤติกรรมปกติของชาย เขาจึงไม่เดือดร้อนกับการที่โชนมีคู่นอนเป็นหญิงหาเงิน ในขณะที่ภรรยาทุกข์ร้อนมาก ดังความว่า

“แล้วนี่เมื่อไหร่จะกลับบ้าน” ฝ่ายพ่อเดือดร้อนเหมือนกัน แต่ไม่รังเกียจเด็ดฉันท์อะไรมากมายเท่าภรรยา...เพราะตัวเองก็เคย

(หลงไฟ. 2532 : 487)

ในเวลาที่ต้องการให้ลูกเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ให้โชนเลิกคบผู้หญิงหาเงิน หันมาสนใจช่วยเหลือกิจการของครอบครัวบ้าง เขาใช้วิธีไม่ให้เงิน เปลี่ยนเอารถคันเก่ามาให้ลูกใช้ แต่เมื่อลูกอาละวาดต่อต้าน พ่อก็ยอมตามใจในที่สุดดังความว่า

โชนนั่งคิดอึดใจหนึ่ง ก็บอก

“เอาดีกว่าไหม พ่อ” เขาต่อรองเปลี่ยนคำพ่อ เพราะรู้ว่าถึงอย่างไร พ่อแม่ก็เป็นฝ่ายแพ้เขาวันยังค่ำอยู่แล้ว

“ผมขออยู่แฟลตต่ออีกนิด แต่พ่อต้องเอารถคืนมา ไม่งั้นผมก็จะไปเลย ไม่กลับมาเลย”

“วิเศษละนะ ไอ้มหาจำเริญ” ฝ่ายผู้บังเกิดเกล้าอารมณ์อย่าง...ทำอะไรไม่ได้...เพราะรู้ว่าแพ้ทุกทาง

(หลงไฟ. 2532. 535 : 536)

การตามใจและขาดความเด็ดขาดของพ่อจึงทำให้ลูกเอาแต่ใจตนเองใช้ชีวิตเสเพล ไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้ต้องพึ่งพาพ่อแม่ตลอดไป

คเชนทร์ ในนวนิยายเรื่อง ถ่านเก่าไฟใหม่

คเชนทร์ พ่อของมาศและมาตี เขามีภรรยาใหม่ชื่อนงโพธิ์ หลังจากภรรยาเสียชีวิตไปแล้ว และมีลูกสาวกับภรรยาใหม่อีก 1 คน คือ คณางค์

คเชนทร์รักและตามใจคณางค์ลูกที่เกิดจากภรรยาใหม่มาก แต่ขาดความเอาใจใส่ต่อมาศและมาตีลูกที่เกิดจากภรรยาคนแรก คเชนทร์ทอดทิ้งให้ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายภรรยารับผิดชอบเลี้ยงดูลูกแทนและไม่ค่อยได้ไปมาหาสู่ลูกนัก ดังความคิดคำนึงของมาตีว่า

มาตีรู้ดีว่าบิดาหลงรักคณางค์มาก รักเลยไปถึง
หลานเล็ก ๆ คนเดียวนั้นด้วย เขาไม่แยแสหล่อน
และมาศเท่าใดเลย นงโพธิ์มีฝีมือในการ “ดิง” เขา
ไปเป็นฝ่ายเธอได้หมดเนื้อหมดตัวจริง ๆ
(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 504)

การที่คเชนทร์ตามใจลูกทำให้คณางค์มีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ตามอารมณ์และความพอใจของคนเสมอมา โดยพ่อไม่กล้าขัดใจ คณางค์ใช้ชีวิตเสเพลและหันไปมีสัมพันธ์กับเพื่อนหญิงเพื่อประชดชีวิตหลังจากที่เลิกกับสามีและกลับมาอยู่บ้านพ่อแม่ คเชนทร์ไม่เห็นด้วยแต่เขาก็ไม่กล้าดักเตือนลูกเอง ต้องอาศัยมาตีให้ดักเตือนแทน เนื่องจากคณางค์รักและเชื่อฟังพี่สาวมากกว่าพ่อแม่

ส่วนมาศและมาตีแม้จะไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่จากพ่อ ก็ไม่มีปัญหาในชีวิตเพราะได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากญาติผู้ใหญ่ฝ่ายแม่เป็นอย่างดี ดังที่มาตีเล่าให้อุณาภรณ์ฟังว่าเธอและมาศได้รับความรักความอบอุ่นจากญาติผู้ใหญ่จึงไม่มีปมด้อย

คเชนทร์จึงเป็นพ่อที่ทำหน้าที่ต่อลูกที่เกิดจากภรรยาเก่าและใหม่ไม่เท่ากัน เขาละทิ้งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ควรมีต่อลูกภรรยาเก่า แต่รักและตามใจลูกภรรยาใหม่เกินไปจนเกิดผลเสียต่อลูกที่ได้รับความรักนั้น

ประมนต์ ในนวนิยายเรื่อง สามคม

ประมนต์ มีลูกชาย 2 คน คือ ปิ่น ลูกที่เกิดจากภรรยาเก่าและปลายลูกของลำจวนภรรยาใหม่

ประมณฑ์รักลูกลำเอียง เขารักปิ่นลูกชายคนโตมากกว่าปลาย
ลูกชายคนเล็ก พยายามสอนให้ปลายยอมเป็นเบี้ยล่างของพี่มาตลอด ประมณฑ์ตามใจปิ่น
มากถึงขนาดให้ปลายยอมเสียสละหญิงคนรักให้แก่พี่ชาย ดังความว่า

“อย่าผลีผลามเลย ปิ่นมันก็รักแกมากนะปลาย...
แต่แน่นอนละ...ไอ้เรื่องผู้หญิงนี่...มันไม่ค่อยมีพี่มีน้อง
หรอก...ลองคิดดูดี ๆ ...จะเลือกพี่หรือผู้หญิง พ่อว่า...
ถ้าพ่อจะเสียสละให้กันได้ ก็เสียเถอะ ผู้หญิงเยอะแยะ
ถมเถไปไม่มีคนนี้ก็มีคนอื่น”

(สามคม. 2534 : 675 – 676)

ความลำเอียงของประมณฑ์ทำให้ปิ่นเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ชอบ
ใช้อำนาจกับผู้อื่น ส่วนปลายได้แต่น้อยเนื้อต่ำใจมาก ปลายรู้สึกเจ็บปวดกับคำขอร้องของพ่อ
มาก จึงเกิดทิวี่ที่จะแยกไปอยู่ตามลำพัง

จึงเห็นได้ว่า หากพ่อซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่มีอำนาจสูงสุด
ในบ้านขาดความยุติธรรมในการเลี้ยงดูลูก ลูกที่พ่อรักตามใจจะข่มเหงน้ำใจกระทั่งน้องของ
ตนเองทำให้คนที่ถูกเอาเปรียบน้อยใจ เกิดปัญหาขัดแย้งกันในระหว่างพี่น้อง ในที่สุดครอบครัว
ก็จะขาดความสงบสุข

โยธี ในนวนิยายเรื่อง เพลงบินใบจิว

โยธี เป็นนักธุรกิจเจ้าของกิจการ ฐานะร่ำรวย ภรรยาชื่อ
เดือนดา มีลูกสองคนคือ ยวนดา และยศพล

โยธีเป็นพ่อที่รักและตามใจลูกมาก ปรนเปรอให้ความสุขสบาย
จนทำให้ลูกมีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้ชีวิตสนุกสนาน ไม่สนใจการเรียนและ
ไม่ทำงาน เพราะไม่เห็นความจำเป็นเนื่องจากครอบครัวมีฐานะดี ดังความว่า

ยวนดาหัวแข็งมาแต่ไหนแต่ไร เขารู้ นายโยธีมี
หล่อนแล้วทอดระยะอีกนานกว่าจะมีลูกชายคนเล็ก
ซึ่งบัดนี้เล่าเรียนอยู่ ณ ต่างประเทศ ความประพฤติ
ของยศพล ลงเอยเช่นเดียวกับยวนดา คือใช้เงิน
เปลือง รถพอร์ชที่ร่ำร้องจะซื้อให้ได้ และทำที่สุดก็

ไต้ตั้งไฟหานั้น.....

.....นายโยธีกีมีอาจหักห้าม

“การให้” ให้อยู่ในขอบเขตได้เลยสักครั้ง

(เพลงบินใบจิว. 2534 : 44)

เมื่อลูกทำผิด เช่น ยวนตาประพุดใจสามีแล้วยังไม่ทำหน้าที่ภรรยาและแม่ที่ดีด้วย โยธีไต้แต่ท้วงติง และขอร้องให้ยวนตาเลิกความประพุดนั้น หันมาทำหน้าที่แม่บ้าน แต่ยวนตาไม่เชื่อฟังเพราะเคยชินกับการตามใจตนเอง โยธีก็ต้องปล่อยตามใจแต่ตัวเองก็เป็นทุกข์ใจ ความว่า

“ผมนะ...งานใหญ่เท่าไรเร่แก้ทุกหมัด แต่ชีวิตคู่
ของลูกนี่แก้ไม่ตก...แล้วเนี่ย...ก็เลยเป็นทุกข์มาก
เลยว่ ถ้าผมหรือแม่เขาตายไป มันจะทำยังงัยกับ
กิจการของเราในเมื่อมันไม่รู้ค่าน้ำพักน้ำแรงของพ่อ
แม่ที่อุตส่าห์บากบั่นสะสมมา...สะสมทุกอย่างไม่ว่า
ของเล็กของน้อยก็พยายามซื้อเก็บไว้...วันหน้ามัน
จะกลายเป็นของหายาก”

(เพลงบินใบจิว. 2534 : 286)

โยธีเป็นพ่อที่ตามใจจนลูกประพุดใจตนเสื่อมเสียถึงขั้นลูกสาวต้อง
แยกทางกับสามี

2.2 พฤติกรรมของพ่อไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน หมายถึง พฤติกรรม
ของพ่อที่นำเสนอในเรื่องยังไม่มีผลแสดงที่เกิดต่อพฤติกรรม หรือความเป็นอยู่ของลูกไว้
อย่างชัดเจน โดยบางเรื่องจบลงเมื่อลูกยังเล็กอยู่ บทบาทพ่อจึงเป็นเพียงแนวโน้มนำที่จะเกิด
ผลต่อลูกในลักษณะต่าง ๆ ตามพฤติกรรมนั้น

กลุ่มนี้พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้งหมด 14 เรื่อง มีตัว
ละครในบทบาทพ่อ 24 คน ได้แก่

ฤกษ์ ในนวนิยายเรื่อง เพลิงบุญ

ฤกษ์ มีอาชีพทนายความ ฐานะอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะได้รับการสนับสนุนจากพ่อ เป็นคนเจียวขี้ม เด็ดเดี่ยว ภรรยาชื่อ พิมลา เขามีผู้หญิงอื่น คือ ใจเรง จนมีลูกชายด้วยกัน 1 คน

ฤกษ์แม้จะไม่รักใจเรง แต่เมื่อพลัดพลั้งจนมีลูกด้วยกันเขาก็รับผิดชอบโดยเขาพูดกับพิมลาว่า

“ยังไ้ ๑ ผมก็ต้องอุปถัมภ์เขาในฐานะที่ผมทำให้
เขาเกิดมาแล้ว แม้จะเป็นการเกิดที่ไม่ได้ตั้งใจก็ตาม
แต่การอุปถัมภ์เขาก็ไม่ใช่หมายความว่าเขาจะต้องมา
เป็นอุปสรรคอะไรระหว่างผมกับคุณ”

(เพลิงบุญ. 2528 : 378)

ฤกษ์หย่าขาดจากภรรยามาอยู่กินกับใจเรง เขารักลูกจึงพยายามอดทนต่อนิสัยเอาแต่ใจตนเองของใจเรง จนภายหลังใจเรงหนีไปอยู่กับชายอื่น

จะเห็นว่าการทำหน้าที่พ่อของฤกษ์ยังไม่เห็นผลชัดเจนต่อลูกแต่จากการเป็นคนรับผิดชอบของเขาคงทำให้เขาทำหน้าที่พ่อได้ดีต่อไปแม้จะเลิกกับใจเรงแล้วก็ตาม

ทิวา ในนวนิยายเรื่อง กระท่อมปลายนา

ทิวา สามีน้องพิลาสลูกสาวคนหนึ่งของสมัยและพิจิตร มีการศึกษาชั้นปริญญา ทำงานเป็นข้าราชการครู ฐานะดี มีลูกสาวคนเดียว คือ แป้ว

ทิวาเป็นผู้นำที่รักและซื่อสัตย์ต่อครอบครัว ทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวคนเดียวจึงมีอำนาจในการใช้จ่ายเงิน แม้ฐานะดีแต่จากการที่เขาเคยยากจนใช้ชีวิตลำบากมาก่อนทำให้มีนิสัยตระหนี่ถี่เหนียว จนครอบครัวต้องมีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้น เช่น ไม่ยอมจ้างคนรับใช้ให้ภรรยา และลูกต้องทำงานทุกอย่างในบ้าน ไม่ยอมเปลี่ยนเครื่องเรือนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ชำรุดมากแล้ว ไม่ให้เงินค่าแต่งตัวตามความเหมาะสมแก่ภรรยาและลูก ทั้งที่สามารถอำนวยความสะดวกสบายแก่ครอบครัวได้ จนลูกสาววัยรุ่นเกิดปมด้อยในการเข้าสังคมกับเพื่อน ดังที่พิมลาพูดกับพิจิตรถึงปัญหาดังกล่าวในครอบครัวว่า

“เรื่องลูกคะ ลูกจะขอเงินไปซื้อกางเกงยัดเขาไม่ให้
ลูกมันก็ไปนั่งร้องไห้ หนูก็เลยบอกว่าให้มันไปเถอะน้า
เด็กมันกำลังรุ่นสาว เห็นเพื่อน ๆ เขามีใส่ มันก็อยาก

ใส่มั้งนะซี เขาก็ไม่ฟังเสียง เรื่องของเรื่องก็คือมันแพงค่ะ
 ตัวละตั้งร่วมร้อยอย่างดีก็ร้อยกว่า หนูก็เลยเอาว่าไม่รู้
 จะเก็บเงินไปถึงไหน เก็บให้ปลวกขึ้นหรือไง จะจ่ายอะไร
 สักทีก็จ่ายยากจ่ายเย็นเขาก็เลยหาหนูว่า ไม่หาแล้วยังจะ
 ล้างผลาญ หนูนะมีดีอะไร นั่งกินนั่งใช้เงินของเขาทำเฉย
 แล้วยังให้ท้ายลูกให้เสียคน" พิลาสเล่าพลางร้องไห้พลาง
 "คุณแม่อู๊ซึะ เขาพูดยังงี้ พูดได้หรือ นั่งกินนอนกิน
 ใช้เงินของเขาทำเฉย...โอ้ย...แล้วยังสำเลิกละหลายอย่าง
 หนูไม่อยากพูด มันจะกระทบกระเทือน"

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 506)

พฤติกรรมนี้ของทิวาสร้างความอึดอัดและไม่พอใจแก่ภรรยาเขามาตลอด
 จนเกิดมีปากเสียงกัน ภรรยาต้องการแยกทางกับเขาเพราะทนความตระหนี่ไม่ได้

จึงเห็นได้ว่า ทิวาเป็นพ่อที่ไม่สามารถให้ความสุขสบายแก่ครอบครัวได้
 ทั้งที่มีความพร้อมทางการเงิน เขาจึงเป็นผู้สร้างปัญหาขัดแย้งในครอบครัว

เกรียง ในนวนิยายเรื่อง กระท่อมปลายนา

เกรียง สามีของพิไล ลูกสาวของพิจิตรและสมัย ทำธุรกิจมีตำแหน่งเป็นผู้
 จัดการบริหาร หาเลี้ยงครอบครัวคนเดียว ฐานะอยู่ในเกณฑ์ดี มีลูก 4 คน

เขาเป็นพ่อที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ดูแลส่งเสียให้ครอบครัวใช้จ่าย
 อย่างสบาย ให้การศึกษาแก่ลูกอย่างดี แต่เกรียงไม่เคยมีเวลาให้ครอบครัว ไม่เคยให้ภรรยา
 รับรู้เรื่องหน้าที่การงานของเขาและฐานะของครอบครัวเลย เมื่อเขาถูกฆ่าตาย ครอบครัวจึง
 ได้รับความเดือดร้อน กับภาระหนี้สินที่ไม่เคยล่วงรู้มาก่อน จนพิไลต้องตัดสินใจขายบ้านและ
 ไปอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ส่วนลูก ๆ ด้วยความเคยชินกับการที่พ่อไม่มีเวลาให้ แม้สูญเสียพ่อ
 ไปจึงไม่รู้สึกละอายดังความว่า

เพราะตามปกติ บิดาของเด็กทั้งสี่มักจะมีธุรกิจมาก
 มายอยู่เนือง ๆ ทั้งในพระนครและต่างจังหวัด จึงเป็น
 เหตุให้เขาต้องทิ้งบ้านไปเสมอ ๆ แต่ส่วนมากก็เป็นระยะ
 เวลาสั้นอย่างมากไม่เกินหนึ่งสัปดาห์ การจากของบิดา
 จึงเป็นเรื่องสามัญเสียเหลือเกิน ประกอบกับความสัมพันธ์

ระหว่างบิดากับบุตรก็ไม่สู้จะแนบแน่นนักอยู่แล้ว การที่
พ่อหายไปจึงไม่มีลูกคนใดสนใจกล่าวถึงมากนัก

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 569)

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อลูกครอบครัวนี้ยังไม่สร้างปัญหาโดยตรง
ต่อพฤติกรรมของลูกอย่างชัดเจน เพราะลูกยังเล็ก แต่มีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อไป หากพ่อ
ยังมีชีวิตอยู่ และไม่เปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูลูก

เกรียงเป็นพ่อที่ไม่มีส่วนร่วมในการอบรมลูก เพียงให้วัตถุบำรุงความสุข
แก่ครอบครัวเท่านั้น ครอบครัวจึงขาดความอบอุ่น และขาดความผูกพันกัน

บรรเทิง ในนวนิยายเรื่อง กระท่อมปลายนา

บันเทิง สามีของพิลาวัลย์ ลูกเขยอีกคนหนึ่งของพิจิตร และสมัย มีการ
ศึกษาถึงขั้นปริญญาเอก รับราชการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีฐานะดี เป็นลูกชาย
คนเดียวของครอบครัว เขารักและใกล้ชิด เชื่อฟังแม่มาก บรรเทิงมีลูกชายคนเดียว

บรรเทิงให้ความสำคัญกับแม่มาก ทุกอย่างในครอบครัวเขาขึ้นอยู่กับ
ตัดสินใจของแม่ จนภรรยาน้อยเนื้อต่ำใจ แต่เขาเป็นพ่อที่รักและใกล้ชิดลูกมาก ดูแลอย่างดี
อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนแก่ลูกตลอดมา เช่น

“แม่ของลูกนะ เขาหัวแข็งอย่าไปเอาอย่างนะ คุณย่า
เป็นแม่ของพ่อ ลูกต้องเคารพให้มาก ๆ”

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 624)

สิ่งนี้มีผลทำให้ลูกรักและเกรงใจให้ความสำคัญกับย่ามากกว่าแม่ จนแม่
คับใจ ขาดความสุข จึงแยกทางกลับไปอยู่บ้านพ่อแม่ดั้งเดิม ครั้นลูกคิดถึงแม่ขอให้พ่อพาไป
เยี่ยมแล้วแม่ชวนค้างคืนด้วยกัน ลูกเต็มใจแต่ก็ไม่กล้าตัดสินใจ ต้องขอกลับไปถามย่าก่อน

บรรเทิงจึงเป็นพ่อที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของลูก
จนลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

นพ ในนวนิยายเรื่อง ทะเลโลภย์

นพ เป็นสามีของสาณี ฐานะไม่ดีเพราะไม่ทำงาน ชอบทำตนเป็น
อันธพาล ดิตยาเสพติด มีลูกสาวคนเดียวคือ มด

เขาเป็นพ่อที่รักลูก เห็นได้จากการที่เขาคร่ำครวญถึงลูกกับเพื่อนของเขา และเฝ้าติดตามหาสาธินีเพราะต้องการพบลูก แต่เขาเป็นพ่อที่ขาดสำนึกในการทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ไม่เคยส่งเสียเลี้ยงดูครอบครัว ซ้ำทำตนเป็นภาระของภรรยาในการหาเลี้ยง เขาและจุนเจือครอบครัวของเขาด้วย เขาไม่เคยปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองเพื่อครอบครัว คงทำตนเป็นอันธพาลและติดยาเสพติด โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของภรรยาและลูก ดังคำพูดของสาธินีที่พูดกับนพว่า

“เธอพูดง่ายมาก แต่ฉันจะไม่ยอมเชื่อง่าย ๆ อีกละ
ฉันขมขื่นมามากจนเบื่อเต็มประดา ลูกคนเดียวฉันเลี้ยงได้
ขอให้ไม่มีเธอมาเป็นตัวก่อความเดือดร้อนเท่านั้นแหละ
ฉันสามารถจะอยู่เย็นเป็นสุขไปได้จนตาย”

“ก็รู้ล่ะว่าเธออยู่ได้...แล้วลูกล่ะ ลูกมันไม่มีพ่อทำไม
เธอไม่คิดมั้ง”

“พ่ออย่างเธอนะหรือ นพ” สาธินียิ้มแยม “มีพ่ออย่าง
เธอ ไม่มีดีกว่า พ่อที่ไม่เคยรู้หน้าที่อะไรเลย ตั้งแต่ยาย
มดเกิด เธอเคยให้ค่านมสักระยะแด่มังไหม”

“อ้าว ก็ฉันไม่มีนี่นะ”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 294)

ในที่สุดภรรยาทนไม่ได้ต้องแยกทางกัน

ในเรื่องพฤติกรรมของเขายังไม่ส่งผลต่อลูกชัดเจนเพราะลูกยังเล็กอยู่ แต่จากลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของเขาทำให้ขาดความใกล้ชิดกับลูกจนลูกจำหน้าพ่อไม่ได้ ถึงกับร้องไห้ดิ้นรนเมื่อพ่อจะอุ้ม ซึ่งหากลูกโตขึ้นและเขายังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาจสร้างปัญหาอื่น ๆ แก่ลูกอีกมากมาย

สิ่งเหล่านี้ให้เห็นว่าเขาเป็นพ่อที่ไม่มีคุณค่าและความสำคัญใด ๆ ต่อครอบครัว

ภักดี ในนวนิยายเรื่อง บัลลังก์โยบัว

ภักดี จบการศึกษาระดับปริญญา เป็นข้าราชการ ภรรยาคือ มีนะเรขมีลูกชายคนเดียวคือ เด็กชายเหม่

ภักดีเป็นพ่อที่ละเอียดอ่อนที่ความรับผิดชอบของตนในการเลี้ยงดูครอบครัว เพราะติดการพนันจนมีหนี้สินล้นพ้นตัว และยังเป็นภาระให้ภรรยาต้องชดใช้หนี้สินที่เขา ก่อขึ้นอีกด้วย ดังคำพูดของมีนะเรย์ที่เล่าพฤติกรรมของภักดีให้แม่ริ้วดีน้องสาวของเธอฟังว่า

“อย่าไปสนใจดีกว่า คนพรรคนั้น...เขามีแต่ทำลาย
เราไม่เคยทำให้เราดีเลย ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมาสามสี่ปี
ไม่เคยคิดที่จะตั้งหลักฐาน ไม่เคยรู้ว่าตัวมีหน้าที่
อะไรต่อครอบครัวมั่ง” มีนะเรย์กล่าวอย่างเจ็บแค้น
“มีแต่จะไถ แต่ไม่มีให้”.....

“มีเมียอยู่คนก็หวังแต่จะให้เมียเป็นฝ่ายเสียสละ
ลากสังขารทุกอย่าง ตัวเองเอาสนุกเอาเพลิน” มีนะเรย์
พูดเร็วด้วยความกดดันระคนคั่งแค้น “เป็นหนี้เป็นสิน
ตั้งเท่าไร เดี่ยวเสียไฟเสียบิลเสียด ใครจะตามใช้หนี้
ให้หวาดไหว...ข้าวของขายจนไม่มีจะติดตัวอยู่แล้ว”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 229)

เขาเป็นทาสการพนันจนไร้ศักดิ์ศรีเพราะสามารถทำได้ทุกอย่างแม้แต่การ
ยอมหลับนอนกับเพศชายด้วยกันเพื่อชดใช้หนี้การพนัน ดังที่เขายอมหลับนอนกับสุรสีห์ จน
เป็นที่ถูกเหยียดหยามของทุกคนที่รับรู้เรื่องราวแม้แต่สุรสีห์เองก็ถูกเขา ดังคำว่า

“หนี้สินล้นพ้นตัว ลูกเมียหนีหมด ทำอะไร
ก็ทำได้ทุกอย่างแบบนี้ ยังมีเกียรติอีกอะไร
พจนานุกรมคงถั่วเต็มที”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 222)

ภักดีเป็นต้นเหตุทำให้ลูกเมียทุกข์ยากจนเอือมระอา จึงหนีกลับไปอยู่กับ
พ่อแม่ แต่เขาก็ยังไม่ปรับปรุงตนเอง แม้เรื่องนี้จะยังไม่เห็นผลที่เกิดกับลูกชัดเจน และยังไม่
เห็นพฤติกรรมท้ายสุดของภักดี เพราะเรื่องจบลงเมื่อมีนะเรย์ตัดสินใจตามไปดูพฤติกรรมของ
ภักดีที่ต่างจังหวัดเพื่อตัดสินใจให้เด็ดขาดลงไป และเด็กชายเหมก็ยังเล็กอยู่ แต่ที่ผ่านมาก็จะ
เห็นได้ว่า ภักดีเป็นพ่อที่สร้างแต่ความเดือดร้อน ทุกข์ยากให้แก่ทุกคนในครอบครัว เขาไม่

เพียงขาดคุณสมบัติของการเป็นพ่อ และสามีที่ดีเท่านั้นยังเป็นผู้ทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองด้วยความหลงผิด ทัศนคติจึงไม่เหมาะสมที่ใครจะวางใจใช้ชีวิตร่วมด้วย

ฉายฉั่น ในนวนิยายเรื่อง แมลงและมาลี

ฉายฉั่น จบปริญญาโทมาจากต่างประเทศ เป็นข้าราชการระดับสูงของหน่วยงาน มีฐานะดี เป็นคนรูปหล่อ มีเสน่ห์ นิสัยเจ้าชู้ ภรรยาชื่อ เตือนเย็น เขามีลูกสาวเล็ก ๆ 1 คน

ฉายฉั่นรักลูก แต่เป็นความรักแบบผิวเผินเพราะเขาจะแสดงความรักด้วยการกอดจูบ หรือชื่นชมลูกเป็นครั้งคราวเท่านั้น เช่น เมื่อเตือนเย็นอุ้มลูกมานั่งข้าง ๆ เขาก็จูบลูกและชมว่าลูกน่ารัก

เขาเป็นพ่อที่รับผิดชอบส่งเสียให้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามความต้องการของภรรยา โดยเข้าใจว่าตนเองทำหน้าที่สมบูรณ์แล้วแต่เขาไม่เคยสนใจความรู้สึกของภรรยาและไม่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูกเลย ปล่อยให้เป็นภาระหน้าที่ของภรรยาแต่ผู้เดียว ดังเห็นได้จากคำพูดที่เขาพูดกับเตือนเย็นว่า

“ยังงี้ ๆ เธอก็เลี้ยงลูกไปเถอะไป...ฉันก็ได้
ให้ทุกอย่างกับเธอหมดแล้ว เงินทองของใช้บ้านช่อง
ขออย่างเดียวปล่อยให้ฉันอยู่กับวิญญาณกับจิต
สำนึกของฉันเท่านั้น...ขอเท่านั้น...ถ้าให้กันไม่ได้
ก็อยู่ด้วยไม่ได้”

(แมลงและมาลี. 2534 : 23)

ฉายฉั่นไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก เขามักใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการแสวงหาความสุขของตนเพียงลำพัง จนเป็นความเคยชินของทุกคนในครอบครัว ดังเห็นได้จากคำพูดของลูกที่ถามด้วยความแปลกใจเมื่อเห็นพ่อกลับบ้านเร็วและบอกว่าเป็นสิ่งที่พ่อไม่เคยทำ

พฤติกรรมเจ้าชู้ของฉายฉั่นสร้างความเจ็บช้ำใจแก่ภรรยาอย่างมาก จนเธอเกือบตัดสินใจทิ้งลูกหนีปัญหาไปศึกษาต่อต่างประเทศ ดังความคิดของเตือนเย็นเมื่อไปยืนดูลูกขณะหลับว่า

ลูกเอ๋ย...หล่อนเกาะขอบเตียงพลงน้ำตาร่วงริน
...แมคงไม่มีโอกาสได้เป็นแม่ตัวอย่างเสียแล้วในชีวิต

นี่...เพราะโอบอุ้มเอาทุกข์ร้อนไว้ในอกมากเกินไปจน
ไม่สามารถบังคับตนเองให้มีความสุขได้...

แม่ตัวอย่างมีขึ้นในชีวิตคนก็เพราะมีพ่อตัวอย่าง
มาเคียงคู่

(แมลงและมาลี. 2534 : 46)

นายฉันทกลับเห็นว่าการไปศึกษาต่อของภรรยาเป็นโอกาสอันงามที่ตน
จะมีเสรีภาพมากยิ่งขึ้น

นายฉันทเป็นพ่อที่คิดว่าการเลี้ยงดูลูกคือการให้ความสุขทางวัตถุอย่าง
เพียบพร้อม โดยไม่สนใจให้ความใกล้ชิด จึงทำให้เขาขาดคุณสมบัติการเป็นพ่อที่ดี นอกจาก
นั้นยังเป็นผู้ปกครองที่ร้ายจิตใจของภรรยาให้เกือบทอดทิ้งลูกไปด้วย เรื่องนี้จบลงเมื่อ
ลูกยังเล็กอยู่ จึงไม่เห็นผลกระทบที่จะเกิดกับลูกอย่างชัดเจน

สิงขร ในนวนิยายเรื่อง แมลงและมาลี

สิงขร จบการศึกษามาจากต่างประเทศ เป็นข้าราชการชั้นพิเศษ ฐานะ
ปานกลาง เป็นคนหน้าตาซีริวจึงเลือกมีภรรยาสวยเป็นการชดเชย นิสัยไม่เจ้าชู้ ไม่หึงหวง
ชอบใฝ่หาความรู้ สมถะและมีรยัสต์ เขามีลูกชาย 1 คน คือ เด็กชายก๊อบ

ทั้งเขาและภรรยาไม่ได้เลี้ยงดูลูกเองเพราะไม่มีเวลาจึงให้ลูกอยู่ในความดูแล
ของย่าเป็นส่วนใหญ่ เขาจะรับลูกกลับมาดูแลเองช่วงวันเสาร์อาทิตย์เท่านั้น ซึ่งถ้าติดธุระ
ก็จะไม่ไปรับ

เขาใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับหน้าที่การงาน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ
และลดปมด้อยเรื่องรูปลักษณ์ของตนเอง แต่ถึงอย่างไรเขาก็เห็นความสำคัญของความผูกพัน
ใน ครอบครัว และรู้สึกที่ตนเองห่างเหินลูกมากเกินไป

แม้สิงขรจะรักลูก แต่ความรักของเขาขาดความละเอียดอ่อนและความเอา
ใจใส่เท่าที่ควร ดังความว่า

สิงขรรักลูกมาก แต่ความรักของเขามุ่งต่อลูกไม่ผิด
อะไรกับที่มีต่อเมีย หรือสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นสมบัติของเขา
ไม่ว่าสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์เคลื่อน
ที่ได้หรือเคลื่อนที่ไม่ได้จะได้รับการปฏิบัติจากเขาล้ำ
คลึงกัน คือขอให้รู้ว่าอยู่ ! ส่วนการดูแลเอาใจใส่นั้น เขา

เกือบจะไม่มีให้เลย

(แมลงและมาลี. 2534 : 163)

ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเห็นว่าความรักอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับลูก พ่อที่มีแต่ความรักให้ลูกอย่างสังขารจึงไม่สามารถเป็นพ่อที่สมบูรณ์ได้ ผลกระทบที่เกิดกับลูกยังไม่ปรากฏชัดเพราะในเรื่องลูกยังเล็กอยู่

บัญชา ในนวนิยายเรื่อง แมลงและมาลี

บัญชา เป็นข้าราชการระดับสูง ฐานะไม่ดี ภรรยาชื่อ สุไร จึงเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้านมากกว่าเขาเนื่องจากมีเงินเดือนสูงกว่า บัญชามีนิสัยประหยัดละเอียดถี่ถ้วน ไม่ค่อยพูด ไม่เจ้าชู้ เขามีลูก 2 คน

บัญชารักลูกมาก เขาดูแลรับผิดชอบทุกอย่างในบ้านรวมทั้งการดูแลเลี้ยงดูลูกแทนภรรยาด้วยความเต็มใจ เพราะภรรยาทำงานนอกบ้านและทุ่มเทกับงานจนไม่มีเวลา ลูกจึงใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อมากกว่าแม่ ดังความว่า

ตามปกติในเวลาทุ่มตรงอย่างวันนี้ หล่อนมักจะยังไม่ถึงบ้าน ขณะที่บัญชากลับแล้วลูกอยู่กับการรดน้ำต้นไม้ ดูแลลูกให้ทำการบ้านบางทีก็ถึงกับอาบน้ำให้ลูกด้วย

เขาเป็นพ่อบ้าน ขณะที่หล่อนไม่ค่อยจะเป็นแม่บ้านเสียเลย เนื่องจากหล่อนทุ่มเททุกสิ่งให้นายจ้างมากเกินไป

(แมลงและมาลี. 2534 : 565)

แต่ครอบครัวเขาก็เป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น สุขสมบูรณ์ดี บัญชาเป็นพ่อบ้านที่เห็นว่าการรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นหน้าที่ที่พ่อและแม่ ต้องช่วยกันทำและทดแทนกันได้ในเรื่องที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบกพร่องไป ครอบครัวจึงจะมีความสุขสมบูรณ์

อัศนี ในนวนิยายเรื่อง แมลงและมาลี

อัศนี มีฐานะดีเพราะเป็นลูกชายของนักธุรกิจ ที่รับช่วงกิจการต่อจากพ่อ มีนิสัยหยิ่ง ทิฐิ และเจ้าชู้ ภรรยาชื่อ ยุพาพัทธ์

อค์นี้เป็นพ่อที่รักลูกอย่างพ่อทั่ว ๆ ไปผูกพันกับสายเลือด เขาแสดงความรักด้วยการกอดจูบลูกเป็นครั้งคราว และมักนำลูกมาเป็นข้ออ้างในการให้ภรรยาทนต่อพฤติกรรมเจ้าชู้ของเขาว่า เขาไม่ยอมหย่าเพราะสงสารที่ลูกยังเล็กอยู่ แต่ตัวเขาเองไม่เคยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองเพื่อลูก ในที่สุดครอบครัวจึงแตกแยก

อค์นี้ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก ซึ่งตัวเขาเองก็ยอมรับและด้วยเหตุผลนี้ในการหย่าร้างกันเขาจึงยอมยกลูกให้อยู่ในความดูแลของภรรยา ดังคำพูดของอค์นี้ว่า

“ผมยินดีหย่าแล้วนะพัคตร์จะทำให้เสร็จก่อนผมไป
 ธุระยุโรปก็ยังได้...บ้านนี้คุณเอาไปแล้วกัน ผมจะเป็น
 ฝ่ายย้ายตัวเองไปอยู่ที่อื่น คุณจะเป็นฝ่ายเลี้ยงลูกก็ได้
 ผมยอมเพราะผมเองคงไม่มีเวลาอยู่กับเขาเท่าไรหรอก
 รอก”

(แมลงและมาลี. 2534 : 311)

อค์นี้จึงเป็นพ่ออีกคนหนึ่งที่สนใจให้ความสำคัญแต่ความสุขทางวัตถุจนทำให้ครอบครัวแตกแยก เรื่องนี้จบลงเมื่อลูกยังเล็กอยู่จึงยังไม่เห็นผลกระทบที่เกิดกับลูก

ลือ ในนวนิยายเรื่อง กระเช้าสีดา

ลือ เป็นผู้บริหารของบริษัทต่างชาติ ฐานะดี มีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง
 สุภาพ มีเสน่ห์ เจ้าชู้ ภรรยาชื่อ น้ำพิงค์ มีลูกสาว 1 คน คือ น้ำพราว

ลือเป็นพ่อที่รับผิดชอบในการส่งเสียเลี้ยงดูครอบครัวดังเห็นได้จากการที่เขาให้น้ำพิงค์ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างเดียว โดยเขาเป็นพนักงานเลี้ยงดูครอบครัว ให้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อความสุขสบายในครอบครัว

เขารักลูกมาก โกลัซิด เอาใจใส่ให้ความอบอุ่น ดังเห็นได้จากการที่เขา มักจะแสดงความรักด้วยการกอดจูบลูกอยู่เสมอ ดูแลส่งลูกเข้านอนหรือห่มโยความปลอดภัย เช่น ไปยีนเฝ้าเมื่อลูกเล่นน้ำทะเล

แต่ด้วยนิสัยเอาแต่ใจ และความเจ้าชู้ของเขาทำให้ภรรยาทนความประพฤตินั้นไม่ได้ ในที่สุดครอบครัวจึงแตกแยก ดังความว่า

นางนุ้มไม่ตอบ...แต่รู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างผิดปกติ
 ในน้ำเสียงของน้ำพิงค์ มันอ่อนน เครือแทบจะกลายเป็น

สะอื้น...ว่าที่จริงแล้วตลอดเวลาอันยาวนานที่อยู่ด้วยกัน
มา น้ำพิงค์ก็มีใช้คนเจ้าอารมณ์ หล่อนค่อนข้างเยือกเย็น
ทนความเจ้าเสน่ห์ของผัวที่มักกรีดปอกกับผู้หญิงอื่นแม้
ต่อหน้าต่อตาหล่อนได้อย่างปกติสุข จนนางนุ้มเองก็ยังนึก
ชมในใจว่าน้ำพิงค์เป็นคนใจดีเข้าใจธรรมชาติของผู้ชาย
เจ้าชู้ที่ต้องการความระยิบระยับในอารมณ์อย่างคุณลือได้
โดยไม่ต้องรู้สึกอับอายขายหน้าใคร แต่มาพักหลังนี้
นางรู้สึกว่าน้ำพิงค์มีแต่ความซึม และพูดจาเชิงด้นรนต่าง ๆ
ที่หมายถึงการไปเสียจากความซ้ำซากจำเจ

(กระเช้าสีดา. 2534 : 63)

เมื่อลือแยกทางกับภรรยาแล้วเขาก็ยังคงทำหน้าที่ส่งเสียให้เงินค่าเลี้ยงดู
ให้ความสำคัญกับลูก โดยจัดเวลามารับและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและรับลูกไปดู
แลเองทุกอาทิตย์

การแยกทางกันของพ่อแม่ทำให้ลูกเกิดความทุกข์ เพราะลูกต้องการความ
อบอุ่นจากครอบครัวที่มีพร้อมทั้งพ่อและแม่ สิ่งนี้ยังไม่ส่งผลเสียต่อลูกมากนักเพราะลูกยังเล็ก
อยู่ แต่เมื่อลูกโตขึ้นอาจเกิดปัญหาตามมา ซึ่งพ่อแม่ก็ยอมรับดังความว่า

“พราวไม่ชอบเลยเชียว ทำไมพราวจะต้องไปอยู่
ที่อื่น พ่ออยู่ทาง แม่อยู่อีกทาง แปลว่าพราวไม่มีบ้าน
ของพราวเองแล้วใช่ไหมคะพ่อ พราวต้องย้ายไปอยู่
บ้านใครก็ไม่รู้”

“ที่บ้านนี้เป็นของพราวไงลูก ยังเป็นของพราวคน
เดียว พราวจะมาเมื่อไหร่ก็ได้” ลือตอบ พลางก็รู้สึกว่
ลำคอตันไปหมด

“แต่พราวไม่ได้มากะแม่นี้คะ” หล่อนแย้ง

“พราวก็ชวนแม่มาด้วยซี”

“แม่ไม่มาหรอกคะ ไม่มาแล้ว”

ลือระบายลมหายใจเบา ยาว แม้เขากับน้ำพิงค์จะช่วย

กันกลบเกลื่อนเรื่องราวเพียงไหน ก็ดูเหมือนไม่สามารถ
จะกำจัดปัญหาต่าง ๆ ได้...มันอาจจะยังไม่รุนแรง
เท่าไรเพราะน้ำพรายังเล็กมาก แต่ในอนาคต ถ้าเขา
หรือน้ำพิงค์ไม่รอบคอบในการจัด...ลูกสาวเล็ก ๆ คน
เดียวของเขานี้ ก็คงหลีกเลี่ยงความลำบากไม่พ้น

(กระเช้าสีดา. 2534 : 205)

ลือแม้จะจัดว่าเป็นพ่อที่ดีคนหนึ่งของลูกค้า แต่ก็เห็นแก่ความสุขส่วนตัวมาก
เกินไป โดยไม่คำนึงถึงจิตใจภรรยา ทำให้ครอบครัวแตกแยกส่งผลเสียต่อลูกทางอ้อม บท
บาทของพ่อจึงมีความสำคัญต่อลูกและครอบครัวมาก

คำหลวง ในนวนิยายเรื่อง ภมร

คำหลวง มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี ฐานะดี นิสยเจ้าชู้มาก แต่ไม่มี
ภรณาน้อยเป็นตัวเป็นตน ภรรยาชื่อ ทองพัน มีลูกสาว 2 คน คนหนึ่งคือ คราม

เขารักลูกแต่แสดงความรักด้วยการปรนเปรอด้านวัตถุไม่ค่อยมีเวลาเอาใจ
ใส่ใกล้ชิดลูก ดังความว่า

คำหลวงนั่ง...ทบทวนถึงวันเวลาที่ผ่านมาแล้วและกำลัง
จะผ่านไป เป็นวันเวลาที่เขาบุกเบิกงานจนเพลิน มีผู้หญิง
อื่นเป็นกับแกล้ม บางคราวก็ทำให้หลงลืมไปว่ายังมีใครอีก
บ้างที่ต้องการเขา ใครที่เขาจะต้องอยู่ดูแลเอาใจใส่ และ
พุ่มพักให้เจริญเติบโตขึ้นมามีคุณภาพ

(ภมร. 2531 : 717)

การขาดความเอาใจใส่จากพ่อทำให้ลูกขาดความอบอุ่น ขาดความสุข
ระวาง ไม่ชอบผู้หญิงทุกคนที่มาติดต่อกับพ่อเพราะรู้พฤติกรรมความเจ้าชู้ของพ่อดี

ภายหลังเมื่อเกิดเรื่องเสื่อมเสียกับเป๊าะลูกสาวของยลซึ่งเป็นเพื่อนรักแล้ว
คำหลวงจึงเริ่มรู้สึกตัว เขาพยายามดูแลเอาใจใส่ครอบครัวมากขึ้น เพราะเกิดความห่วงใยกลัว
สิ่งเหล่านั้นจะเกิดขึ้นกับลูกสาวบ้างดังความคิดของคำหลวงว่า

เรื่องลูกเป็นเรื่องใหญ่ยิ่งสุดยอด ดังนั้นการที่
 ลูกเพื่อนมีอันเป็นไปเช่นนี้ เขาจึงมีอารมณ์ร่วมความ
 โทมน์สกับยลันเหลือ แล้วเลยพลอยห่วงใยลูกตนเอง
 ขึ้นมาอย่างไม่เคยเป็นกังวลเท่านี้

(ภมร. 2531 : 718)

จึงเห็นได้ว่า ความสุขสมบูรณ์ทางด้านวัตถุที่พ่อหามาให้แก่ลูกนั้นไม่
 เพียงพอจะทำให้ครอบครัวมีความสุขได้ เพราะแท้จริงแล้วลูกต้องการความรัก ความเอาใจใส่
 อย่างใกล้ชิดจากพ่อมากกว่า แลเมื่อมีกรณีตัวอย่างเกิดขึ้นคำหลวงก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
 ของตนสนใจครอบครัวมากขึ้น

รอย ในนวนิยายเรื่อง เสียงนกจากพราก

รอย จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีหน้าที่การงานดี ฐานะดี ชอบทำ
 ตัวตามสบาย เป็นตัวของตัวเอง ภรรยาชื่อลานตา มีลูกหนึ่งคน คือ เด็กชายรม

รอยเป็นพ่อที่รักลูกมาก จึงยอมอดทนต่อความอึดอัด ขัดแย้งกับภรรยา
 ไม่หย่าร้างกันในตอนแรกเพราะเห็นแก่ลูก ดังความคิดของเขาว่า

รอยรู้ว่าเขาเห็นแก่อนาคตของลูกรักคนเดียว
 เท่านั้นเอง ดังนั้นจึงพยายามทำทุกอย่างเช่นครอบครัว
 ที่รักใคร่กลมเกลียวกัน

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 72)

แม้ว่าเขาจะไม่ได้อยู่กับลูก เนื่องจากภรรยาเป็นคนเจ้าระเบียบไม่ยอม
 ให้ลูกชนที่บ้านจึงส่งลูกไปอยู่โรงเรียนประจำตั้งแต่ยังเล็ก แต่เขาก็เอาใจใส่ห่วงใยใกล้ชิดลูก
 มาก โดยเขาจะไปรับลูกกลับทุกวันหยุด และใช้เวลาทั้งหมดช่วงนั้นให้แก่ลูกเพื่อให้ลูกมีความ
 สุข เช่น พาไปเที่ยว พักผ่อนตามที่ลูกต้องการ ดังที่รอยพารมไปเล่นน้ำทะเล หรือไปเที่ยว
 เขาวัง ฯลฯ

รอยมักจะปล่อยให้ลูกมีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เสียหายแต่ไม่ได้
 ปลดปล่อยละเลย ในขณะที่แม่ไม่อนุญาตให้ลูกทำ เช่น รอยจะปล่อยให้ลูกขี่ของในบ้านเล่น
 ตามต้องการ หรือเมื่อลูกไปว่ายน้ำในสระแล้วอยากว่ายน้ำทะเลพอก็พาไปและคอยดูแลอยู่ใกล้ ๆ
 หากลูกทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่ควรพอก็จะใช้วิธีการอบรมด้วยเหตุผลให้ลูกได้คิดในขณะที่แม่จู้จี้เจ้า

ระเบียบ ชอบใช้อารมณ์และบังคับให้ลูกทำในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งพ่อก็มักจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือลูกเสมอ เช่น คำพูดของรอยที่เตือนสติลานตาของรอยว่า

“คุณบอกลูกดี ๆ ก็ได้ทำหน้าที่นั้วคิ้วมวด
ทำทางจุกจิกเด็กมันก็ยังไม่ฟังนะซีคุณเอ๋ย”

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 76)

พ่อจึงเป็นที่พึ่งทางกายและทางใจของลูก ดังที่รอยช่วยลูกไม่ให้ถูกลงโทษจากการใช้อารมณ์ของลานตาและช่วยปลอบใจลูกให้คลายความรู้สึกอึดอัดจากการกระทำของแม่ โดยพ่อมักย้าให้ลูกรับรู้ว่า การดูว่าหรือลงโทษของแม่มาจากความรัก ความหวังดี ลูกจึงรักสนิทสนมและเชื่อฟังพ่อมากกว่าแม่จนสามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่องให้พ่อฟังได้

ความเอาใจใส่สนใจของพ่อมีความสำคัญกับลูกชายมากเพราะพ่อยอมเข้าใจธรรมชาติของผู้ชายได้ดีกว่าแม่ จึงสามารถเลี้ยงดูลูกให้เติบโตขึ้นมาตามความเหมาะสมของเพศ ดังที่รอยคอยเตือนสติลานตาไม่ให้ประคบประหงมทะนุถนอมลูกมากเกินไปโดยอ้างว่าจะทำให้ลูกเป็นกระเทย

แม้พ่อจะหย่าขาดจากแม่เพราะหมดความอดทนต่อความเจ้าระเบียบและพบที่หมายใหม่ พ่อก็ยังคงเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกดีดังเดิม และเพราะความผูกพันใกล้ชิดของพ่อนี้เองที่ทำให้พ่อล่วงรู้ถึงความรู้สึกต่าง ๆ ของลูกได้อย่างดี เช่น รอยรู้ถึงความทุกข์ของลูกจากการหย่าร้างของพ่อแม่ โดยการประเมินจากพฤติกรรมและคำพูดของลูก หรือเข้าใจปัญหาของลูกเมื่อครูเรียกไปแจ้งเรื่องพฤติกรรมและการเรียนที่ตกต่ำลง

เมื่อทราบปัญหาแล้วพ่อก็ไม่นั่งนอนใจพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ลูก เช่น แม้เขาจะไม่อยากติดต่อกับภรรยาอีกหลังจากหย่าร้าง แต่เมื่อลูกอยากไปเที่ยวพร้อมหน้าพ่อแม่เขาก็ยอมทำตาม หรือการกลับไปคืนดีกับภรรยาก็น่าจะมาจากการให้ความสำคัญกับลูกเพราะความเป็นจริงในความคิดของรายนั้น เขาหมดรักภรรยาแล้ว

พ่อจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสุขของลูกและเป็นผู้ทำให้ลูกเกิดความรู้สึกที่ดีกับแม่ จะเห็นว่าหากพ่อมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างดีอาจช่วยทดแทนในสิ่งที่แม่ขาดหรือบกพร่องไปทำให้ครอบครัวมีความสุขสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พงษ์ ในนวนิยายเรื่อง เสียงนกจากพราก

พงษ์ จบการศึกษาระดับปริญญาโท ฐานะปานกลาง เป็นคนสมถะ รักครอบครัว ภรรยาชื่อ สุมาลา มีลูกชายคนเดียวคือเพชร

พงษ์เป็นพ่อที่รักเอาใจใส่ลูกและครอบครัวดี เขาอบรมสั่งสอนให้ลูกมีความรับผิดชอบโดยให้ช่วยงานต่าง ๆ ในบ้าน ดังที่รอยชมว่าเพชรมีความรับผิดชอบรู้จักช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน พงษ์จึงบอกว่ามาจากการฝึกของเขา

เขากับลูกสนิทสนมกันมาก ชอบพูดจากหยอกล้อกันเป็นประจำ เขามักใช้เวลาอยู่กับครอบครัวเสมอ ทำให้เกิดความใกล้ชิดอบอุ่นแม้ฐานะจะไม่ร่ำรวยก็ทำให้ลูกมีความสุข สมบูรณ์พร้อมทั้งกายใจ ดังความคิดของรอยที่รู้สึกต่อเด็กชายเพชรว่า

เด็กชายออกวัง...รอยมองตามแล้วก็นึกถึงรม...

ลูกชายเขาร่าเริงเหมือนกันแต่ไม่เป็นธรรมชาติเท่าเพชร

ข้อสำคัญก็คือเหงากว่าเศร้ากว่า...ในบางครู่บางยาม

ที่รู้สึกว่ตนเองถูกบีบ...รวมทั้งไม่อบอุ่นเท่าเด็กชายที่

วิ่งอยู่ตรงหน้านี้ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 119)

จึงเห็นได้ว่าหากผู้นำครอบครัวทำหน้าที่พ่อและสามีที่ดีก็ทำให้ครอบครัวมีความสุขได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีฐานะร่ำรวย

เวียงทอง ในนวนิยายเรื่อง เสียงนกจากพราก

เวียงทอง นักธุรกิจ ฐานะร่ำรวย มีนิสัยเจ้าชู้ ภรรยาชื่อ ตรูตา เขามีลูกสองคน

เวียงทองเป็นพ่อที่ไม่มีเวลาให้ลูกและครอบครัว ความรักของเขาแสดงออกด้วยการให้วัตถุกับลูกอย่างพร้งพร้อม เขาปล่อยให้ภรรยารับผิดชอบเลี้ยงดูลูกแต่เพียงผู้เดียว โดยตัวเขาใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการงาน และการหาความสุขส่วนตัว แต่ครอบครัวเขาก็ไม่แตกแยก เนื่องจากภรรยาอมรับสภาพ เห็นได้จากคำบรรยายเมื่อลานดาไปปรึกษาปัญหาครอบครัวของเธอกับพี่สาวว่า

ตรูตาได้แต่ถอนใจ...หล่อนไม่มีปัญหาเท่าไรนัก

ในเรื่องนี้...เวียงทองมิได้ไปเข้ากลีบเย็นเหมือนรอย

เขาไปเข้ากลีบดึกหรือไม่กลับเลย เพราะฉะนั้น การที่

คนเราไม่ค่อยได้พบหรือพูดกัน เรื่องขัดใจจึงเหลือน้อย

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 83)

แต่ในเรื่องไม่ได้แสดงผลที่เกิดกับลูกไว้

ชาย ในนวนิยายเรื่อง เสียงนกจากพราก

ชาย มีฐานะปานกลาง ไม่ปรากฏชื่อภรรยา เป็นพ่อของลูกสามคน

ชายเป็นพ่อที่รักและเอาใจใส่ เขาช่วยภรรยาดูแลลูก และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว ดังที่เขาบอกรอย่ว่า เขาต้องดูแลลูกให้ลูกมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ ส่วนผลที่เกิดกับลูกยังไม่ปรากฏ

ฉายา ในนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก

ฉายา เป็นคนใจเย็น ละเอียดอ่อน สุภาพ อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ แต่พลาดพลั้งมีสัมพันธ์กับผู้หญิงชื่อหนึ่ง จนมีลูกสาว คือฉมนรี ตั้งแต่อายุไม่ถึง 20 ปี ขณะกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

เขายังไม่พร้อมจะรับผิดชอบครอบครัว และยังต้องการอิสระในชีวิต
ดังข้อความในความคิดคำนึงของเขาตอนหนึ่งว่า

ฉายารู้สึกขัดที่เดียวว่า การมีเมียไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ
เลย...โดยเฉพาะในวัยอย่างเขา นี่ คิดดูซิว่าวัยอย่างเขา
ยังต้องการอิสระเสรีอีกมากนัก ไม่พึงปรารถนาความรับผิดชอบ
หนักหน่วงเลยจนนิดเดียว ยังอยากตามใจตนเอง
อยากจะสนุกเฮฮาไปกับเพื่อน อยากค้นคว้าหาเส้นทางอีกมาก
มีวิถีวกเวียนวนล่อลวงอยู่ทั้งซ้ายขวา มีวิชาความรู้รอให้อยาก
เรียน มีผู้หญิงรอให้เลือกไม่ว่าที่คนก็กลุ่ม แต่แล้ว...ทุกสิ่ง
ก็ได้จบลงเมื่อเขาผลิผลามพาผู้หญิงคนหนึ่งมานอนด้วยและ
ปล่อยให้หล่นท้องขึ้นมา

(หน้าต่างบานแรก. 2538 : 100)

แม้ไม่พร้อมทำหน้าที่พ่อ แต่ฉายาก็ทำหน้าที่ได้ดี รักลูกมากยอมปรับตัว
สละความสุขความอิสระที่เคยมีมารับผิดชอบทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง เขาทุ่มเท
เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยใช้เวลาวางจากการศึกษาเล่าเรียนทั้งหมดช่วยเลี้ยงลูก ไม่เที่ยวเตร่
สนุกสนานกับเพื่อนตามต้องการ ดังความว่า

ความรักลูกทำให้ฉายาค่อย ๆ ปรับตัว...จากเด็ก
หนุ่มที่เฝ้าแต่ออกนอกบ้านไปกับเพื่อน มาเป็นพ่อลูก
อ่อน...สลับกับเรียนหนังสือ

(หน้าต่างบานแรก. 2538 : 94)

เขาค้นคว้าหาความรู้ในการเลี้ยงลูกจากหนังสือ ฝึกทำอาหารสำหรับลูก
ฝึกลูกพูด โดยไม่เกี่ยงภาระนี้แก่ภรรยา ภายหลังภรรยาแยกทางไปฉายาก็รับดูแลลูกเอง
ฉายาเป็นพ่อที่ดีมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูกแม้จะอยู่ในภาวะจำยอม
คิมหันต์ ในนวนิยายเรื่อง เว็ระก่า

คิมหันต์ จบการศึกษาระดับปริญญาเอก อาชีพรับราชการ ฐานะปาน
กลาง แต่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพราะพ่อแม่ฐานะดี และแม่รักตามใจคอยช่วยเหลือจนเจือ เขาติด
การพนัน ภรรยาชื่อฝ้ายคำ มีลูกสาวคนเดียวคือ รินา

คิมหันต์เป็นพ่อที่รักลูก แต่ขาดความรับผิดชอบต่อลูกเมีย ดังที่คิมหันต์
ติดการพนัน จึงไม่ได้ส่งเสียเลี้ยงดูครอบครัว นอกจากนั้นยังเป็นภาระต่อครอบครัว เพราะรีด
ไถรายได้ของฝ้ายคำไปเล่นการพนันอีกด้วย

เขาขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกเพราะใช้เวลาทั้งหมดหมกมุ่นอยู่กับ
การพนัน ทั้งภาระการเลี้ยงดูลูกให้เป็นหน้าที่ของภรรยาแต่เพียงลำพัง เขาเป็นต้นเหตุทำให้
ภรรยาเดือดร้อนทุกข์ทรมานใจ ดังความคิดของฝ้ายคำที่ว่า

หล่อนไม่อาจจะอยู่ที่นี้ได้อีกต่อไป...จะยากดีมีจน
อย่างไรหล่อนก็ขอกลับกรุงเทพฯ หอบหิ้วลูกน้อยไป
เลี้ยงดูตามมีตามเกิดถึงอย่างไรก็ยังดีกว่าจะทนทุกข์
อยู่บนกองหยายนะที่คิมหันต์ก่อไว้
ใช้ว่าหล่อนปลื้มตัว...แต่ความทรมานใจทุกวันนี้
ใหญ่หลวงประหนึ่งภูผา

(เว็ระก่า. 2530 : 33)

ในที่สุดครอบครัวต้องแตกแยกเพราะพฤติกรรมของพ่อ เรื่องนี้จบลงเมื่อ
ลูกยังเล็กอยู่ จึงยังไม่ปรากฏผลกระทบอื่น เห็นได้ว่าคิมหันต์เป็นพ่อที่ขาดคุณสมบัติของพ่อ
ที่ดี เพราะขาดความรับผิดชอบต่อลูก

เด็ด ในนวนิยายเรื่อง ถ่านเก่าไฟใหม่

เด็ด มีนิสัยเจ้าชู้ รักความสบาย มีภรรยาชื่อปัทมา เขามีลูกชาย หญิง 2 คน คือ โป๊ะ กับ ป้ำ

เขาเป็นพ่อที่เห็นแก่ความสุขส่วนตัวขาดความรับผิดชอบ ทอดทิ้งครอบครัวไปมีภรรยาใหม่ที่ฐานะร่ำรวยกว่า จนทำให้ครอบครัวขาดความสุข ดังคำพูดของปัทมาว่า

“หนูเบื่อค่ะ คุณแม่ ผู้ชายไม่พัฒนานี้หนูเบื่อ อีกอีก
ก็จะเกณฑ์ให้ผู้หญิงพัฒนาข้างเดียว...ยังคุยอยู่กับกรรม
เขาเลยว่าจะทำไมจะต้องเป็นฝ่ายยอมอดอยู่กับชีวิต
อยู่กับภาระที่เราต้องขึ้นมาร่วมกัน...ทำไม...”

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 960)

บทบาทพ่อของตัวละครตัวนี้ยังไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจนเนื่องจากลูกยัง
เล็กมาก

ปิ่น ในนวนิยายเรื่อง สามคม

ปิ่น เป็นนักธุรกิจเจ้าของสำนักพิมพ์ ฐานะดี หน้าตาดีมีเสน่ห์ เจ้าชู้ เป็น
คนฉลาด และเชื่อมั่นในตนเองสูง เขาแอบได้เสียกับน้ำเชื่อมหญิงยากจนหลานของภารโรงใน
สำนักพิมพ์ของเขาเองจนมีลูกสาว 1 คน คือ ปีม

เขากลัวว่าน้ำเชื่อมจะใช้ลูกผูกมัดเขาไว้จึงไม่สนใจหล่อเลี้ยงและลูก เขาจึง
เป็นพ่อที่ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกเช่นที่พ่อควรจะทำ ดังที่ ปีมไม่เคย
เห็นหน้าพ่อเลยตั้งแต่เกิดจนเข้าโรงเรียน เขารับผิดชอบแต่เพียงส่งเสียให้เงินค่าเลี้ยงดูผ่าน
ผู้อื่น โดยให้ปลายน้องชายของเขาทำหน้าที่นี้แทนตลอดจนปลายอดรู้สึกเวทนาหลานไม่ได้
ดังคำว่า

ปลายอดสะท้อนใจในอาการถวิลถึงบิดาของเด็กน้อย
มิได้เลย ภาพบิดาคือชายผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งตลอดเวลา
แห่งการลืมหืมตาดูโลก เด็กหญิงไม่เคยได้สัมผัสรัศมีอย่าง
จริงจัง เช่นเดียวกับเด็กอื่น แม่หนูจึงไฝหาและไฝฝันดิ้นรน
อยู่เจียน ๆ ที่จะได้พบเขา คำว่า “พ่อหนูรวย เป็นเจ้าของ
หนังสือพิมพ์” ที่น้ำเชื่อมยัดเยียดไว้ในสมองน้อย ๆ นั้น

แปลออกมาได้เป็นความภาคภูมิใจ และฝังใจจนผู้ฟังเวทนา

(สามคม. 2534 : 135)

การขาดความอบอุ่นจากพ่อเป็นระยะเวลานานทำให้ลูกกลายเป็นเด็กมี
ปัญหาก้าวร้าว ดังที่ ครูของปีมรายงานให้ทราบและปลายนำมาเล่าให้ปิ่นฟัง เพื่อให้เขาไปพบ
ลูกและปรึกษากับครูบ้าง แต่เขาก็ไม่สนใจ

ภายหลังเมื่อเขาได้มีโอกาสใกล้ชิดลูกจึงรู้สึกรัก และพยายามปรับปรุงตัว
เอง ให้เวลาแก่ลูกบ้าง เขาต้องการรับผิดชอบลูกเพียงคนเดียวแต่น้ำเชื่อมไม่ยอม เมื่อลูกตก
น้ำตายเขาจึงเสียใจและสำนึกถึงความบกพร่องของตนเอง ดังความว่า

เขาจึงค่อย ๆ วางร่างปราศจากวิญญาณของหนูน้อย
ผู้มาเกิด และจากไปอย่างมีปัญหา...ลงบนเตียงพยาบาล
ตามเดิม...ไปเกิด...ลูกรัก...เขาคิดท่ามกลางม่านน้ำตา
แลเห็นมือน้อย และนิ้วนิคของเด็กหญิงพรำเลื่อน ลูกพัน
ทุกข์พันโศกแล้วสิ้นเชิง ลูกกับพ่อทำบุญและบาปร่วมกัน
มาเพียงนี้ บุญก็คือลูกช่วยให้พ่อได้รู้รสของความรักอีก
อย่างหนึ่ง ซึ่งพ่อไม่เคยสัมผัสมาก่อน และเมื่อใดจะได้
สัมผัสอีกก็หาไม่รู้ บาบก็คือ ลูกทำให้พ่อสำนึกได้ว่าพ่อ
นี้เลวร้ายอย่างยิ่ง

(สามคม. 2534 : 746)

ปิ่นจึงเป็นพ่อที่ได้รับผลกระทบของการละเลยหน้าที่อย่างสาสม ได้รับ
บทเรียนของชีวิตในที่สุด แต่ตลอดชีวิตอันบริสุทธิ์ของลูกต้องรับความทุกข์จากผู้ให้กำเนิด
โดยแท้ เรื่องนี้พฤติกรรมของพ่อเริ่มมีผลต่อลูกบ้างแต่ไม่มากนักเนื่องจากลูกจบชีวิตในวัยเยาว์

จอมทอง ในนวนิยายเรื่อง เพลงบินใบจั่ว

จอมทอง มีอาชีพทนายความ มีนิสัยทะเยอทะยานต้องการร่ำรวยจน
ยอมแต่งงานกับเปลแก้วทั้งที่ไม่รัก ก่อนแต่งงานเขามีภรรยาที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายคือ
แสงนวล และไม่เลิกกันหลังแต่งงานกับเปลแก้ว เขามีลูกสาวกับเปลแก้ว 1 คน ชื่อ สร้อยแก้ว
และมีลูกชายกับแสงนวลอีก 1 คน ชื่อ แสงทอง

จอมทองเป็นพ่อที่รับผิดชอบจึงยอมเปลี่ยนพฤติกรรม เห็นได้จากเขาเอาใจใส่ดูแลจนหน้าใจเปล แก้วมากเมื่อรู้ว่าเธอท้อง ทั้งที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ดังความคิดของเปล แก้วว่า

หญิงสาวหลงลืมความรู้สึกบางอย่างที่มีต่อชายหนุ่ม
ข้างตัว...หรือที่เขาเองมีต่อหล่อนตั้งแต่แรกสมรสอย่าง
ที่เรียกได้ว่าค่อยเป็นค่อยไป...ค่อย ๆ ลืม...ก็เพราะร่าง
น้อยในผืนนี้เองที่เดียว...ที่ช่วยให้บรรยากาศระหว่าง
เขากับหล่อนดีขึ้น เป็นความดีที่เห็นชัดว่ามีได้เกิดจากสิ่ง
อื่นใด นอกจากสำนึกในความรับผิดชอบต่อที่มีต่อลูกของเขา
(เพลงบินใบจิว. 2534 : 537)

เขารักลูกมากเห็นได้จากจอมทองบอกกับแน่วไพร่ว่าเขาต้องการหาบ้าน
ดี ๆ ให้ลูกอยู่ทั้งที่ก่อนหน้านี้แสงนวลรำร้องเรื่องบ้านเขาไม่เคยสนใจ หรือเมื่อแสงทองลูก
ชายของเขาผิดปกติทางหู เขาก็เดือดเนื้อร้อนใจ สงสารลูกมาก เสาะแสวงหาหมอที่มีความ
สามารถให้ช่วยรักษาลูก ภายหลังเขาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากคนที่เคยทะเลาะวิวาทว่า
สามารถครอบครองหญิงสองคนไว้ได้ กลับกลายมาเป็นคิดได้ว่าสิ่งที่เขาทำไม่ถูกต้องและสร้าง
ความทุกข์ให้กับทุกคน เขาจึงยอมหย่าให้เปล แก้ว โดยไม่หวังทรัพย์สินของเธออีกต่อไป
หลังจากหย่าขาดกับเปล แก้วแล้วเขายังคงแบ่งเวลาไปดูแลให้ความ
อบอุ่นกับลูกสาวอย่างสม่ำเสมอ ดังความว่า

แม้ทุกข์ยากเพียงนี้ เขาก็ยังมีลูกสาวสุดรักสุดห่วงใย
อีกหนึ่ง...รออยู่...รอทุกวันที่จะได้พบหน้าพ่อ
เป็นตายอย่างไร เขากีย่อมต้องรักษาการมาดูแลมา
เยี่ยม มากอดมาจูบ มาให้เด็กหญิงได้ละไอจากอ้อมแขน
ของบิดา ได้รู้ได้ตระหนักดูจดังว่า พ่อนี้มีได้หายไปไหน
...ไว้ให้ครบถ้วนเท่าที่เวลาและโอกาสจะอำนวย
(เพลงบินใบจิว. 2534 : 1204)

การเอาใจใส่ให้ความรักของพ่อทำให้ลูกมีความสุข และผูกพันกับพ่อมาก ดังที่พยาบาลพี่เลี้ยงของเด็กหญิงสร้อยแก้วเล่าให้ตัวละครอื่น ๆ ฟังว่า ถ้าพ่อมาเด็กหญิงสร้อยแก้วจะไม่ยอมห่างเลย และไม่ยอมให้คนอื่นอุ้ม นอกจากนั้นยังไม่พบอิทธิพลอื่นที่มีต่อลูกเนื่องจากลูกยังเล็กมาก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้นรวมทั้งการรู้จักของตัวละครพ่อตัวนี้ จึงมีส่วนมาจากความรักลูกและต้องการทำหน้าที่ของพ่อให้ดีที่สุดนั่นเอง

แนวไพร ในนวนิยายเรื่อง เพลงบินใบจิว

แนวไพร เป็นนักธุรกิจ ฐานะปานกลาง เขาแต่งงานกับยวนดาเพราะสงสารที่เธอผิดหวังในความรักและเห็นว่าเธอมีฐานะดี เขามีลูก 1 คน คือ เด็กชายดี

แนวไพรเป็นผู้นำครอบครัวที่มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อครอบครัว เขาเป็นพ่อที่ไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดลูกแต่ก็รักและห่วงใยลูกมาก เนื่องจากแนวไพรต้องรับผิดชอบธุรกิจมากมายแทนพ่อตาของเขา จึงไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดลูก แต่เมื่อเขารู้ว่าลูกชายเริ่มมีนิสัยก้าวร้าวจากการเลี้ยงดูอย่างตามใจของแม่ยาย เขาก็พยายามเจียดเวลาอันน้อยนิดนั้นอยู่ให้ลูก เพื่อต้องการให้ลูกมีความอบอุ่น และเขาได้มีโอกาสแก้ไขลักษณะนิสัยลูก ความว่า

ดังนั้น จึงเหลือวันอาทิตย์เพียงวันเดียวที่เขา
ขอพักผ่อน แต่บัดนี้ด้วยความหว่างหาอาหารในลูก
ชาย ซึ่งเขาเกรงการเติบโตที่อาจควบคุมไปกับขาด
ความอบอุ่น วันที่หวังจะพักและมีความเป็นส่วนตัว
เช่นชายหนุ่มวัยสามสิบสามทั่วไป จึงถูกแบ่งปันมา
ให้เด็กชายดี

(เพลงบินใบจิว. 2534 : 101)

ความรักลูกทำให้เขาพยายามทำทุกอย่างได้เพื่อลูก เช่น อดทนต่อความประพฤตินอกใจของภรรยา เนื่องจากไม่ต้องการให้ครอบครัวแตกแยก ดังที่แนวไพรสารภาพกับจอมทองว่าเขาอดทนอยู่กับยวนดาเพราะเห็นแก่ลูก จนในที่สุดก็ทนต่อความเจ็บปวดที่ถูกหยามไม่ได้จึงขอหย่า แต่ภรรยาไม่ยอมหย่าเขาจึงแยกบ้านไปอยู่ตามลำพังแต่ก็ยังคงมาดูแลลูกอยู่เป็นประจำ ดังที่เดือนดาแม่ของยวนดาบอกกับเธอว่าแนวไพรมาหาลูกวันเว้นวัน หรือการที่แนวไพรยังคงช่วยบริหารกิจการของพ่อตาทั้งที่อยากแยกตัวไปทำธุรกิจของตนเอง ก็เพราะเห็นแก่ลูก ดังความว่า

ใช่...ลูก...ลูกนั้นแหละ เป็นตุ้มเหล็กใหญ่ถ่วงตึง
มิให้เขาขาดลอยไปจากครอบครัวหล่อน ถึงอย่างไรก็
ต้องอยู่ช่วยกิจการของนายโยธี...ช่วยพ่อตาก็เท่ากับ
ช่วยลูกชายของตนเอง

(เพลงบินใบจิว. 2534 : 625)

แน่วไพรจึงเป็นพ่อที่พยายามทำหน้าที่ของตนอย่างดี รักษาครอบครัวไว้
เพื่อลูก จะเห็นว่าในสภาพเช่นนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งพ่อ และแม่ ใน
ส่วนของพ่อแน่วไพรทำหน้าที่ของตนอย่างดีแล้ว แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่ได้รับความ
ร่วมมือจากผู้เป็นแม่ ครอบครัวจึงต้องแตกแยกในที่สุด ผลกระทบที่เกิดกับลูกยังไม่
ปรากฏเด่นชัดเพราะลูกยังเล็ก

ราเชน ในนวนิยายเรื่อง เนื้อใน

ราเชน เป็นนักธุรกิจระดับหัวหน้าของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง มีนิสัยรัก
ตนเองมาก มีความต้องการทางเพศสูง ชอบวางอำนาจเหนือผู้อื่น ตระหนี่ถี่เหนียว
ชอบเอาเปรียบ ผู้อื่น ภรรยาชื่อป्ली เขามีลูกสาว 1 คน คือ โปรย

เขาเป็นพ่อที่ขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิดกับลูก รักตนเองมากกว่าลูก เห็น
ได้จากเมื่อเขาต้องการให้ภรรยาปรนนิบัติเอาใจ หรือสนองความต้องการทางเพศของเขาหาก
ภรรยาผัดผ่อนเพราะต้องดูแลลูก เขาจะโกรธและพาลใช้อารมณ์ พฤติกรรมของเขาทำให้
ภรรยาและลูกขาดความสุข ดังความคิดของป्लीว่า

อาจจะจริง...ป्लीนึกในใจ เพราะเด็กหญิงโปรยเอง
ก็ไม่ค่อยชอบพ่อของตัวเองสักเท่าไร ลูกหล่อนอึดอัด
ไม่เป็นสุขเพราะพฤติกรรมหลายอย่างของราเชน ที่แน่ ๆ
ก็คือเขากินเหล้า บางคราวพูดคำหยาบ ๆ และหลายครั้ง
บ้านปั่นป่วนไปเพราะผู้ชายคนเดียว คนที่ได้ชื่อว่าเป็นพ่อ
นี้ถ้าเขาไม่รักลูกอยู่บ้างไม่พูดจาหยอกเล่นแกล้มเอาใจใส่
พอให้ได้ว่าใจว่าแม้จะอย่างไร เขาก็รักลูก...หล่อนก็คง
สลดสังเวชในความเป็นเขามากกว่านี้หลายต่อหลายเท่า

(เนื้อใน. 2539 : 350)

เขาขาดความรับผิดชอบ ไม่เคยให้เงินภรรยาใช้จ่ายแล้วยังเบียดเบียนเงินของภรรยาไปแสวงหาความสุขส่วนตัว ทั้งการกระเลียงดูลูกให้ภรรยาเพียงลำพัง

เขาเป็นต้นเหตุให้ลูกเสียสุขภาพจิต ดังที่ ไปรยกลายเป็นเด็กอารมณ์แปรปรวน หลังจากลงมาเห็นเหตุการณ์เมื่อราเชนชวนเพื่อนของเขาและเพื่อนนางสาวของปัสมาแสวงหาความสุขทางเพศที่บ้าน เมื่อปัสมาทนการเอาเปรียบ และข่มเหงของราเชนไม่ได้จึงพาลูกหนีไปอยู่ที่อื่น

ผู้เขียนแสดงให้เห็นทางอ้อมว่า พ่อที่ดีต้องมีความรับผิดชอบและรู้จักเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อลูกได้

สกุล ในนวนิยายเรื่อง เนื้อใน

สกุล เป็นข้าราชการระดับหัวหน้า ฐานะดี มีลักษณะนิสัยสุขุม ใจเย็น ภรรยาชื่อเข็มเพชร มีลูกสาว 1 คน ชื่อ เพชรสกุล

เขาเป็นพ่อที่รักเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกมาก เป็นผู้รับภาระในการดูแลลูกเอง ในขณะที่ภรรยาทุ่มเทเวลาในการทำธุรกิจ ไม่มีเวลาให้ลูก และชอบใช้อารมณ์กับลูก ทำให้ลูกสนิทสนมรักพ่อมากกว่าแม่ ดังความว่า

ความสนิทสนมกลมกลืนระหว่างบิดาและแม่หนูนั้น มีอยู่แทบจะทุกจังหวะนาฬิกา นับแต่ลืมตาจากที่นอนแล้ว อาบน้ำแต่งตัว ตื่นนอน กินอาหารเช้า รวมทั้งนั่งรถเคียงคู่กันไป จนกระทั่งถึงประตูโรงเรียน ตลอดทางเด็กหญิงก็จะคุยนั่นพูดนี่ถามโน่น พ่อของเธอก็จะตอบเรียบ ๆ ยิ้ม ๆ อย่างอารมณ์ดีไม่มีหงุดหงิดขุ่นมัว เมื่ออยากได้ของใช้เครื่องแต่งตัวประเภทถุงเท้ารองเท้าสีสวย กิ๊บ หรือโบว์ทันสมัย พ่อก็อาจจะพาแวะเข้าไปซื้อที่ศูนย์การค้า สรรพัตจะราบรื่นขึ้นบาน

(เนื้อใน. 2539 : 12 – 13)

เขาเป็นที่พึ่งที่ดีของลูก และเป็นผู้ใกล้ชิดให้ภรรยากับลูกเข้าใจกัน ดังที่ สกุล มักจะปลอบใจลูกเมื่อลูกแม่ดู และชี้แจงให้ลูกเข้าใจว่าแท้ที่จริงแล้วแม่รักลูกมาก หรือพยายามสอนให้ลูกเอาอกเอาใจ พุดดี ๆ กับแม่ให้แม่ชื่นใจ

จึงเห็นได้ว่าในกรณีที่แม่บงพร่องในหน้าที่ หากพ่อทำหน้าที่ของตนอย่างดีก็จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระช่วยให้ลูกมีความสุขได้

กฤษฎณา อโศกสิน แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของพ่อในการเป็นผู้นำครอบครัวที่มีผลต่อความทุกข์และความสุขของภรรยาและลูกอย่างเด่นชัดตรงกันผ่านตัวละครทั้งชายและหญิงไว้ในนวนิยายหลายเรื่อง เช่น ในนวนิยายเรื่องแมลงและมาลีจากความคิดของลอยตัวละครประกอบฝ่ายชายว่า

ร้อยละแปดสิบของครอบครัวคนไทย ฝ่ายชายจะเป็นผู้ก่อเรื่องร้ายฉานขึ้นก่อนเสมอ...ดังนั้น...ผู้หญิงและเด็กจะสุขจะทุกข์มักขึ้นอยู่กับผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว...เขามีอิทธิพลสม่ำเสมอ และยังคงมีอยู่ แม้จะได้มีการรณรงค์ทั้งทางอ้อมและทางตรงใด ๆ ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติผู้หญิงทั้งหลายที่ฉลาดก็ยังยอมผู้ชายในหลาย ๆ ข้อที่ไม่ควรยอม

(แมลงและมาลี. 2534 : 610)

นวนิยายเรื่องขอบฟ้าใหม่จากคำพูดของชนชนตัวละครประกอบฝ่ายหญิงว่า

“จริงนะ...ที่ว่ากันว่า ผู้หญิงนี่...ถ้าได้ผัวดีเป็นหลักชะอย่าง อะไร ๆ มันจะดีไปร้อยแปดอย่าง” คุณชนชนชมพิมฟ้าแววดาแห่งลงไปอีก “ไอ้ครอบครัวที่มันและ ๆ กันอยู่นี้ส่วนมากมันได้ผู้ชายย่าแม่มาเป็นคู่”

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 358)

นวนิยายเรื่องเสียงนกจากพราก จากการที่สาลินตัวละครเอกฝ่ายหญิงพูดกับพ่อ

“ลินสังเกตนะคะ...สังเกตมาทุก ๆ บ้านเลยเชียวนะ ก็เห็นว่าถ้าผู้ชายดีแล้วมักไม่ค่อยมีปัญหาอะไรที่มีปัญหาเพราะผู้ชายร้าย เป็นฝ่ายร้าย...พ่อผู้ชายเป็นฝ่ายร้ายเสียแล้ว หรือเบื่อก่อนแล้ว...มันจะแก้ยากทุกที ไม่

ทราบเป็นนั่นหรือเปล่า?”

“ก็คงใช่” พ่อยอมรับ “เพราะผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวใช่ไหมล่ะ...พอหัวหน้าครอบครัวเริ่มรวนอะไร ๆ มันก็ต้องรวนตามวันยังค่ำแหละ ไม่มีวันจะดีไปได้เลย

(เสียงนกจากพราว. 2529 : 430)

นวนิยายเรื่องถ่านเก่าไฟใหม่ จากคำพูดของพุดซ้อนตัวละครประกอบฝ่ายหญิงบอก
อุณการณหลานชายของเธอว่า

“อย่าไม่เคยเห็นผู้ชายมีเมียน้อยแล้วครอบครัวจะมี
ความสุขเลยแม้แต่ครอบครัวเดียว” คุณพุดซ้อนบอก
“ความสงบสุขจะติดปีกบินไปในพริบตาอันเดียวละ
ลูก...บ้านแตกสาแหรกขาดยิ่งกว่าผัวเมียที่ย่ำร้าง
กันอีก...”

อุณการณเห็นด้วย ตัวอย่างที่ดีก็คือครอบครัวของ
เด็ด...อาเขานั่นเอง

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 970)

นวนิยายเรื่องสามคม จากคำพูดของภรรยาของจเรตัวละครเอกฝ่ายชายว่า

“ฉันว่านะคะ...ฉันว่าบ้านที่มีหลายเมียนี่ส่วนมาก
มักจะบ้านแตกยิ่งกว่าหย่าร้างเป็นไหน ๆ เลย คือไม่
ผัว เมียหลวง เมียน้อย ลูกต่างคนต่างไม่มีความสุข”

(สามคม. 2534 : 304)

นวนิยายเรื่องเพลงบินใบจิว จากความคิดของจอมทองตัวละครเอกฝ่ายชายว่า

✕ ครอบครัวประสบความสำเร็จมันเริ่มจากไหน
...ส่วนใหญ่...จากเพศชาย...ผู้เป็นพ่อก่อน เพศ
หญิง ผู้เป็นแม่นั้น แม้สำคัญยิ่งหากก็เป็นเพียงผู้

ร่วมมือโดยแท้

เมื่อเพศชาย “รวน” เสียแต่แรกเช่นนี้ครอบครั
จะตั้งมั่นอยู่ได้อย่างไร

(เพลงบินไปจิว. 2534 : 1031)

นวนิยายเรื่อง หนึ่งห้องหัวใจ จากคำพูดของสิริตัวละครเอกฝ่ายหญิงว่า

“ปัญหาครอบครัวที่บ้านปลายกลายเป็นบาดแผลใหญ่
ซึ่งแก้กันไม่ตกทุกวันนี้ก็ด้วยเหตุที่บ้านเมืองมิได้ฝึก
อบรมเพศชายให้ยึดมั่นในสัจจะของการครองเรือน...ทุก
สิ่งที่เพศชายทำ...อันได้แก่การเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน
พอใจในสตรีอื่น ตั้งแต่สตรีทั่วไปจนถึงสตรีที่มีป้ายบอก
ราคาค่าชั่วโมง ไม่เลียดลูกเมียให้ได้รับความสุข ทั้งผู้หญิง
และเด็กเลือดเนื้อของตนให้ผจญเวรผจญกรรมขณะที่ตนเอง
ปลื้มตัวไปเสพย์สุขตามลำพัง

(หนึ่งห้องหัวใจ. 2535 : 242 –243)

หรือจากคำพูดของสิริ ตัวละครเอกฝ่ายหญิงว่า

“ถ้าหัวหน้าครอบครัวเหลวไหลแค่คนเดียว
ลูกเมียจะลำบากมากเลย “ฉันทือน” แล้วมัน
จะพังยับพังชอนอยู่ยงั้นเรื่อยไป”

(หนึ่งห้องหัวใจ เล่ม 2. 2535 : 180)

นวนิยายเรื่องเนื้อใน จากความคิดของป्लीตัวละครเอกฝ่ายหญิงว่า

ครอบครัว...ถ้าผู้ชายดีผู้หญิงกับเด็กจะยุ่งยาก
พลัดพรากกันเพียงนี้เชียวละหรือ

(เนื้อใน. 2538 : 566)

ผู้เขียนคาดหวังให้พ่อที่บกพร่องต่อหน้าที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาทำหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยกฤษณา โอโศกสิน ได้แสดงทัศนะของพ่อที่ดีไว้ว่า

ผู้เป็นพ่อและแม่ที่ดีคือเช่นนี้...คือผู้ที่จะคิดถึงลูกเมีย
เสมอ ไม่ว่าเมื่อใด...คือผู้ที่จะกินอะไรไม่ลง ถ้าลูกเมีย
ไม่ได้กินด้วย คือผู้ที่มักเที่ยวไม่สนุกถ้าลูกเมียมิได้ไป
ด้วย

พ่อและแม่เช่นนี้นับวันจะหาได้ยากมากขึ้นทุกขณะ

(ชาวกรง. 2535 : 350)

จากการศึกษาบทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา โอโศกสิน พบว่า บทบาทพ่อมีผลต่อลูกซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมดังนี้

1. บทบาทพ่อที่ส่งผลดีต่อลูก คือ พ่อมีส่วนช่วยสร้างสมาชิกที่ดีมีคุณภาพแก่สังคมในลักษณะต่าง ๆ กัน

1.1 มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี พ่อที่เปิดโอกาสให้ลูกรู้จักคิดตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุมีผลเมื่อโตขึ้นจะมีลักษณะเป็นผู้นำ เชื่อมมั่นในตนเอง ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

1.2 มีความรับผิดชอบ พ่อที่สอนให้ลูกรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบตั้งแต่วัยเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ

1.3 มีคุณธรรม การที่พ่อเป็นผู้มีคุณธรรม และอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักผิดชอบชั่วดีจะช่วยให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักยังคิดไม่ปฏิบัติในสิ่งผิด

1.4 มีความสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้ พ่อที่ส่งเสริมให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเอง ไม่ทะนุถนอมจนเกินไป ลูกจะเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

1.5 มีความสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ พ่อที่อบรมสั่งสอนให้ลูกมีความมั่นคงสามารถยืนหยัดแก้ปัญหาต่าง ๆ และช่วยเหลือตนเองได้ หากปลุกฝังให้มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นจะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้อีกด้วย

ตัวอย่างลูกที่เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคมเพราะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ ได้แก่ ฉายา ในเรื่องหน้าต่างบานแรก ซึ่งได้รับการเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่และได้รับแบบอย่างที่ดีจากพ่อ จึงทำให้เขาเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง แม้จะพลาดพลั้งมีลูกโดยไม่ตั้งใจในวัยที่ยังไม่สมควรก็ยังสามารถปรับตัวทำหน้าที่ของสามีและพ่อที่ดีพร้อมกับการศึกษาเล่าเรียนด้วยได้

ทั้งนี้เพราะนายามีพ่อคอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษา ลูกอยู่ในความดูแลของเขาเมื่อต้องแยกทางกับภรรยา ความรับผิดชอบของนายทำให้ลูกที่เกิดมาไม่เป็นภาระของสังคม จากความรักความเอาใจใส่ ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของเขามีแนวโน้มว่าเขาจะอบรมเลี้ยงดูลูกได้อย่างดี หรือตัวอย่างของไกลสกล ในเรื่องชาวกรง ซึ่งเป็นคนดี มีคุณธรรม อุตสาหะอดทน สร้างฐานะ ด้วยวิธีการสุจริตและด้วยความสามารถของตนเอง รับผิดชอบ แบ่งเบาภาระของครอบครัวได้อย่างดี นอกจากนั้นเขายังสามารถช่วยให้ผู้อื่นเปลี่ยนพฤติกรรมมาเป็นคนดีมีคุณค่าต่อสังคมได้ดังที่เขาช่วยให้เด็กชายสูงส่งเลิกใช้ชีวิตเสเพลมาสนใจเล่าเรียน และยังเป็นผู้นำในการรับผิดชอบต่อปัญหาแก่สังคม ดังที่เขาทำโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ให้เด็กด้อยโอกาสในสังคม การที่ไกลสกลเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าของสังคมได้เพราะการอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างของพ่อ สมาชิกที่ดีเหล่านี้ช่วยสร้างความเจริญและความมั่นคงแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

2. บทบาทพ่อที่ส่งผลเสียต่อลูก คือ พ่อสร้างปัญหาแก่ลูกและสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น

2.1 ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่เติบโตขึ้นมาโดยปราศจากความรักความเอาใจใส่จากพ่อจะกลายเป็นเด็กที่มีปมด้อย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2 ขาดความรับผิดชอบ พ่อที่ตามใจหรือบังคับลูกมากเกินไปอาจทำให้ลูกเติบโตขึ้นมาเป็นคนขาดความรับผิดชอบ

2.3 ไร้คุณธรรม การตามใจ ขาดการอบรมสั่งสอนชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ควรของพ่อ อาจทำให้ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดคุณธรรม

2.4 พึ่งพาตนเองไม่ได้ การที่พ่อตามใจหรือบังคับลูกมากเกินไป อาจส่งผลให้ลูกช่วยเหลือตนเองไม่ได้ต้องเป็นภาระของผู้อื่น

2.5 มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พ่อที่ขาดความเอาใจใส่ดูแลเป็นต้นแบบที่ดีของลูกชายจะทำให้ลูกชายมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

2.6 เกิดทัศนคติในทางลบต่อเพศชายและการมีครอบครัว พ่อที่ขาดความรับผิดชอบ สร้างปัญหาแก่ครอบครัวอาจทำให้ลูกสาวมีทัศนคติในทางลบต่อเพศชาย และการมีครอบครัว

2.7 มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม หากพ่อปลูกฝังลูกในทางที่ผิดอาจด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามจะทำให้ลูกได้รับค่านิยมนั้นนำไปยึดถือปฏิบัติยังผลให้ชีวิตประสบความล้มเหลว

2.8 ขาดความยั้งคิด พ่อที่ปล่อยให้ลูกมีอิสระจนเกินไปขาดการอบรมชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ควร หรือบังคับไม่เคยปล่อยให้ลูกตัดสินใจด้วยตนเองจะทำให้ลูกขาดความยั้งคิดในการตัดสินใจปัญหา

ตัวอย่างลูกที่ไร้คุณค่าและเป็นปัญหาของสังคมจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ ได้แก่ ชุบศรในนวนิยายเรื่องเพลงสาป ชุบศรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังจากพ่อด้วยการบังคับให้ใช้รูปลักษณ์แสวงหาผลประโยชน์ตามความต้องการของพ่อ จึงทำให้เขาไร้คุณธรรมถึงขนาดแย่งภรรยาของผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ ใช้เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงผู้อื่นเพื่อความอยู่รอดของตน ใช้ชีวิตเสเพลด้วยความทะนงตนในรูปลักษณ์และความมีเสน่ห์ จนในที่สุดเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังช่วยเหลือตนเองไม่ได้และเป็นที่รังเกียจของทุกคนแม้แต่พ่อของเขาเองหรือผู้หญิงที่เคยหลงรักเขามาก่อน หรือตัวอย่างของ หนึ่งหัด ในนวนิยายเรื่องลายหงส์ ต้องกลายเป็นหญิงสำส่อนไร้ศักดิ์ศรี ขาดสำนึกที่ดี เพียงเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่ศรัทธาการมีครอบครัว เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่สร้างภาระแก่ตนก็เพราะพ่อของเธอปลูกฝังความคิดที่ผิดให้เธอมาโดยตลอด คนลักษณะเช่นนี้นอกจากจะเป็นภาระแก่สังคมแล้ว ยังสร้างปัญหาขุนวายในสังคมอีกด้วย

เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในการสร้างสมาชิกเข้าสู่สังคม ถ้าพ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นคนดีและทำหน้าที่ของตนได้อย่างดีก็จะผลิตสมาชิกที่ดีมีคุณภาพให้แก่สังคม แต่ในทางตรงกันข้ามหากพ่อเป็นคนไม่ดีหรือบกพร่องในหน้าที่ก็จะส่งผลให้สังคมมีแต่สมาชิกที่ไร้คุณภาพหรือเป็นสมาชิกที่สร้างปัญหาแก่สังคม เมื่อพ่อมีความสำคัญต่อลูก จึงนับได้ว่าบทบาทของพ่อมีความสำคัญต่อสังคมด้วย

บทที่ 3

การวิเคราะห์วิธีนำเสนอบทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

ภาพชีวิตและบทบาทของตัวละครในนวนิยายเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตและบทบาทของมนุษย์ในสังคม ดังคำกล่าวของรณจิตร อินทรกำแหง (2521 : 8) ว่า “ชีวิตมนุษย์เป็นเสมือนหุ่นของนวนิยาย และนวนิยายก็สะท้อนภาพของชีวิตมนุษย์เพื่อให้แต่ละชีวิตได้มองดูภาพของชีวิตแห่งความผันแปรในโลกนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น” แต่การเห็นภาพชีวิตและบทบาทของมนุษย์ได้อย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำเสนอของผู้เขียน กฤษณา มัลลิกะมาส (2538 : 117) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการนำเสนอไว้ว่า “ผู้เขียนเลือกกลวิธีที่เป็นประโยชน์ เปิดเผยให้เห็นสิ่งที่ผู้อ่านควรรู้ควรทราบได้มากที่สุด สมจริงที่สุด เข้มข้นที่สุดและสามารถทำให้ผู้อื่นตระหนักในคุณค่าข้อนี้ได้มากเพียงใดย่อมแสดงถึงฝีมือของผู้เขียนได้มากเพียงนั้น” กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีฝีมือในการนำเสนอบทบาทของตัวละคร ดังที่ ไพโรจน์ ฐิติรัตน์ (2532 : 30) กล่าวไว้ว่า “กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนผู้สามารถยิ่งในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครให้มีเลือดเนื้อ มีชีวิตจิตใจ สมจริง” และจากการมีศิลปะในการถ่ายทอดนำเสนอบทบาทตัวละครอย่างเหมาะสมด้วยหลากหลายวิธีนี้เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ กฤษณา อโศกสิน ได้รับการยกย่องเป็น “ศิลปินแห่งชาติ” ปี 2531 สาขาวรรณศิลป์

การศึกษาวิเคราะห์วิธีการนำเสนอบทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จำนวน 31 เรื่อง เพื่อให้เห็นเทคนิควิธีในการเขียนให้ผู้อ่านรู้จักและเห็นบทบาทของตัวละครพ่อ โดยศึกษาวิเคราะห์วิธีนำเสนอตัวละครพ่อในแต่ละเรื่องตามลำดับเวลาของการประพันธ์

จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มวิธีนำเสนอบทบาทตัวละครพ่อได้ 2 วิธี คือ วิธีนำเสนอด้วยการบรรยาย และวิธีนำเสนอด้วยบทสนทนา

1. วิธีนำเสนอด้วยการบรรยาย หมายถึง ผู้เขียนใช้บรรยายผ่านความคิดตัวละครพ่อ และบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่น เพื่อเสนอบทบาทของตัวละครพ่อ

1.1 ผู้เขียนใช้วิธีบรรยาย โดยผู้เขียนใช้การบรรยายเพื่อแสดง รูปร่าง บุคลิกลักษณะ อุปนิสัย วิธีการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมของตัวละครพ่อ พฤติกรรมของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ และผลของพฤติกรรมของพ่อที่มีต่อลูก

1.2 ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดตัวละครพ่อ คือ ผู้เขียนใช้บทบรรยายข้อความรำพึงรำพัน และจิตประหวัดของตัวละครพ่อเพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก หรือความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจของตัวละครพ่อเพื่อแสดงอุปนิสัยใจคอ วิธีการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมของตัวละครพ่อ พฤติกรรมของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ และผลของพฤติกรรมพ่อที่มีต่อลูก

1.3 ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่น โดย ผู้เขียนใช้บทบรรยายข้อความรำพึงรำพัน และจิตประหวัดของตัวละครอื่นเพื่อแสดงความคิด ความรู้สึกหรือความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ เพื่อแสดงอุปนิสัยใจคอ วิธีการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมของตัวละครพ่อ พฤติกรรมของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ และผลของพฤติกรรมพ่อที่มีต่อลูก

2. **วิธีนำเสนอด้วยบทสนทนา** ผู้เขียนใช้คำพูดของตัวละครพ่อ และคำพูดของตัวละครอื่น เพื่อเสนอบทบาทของตัวละครพ่อ

2.1 คำพูดของตัวละครพ่อ หมายถึง ผู้เขียนให้ตัวละครพ่อสนทนากับตัวละครอื่นเพื่อแสดงลักษณะนิสัย ความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม และวิธีการอบรมเลี้ยงดูของตัวละครพ่อ รวมทั้งพฤติกรรมของตัวละครลูกที่เกิดขึ้นเพราะตัวละครพ่อ

2.2 คำพูดของตัวละครอื่น หมายถึง ผู้เขียนให้ตัวละครอื่นสนทนากับตัวละครพ่อ หรือตัวละครอื่นสนทนากันด้วยกันแสดงลักษณะนิสัยความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมและวิธีการอบรมเลี้ยงดูของตัวละครพ่อ รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ

กลวิธีการนำเสนอบทบาทพ่อ มีดังนี้

1. **การบรรยาย** กฤษณา โอโศกสิน ใช้กลวิธีการบรรยายหลายลักษณะเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักและเข้าใจบทบาทของตัวละครพ่อแต่ละคน

1.1 **การบรรยายสั้น ๆ** เป็นข้อความตรงไปตรงมา ดังนี้

การบรรยายถึงพ่อสามีผ่านความคิดของลูกสะใภ้เล่าถึงความรักความเอาใจใส่ห่วงใยลูก แม้ว่าลูกจะโตแล้วพ่อก็ยังช่วยส่งเสริมให้ลูกสร้างฐานะได้เร็วขึ้นซึ่งส่งผลให้ลูกสมหวังในความรัก การบรรยายดังกล่าวแม้จะสั้น ๆ แต่ก็ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้อย่างชัดเจนว่าตัวละครพ่อคนนี้เป็นอย่างไร

บ้านหลังงามของฤกษ์ที่บิดาซื้อและปลูกสร้างให้
รวมทั้งรถส่วนตัวอีกคันหนึ่งมีราคากว่าสองแสนบาท
ดิฉันยังระลึกถึงพระคุณของบิดาเขามาจนทุกวันนี้
เพราะถ้าจะให้ฤกษ์ทำงานหาเงินเพื่อสร้างตัวที่ละ
เดือนก็อย่าหวังเลยว่าเขาและดิฉันจะแต่งงานกัน
ได้รวดเร็วเพียงนี้

(เพลิงบุญ. 2528 : 134)

การบรรยายอย่างกระชับของผู้เขียนที่ทำให้ผู้อ่านล่วงรู้ว่าแม้ตัวละครพ่อ
จะมีความทะนงตัวไม่ยอมลงให้ใคร แต่ก็เป็นคนมีความยุติธรรมจึงรู้ถึงอิทธิพลของตนว่าส่งผล
ให้ครอบครัวมีสภาพเป็นเช่นไร เช่น

อันนี้ทั้งทบและทวนถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ล่วงมาแล้วใน
ชีวิตคู่ระหว่างเขากับยุพาพัคตร์ อาศัยที่เขาเป็นคน
ยุติธรรม แม้ในส่วนดีเขาจะดูไว้วางตัวไม่เผือก
หัวหรือคลานเข้าไปสารภาพแต่ในส่วนลึกเขารู้ดีว่า
รากฐานอ่อนแอของชีวิตคู่ครั้งนี้ เขาเป็นคนปูไว้เอง

(แมลงและมาลี. 2534 : 305)

ผู้เขียนมีวิธีบรรยายผ่านความคิดคำนึงของพ่อเองให้เห็นว่าแม้พ่อจะ
ห่วงใยลูกมากเพียงใดก็ไม่เข้าไปก้าวก่ายชีวิตลูกเพราะไม่เคยทำมาก่อน ผู้เขียนบรรยาย
เพียงเล็กน้อย แต่ผู้อ่านก็เข้าใจได้ดีว่าพ่อเป็นคนที่ไม่หมกมุ่นอยู่กับปัญหาใดนาน ขาดความ
ละเอียดอ่อนไม่สนใจภรรยา และไม่มีเวลาเอาใจใส่กับครอบครัวนัก

คุณดิษฐ์จึงได้แจ่มอยู่กับแก้อัตามเดิม ด้วยความ
รู้สึกทุกขร้อน ห่วงใยอนาคตบุตรสาวอย่างมาก
ครู่เดียวเขาก็หักใจได้ 'ซึ้งหวัมน อยากรู้เขาลงห้วย
อะไรก็ตามใจ' เขาคิดกับตัวเอง เพราะกับคุณรสสุคนธ์
นะหรือร้อยวันพันปีก็ไม่เคยหาหรือกันเรื่องกริม เนื่องจาก
กริมไม่เคยเปิดโอกาสให้ทั้งพ่อและแม่บังคับหรือกะเกณฑ์
ให้หล่อนทำอย่างนั้นอย่างนี้มาก่อนเลย

(วิมานไม้จำปา. 2530 : 68 - 69)

ตัวอย่างการบรรยายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครพ่อ ซึ่งเป็นคนละเอียดอ่อน รู้จักถนอมน้ำใจผู้อื่น เป็นพ่อที่ให้อิสระแก่ลูกแต่ไม่ตามใจจนเกินไป หากลูกทำผิดก็จะใช้วิธีการนุ่มนวลใช้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนลูก ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้ผลดี ข้อความนี้นอกจากจะทำให้เห็นลักษณะนิสัยของพ่อแล้วยังเห็นถึงวิธีการอบรมของพ่อ และปฏิกิริยาของลูกที่มีต่อวิธีการนั้นด้วย

รอยเป็นผู้ไม่ชอบกวนใจใคร เขามีอารมณ์เรื่อย ๆ
ต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ปล่อยให้ทุกคนโดยเฉพาะลูกเป็น
ตัวของตัวเอง โดยเขามองดูอยู่ใกล้ ๆ หากลูกทำ
ผิดพลาด เขาก็จะบอกเรียบ ๆ ไม่ใช่วิธีเอะอะเข้มงวด
เว้นไว้แต่ว่าจะไม่เชื่อฟัง เขาจึงจะเคร่งขรึมขึ้นมาสักหน
ซึ่งเป็นวิธีที่รุนแรงใจ

(เสียงนจากพราก. 2529 : 78)

กฤษฎา อโศกสิน ใช้ภาษาในการบรรยายได้ดี แม้จะเป็นข้อความไม่ ยืดยาวแต่ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่อและครอบครัวอย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งฐานะ หน้าที่การงาน สภาพความเป็นอยู่ และบรรยากาศอันอบอุ่นของครอบครัวที่มีความสุขแม้ไม่ร่ำรวยก็ตาม ดังนี้

เพื่อนเขามีความสุข...ทั้ง ๆ ที่ไม่ร่ำรวยมั่งคั่ง
เหมือนเขา สุมาลาเป็นอาจารย์สอนหนังสือระดับ
มัธยมอยู่ในโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่ง พงษ์ทำงาน
บริษัทได้เงินเดือนสองหมื่น สองคนผิวเมียสองแรง
แข็งขัน มีลูกชายคนเดียวเหมือนรอย อยู่โรงเรียน
เดียวกันที่แม่เป็นครู เข้าชั้นก็นั่งรถออกไปด้วยกัน
เย็นลงก็กลับด้วยกัน กลับมาถึงแล้วสุมาลาเข้าครัว
ทำอาหารง่าย ๆ ซึ่งคนใช้จะเตรียมเครื่องไว้พร้อม
ข้าวไม่กี่นาที่สามพ่อแม่มูลูกก็ได้นั่งรับประทาน และ
เสร็จเรียบร้อยไปในเวลาไม่นานนักต่อจากนั้น จึงเป็น
ชั่วโมงพักผ่อนของพ่อแม่และชั่วโมงทำการบ้านของลูก

(เสียงนจากพราก. 2529 : 46)

กฤษณา โอศกสิน บรรยายผ่านความคิดรำพึงของภรรยาเมื่อนึกถึงสามี แสดงให้เห็นลักษณะของพ่อที่พึงประสงค์ของทุกครอบครัวเป็นพ่อที่ดีอย่างสมบูรณ์แบบรักและเอาใจใส่ครอบครัว พยายามสร้างฐานะให้มั่นคงเพื่อให้ภรรยาและลูกมีความสุข

ที่จริง พ่อก็ไม่ใช่พระเอก ไม่หล่อเท่าไรจริงไหม
 ลูก แล้วก็อาจมีความบกพร่องบ้างตามวิสัยมนุษย์
 ธรรมดาแต่ที่พ่อดูแลลูกเล่นสนุกสนานก็คือ
 พ่อมีความจริงใจในการครองเรือน
 พ่อรักลูกเมีย ดูแลทุกข์สุขให้เรา...ให้แม่และลูก
 ได้ยุติกันดี ได้มีความคล่องตัวคล่องใจในปัจจุบัน
 และอนาคตโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย
 (หนึ่งห้องหัวใจ เล่ม 2. 2535 : 394 – 395)

1.2 การบรรยายโดยใช้วิธีพรรณนาแทรกเพื่อให้รายละเอียดให้ผู้อ่านสามารถสรุปความคิด เห็นภาพ และเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตาม ดังนี้
 การบรรยายโดยแทรกพรรณนาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของตัวละครได้
 แจ่มชัด

ชายสูงวัย คะเนไม่ต่ำกว่าเจ็ดสิบปี ผมบาง บนศีรษะ
 เป็นสีเงินไปแล้ว แต่ดวงหน้ายังอัมทั้ง ๆ เต็มไปด้วย
 รอยยับยั้งแห่งสังขาร แขนกรอบทองเล็ก ๆ ติดอยู่
 บนดั่งจุมก ไม่เท่าสีน้ำตาล เกรว็บ มีปุมใหญ่ตรงมือถือนั้น
 เป็นเครื่องพยุ่งให้ร่างกายเคลื่อนที่อย่างกระฉับกระเฉง
 (ทะเลโลกย์. 2537 : 3)

ตัวอย่างการบรรยายโดยให้รายละเอียดการทำหน้าที่ของพ่อจนผู้อ่านสามารถสรุปได้ว่าเขาเป็นพ่อที่ดี รักและเอาใจใส่ครอบครัว มีเวลาใกล้ชิดลูก เป็นพ่อบ้านที่รับผิดชอบดูแลครอบครัวแทนภรรยาซึ่งมีภาระมากได้

นานมาแล้วที่สุไรและเขาไม่เคยมาพักผ่อนตาม
ลำพังแบบนี้เลย ส่วนมากเขาจะไปกับลูกขณะที่แม่
ของลูกวิ่งหิวซุกหัวซุนทำงานรับใช้นาย รับใช้บริษัท
...ลูกไปดูหนัง ไปหาคุณยาย คุณย่า ไปว่ายนํ้า ไป
ตลาดนัด ไปสวนสาธารณะกับพ่อตามลำพังเสมอ
แทบจะว่าได้ว่าไม่เคยมีแม่ไปด้วยเลยนอกจาก
นานที่ปีหนึ่งจะพร้อม พ่อแม่ลูกชวนกันไปพักผ่อน
โรงแรมชายทะเล

(แมลงและมาลี. 2534 : 567)

ผู้เขียนบรรยายโดยพรรณนาถึงความรัก ความทะนุถนอมที่พ่อปฏิบัติต่อลูก
ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเขาเป็นพ่อที่รักและมีอารมณ์อ่อนไหวต่อลูก

เด็กหญิงอ่อนนอนหลับแค่ก้อยู่ข้าง ๆ เบาะ
เด็กหญิงมด พอแลเห็นเด็กหญิงบนเบาะอ้วน
ขาวหลับปุ๋ยอย่างไร้เดียงสาปราศจากอาหารเช่นนั้น
นพอดน้ำตาไหลไม่ได้
เขาย่อตัวลงและจุมพิตที่พวงแก้มของบุตรเขา ๆ
ด้วยเกรงจะตื่น

(ทะเลโลกย์. 2537 286)

อีกตัวอย่างหนึ่งผู้เขียนบรรยายความรักของพ่อที่มีต่อลูก ซึ่งผู้อ่านรับรู้
ได้จากการเล่าอย่างละเอียดถึงพฤติกรรมที่พ่อบรรจงปฏิบัติต่อลูกอย่างทะนุถนอมแทรกด้วย
ความคิดของตัวละครพ่อที่รู้สึกเศร้าเสียใจในความผิดพลาดของตนเองที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก
โดยไม่ตั้งใจ ผู้อ่านจะรู้สึกสะเทือนใจไปกับความรักและการสูญเสียนั้น เพราะเวทนาเด็ก
ผู้บริสุทธิ์ต้องพลอยรับเคราะห์กรรมที่ผู้ใหญ่ก่อไว้

ลูกเขายังหลับนิ่ง...คงไม่เป็นสุขเท่าไร ลือคิด เมื่อ
ย่องเข้าไปยืนอยู่ตรงขอบเตียงมองดูร่างกระจอยภายใน
ผ้าห่มผืนเล็กที่คลุมอยู่ มันหลุดลุ่ยออกมาหน่อยหนึ่ง
แลเห็นได้จากแสงเรื่อที่ผ่านหน้าต่างเข้ามา ลือค่อย ๆ
บรรจงปิดหน้าต่างให้หล่นอย่างทะนุถนอมแผ่วเบา หัวใจ
เขาเย็นเยือกขณะทำดังนั้น รู้สึกคล้ายกับว่าความแตก
สลายทุกสิ่งคือความฝันชั่วขณะ

(กระเช้าสีดา. 2534 : 202)

เมื่อภฤชณา อโศกสิน บรรยายการใช้อารมณ์รุนแรงของพ่อทำร้ายลูก
ด้วยความโกรธก็สามารถใช้ถ้อยคำที่ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกเศร้าสะเทือนใจไปกับการทำโทษที่
รุนแรงเกินกว่าสภาพที่ลูกจะทนรับได้ แสดงนิสัยพ่อที่เป็นคนเจ้าอารมณ์ และควบคุมอารมณ์
ตัวเองไม่ได้

พ่อเด็กหญิงหมูนลูกบิดให้เปิดออก เขาก็พรวดเข้าไป
จิกผมลูกจนร่างบางนั้นติดมือเข้ามา
ยลตบหน้าเด็กหญิงโดยแรงด้วยความแค้น...ลูกเขา
กระเด็นไปฟุบอยู่ตรงหน้าโต๊ะแต่งตัวเล็ก ๆ เขาปราดตาม
เข้าไปอีกเหลียวหาอาวุธ พบหวายตีที่นอนแขวนห้อยอยู่
อันหนึ่ง ชายหนุ่มกระซอกมันลงมา ฟาดตามเนื้อตัวและ
ผิวแสนอ่อนด้วยวัยนั้นอย่างหน้ามิดถึงที่สุด

(ภมร. 2531 : 688)

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของตัวละครอื่นแสดงให้เห็นถึงนิสัยเห็นแก่
ผลประโยชน์จนไร้คุณธรรมของตัวละครพ่อ จากการให้รายละเอียดของพฤติกรรมและความ
ไม่พอใจของตัวละครนั้นทำให้อ่านเข้าใจและนึกเห็นภาพ

ไอ้พ่อตาตัวดี! ชายหนุ่มพาลนึกไปถึงคนข้าง ๆ ภรรยาเขา...
 นี่ถ้านายชฎิลเป็นพ่อที่มีคุณธรรม ไหนเลยจะทำนิงดูตาย
 ปล่อยให้ลูกสาวแซ่เย็นอยู่บ้านตนเองได้ อย่างน้อย ๆ ...
 หากเป็นผู้ใหญ่ที่รู้เขารู้เรา ก็น่าจะโทรศัพท์มาถามไถ่
 ถึงเหตุผลต้นปลาย พยายามไกลเกลี้ยให้ผัวเมียกลับมา
 รวมกันตามเดิม มิใช่ปล่อยให้สนิทหนึ่งทำทองไม่รู้ร้อน
 แบบนี้ เออ...หรือว่า...มันมีแผนจะขายลูกสาวต่อไปอีก
 ยิ่งคิดก็ยิ่งเดือดแค้น...ทศเทพปิดโทรทัศน์เดินเกือบจะ
 เป็นวิ่งกลับมาที่เรือนใหญ่

(ลายหงส์. 2531 : 151)

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นกรบรรยายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครพ่อที่เอาแต่
 ใจตนเอง เจ้าอารมณ์ และฟุ้งเฟ้อ

นรินทร์เคยทำงานเหมือนกัน แต่ทำได้ไม่นานนักก็
 มักจะลาออก กล่าวหานางงานว่าย่ำแย่เลวร้ายอย่างนั้น
 อย่างนี้ แรกทีเดียวเข้ารับราชการ...รับอยู่ได้พักใหญ่ ๆ
 เกิดผิดเส้นกับหัวหน้า เขานับดาลโทษะยั้งไปลาทันที
 แม้จรรยาจะขอร้องสักเท่าใดก็ไม่ฟัง จาการาชการไป
 บริษัททำงานกับฝรั่งอีกพักหนึ่งก็บังเอิญให้ลุกขึ้น “ทุบโต๊ะ”
 แบ่งกับฝรั่งจึงลาออกอีก ออกมาลงทุนตั้งร้านอีกสองสาม
 ประเภทได้แก่ร้านอาหาร ร้านกีฬัซซอป ร้านขายของเก่า
 ...แต่ก็ “เจ๊งรวด” ทุกร้าน

พร้อมกันนั้นที่ดิน เครื่องประดับซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดก
 ก็ค่อย ๆ ร่อยหรออดวายเป็น

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 91)

ตัวอย่างของวิธีบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่นแสดงให้เห็นพฤติกรรม
 ของตัวละครพ่ออย่างละเอียด จนได้ภาพตัวละครพ่อที่เห็นแก่ตัวไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว
 ปล่อยให้ภรรยาต้องรับภาระต่าง ๆ เองทั้งหมด

อาเขานี้มีลักษณะเจ้าขุนมูลนายติดตัวมาแต่อ่อน
แต่ออก กล่าวคือออกไปทำมาหากินเลี้ยงท้อง เจื้อจวน
ลูกเมียบ้างก็จริง แต่ภาระที่เหลือตกเป็นของบิดาทั้งหมด
ยามอยู่บ้านเด็ดจะนั่งเป็นรูปปั้น รอคอยคนปรนนิบัติ ไฟจะดับ
น้ำจะท่วม ท่อจะแตก เขาสามารถนั่งเฉยดูตายเหมือน
ไม่มีอะไรเกิดขึ้น สานสืบหลักสูตรความเป็นชายไทยขนานแท้
แต่อาศัยที่มีเมียเป็นคนขันแข็ง ทั้งออกไปทำงานนอกบ้าน
ทั้งดูแลในบ้าน ข้าทาสบริวารพร้อมพร้อม เวลาที่เหลือของเด็ด
จึงหมดไปด้วยการเสพสุขกับหญิงอื่น

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 501 – 502)

ตัวอย่างการบรรยายความคิดตัวละครพ่อที่วางแผนหาคู่ให้ลูก เลือกคบ
คนที่ฐานะความเป็นอยู่ระดับสูงทั้งฐานะและความรู้โดยไม่สนใจความคิดของลูก

เขา “มอง ๆ” ชายหนุ่มระดับเดียวกับลินินไว้
สองสามราย ลูกชายนายพร้อมนั้นพบกันแล้วและ
กำลังดำเนินการคบหาสมาคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป
อีกสักประเดี๋ยวพ่อลูกทั้งคู่ก็จะมาสมทบ ชวนกัน
ขับรถไปสู่วานพักชายทะเล ซึ่งเป็นคฤหาสน์ โอ้อ่า
งดงามบนเนินสูง...สำหรับอีกสองรายที่วาดหวังไว้
รายหนึ่งเป็นลูกชายทหารใหญ่ ซึ่งกำลังกระตือรือร้น
ส่วนรายหลังสุดเป็นด็อกเตอร์หนุ่มพอมายซึ่งครอง
ตำแหน่งรัฐมนตรีมาแล้วสองสามครั้งครา

(สามคน. 2532 : 147)

ตัวอย่างการบรรยายที่แทรกการพรรณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนจนผู้อ่านเห็น
ภาพความคิดถึงผูกพันของพ่อลูก ปฏิกริยาของลูกก่อให้เกิดความรู้สึกเศร้าสะเทือนใจ ชวนให้
ผู้อ่านเวทนาเด็กหญิงเล็ก ๆ ที่ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัส เพราะพ่อทอดทิ้งไป

เสียงสะท้อน กระซิกเริ่มทยอยขึ้นมา...ฮัก...ฮัก
 และฮัก ฮัก...ร่างน้อยกระพือขึ้นลงดวงตากลม
 โดแต่มลันด้วยน้ำตา แขนเล็ก ๆ เริ่มยกขึ้นโอบกอด
 รอบคอเขา...จากแค่ที่แตะไว้หลวม ๆ นั้นค่อย ๆ
 แน่นขึ้น เด็กหญิงไม่ร้องไห้โฮอย่างเคย
 ได้แต่สะอึกสะอื้นเพียงเบา ๆ หากลึกล้ำดูจะบอก
 ว่าความทุกข์ที่โหยหาอ้อมแขนคู่นี้มิใช่ความทุกข์
 อย่างหนูน้อยอยากได้ดักตา...ไม่ใช่โดยสิ้นเชิง...
 มันเป็นความทุกข์ที่ดำดิ่งลงไปไกลจรดขอบหลุม
 ได้บาดาล

ปิ่นเองก็สัมผัสได้ในอาการของลูกที่อยากต่อว่า
 ...เสียงสะท้อนเบา ๆ บ่งถึงความน้อยใจ...พ่อชา ทำไม
 ทิ้งหนู...พ่อ...ทำไมทิ้งหนู...

(สามคม. 2532 : 583 – 584)

ผู้เขียนใช้การบรรยายผ่านกระแสดิจิประหวัดของภรรยาแสดง
 รายละเอียดต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านรู้ได้ว่าตัวละครพ่อเลี้ยงลูกอย่างไรให้สละ ยอมรับฟังความคิดเห็น
 และเหตุผลของลูก

ฉันยังจำได้ว่าตอนพวกเขายังเพิ่งสิบสามสิบสี่
 นาวาเกณฑ์ให้เขาเรียนเปียโน ถึงกับลงทุนซื้อเปียโน
 หลังหนึ่ง แต่พวกเขาก็เห่กันแค่อาทิตย์แรก แล้วต่อ
 จากนั้นก็เริ่มเบื่อกองแงไม่ยอมไปเรียนอีกแล้ว...ทำ
 อย่างไม่ยอมเลยเกิดศึกะหว่างพ่อกับลูก โดย
 ลูกลุกขึ้นปฎิวัติ ขอเลิกเรียนเปียโน

ช่วยกันพันท์ด้านหลังเสื้อยืดขาว แล้วสวม...
 เดินแถวเข้าไปยืนหันหลังให้ฝ่ายพ่อดูข้อความที่
 เขียนไว้นั้น.....

.....กำกับด้วยจดหมายร้ายยาวจากทุกคน
 บอกเหตุผลของการไม่ยอมเรียนเปียโน.....
ลงท้าย...จากทุก ๆ คนที่ต้องการตัดสินใจ
 ด้วยตนเอง...เซ็นชื่อ หนึ่ง สอง สาม สี่

ในที่สุด นาวากียอมให้ลูกเลิกเรียนเปียโน

(หนึ่งห้องหัวใจ เล่ม 1. 2535 : 153 – 154)

1.3 การบรรยายโดยแทรกความเปรียบ การยกตัวอย่าง หรือใช้คำที่มีความหมายโดยนัย ดังนี้

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดตัวละครพ่อแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยเห็นแก่ตัว เอาเปรียบภรรยา ขาดความจริงใจคำนึงแต่ผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ โดยผู้เขียนเปรียบเทียบการกระทำของตัวละครพ่อว่าเป็นการใช้ “กั๊ก” ให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์มากกว่าคือ “ปลากะพง”

มาอยู่อย่างนี้จึงสบายดีราวกับสวรรค์และนรก
 บรรยากาศก็โปร่งโล่ง นอนดีพุงเท่าไห้เท่ากัน
 เดินไปไหนก็ไม่มีใครมอง ไม่มีใครรู้ว่าเรากำลัง
 ทำอะไรเข้าชั้นก็มีข้าวมีกับดี ๆ กิน เย็นลงก็มีข้าว
 กิน จะกินสักกี่มือก็ได้ ข้อสำคัญก็คือ เขาจะต้อง
 ช่วยหล่อนบ้าง ประจบประแจงหล่อนบ้าง
 นพนี้ก็ได้แบบนี้ก็สบายใจขึ้น
 ว่าจะทำงานช่วยหล่อนสักอย่างพอใช้ต่าง
 “กั๊ก” เพื่อตกเอา “ปลากะพง”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 291)

กฤษณา อโศกสิน บรรยายความรักที่ขาดความละเอียดอ่อน ขาดความเอาใจใส่ดูแลของตัวละครพ่อได้อย่างชัดเจนด้วยการใช้ความเปรียบว่าความรักลูกของพ่อนั้น เช่นเดียวกับความรักที่มีต่อทรัพย์สมบัติทั่ว ๆ ไปที่ไร้ชีวิตจิตใจ

สิงขรรักลูกมาก แต่ความรักของเขามีต่อลูกไม่ผิด
อะไรกับที่มีต่อเมียหรือสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นสมบัติของเขาไม่
ว่าสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์เคลื่อนที่
ได้หรือเคลื่อนที่ไม่ได้จะได้รับการปฏิบัติจากเขาคลายคลึง
กัน คือ ขอให้รู้ว่าอยู่! ส่วนการดูแลเอาใจใส่นั้น เขาเกือบ
จะไม่มีให้เลย

(แมลงและมาลี. 2534 : 163)

ตัวอย่างการบรรยาย และใช้ความเปรียบเพื่อให้เห็นภาพตัวละครพอที่มี
ลักษณะถือตัว เคร่งขรึมอยู่ตลอดเวลา ผู้เขียนใช้ความเปรียบเพื่อชี้ให้เห็นว่าแม้การยิ้มแย้ม
ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติของคนทั่วไปนั้น สำหรับชายผู้นี้แล้วก็ยังปรากฏน้อยมากราวกับ “ฟ้าแลบ”

ท่าทางเขาหงุดหงิดหน้าเคร่งขรึม พอเครื่องขึ้นมา
ครั้งไรจะดูเป็นคนดูครั้งนั้น ยิ้มของเขาอันที่จริงก็เพียง
แต่แวบ ๆ ขึ้นมาเหมือนฟ้าแลบเท่านั้นเองไม่มีหวังจะ
พริ้วเปร้อได้เลย เพราะฉะนั้นแม้จะมองเมื่อไหร่ ตอน
อารมณ์ดีหรือร้ายเขาก็มีบุคลิกเดียวคือชายสูงวัยมาด
ผู้ดีเก่าที่ยึดมั่นในความมีศักดิ์ตระกูลของตนไม่เสื่อมซา
ไม่ว่ายุคสมัยจะผันผ่านไปแล้วสักกี่เดือนกี่ปี

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 280)

การบรรยายผ่านความคิดของตัวละครอื่น แสดงให้เห็นว่าเพื่อนนอกจากจะ
ไม่ช่วยแบ่งเบาภาระต่าง ๆ ในบ้านแล้ว ยังเพิ่มภาระแก่ภรรยาที่จะต้องคอยปรนนิบัติอีกด้วย
ผู้เขียนเปรียบเทียบการวางเฉยนั้นกับ “พระพุทธรูป” ซึ่งหมายถึงพระพุทธรูป ดังนี้

คุณผู้ชายก็ช่างอะไรเลย...จะกระดิกตัวทำอะไร
เองซักนิดก็ไม่มี...ไม่เคยเห็น...เธอเอาแต่นั่งเป็นพระพุทธรูป
อยู่อย่างนั้นทั้งวันทั้งคืนมีคุณผู้หญิงคอยตามเก็บตามส่ง
ตามจัดตามทำให้ทุกฝีก้าว...น่าเหนื่อยแทน

(ภมร. 2531 : 103 – 104)

การบรรยายผ่านความคิดของตัวละครพ่อ แสดงให้เห็นถึงความเจ้าชู้มาก โดยผู้เขียนใช้คำว่า “ไม่เชื่อง” ซึ่งไม่ควรจะใช้กับคน แต่ถึงแม้จะเจ้าชู้เพียงใดเขาก็รักลูกมาก ลูกเปรียบเสมือน “ดวงตาดวงใจ” ของเขา

คำหลวงพยักหน้า ข้อนี...ถึงอย่างไร เขาก็เห็นด้วย
...ในฐานะของพ่อคนหนึ่งที่มีต่อลูก...แม้ตัวเองจะหลุก
หลิกปานไหน “ไม่เชื่อง” สำหรับเมียปานใด แต่สำหรับ
ลูกสาวสองคนของเขานั้น หล่อนทั้งคู่เป็นทั้งดวงตาและ
ดวงใจของเขาชั่วนิรันดร์

(ภมร. 2531 : 585 – 586)

การบรรยายผ่านความคิดของตัวละครลูกที่เห็นว่าพ่อรักและตามใจน้อง
มากจนเกินไปทำให้น้องไม่รู้จักโต และมีนิสัยเอาแต่ใจตนเองเพราะการเลี้ยงดูของพ่อ ทั้ง ๆ ที่
ลูกโตแล้วแต่ผู้เขียนใช้คำว่า “ลูกเล็ก ๆ” และคำว่า “ไม่เข้าท่า” มาช่วย ดังนี้

มาคียีนมองนึ่ง

คนางค์ได้รับการปรนนิบัติอย่าง “ลูกเล็ก ๆ”
จากพ่อแม่เสมอมา บิดาและมารดาเลี้ยงของหล่อน
มีลักษณะเหมือนไม่ยอมให้หญิงสาวบอบบาง
ร่างเล็กหน้าตาสะสวยชวนเอ็นดูผู้นี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่
มีการตามใจแปลก ๆ ซึ่งหลายหนมาคียีนแลเห็นความ
“ไม่เข้าท่า” จนต้องปลุกตัวหลิกเลี้ยงการรับรู้ แต่พอ
เกิดปัญหาอีก หล่อนจะถูกบิดาตามตัวมาดัดบร้อมอีก
ทุกครั้งครา

(ถ่านเก่าไฟใหม่. 2532 : 53)

การบรรยายถึงตัวละครพ่อผ่านความคิดลูกที่แสดงให้เห็นลักษณะของพ่อ
ประเภทที่มีบุคลิกภาพต่อหน้าและลับหลังสลับต่างกัน ผู้เขียนใช้วลี “ที่รวมของดวงตา” แทน
คำว่า คนหมู่มากหรือสังคมและทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่อชัดเจนขึ้นโดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่

มีเปลือกหุ้ม ซึ่งต้อง “ลอก” ออกก่อนจึงจะรู้จักธาตุแท้ของตัวละครพ่อ และแสดงลักษณะเห็นแก่ผลประโยชน์จนไร้จิตใจของพ่อว่าเหมือนกับ “มนุษย์คอมพิวเตอร์” ดังนี้

พ่อนั้นแหละเป็น “แบบอย่าง” ของมนุษย์
คอมพิวเตอร์พ่อหล่อน...โดยเปลือกนอก...คือ
สุภาพบุรุษสูงวัยงามสง่า มีจริยาน่ารักต่อผู้ที่
ได้ผ่านมาพบปะสังสรรค์ ใจแข็งเมื่ออยู่ในที่
เฉพาะตน หากจะดูอ่อนหวานนุ่มนวลเมื่ออยู่ใน
ที่รวมของดวงตา
หากพ่อไม่แท้จริง
จะไม่มีใครสามารถ “ลอก” เปลือกของพ่อออก
ได้และพานพบธาตุแท้ภายในนั้น
สำหรับคนไม่รู้...พ่อน่ารัก
สำหรับคน “รู้จัก” พ่อน่าเกลียด

(สามคม. 2532 : 406 – 407)

ผู้เขียนบรรยายให้เห็นลักษณะของพ่อที่รักลูกแบบให้ความสำคัญกับวัตถุจึงปรนเปรอลูกด้วยสิ่งเหล่านี้ และพยายามทุกวิถีทางที่จะแสวงหาทรัพย์สินมาบันดาลความสุขให้ลูกของเขา ผู้เขียนแทรกนัยความคิดต่อต้านการกระทำของตัวละคร เพราะเป็นคนที่หาทรัพย์สินโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องมาให้ลูก ลูกของเขาได้รับประโยชน์อันเกิดจากความไม่ชอบธรรม ผู้เขียนจึงใช้คำว่า “เสวยสุข” กับลูกดังตัวอย่าง

นายประจันเป็นผู้มีความทะเยอทะยานอย่างสูง...
 เขาเป็นผู้ชายอีกคนหนึ่งที่รักลูกมาก หวังเห็นลูกทุกคน
 มีหน้ามีตาสุขสบาย เมื่อมองเผิน ๆ เขาคือพ่อแม่ธรรมดา
 สามัญทั่วไปที่รักและปรารถนาดีต่อเลือดเนื้อแห่งตน หาก
 แท้จริงแล้ว นายประจันมีความต้องการสูงส่งกว่านั้น
 เพราะนอกจากจะพยายามส่งเสียให้ลูกได้เล่าเรียนอย่างดี
 เลิศเท่าที่ลูกเรียนได้แล้วเขายังพยายามหาทรัพย์สินนอก
 อันต์ไว้ให้ลูกเขาได้ “เสวยสุข” ในยามที่เขาวยชนม์ไป
 แล้วอีกด้วย

(บุษบกใบไม้. 2531 : 110)

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของตัวละครพ่อและแทรกความคิดของ
 ตนเปรียบเทียบกับไฉ่แสดงถึงความรักความห่วงใยที่เขามีต่อลูก จนกลายเป็นความทุกข์อันแสน
 สิ้นเมื่อชีวิตคู่ของลูกไม่มีความสุขดังความคาดหวังของเขา ผู้เขียนใช้คำว่า “แผ่นดิน”
 เปรียบถึงคนที่ต้องรองรับเรื่องต่าง ๆ

ลูกเราหนอ...เหตุไฉนจึงไม่รู้จักทะนุถนอมชีวิต
 เหมือนดังผัวเมียคู่นี้เล่า...เขาคิดพลางกระพริบตาถี่
 เจ็บยอกเสียยิ่งนัก...จะว่าไปแล้ว ‘ความเป็นเหล็กเป็น
 หิน’ ของมนุษย์ส่วนมากจะมีขึ้นก็เพราะเรื่องราวต่าง ๆ
 ที่ข้องเกี่ยวกับผู้อื่นนั่นแหละ แต่ครั้นมันย้อนมาเกี่ยวกับ
 ลูกตนแล้ว ความเจ็บปวดขมขื่นที่ดูเสมือนจะย่างกราย
 เข้ามาย่ำยีมิได้นั้น ก็กลับร้ายกาจยิ่งเสียกว่าคนที่ทำตน
 เป็น ‘แผ่นดิน’ อยู่เนื่องนิตย์ด้วยซ้ำ

(เพลงบินใบจิว. 2534 : 285)

1.4 การบรรยายในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกันแล้วสรุปประเด็นในตอนท้าย

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่นเล่าถึงพ่อที่เป็นคนชอบสมาคมและเลี้ยงดูลูกอย่างให้อิสระ จึงมีผลทำให้ลูกเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงออก

หลวงชนเศรษฐนาศัยเป็นคนกว้างขวางมีเพื่อนฝูง
ไปมาหาสู่และมีการเลี้ยงอยู่เสมอ.....
.....ด้วยเหตุที่หลวงชนเศรษฐ เป็นคนหัวสมัย
จึงไม่กักกันบุตรคนเดียว ยามพบปะสังสรรค์ท่านก็
เรียกธิดาคนเดียวเข้ามาร่วมวง ท่านเหล่านั้นก็เอ็นดู
ใจเรงด้วยหล่อนเป็นเด็กน่ารักและช่างพูด
นี่เองเป็นเหตุให้หล่อนรู้จักเจรจาโต้ตอบ แม้กับ
คนแปลกหน้า

(เพลิงบุญ. 2528 : 14)

ตัวอย่างการบรรยายผ่านความคิดของภรรยาแสดงถึงความจำเป็นในการครองชีพทำให้พ่อต้องทิ้งลูกไปต่างจังหวัดครั้งละนาน ๆ จนลูกไม่รู้สึกรักผูกพันกับพ่อ

ตามปกติบิดาของเด็กทั้งสี่มักจะมีธุรกิจมากมาย
อยู่เนื่อง ๆ ทั้งในพระนครและต่างจังหวัดจึงเป็นเหตุ
ให้เขาต้องทิ้งบ้านไปเสมอ ๆ แต่ส่วนมากก็เป็นระยะ
เวลาสั้น ๆ อย่างมากไม่เกินหนึ่งสัปดาห์ การจากของ
บิดาจึงเป็นเรื่องสามัญเสียเหลือเกิน ประกอบกับความ
สัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรก็ไม่สู้จะแนบแน่นนักอยู่
แล้ว การที่พ่อหายไป จึงไม่มีลูกคนใดสนใจกล่าวถึง
มากนัก

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 569)

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของตัวเองให้เห็นพฤติกรรมที่พ่อบังคับให้ทุกคนอยู่ใต้อำนาจของตนโดยใช้ทรัพย์สินเป็นเครื่องล่อใจ สร้างความทุกข์ให้แก่ลูกและหลาน บทบรรยายทำให้ผู้อ่านรู้สึกได้ถึงบรรยากาศที่ขาดความรักความอบอุ่นของครอบครัวนี้

สิเรนทราได้แต่ถอนใจยาว บิดาของบิดาหล่อน
เป็นความทุกข์ของทุกคน เป็นความหงุดหงิดคับแค้น
อึดอัดของชีวิตประจำวัน เขาจู้จี้จุกจิกจู้จี้จ้ำจี้ทั้งลูก
ทั้งหลานให้อยู่ในระบบระบอบที่เขาวางไว้ อาศัยที่เขา
มีหลักฐานทรัพย์สินมากพอที่จะกดหัวบุตรของเขาให้
อยู่ในอำนาจได้ทุกคน จึงจำใจต้องเชื่อเขาในบางครั้ง
(ทะเลโลกย์. 2537 : 1)

กฤษณา อโศกสิน บรรยายถึงพ่อที่บงการชีวิตลูกอย่างเด็ดขาดในขณะที่
ที่แม่ใช้ความนุ่มนวล พฤติกรรมและวิธีการของพ่อจึงทำให้ลูกรักแม่มากกว่าพ่อ

บุตรรักและสงสารแม่มากกว่าพ่อ เพราะพ่อ
ของเขานั้นมักยื่นคำขาดอันเป็นประกาศิตให้เขาทำ
โน่นทำนี่ นายจาตุรนต์มีลักษณะของบิดาผู้กรุยทาง
ให้เขาเดิน ทั้งให้เดินอยู่ในขอบเขตเสมอ แน่ละ !
บุตรร่ายกย่องนับถือ แต่หลายครั้งก็หงุดหงิดขุ่นมัว
และอีกหลายครั้ง ต่ปากต่อคำเพื่อเอาชนะในบาง
กรณี บางโอกาส ส่วนนางโพนมนี้เป็นภรรยา และ
เป็นมารดาแบบสุภาพ ไม่มีปาก มีเสียงจะดุด่าว่ากล่าว
ไม่ว่าสามีหรือบุตร วิสัยมนุษย์ย่อมเข้าข้างเพราะสงสาร
ผู้ที่อ่อนแอและปราศจากอำนาจฉันใดบุตราก็ฉันนั้น
ความเจ็บของนางโพนม จึงเป็นสิ่งที่เขาทรนทราย
มากกว่าความเจ็บของนายจาตุรนต์
(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 502)

ผู้เขียนบรรยายผ่านความคิดของลูกเล่าถึงความผิดพลาดในการเลี้ยงลูกคนแรกว่าเป็นเพราะพ่อขาดประสบการณ์ พ่อจึงพยายามปรับวิธีการเลี้ยงดูใหม่ ผู้เขียนสรุปความคิดในตอนท้ายให้ผู้อ่านรู้ว่าการเลี้ยงดูลูกด้วยการบังคับนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

เมธวดีก็ได้แต่นึกขุ่นถ้อยคำของบิดาอีกทีหนึ่ง
บิดาหล่อนเอง ก็ไม่เคยมีอารมณ์ขันเลย...แม้ทุก
วันนี้เขาก็ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัด เต็มไปด้วยระเบียบ
แบบแผน เขาโหม่นสมากเพียงใดในเรื่องมีนระซ์
ทุกคนรู้ดี แต่เขาก็พยายามปกปิดความโหม่นสไว้
เพราะอย่างน้อย ๆ เขาก็พอจะตระหนักได้ว่า ความ
ผิดส่วนหนึ่งเป็นของเขา

เวลานี้ กนกพยายามแก้ตัวใหม่อย่างมาก ในเรื่อง
การปกครองบุตร...เมธวดีจึงรู้สึกว่าการเกิดมาเป็น
ลูกคนหลังดูจะโชคดีกว่าเกิดเป็นลูกคนแรก...เพราะ
การเป็นลูกคนแรกนั้น บิดามารดายังไม่มีประสบการณ์
ในการปล่อยหรือกัก ก็ได้แต่ยึดหลักบังคับไว้ก่อนเรื่อย
ไป หวังเป็นอย่างไม่มีเหตุผลสมควรหรือมีจะนั้นก็คอย
หวาดระแวงว่าลูกจะประพฤตินั้นเช่นนี้ แล้วระบาย
ความหวาดระแวงนั้นออกมาเป็นวาจาที่ประหัดประหาร
น้ำใจฝ่ายผู้เยาว์

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 325)

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นการบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่นที่รู้สึกเวทนาพ่อ
แม่ที่ไม่ล่วงรู้ความประพฤติกของลูก รักและชื่นชมลูกมากจนเกินเลยกลายเป็นความหลง และ
ลำเอียงด้วยฉันทาคติ

เวทนาพ่อแม่ของมณียิ่งเสียนักหนา...ด้วยคน
ทั้งสองนี้มีความหวังสูงสุดในตัวบุตรสาวคนสวย
ไว้เฟริศแพรว ทั้งเชื่อถ้อยกย่องภาคภูมิสารพัด
หล่อนจึงไม่แน่ใจเลยว่า หากมีการสอบถามกันขึ้น
นายเยียมจะไม่โกรธผู้ถามหรือไม่คิดอกุศลว่า
หล่อนปรักปรำมณียิ่ง

เป็นการยากเสียเหลือยาก...ที่จะบอกพ่อแม่
พี่น้องของคนคิดว่า เลือดเนื้อเชื้อไขของเขาผิด
...โดยเฉพาะพ่อแม่ที่หลงลูกอย่างไม่ลืมหูลืมตา
เช่นนายเปี่ยม

(ทรายยิ้มสี. 2538 : 338)

การบรรยายถึงพฤติกรรมของตัวละครพ่อที่ขัดความรับผิดชอบในการ
เลี้ยงดูลูกให้แก่แม่เพียงผู้เดียว และสรุปในตอนท้ายไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของพ่อ โดย
อ้างความรู้เชิงจิตวิทยาทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นและคล้อยตามความคิดนั้น

นายฉันนึกถึงหน้าที่พ่อขึ้นมาแวบหนึ่ง เป็นหน้าที่
ที่เขาไม่ค่อยสันทัดสักเท่าไร ส่วนมากจะโยนไปให้
เดือนเย็นรับผิดชอบ โชคดีอยู่หรือที่ลูกเขาเป็นผู้หญิง
กระหนุงกระหนิงกับแม่ได้ดื้ออยู่แล้ว แต่ในหนังสือจิตวิทยา
ว่าด้วยการเลี้ยงดูเด็ก ก็ไม่เคยยินดีหากจะเกณฑ์ให้แม่
หรือพ่อเพียงคนเดียวเป็นทั้งพ่อและแม่เสร็จสรรพ เพราะ
ถึงอย่างไรย่อมผิดธรรมชาติอยู่นั่นเอง

(แมลงและมาลี. 2534 : 60)

2. การใช้บทสนทนา ผู้เขียนใช้บทสนทนาในลักษณะต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมให้ผู้อ่าน
รู้จักตัวละครพ่อได้ดียิ่งขึ้น

2.1 การใช้บทสนทนาแสดงบทบาทของพ่ออย่างตรงไปตรงมา ผู้เขียนใช้
บทสนทนาของตัวละครอื่นที่สนทนากับตัวละครพ่อหรือสนทนากันบอกบุคลิกลักษณะ
นิสัยใจคอ และพฤติกรรมของตัวละครพ่อโดยตรง

ตัวอย่างบทสนทนาของตัวละครอื่นที่บอกโดยตรงให้รู้ว่าตัวละครพ่อรัก
ลูกมาก ผู้เขียนใช้บทสนทนาได้เหมาะสมกับสถานภาพของตัวละครที่กล่าวข้อความข้างล่างนี้
เนื่องด้วยตัวละครตัวนี้เป็นแม่เลี้ยงที่เลื่อนฐานะมาจากคนรับใช้ของตัวละครพ่อจึงใช้คำพูดตาม
ระดับฐานะและภาษาที่เคยชินกับการอ่อนน้อมถ่อมตนแสดงความคิดเห็นอย่างซื่อ ๆ

“ขอโทษเถอะค่ะคุณ ดิฉันไม่ได้ตั้งใจจะทำให้คุณ
 สะเทือนใจอะไรหรอก แต่มันได้ยินกับหู ได้เห็นกับตา
 คุณขา มันอดพูดไม่ได้ ก็เพียงเล่าสู่กันฟังแหละค่ะ
 ดิฉันก็ไม่เข้าใจหรอกว่า คุณฤกษ์แกเห็นคุณเรงตึกว่า
 คุณไต่ยังไง.....
ดู ๆ ก็ไม่ใช่มีความสุขอะไร
 นักสำคัญที่ลูกเท่านั้น คุณฤกษ์แกรักลูกมากอะไร ๆ ก็
 นึกถึงลูก...”

(เพลิงบุญ. 2528 : 638)

บทสนทนาของลูกที่กล่าวชื่นชมความดีของพ่อ คำกล่าวนี้ช่วยสนับสนุน
 การบรรยายถึงความดีของตัวละครพ่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้คำพูดเสริมให้ผู้อ่านรู้ว่าลักษณะ
 อย่างพ่อนั้นหายาก จึงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าพ่อนั้นเป็นคนดีจริงและในทางตรงกันข้ามยังแสดง
 ให้เห็นลักษณะนิสัยจู้จี้จุกจิกของแม่

“อยากได้ผู้ชายอย่างคุณพ่อนะ แสนดีทุกอย่าง
 ถึงยังงั้นยังไม่ถูกใจคุณแม่” พิวาลัยส่ายหน้ายิ้ม ๆ
 “คนที่มีของดีอยู่ในมือ มักไม่รู้ว่าของนั้นดีจนกว่า
 จะมีของอื่นมาเปรียบเทียบ” นิจวดีตอบ
 “แต่สมัยนี้ก็หาผู้ชายอย่างคุณพ่อยากค่ะ”

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 329)

คำสนทนาของตัวละครอื่นที่แสดงความคิดเห็นให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครพ่อ
 คนหนึ่งมีนิสัยหยิ่งถือตัวเพราะเหตุใด นอกจากนี้ยังทำให้รู้ว่าผู้พูดเป็นคนมีเหตุผลมองโลก
 ในแง่ดี ผู้เขียนได้บรรยายไว้ในเบื้องต้นว่าตัวละครพ่ออีกคนหนึ่งซึ่งกล่าวคำพูดนี้เป็นคนใจ
 เย็น มีเหตุมีผล ไม่ชอบตำหนิใคร คำกล่าวนี้จึงเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของตัวละครพ่อผู้
 กล่าว ข้อความมาก จากข้อความเดียวผู้อ่านจะได้รู้จักตัวละครพ่อถึงสองคนไปพร้อมกัน
 ดังนี้

“บรรเทิงนะมันออกจะถือตัว เพราะเป็นลูกผู้ดีเก่า
อย่างหนึ่งละ เป็นนักเรียนนอกอีกอย่าง แล้วฐานะก็
ดีด้วย”

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 45)

ตัวอย่างคำพูดของตัวละครอื่นที่พูดถึงตัวละครพ่อโดยบอกอย่างตรงไปตรงมาถึงนิสัยตระหนี่ถี่เหนียว ลำเอียงของตัวละครพ่อว่า ทำให้บรรยากาศในครอบครัวขาดความอบอุ่น และทุกคนในครอบครัวต่างก็มีปฏิกิริยาต่อต้านตัวละครพ่อตัวนี้ จากคำพูดนี้ช่วยให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่อมากยิ่งขึ้นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากคำพูดนั้น และรู้สึกไม่ชอบพฤติกรรมของตัวละครพ่อตัวนั้นเมื่อพิจารณาถึงคำพูดของตัวละครที่กล่าวถึงตัวละครพ่อ

“ผมอยากให้คุณตระกูลเกิดได้อย่าง
คุณยายแล้วแกจะเลี้ยงเด็กได้ดีกว่านี้มาก
นี่ผมไปกินข้าวบ้านแกมาแล้ว...รู้สึกว่าแย่”
เขาส่ายหน้า “ลูกหลานไม่ชอบแกเลย
กระแหนะ กระแหนะกันอยู่ตลอดเวลา
ครอบครัวแกไม่อบอุ่นเพราะแกลำเอียง
แล้วกึ่งก”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 146)

จากบทสนทนาของตัวละครอื่นช่วยทำให้ผู้อ่านทราบเนื้อเรื่องแต่หนหลังที่เป็นพฤติกรรมของพ่ออย่างละเอียดถี่ถ้วน แต่กระชับอยู่ในข้อความเพียงสั้น ๆ นอกจากนั้นจากบทสนทนาเดียวกันยังแสดงถึงน้ำเสียงที่เข้าใจความประพฤติของตัวละครพ่อได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่องที่ตัวละครพ่ออีกคนผู้กล่าวข้อความเริ่มใจอ่อน หายโกรธตัวละครที่ถูกกล่าวถึงแล้ว และยังสำนึกได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นความผิดของตนจึงอยากแก้ตัวในความผิดนั้น คำพูดนี้จึงต่างจากคำพูดรุนแรงที่กล่าวถึงด้วยอารมณ์โกรธในตอนต้นเรื่อง

“พูดมาถึงยั้งนี้แล้ว ก็เล่าเสียเลย มนุษย์เราผิดพลาด
กันได้ทุกคน เอ้อ...พ่อของยายเรนชื่อตระกูล” เขา
ถอนใจเบาๆ เมื่อเอ่ยถึงบุตรชายคนเล็ก “ที่ต้อง
กลายเป็นคนสาปสูญก็เพราะเกิดไปยกยอกเงินหลวง
เอาไปบำเรอผู้หญิง แต่ไม่ใช่ผู้หญิงที่เป็นแม่ของยาย
เรนหรอกนะ ผู้หญิงอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ง่าย ๆ ว่าจะไร
ก็ไม่รู้ คงไม่ใช่เมียน้อยแน่ ๆ”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 135)

อีกตัวอย่างหนึ่งของบทสนทนาที่บอกโดยตรงจากคำพูดของตัวละครลูก
ให้ผู้อ่านรู้ว่าพ่อเลี้ยงลูกอย่างตามใจให้อิสระมาก ผู้เขียนใช้ตัวละครอีกตัวถามนำเพื่อแสดง
พฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อโดยดูจากคำตอบของลูก

“กว่าจะถึงบ้านก็คงค่ำละซีจ๊ะ” คุณอัมพูชถาม
“แล้วคุณพ่อไม่ว่าหรือ”
“ไม่ว่าหรอกค่ะ คุณพ่อคุณแม่ตามใจปลูกเลี้ยงปลูก
อย่างให้อิสระ ไม่เคยบังคับใจปลูกเลย” หล่อนตอบ
ขัดถ้อยขัดคำ หน้าตาระรีนเบิกบาน

(ทะเลโลกย์. 2537 : 199)

ผู้เขียนใช้วิธีเล่าพฤติกรรมของพ่อตรง ๆ จากคำสนทนาของตัวละครพ่อ
คนหนึ่งกล่าวถึงพ่ออีกคนหนึ่งที่มีพฤติกรรมหวงลูกสาว แต่กับคนที่พอใจจะได้มาเป็นเขยก็จะ
เต็มใจและสนับสนุนให้รักกัน โดยใช้ความเปรียบแทรกบทสนทนานั้นเพื่อแสดงความรู้สึกของ
ผู้กล่าวที่มีต่อตัวละครพ่อ ดังนี้

“คุณนก คุณชลิแกออกจะหวงลูกสาวแต่สำหรับ
บุตรรา แก้อ้าแขนต้อนรับเต็มอกเต็มใจ...ผมก็ดีใจ
ถ้าเจ้าปุดกับเมธวีดีรักกันเหมือนนกยูงเขาออกจากอก
ไปได้...”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 398)

ผู้เขียนใช้สถานการณ์ที่ตัวละครลูกทำความผิดแล้วตัวละครอื่นเล่าว่า ตัวละครพ่อคงจะไม่เชื่อว่าลูกประพฤติตนเช่นนั้นจริงและทนฟังความผิดของลูกไม่ได้ เพราะ ตัวละครพ่อรักลูกมาก

“ซันนะ สงสารดาเยียมเขา...ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่อยาก
จะบอกหรือกว่า ยงมันเป็นอย่างงี้ไปแล้ว...เขารักมันมาก
มากจน...ฉันว่าเขาทนฟังไม่ไหว”
“งั้นก็อย่างฟังให้ไป”
“นั่นแหละ ก็ว่าจะไม่ให้ไปหรือจะประวิงไว้ก่อนจน
กว่าเก็บไม่ได้แล้ว”

(ทรายย่อผี. 2538 : 347)

บางครั้งผู้เขียนใช้การโต้ตอบกันของตัวละครทำให้ผู้อ่านรู้ถึงวิธีการที่พ่อ
อบรมเลี้ยงดูลูกจากการสรุปในลักษณะประชดของตัวละครตัวหนึ่ง ผู้เขียนใช้น้ำเสียงของถ้อยคำ
เปรียบเทียบว่า “ตามใจลูกเป็นแก้ว” ได้เหมาะสมกับความรู้สึกของตัวละครตัวนี้ที่แสดงไว้ว่า
รังเกียจพฤติกรรมของตัวละครพ่อ

“ปีไม่ชอบเรียน...เบื่อที่สุดเลย ไอ้เรื่องมานั่งอ่าน
นั่งท่องอะไรเป็นเดือนเป็นปีนี่”
“แล้วเดี๋ยวนี้ก็เสียใจไหม”
“ก็...ก็เป็นมั่งเหมือนกันแต่พอบอกว่าถ้าปีนี่ก็อยาก
เรียนจริงจังเมื่อไหร่ไปอีกก็ได้พ่อไม่ว่า”
เขาถอนใจ
“พ่อคุณนี่ก็ตามใจลูกเป็นแก้วเลยเชียว เรียน ๆ
หยุด ๆ แบบนี้เมื่อไหร่จะจบล่ะ”

(บุษบกใบไม้. 2531 : 44)

ตัวอย่างคำพูดของตัวละครพ่อที่บอกอย่างตรงไปตรงมาว่าเขาเอาใจใส่
ดูแลลูกอย่างดี

“เฮ้อ...ไอ้เรื่องเชิงมันก็ต้องมีมั้งหรือ...แต่...
ชักครุ่มนาก็หมดไปนะ...คือ ลูกมันยังเล็ก...เราก็
ต้องหันไปเอาใจใส่ลูก...ดูแลมัน...คนนี่เรียนเป็น
ไง...คนนั้นเก่งใช้ได้แล้ว ก็ต้องประคองให้มันเก่ง
ใช้ได้ไปเรื่อย ๆ “ ชาญบอกพลางจิ้มเนื้อน้ำตาลกเข้า
ปาก “เด็ก ๆ มันมีพัฒนาการของมันทำให้เราได้
ตามดู ก็หมดไปวัน ๆ”

(เสียงนกจากพราก. 2529 : 95)

2.2 การใช้บทสนทนาแสดงพฤติกรรมของตัวละครพ่อให้ผู้อ่านสรุปความคิด
ด้วยตนเอง ผู้เขียนไม่ได้บอกบทบาทพ่อที่มีต่อลูกแต่ให้ผู้อ่านใช้วิจารณญาณสรุปบทบาทนั้นเอง
ดังตัวอย่างคำพูดของตัวละครพ่อที่พูดกับตัวละครอื่นแสดงความรับผิดชอบที่พ่ามีต่อลูกแม้ว่า
จะไม่รักแม่ของเด็ก คำพูดดังกล่าวเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของคนที่ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่าง
ดีด้วยการฝึกให้มีความรับผิดชอบมาตั้งแต่เล็กเยี่ยงตัวละครตัวนี้ และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่
บีบบังคับให้เขาจำยอมโดยไม่เต็มใจเนื่องจากไม่รักผู้หญิงที่เป็นแม่ของลูก แต่พลาดพลั้งไปเพราะ
ความเผลอไผลเท่านั้น

“ผมจะเอาลูกไปให้พ่อเลี้ยง” เขาพูด “แล้วให้แม่ไป
เยี่ยมได้เป็นครั้งคราว”
“จำเป็นอะไรที่คุณต้องไปพรากรลูกพรากรมแม่เขา”
“เพื่อให้คุณเห็นว่าผลไม่ต้องการคนที่ เป็นแม่เด็ก
อีกต่อไปต่างหากละ ถ้าผมจะอาลัยก็อาลัยลูกไม่ใช่
อาลัยเขา”

(เพลิงบุญ. 2528 : 380)

บางครั้งผู้เขียนให้ข้อมูลว่าตัวละครพ่อเป็นคนใจเย็น มีเหตุมีผล และเลี้ยงลูกอย่างให้อิสระ โดยผู้เขียนใช้บทสนทนาของพ่อที่พูดกับภรรยาเกลี้ยกล่อมให้ภรรยาเข้าใจและยอมรับการกระทำของลูก พ่อพยายามใช้หลักจิตวิทยาที่จะเอาใจผู้เป็นภรรยาด้วยการชื่นชมก่อนแล้วจึงเตือน บทสนทนาที่เป็นคำพูดของตัวละครพ่อนี้จึงเหมาะสมด้วยเหตุว่าพ่อเป็นคนใจเย็นจึงพยายามที่จะโน้มน้าวใจอย่างนุ่มนวล ผู้เขียนไม่ได้บอกโดยตรง แต่ให้ผู้อ่านสรุปจากเนื้อหาและน้ำเสียงในบทสนทนา

“ฉันก็รู้ว่า แม่จิตรเป็นแม่ที่ดี รักลูกเป็นห่วงลูก”

คุณสมัยตอบอย่างเอาใจ

“แต่ความรักทุกอย่างต้องมีขอบเขตจำกัด
อยู่เหมือนกัน ใจรักมากเกินไปจนคนตายเพราะ
ความรักก็มีนา แม่จิตรนา คนนั้นมันไม่ได้พิณาศ
ย่อยยับเพราะความเกลียดเสมอไปหรอก พิณาศ
เพราะความรักก็มี”

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 202)

ตัวอย่างบทสนทนาของตัวละครอื่นที่สนทนากันถึงตัวละครพ่อในลักษณะตำหนิประชดประชัน เปรียบเทียบการเก็บเงินของตัวละครพ่อที่ทำให้เขามีความสุขว่าเป็นการ “กอดเงิน” ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าพ่อนิสัยตระหนี่ถี่เหนียวโดยไม่ได้ใช้คำพูดนั้นโดยตรงและด้วยนิสัยเช่นนี้ก่อให้เกิดความทุกข์แก่ภรรยาและลูก ผู้เขียนใช้คำพูดได้เหมาะสมแสดงให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่ตัวละครมีต่อพ่อ และใช้คำได้ดึงดูดผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามอารมณ์ของตัวละครนั้น ดังนี้

“คนอย่างคุณทิวาเขาได้กอดเงิน เขาก็มีความสุข
ทุกวันนี้ เขาดังหน้าดังตาเก็บเงิน...เก็บ...เก็บ แม้แต่
ออกให้กุ๊กกินดอกเขาก็ไม่เอา ขอเก็บทำเดียว อะไร ๆ
ก็ไม่ยอมซื้อไม่ยอมทำไม่ยอมเปลี่ยนใหม่”

“ก็แปลกดี แต่ก็ช่างเถอะ อีกหน่อยยายแป้วก็สบาย
แก่จะเป็นทุกข์อะไรนะ พ่อชี้เหนียวมันก็ตกไปถึงลูก
นั่นแหละจะไปไหนเสีย”

“ยายแป้วแกก็อาจจะไม่ยากไ้ของพ่อนักละมัง”
 พิลาศพูดอย่างระอา “ทุกวันนี้ แกก็เอื่อมจะตายอยู่
 แล้วจะเป็นลูกคนเดียวก็จริง แต่ข้าวของจะแต่งตัว
 ไม่ค่อยจะเทียมหน้าเทียมตาเขาเลย กว่าขอเงิน
 ชื่อนาฬิกาได้สักเรือนก็ยากเย็น แกเป็นสาวแล้วนี่ละ
 ก็ยากแต่งเนื้อแต่งตัวบ้าง”

(กระท่อมปลายนา. 2534 : 228)

ผู้เขียนใช้คำพูดของตัวละครพ่อที่พูดกับลูกแสดงถึงนิสัยตระหนี่ถี่เหนียว
 แม้กับลูก โดยใช้สรรพนาม “มัง” “กู” แสดงความกระด้างจนผู้อ่านรู้สึกได้ ซึ่งสอดคล้องกับ
 นิสัยที่ผู้เขียนแสดงไว้ในการบรรยายว่าเขาเป็นพ่อที่ชอบใช้อำนาจบังคับลูก รวมทั้งใช้วิธีการ
 พูดคัดค้านย้ำความ ซึ่งช่วยให้เห็นลักษณะนิสัยตระหนี่ถี่เหนียวชัดเจนขึ้น

“มึงอย่าโกงกู ไม่ได้ให้น้ำพักน้ำแรงของกูทั้งนั้น
 กว่าจะได้มาแค่นี้กูก็อดฟันดออมถนอมใช้ตั้งเท่าไร
 ต่อเท่าไร ได้เรื่องลูกจะมาถูฟรี ๆ นะไม่มีทาง”

(ทะเลโลกย์. 2537 : 124)

การใช้คำพูดในลักษณะเกลี้ยกล่อมของพ่อที่พูดกับลูกทำให้ผู้อ่านรู้ว่า
 ตัวละครพ่อตัวนี้เป็นพ่อที่รู้จักใช้วิธีผ่อนปรนในการโน้มน้าวใจลูกเป็นพ่อที่ใช้เหตุใช้ผลใน การ
 รบรรมเลี้ยงดูลูก และให้ออกาสลูก

“แกจะเลิกทำอย่างนี้เสียได้ไหม ปุด...ได้ไหม...”
 บิดาของเขาคาดคั้น “แกรู้หรือเปล่าว่า แกทำลาย
 ทั้งตัวเองทั้งพ่อแม่ของแก...พ่อไม่เข้าใจเลยว่าทำไม
 แกถึงบ้าพอที่จะเอาความเป็นชายชาติศรีของแกมาตกตม
 จมเลนเสียด้วยวิธีนี้...มันน่าติดอกติดใจยังงั้นนักหรือ
 ...พ่อไม่เชื่อหรือว่า แกจะมีจิตวิถิตการโดยกำเนิด...”

เขานิ่ง

“ว่าไง...แกจะเลิกได้ไหม”

“พ่อ...อย่าให้ผมสัญญาเลย...เพียงแค่ผมจะพยายาม”

(บัลลังก์ไยบัว. 2535 : 302)

กฤษณา โอศกสิน ใช้คำพูดได้เหมาะสมกับพื้นฐานความเป็นอยู่ของตัวละคร เมื่อตัวละครพ่อเป็นชาวบ้าน ภาษาที่ใช้จึงใช้ภาษาปากง่าย ๆ ให้เกิดความสมจริง เช่น เรียกคู่ สนนทว่า “แก” แสดงความสนิทสนม เรียกลูกว่า “มัน” และใช้คำว่า “งกตะเงิน” แทนคำว่า “งกแต่เงิน” และจากคำพูดของพ่อที่พูดกับแม่นั้นผู้อ่านรู้ได้ว่าเขาเป็นพ่อที่รักและเข้าข้างลูกเสมอโดยแม่เองก็ไม่สามารถขัดแย้งได้

“ฮื้อ” ข้างบิดาร้องพลางหันมาทำตาเขียวกับนางนกุล
 “แกละกิงกตะเงิน ยงมันก็ต้องใช้ต้องจ่ายเยอะแยะค่า
 รถค่าน้ำมันเท่าไร่”
 นางนกุลเลยเจียบ

(ทรายย้อมสี. 2538 : 340)

อีกตัวอย่างจากคำพูดของตัวละครพ่อที่พูดกับภรรยา ผู้เขียนใช้คำพูดแสดงอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจของพ่ออย่างชัดเจน จากการย้าคำในลักษณะเสียงสูงขึ้นว่า “เธอก็เลี้ยงลูกไปเถอะไป” ด้วยคำพูดของพ่อทำให้ผู้อ่านรู้ว่า เขาตัดช่องน้อยแต่พอตัว ไม่ถนอมน้ำใจภรรยา และแสดงออกมาในลักษณะข่มขู่ ซึ่งเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของตัวเขาแต่ใจตนเองที่ผู้เขียนให้ข้อมูลไว้ในเรื่อง ดังนี้

“ยังไ้ ๑ เธอก็เลี้ยงลูกไปเถอะไป...ฉันก็ได้ให้
 ทุกอย่างกับเธอหมดแล้ว เงินทองของใช้ บ้านช่อง
 ขอย่างเดียวปล่อยให้ฉันอยู่กับวิญญาณกับจิต
 สำนึกของฉันเท่านั้น...ขอเท่านั้น..ถ้าให้กันไม่ได้
 ก็อยู่กันไม่ได้”

(แมลงและมาลี. 2534 : 23)

การใช้คำพูดโต้ตอบกันของตัวละครพ่อกับลูกที่กล่าวถึงตัวละครพ่ออีกคน ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าพ่อเป็นคนที่รอบคอบ มีเหตุมีผลใช้วิจารณ์ญาติตัดสินปัญหาอย่างสุขุม เพราะจากคำพูดนั้นพ่อไม่แสดงอารมณ์เมื่อเกิดปัญหาหากแต่วิเคราะห์จากข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือ ในขณะที่เดียวกันจากคำพูดนี้ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่ออีกคนที่ถูกกล่าวถึงด้วยว่าเป็นคนไม่เจ้าชู้ จึงเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้บทสนทนาเพียงบทเดียวแสดงให้เห็นผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่อทั้ง 2 คน

“ไอ้เรื่องมีเมียน้อยที่ยายสว่เมื่อกั้นะ...พ่อไม่คิดว่าคุณบุญชาจะมีนะ” บิดาเปรยขณะรับประทานไปพลาง “คือผู้ชายในโตะนี้...ถ้าจะเปรียบเทียบกันแล้วคุณชาน่าจะมีทีหลังใคร ๆ เลย นายวิทย์มีก่อนเพื่อน...”

“อ้าว...คุณพ่อโง่งนั่นละอะ” ผู้ถูกกล่าวหาหันไปหัวเราะกับภรรยา

“หุ้มนันให้”

“แล้วคุณชาหุ้ไม่ให้หรือหรืออะ”

“ยาก” บิดาว่า “ข้อหนึ่งคุณชาไม่ใช่คนช่างใช้จ่าย”

“ซีเหี้ยว ว้างั้นเถอะ” สุไรเสริม

“ผู้ชายที่จะมีเมียน้อยได้ ต้องจ่ายคล่อง ๆ หน่อย เพราะผู้หญิงที่ถึงไม่หวังอะไร ก็ไม่ชอบหรือผู้ชายที่จะจ่ายอะไรก็ คิดอยู่เป็นเดือนนะ”

(แมลงและมาลี. 2534 : 587 – 588)

ตัวอย่างคำพูดของลูกพูดกับพ่อที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบว่าพ่อเป็นคนเจ้าชู้ ผู้เขียนใช้คำพูดอย่างเหมาะสมกับสถานภาพของเด็กเล็ก ๆ ที่ไร้เดียงสาจนสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน และดำเนินพฤติกรรมของพ่อที่ทำให้ครอบครัวต้องแตกแยก

“แม่บอกว่า พ่อยังมีพี่ร่าแล้วก็ยายแล้วก็ใครต่อใคร
อีกหลายคน พ่อไม่เหงาหรือ พ่อไม่มีวันเหงา”

“แม่ว่าจั้นหรือ” เขาถามพลางก็รู้สึกคัดจมูก

“อะ...แม่ว่าจั้นทุกทีเลย”.....

“แล้วพ่อกะแม่ทำไมหย่ากันล่ะอะ” ถึงอย่างไรหล่อนก็ยังไม่เคยสาสักรู้หน้า ในเรื่องการเลิกร้าง “พราวไม่ชอบเลยเชียวทำไมพราวจะต้องไปอยู่ที่อื่น พ่ออยู่ทางแม่อยู่อีกทาง แปลว่าพราวไม่มีบ้านของพราวเองแล้วใช่ไหมคะพ่อ พราวต้องย้ายไปอยู่บ้านใครก็ไม่รู้”

(กระเช้าสีดา. 2534 : 205)

การใช้คำพูดของพ่อที่ปลอบใจลูกแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นพ่อที่ห่วงใยลูกมาก ไม่ให้ความสำคัญกับวัตถุมากไปกว่าความสุขความพอใจของลูก ผู้เขียนใช้คำพูดได้เหมาะสมกับลักษณะนิสัยของตัวละครพ่อตัวนี้ที่ให้ข้อมูลไว้ว่า เป็นคนไม่หมกมุ่นอยู่กับปัญหาหรือความทุกข์ใจกับสิ่งใดนาน เขามักใช้วิธีตัดใจปล่อยวางปัญหาเมื่อแก้ไขไม่ได้เสมอ

“มันก็เสียไปแล้วละนา” คุณดิษฐ์ว่า “แต่พ่อไม่ถือหรอก แล้วลูกก็ต้องลืมซะ...ถ้ารักเขานะนะ...เพราะไอ้ของพรรณยังงี้มันเป็นเรื่องราวรานใจเหมือนกัน เงินทองที่มันเป็นของหวานก็ต่อเมื่อได้มาโดยซื่อ โดยตรง แต่มันจะเป็นของขมทันทีถ้ามีเล่ห์กระเท่ห์แอบแฝงอยู่ ไม่ว่าผิวเมียเพื่อนฝูงหรือใครทั้งสิ้น ถ้าใครเผยได้ให้ใครจับได้ว่าบกพร่องเรื่องนี้ละก็...เป็นอันว่าเสื่อมหมด...เสื่อมรัก เสื่อมนับถือ เสื่อมความเชื่อมั่นทุกสิ่งทุกอย่าง”

(วิมานไม้จำปา. 2530 : 225)

ผู้เขียนใช้คำพูดของพ่อที่พูดกับภรรยาได้เหมาะสมกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะโกรธ และยังใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นลับหลังลูก ทั้งนี้เพราะตามปกติแล้วตัวละครพ่อคนนี้จะตามใจลูกทุกอย่าง ไม่เคยตำหนิลูกต่อหน้าเลย เมื่ออยู่ลับหลังจึงระบายออกอย่างรุนแรงด้วยความอัดอั้นใจกับผู้อื่นแทน ความต่างกันของการแสดงออกช่วยให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครพ่อดีขึ้น

“ไอ้ลูกไม่เอาถ่านนี้ ผมอยากจะจับมันมาคว่ำเขียนชื่อนักเชียว” เทอมเกรี้ยวกราดขึ้นมาอีกด้วยความพลุ่งพล่าน “หรือไม่ก็ตัดหางปล่อยมันไปเลย เห็นลูกคนอื่นเขาประพุดตัวดีตั้งอกตั้งใจเรียนแล้วมันเสียใจจริง ๆ”

(กิ่งมัลลิกา. 2528 : 90)

คำพูดของลูกที่พูดถึงพ่อด้วยคำพูดที่รุนแรงและเสียดสี คำพูดนั้นแสดงความรู้สึกคับแค้นและความก้าวร้าวของลูกได้อย่างชัดเจน นอกจากจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะเทือนใจไปกับสิ่งที่ลูกได้รับจากการกระทำของพ่อแล้วยังทำให้รู้ว่าการที่พ่อทอดทิ้งสร้างความทุกข์อย่างใหญ่หลวงให้ลูก ความเจ็บแค้นในใจสะสมอยู่ตั้งแต่เด็ก คำพูดที่ออกมาจึงเป็นไปในลักษณะเสียดสีประชดประชัน และความก้าวร้าวอย่างสมจริง

“ผมมีอะไรจะต้องกตัญญูกับเขาอะ คุณลุง...” พรหมพิทักษ์
ถาม หน้าตาเขาในแสงไฟดูจะเป็นใครอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ใช่
“ม้าไช้” ของเพื่อนดังที่คุณปทุมวรรณนิทา แววดาโกรธเจ็บ
แค้นเปล่งแสงออกจากหน่วยตาคม

“คุณลุงคุณป้าตังหากที่ผมต้องสำนึกในบุญคุณ ผมจะไม่
ให้อภัยคนที่ทำให้ผมเป็นเนื้อเป็นตัว แต่ยัดเยียดความขมขื่น
ไว้ให้ผมถึงขนาดนี้แน่ ๆ ไม่แน่ ๆ ผมเป็นลูกเขาหรือครับ
ตั้งแต่เมื่อไหร่ เขาท้องโตขึ้นมา แล้วแอบไปคลอดผมที่นอก
ฟ้าป่าหิมพานต์ แล้วก็กลับมาตีหน้าสวยสะในสังคมผู้ดี...ผู้ดี”

(ขอบฟ้าใหม่. 2531 : 131 - 132)

จากคำสอนของพ่อที่พูดกับลูกแสดงให้เห็นว่าพ่อเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยม เห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง และศีลธรรมอันดีงามจนผู้อ่านรู้สึกถึงภัยพหุติกรรมของพ่อที่สอนลูกสาวเช่นนั้น

“เถอะนะ...แต่งกันแล้วค่อย ๆ พูด ก็อาจเป็นไป
ได้ละมัง พ่อจะบอกอะไรหนึ่งไว้อย่าง...การที่เราจะ
ขออะไรใครนะอย่าใจร้อน อยู่ ๆ ก็โผล่งขอ...ขอ...
แบบนั้นคนให้เขารู้สึกแล้วเขาก็ไม่ยากให้ ถ้าฉลาด
เราต้องรอจังหวะที่จังหวะพอหอมปากหอมคอ เพราะ
ถึงยังไรทศเทพก็เป็นคนดีนะลูกนะหนึ่งเลือกคนได้ถูก
ต้องแล้ว ไอ้กะล่อนดงไอ้เฒ่าหัวงูพวกนั้นนะ เรามีมัน
ไว้คบหา ชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้นเอง ล่อให้มันหลง แต่เรา
ไม่ต้องไปจริงจิงอะไร”

(ลายหงส์. 2531 : 151)

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นคำพูดที่พ่อสอนลูก คำพูดนี้เหมาะสมกับลักษณะนิสัยเห็นแก่ได้ของตัวละครพ่อ และเป็นพ่อที่ไร้คุณธรรมจนน่ารังเกียจให้ลูกจนฉวยเอาประโยชน์แม้กระทั่งกับผู้หญิง และดูถูกผู้หญิงอย่างมาก

“อย่าลืมว่าเราจะได้ประโยชน์จากเขา เขาไม่ได้
อะไรจากเรานอกจาก...ที่แก่ให้” ทั้งท้ายมีนัยแล้วหัวเราะ
“ผู้หญิงหลงผู้ชายแล้วมันก็โง่ทุกคน เชื่อพ่อเถอะลูก
กลับไปชะตีกว่าเรือกลองเรือเกลืออะไรก็เถอะ พ่อเรา
เส้นมันแล้วเกลือแค่นี้ก็ต้องมีข้อต่อรอง”

(เพลงสาป. 2533 : 684 – 685)

สรุปวิธีนำเสนอบทบาทของพ่อในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน

ลำดับ ที่	ชื่อนวนิยาย	ตัวละครพ่อ	วิธีนำเสนอด้วย การบรรยาย	วิธีนำเสนอด้วย บทสนทนา	หมายเหตุ
1	เพลิงบุญ	ฤทธิ์	/	/	เรื่องนี้เล่าผ่าน
		หลวงธเนศนาสัย	/	/	ความคิดคำนึง
		พ่อของพิมลลา	/	/	ของพิมลลา
		ฤทธิ์	-	/	ตัวละครเอก
					ฝ่ายหญิง
2	กระท่อมปลายนา	สมัย	/	/	
		ทิวา	-	/	
		เกรียง	/	/	
		บันเทิง	-	/	
3	ทะเลโลภีย	ตระกูล	/	/	
		นพ	/	/	
		ตระกูล	/	/	
		ตระกูล	/	/	
4	บัลลังก์โยบาว	จาตุรนต์	/	/	
		กนก	/	/	
		ภักดี	/	/	

ลำดับ ที่	ชื่อนวนิยาย	ตัวละครพ่อ	วิธีนำเสนอด้วย การบรรยาย	วิธีนำเสนอด้วย บทสนทนา	หมายเหตุ
5	สะพานข้ามดาว	เฟลิน	/	/	เรื่องนี้เล่าผ่าน
		คงเดช	/	/	ความคิดของ
		ดารี	/	/	ตัวละคร
					โดยใช้
					จดหมาย
6	ทรายย้อมสี	เยียม	/	/	
7	บุษบกใบไม้	ประจัน	/	/	
		พ่อของสามภพ	-	/	
8	แมลงและมาลี	ฉายฉิน	/	/	
		สิงขร	/	/	
		บัญชา	/	/	
		อัศนี	/	/	
		พ่อของแสงเทียน	/	/	
		พ่อของสุไร	-	/	
9	กระเช้าสีดา	ลือ	/	/	
10	วิมานไม้ฉำฉา	ดิษฐ์	/	/	
		เริ่ม	/	/	
11	กึ่งมัลลิกา	เทอม	/	/	
		ปรีวรรต	/	/	
12	ขอบฟ้าใหม่	สวัสดี	/	/	
		จำนวน	/	/	
		วราห์	/	/	
		นิรันดร์	/	/	
		ธวัช	/	/	
		เหิน	/	/	
13	ภมร	เจียด	/	/	
		ยล	/	/	
		คำหลวง	/	/	
		พ่อของแอม	/	/	
14	หลงไฟ	พ่อของโซน	/	/	

ลำดับ ที่	ชื่อนวนิยาย	ตัวละครพ่อ	วิธีนำเสนอด้วย การบรรยาย	วิธีนำเสนอด้วย บทสนทนา	หมายเหตุ
15	เสียงนกจากพราก	รอย	/	/	
		พงษ์	/	/	
		พ่อของสาลิน	/	/	
		เวียงทอง	/	/	
		ชาญ	/	/	
16	หน้าต่างบานแรก	ตระการ	/	/	
		ฉายา	/	/	
		พ่อของหนึ่ง	-	/	
17	เข็มซ่อนปลาย	ชนะ	/	/	
		พ่อของเวยวยอด	/	/	
		พ่อของบุเรศ	/	/	
18	เวียงระกำ	คิมหันต์	/	/	
		ทองคำ	/	/	
19	หลังลับแล	บุญชัย	/	/	
20	ลายหงส์	ชฎิล	/	/	
21	ถ่านเก่าไฟใหม่	ไมตรี	-	/	
		คเชนทร์	/	/	
		นรินทร์	/	/	
		เด็ด	/	/	
22	เพลงสาป	ชีพ	/	/	
23	รูปทอง	พ่อของรัสสะ&หิมะ	/	/	
		เอือน	/	-	
24	สามคน	จเร	/	/	
		ปิ่น	/	/	
		ประมนต์	/	/	
25	เมรัยสี่กุหลาบ	โสภณ	/	/	
		พ่อของกมุภา	/	/	
26	เพลงบินใบวีว	จอมทอง	/	/	
		แนวไพร	/	/	
		โยธี	/	/	

ลำดับ ที่	ชื่อนวนิยาย	ตัวละครพ่อ	วิธีนำเสนอด้วย การบรรยาย	วิธีนำเสนอด้วย บทสนทนา	หมายเหตุ
27	ชาวกรง	การันต์	/	/	
		ชวาล	/	/	
28	หนึ่งห้องหัวใจ	นาวา	/	/	เรื่องนี้เล่าผ่าน
		กิจ	/	/	ความคิดคำนึง
		รัตน์	-	/	ของสรีระตัวละคร
					เอกฝ่ายหญิง
29	อุทยานเครื่องเทศ	นิรันดร์	/	/	
		สุธน	/	/	
30	เงาจันทร์	วรวิทย์	/	/	
31	เนื้อใน	ราชน	/	/	
		สกุล	/	/	
	รวม	84	76	81	

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 – 2538 จำนวน 31 เรื่อง มีตัวละครพ่อรวม 84 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ บทบาทและวิธีนำเสนอบทบาทของพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีดังนี้

1. บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มี 2 ประเภท คือ

1.1 กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง คือ ตัวละครที่ บทบาทพ่อมีผลต่อพฤติกรรม ความเป็นอยู่ของลูกและมีความสำคัญโดยตรงต่อการดำเนิน เรื่อง ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยาย 12 เรื่อง มีตัวละครพ่อรวม 13 คน ตัวละครพ่อ ในกลุ่มนี้มีพ่อที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างใช้เหตุผล ให้อิสระและดูแลช่วยเหลือคลายปมปัญหา ต่าง ๆ แก่ลูก นอกจากนี้ยังมีพ่อที่อบรมอย่างเข้มงวดกวดขัน พ่อแบบที่ปล่อยปละละเลย ลูกและพ่อที่รักตามใจลูก พ่อสามประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สร้างปัญหาให้เกิดแก่ลูก

1.2 กลุ่มที่บทบาทพ่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง คือ ตัวละครที่มี บทบาทเป็นเพียงส่วนประกอบในเรื่อง เพื่อให้นวนิยายแนวครอบครัวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แม้ตัวละครพ่อกลุ่มนี้จะไม่มีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องโดยตรง แต่พฤติกรรมของพ่อก็มี ส่วนส่งผลแก่ลูก ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยายรวม 28 เรื่อง มีตัวละครพ่อรวม 71 คน ซึ่งแบ่งได้ตามพฤติกรรมที่ส่งผลต่อลูกได้ 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 พฤติกรรมของพ่อส่งผลต่อลูกชัดเจน คือ พฤติกรรมของพ่อที่นำ เสนอในเรื่องมีการแสดงผลที่เกิดต่อพฤติกรรมหรือความเป็นอยู่ของลูกไว้อย่างชัดเจน ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยายรวม 24 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 47 คน ตัวละครพ่อที่ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมและความเป็นอยู่ที่ดี ส่วนตัวละครพ่อ ที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน พ่อที่ปล่อยปละละเลยลูกและพ่อที่รักตามใจลูกส่งผลให้ลูก มีพฤติกรรมและความเป็นอยู่ที่ไม่ดี

1.2.2 พฤติกรรมของพ่อไม่ปรากฏผลต่อลูกชัดเจน คือ พฤติกรรมของพ่อที่ นำเสนอในเรื่องเป็นส่วนประกอบที่ยังไม่แสดงผลที่ชัดเจนต่อพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของ ลูก เนื่องจากบางเรื่องจบลงเมื่อลูกยังเล็กอยู่ บทบาทพ่อจึงเป็นเพียงแนวโน้มว่าจะเกิดผลต่อ ลูกในลักษณะต่าง ๆ ตามพฤติกรรมนั้น ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้พบในนวนิยายรวม 14 เรื่อง มีตัวละครพ่อรวม 24 คน มีทั้งพ่อที่รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ลูกดี และพ่อที่ขาดความรับผิดชอบ

พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของตัวละครพ่อที่พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้ง 31 เรื่อง สามารถแบ่งตามวิธีการอบรมเลี้ยงดูได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบในนวนิยาย 21 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 25 คน ที่ใช้วิธีการนี้อบรมเลี้ยงดูลูก ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้เป็นพ่อที่ให้อิสระในการตัดสินใจแก่ลูก ยอมรับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของลูก รู้จักใช้เหตุผลในการอบรมสั่งสอน ชี้แนะแก่ลูก และส่งเสริมให้ลูกรู้จักช่วยตนเองก่อนขอความช่วยเหลือจากพ่อ ตัวละครพ่อกลุ่มนี้เป็นพ่อที่ใกล้ชิดลูกจึงเป็นที่ปรึกษาที่ดี หากลูกผิดพลาดก็พร้อมจะอภัยและให้ความช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการการการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตยนี้ส่งผลดีแก่ลูกทำให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเองรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ พึ่งพาตนเองได้และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ เป็นคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ เมื่อมีปัญหาที่รู้จักใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา หากผิดพลาดก็มีกำลังใจพร้อมจะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จและมีความสุข ลักษณะนิสัยของตัวละครลูกที่พ่ออบรมแบบประชาธิปไตยสอดคล้องกับคำกล่าวของเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2527 : 23 – 29) ว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้จะทำให้เด็กมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ หัดคิด ริเริ่ม และตัดสินใจจากเรื่องเล็กไปสู่เรื่องใหญ่ มีนิสัยเป็นคนอดได้ รอได้ มีความอดทน อดสาเหาะเพียรพยายามที่จะทำให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต มีความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้า คือเป็นผู้ที่สามารถโยงความสัมพันธ์ เหตุและผลเข้าด้วยกัน และสามารถมองเห็นว่าสถานการณ์หรือพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะส่งผลอย่างไรบ้าง มักเป็นผู้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ตนทำเอง

นอกจากนี้ ยังพบว่าหากพ่อเป็นแบบอย่างที่ดีจะทำให้การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการนี้ได้ผลยิ่งขึ้นเพราะลูกจะเคารพเชื่อฟัง ศรัทธาในตัวพ่อยึดมั่นในคำสอนตลอดไปและพ่อควรเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องแม้เพียงเล็กน้อยของลูกเพื่อไม่ให้ลูกลามเป็นปัญหาใหญ่ต่อไป

2. พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน พบในนวนิยาย 7 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 7 คน ที่ใช้วิธีการนี้อบรมเลี้ยงดูลูก ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้เป็นพ่อที่มีอำนาจสูงสุดในครอบครัว อาจใช้วิธีการบังคับหรือจูงใจให้ลูกกระทำตามที่พ่อต้องการ ไม่เปิดโอกาสให้ลูกตัดสินใจด้วยตนเอง ส่วนใหญ่เป็นพ่อที่ขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

กวดขันนี้ส่งผลเสียแก่ลูกทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดวิจารณญาณในการแก้ปัญหาไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ขาดความรักความอบอุ่นในบางเรื่องลูกต่อต้านพ่อ ตัวละครลูกบางตัวประสบความล้มเหลวในชีวิตผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ในนวนิยาย สอดคล้องกับคำกล่าวของ จรรยา สุวรรณทัต (2527 : 176 – 177) เกี่ยวกับเด็กที่ถูกเลี้ยงดูด้วยวิธีการนี้ว่า

ไม่สามารถขบปัญหาที่เกิดขึ้นได้เพราะขาดโอกาส
ฝึกฝน ขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ
ด้วยตนเอง มักไม่มีความรับผิดชอบเป็นคนเชื่อง่าย
และยอมพ่ายแพ้สิ่งต่าง ๆ ง่าย โดยเฉพาะในสถานการณ์
ที่ตนพบว่า ยากลำบาก มีปมด้อยง่ายและขาดพลัง
ที่จะต่อสู้และเรียนรู้สิ่งที่ยาก

ตัวละครพ่อชุดนี้มีแนวความคิดต่างกันเป็น 2 พวก คือ พวกแรกไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตนเอง บางคนยังโกรธและไม่สนใจลูกอีกเลย พวกที่สองเป็นพ่อที่สำนึกในความผิดพลาดของตน บางคนยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูลูกมาใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย จึงสามารถช่วยให้ลูกพ้นทุกข์ เคารพเชื่อฟังพ่อมากขึ้น และเกิดความเข้าใจกันระหว่างพ่อกับลูก

3. พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พบในนวนิยาย 16 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 17 คน ที่ใช้วิธีการนี้อบรมเลี้ยงดูลูก ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้เป็นพ่อที่ไม่เอาใจใส่ลูกเพราะ มีครอบครัวใหม่บ้าง บางคนอยู่ใต้อำนาจของภรรยายอมให้ภรรยามีอิทธิพลต่อลูกไม่ขัดใจ แม้ไม่เห็นด้วย บางคนทุ่มเทให้ความสำคัญกับหน้าที่การงานจนละเลยหน้าที่ของพ่อ บางคนสร้างภาระแก่ลูก บางคนไม่อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการ การอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลยนี้ ส่งผลเสียแก่ลูกทำให้ลูกขาดความรักความอบอุ่นเป็นคนก้าวร้าว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่รักและผูกพันกับพ่อลูก บางคนอาจมีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ ขาดเหตุผลในการตัดสินใจจนเกิดความผิดพลาด บางคนช่วยเหลือตนเองไม่ได้ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฟิรพงษ์ ลีวัฒนาภูร (2520 : 4) ว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยทำให้เด็กขาด
ระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยัน
ขันแข็ง ไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
ขาดความกระตือรือร้น รู้สึกไม่มั่นคง ทำอะไรขาด
หลักการ พ่อแม่ขาดการฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเอง ไม่
ช่วยเหลือแนะนำ ทำให้ลูกไม่มีแนวทางชีวิต สำหรับ
ยึดถือ ไม่รู้จักคิดและไม่รู้จักคุณค่าของการกระทำ
สิ่งต่าง ๆ

นอกจากนี้พบว่า ในนวนิยายบางเรื่องการละเลยหน้าที่ของพ่อต่อลูกชายทำให้ลูก
ชายเติบโตขึ้นมาอย่างผิดเพี้ยน ส่วนการละเลยหน้าที่ของพ่อต่อลูกสาวอาจทำให้ลูกเกิด
ทัศนคติด้านลบต่อเพศชายและการมีครอบครัว ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้บางคนปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมมาเอาใจใส่ลูกมีผลให้ลูกเปลี่ยนพฤติกรรม เคารพเชื่อฟังพ่อ ครอบครัวจึงมี
ความสุข แต่บางคนแม้จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนก็สายเกินจะช่วยลูกได้

การปล่อยปละละเลยนี้พ่อบางคนอาจปรนเปรอลูกทางด้านวัตถุโดยเข้าใจว่าได้ทำ
หน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้ว

4. พ่อที่อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ พบในนวนิยาย 11 เรื่อง มีตัวละคร
พ่อ 11 คน ที่ใช้วิธีการนี้อบรมเลี้ยงดูลูก ตัวละครพ่อในกลุ่มนี้เป็นพ่อที่ให้ทุกสิ่งตามที่กลุ่ม
ต้องการปล่อยให้ลูกประพฤติตามใจชอบ เมื่อลูกทำผิดก็พร้อมจะปกป้องช่วยเหลือลูกการ
อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจนี้ส่งผลเสียต่อลูกทำให้ลูกเป็นเด็กเอาแต่ใจตนเอง ขาดเหตุผล
ความยั้งคิด ขาดความรับผิดชอบ ช่วยตนเองไม่ได้ จึงไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตมี
ลักษณะสอดคล้องกับที่ นิภา นิธยาน (2520 : 196 – 198) กล่าวว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจจะทำให้เด็กดื้อดึงและ
ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ขาดความสามารถ
ในการควบคุมสมาธิให้มั่นคง ไม่มีระเบียบ มักขี้เกียจและ
เนือยชา มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป

นอกจากนี้พบว่า ตัวละครในกลุ่มนี้มีตัวละครพ่อเพียงตัวเดียวคือ ชวาล ในนวนิยาย เรื่องชาวกรงที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเอาใจใส่ลูกจึงช่วยให้ลูกปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัย เป็นเด็กดีในที่สุด

กฤษฎณา อโศกสิน แสดงทัศนะถึงความสำคัญของบทบาทพ่อที่เป็นผู้นำครอบครัว ไว้ค่อนข้างเด่นชัดว่า ความทุกข์และความสุขของภรรยาและลูก เกิดจากการรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำครอบครัว และชี้ให้เห็นว่าประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ครอบครัวขาดความสุขเกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ของผู้นำครอบครัวนั่นเอง พ่อจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อลูก ถ้าพ่ออบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีลูกก็จะออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม แต่หากพ่อบกพร่องในหน้าที่ลูกก็จะกลายเป็นสมาชิกที่ไร้ค่าหรือสร้างปัญหาแก่สังคมต่อไป จึงนับว่า บทบาทพ่อมีผลกระทบต่อสังคมด้วย

2. วิธีนำเสนอบทบาทของตัวละครพ่อ พบว่ามี 2 วิธีคือ

2.1 วิธีนำเสนอด้วยการบรรยาย ผู้เขียนใช้บทบรรยายด้วยตนเอง บรรยายผ่านความคิดตัวละครพ่อ และบรรยายผ่านความคิดตัวละครอื่น เพื่อแสดงรูปร่าง บุคลิก ลักษณะ อุปนิสัย ความรู้สึก วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูก และพฤติกรรมของตัวละคร ตลอดจน พฤติกรรม ความรู้สึกของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ และผลของพฤติกรรมที่มีต่อลูก มีวิธีการนำเสนอบทบาทตัวละครพ่อโดยวิธีการนี้รวมทั้งหมด 76 ตัวละคร จากตัวละครพ่อทั้งหมด 84 คน

ผู้เขียนใช้กลวิธีการบรรยายหลายวิธีคือ การบรรยายสั้น ๆ ด้วยวิธีเล่าโดยตรงไปตรงมา การบรรยายโดยใช้วิธีพรรณนาแทรก บรรยายและแทรกความเปรียบ การยกตัวอย่าง หรือใช้ถ้อยคำที่มีความหมายโดยนัย และการบรรยายในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกันแล้วสรุปในตอนท้าย

2.2 วิธีนำเสนอด้วยบทสนทนา ผู้เขียนใช้คำพูดของตัวละครพ่อและคำพูดของตัวละครอื่นเพื่อแสดงบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย ความรู้สึก วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูก และ พฤติกรรมของตัวละครพ่อ พฤติกรรม ความรู้สึกของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครพ่อ รวมทั้งผลของ พฤติกรรมที่มีต่อลูก มีวิธีการนำเสนอบทบาทตัวละครพ่อโดยวิธีการนี้รวมทั้งหมด 81 ตัวละคร จากตัวละครพ่อทั้งหมด 84 คน ในการนำเสนอด้วยบทสนทนาผู้เขียนใช้กลวิธี แสดงบทบาทพ่ออย่างตรงไปตรงมา และแสดงพฤติกรรมของตัวละครพ่อให้ผู้อ่านสรุป ความคิดด้วยตนเอง โดยใช้บทสนทนาให้เหมาะสมกับลักษณะนิสัยและอารมณ์ของตัวละคร รวมทั้งสถานการณ์ในเรื่อง

เป็นที่น่าสนใจว่ามีนวนิยายเพียง 3 เรื่อง ที่ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องผ่านตัวละคร คือ เฟลิงบุญ สะพานข้ามดาว และหนึ่งห้องหัวใจ บทสนทนาที่พบจึงเป็นบทสนทนาผ่านความคิดคำนึงของตัวละครอื่น

อภิปรายผล

นวนิยายของกฤษณา อโศกสินที่ผู้วิจัยนำมาศึกษารวม 31 เรื่อง มีตัวละครพ่อ 84 ตัวละคร พบว่า กฤษณา อโศกสิน ให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ของตัวละครพ่อมาก แม้ส่วนใหญ่จะไม่ใช้ตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง แต่มีบทบาทสำคัญส่งผลต่อลูก กฤษณา อโศกสิน ต้องการแสดงให้เห็นว่าพ่อที่ดีต้องรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าครอบครัว และพ่อควรร่วมทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ที่จะช่วยให้ลูกเติบโตมีสุขภาพดีทั้งกายและจิต นวนิยายในแต่ละเรื่องจึงแสดงผลของการ อบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากความประพฤติของตัวละครพ่อไว้ค่อนข้างละเอียด นอกจากนี้ยังเป็นการสะท้อนบทบาทของพ่อที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในฐานะผู้สร้างสมาชิก ใหม่สู่สังคมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม กล่าวได้ว่าเป็นนวนิยาย ที่สะท้อนภาพชีวิตครอบครัวได้อย่างน่าสนใจ

ในส่วนของวิธีการนำเสนอ กฤษณา อโศกสิน ใช้วิธีการหลากหลาย นำเสนอบทบาทของตัวละครพ่อ กล่าวคือ ใช้ทั้งวิธีนำเสนอด้วยบทบรรยาย และบทสนทนา โดยไม่คำนึงว่าตัวละครนั้นมีบทบาทสำคัญ หรือเป็นเพียงส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนจะใช้บทบรรยายเมื่อต้องการให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครอย่างละเอียด และใช้บทสนทนาได้เหมาะสมกับบทบาทและสถานภาพของตัวละคร กฤษณา อโศกสิน เป็นผู้เข้าใจชีวิตมนุษย์และมีความสามารถในการใช้กลวิธีต่าง ๆ นำเสนอตัวละครเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซากทำให้ผู้อ่านได้รับอารมณ์และรู้จักตัวละครแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์บทบาทพ่อในนวนิยายของนักเขียนชายเพื่อจะได้ทราบว่านักเขียนชายมีทัศนะอย่างไรต่อบทบาทพ่อ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับพ่อของนักเขียนชาย และนักเขียนหญิง เพื่อจะได้ทราบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา อโศกสิน. กระเช้าสีดา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรพิทยา, 2534.
- _____. กระท่อมปลายนา เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2532.
- _____. กึ่งมัลลิกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2528.
- _____. ขอบฟ้าใหม่ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2531.
- _____. เข็มซ่อนปลาย เล่ม 1 - 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประกายพริก, 2531.
- _____. เงาจันทร์ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2538.
- _____. ชาวกรุง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2535.
- _____. ถ่านเก่าไฟใหม่ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2532.
- _____. ทรายย้อมสี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2538.
- _____. ทะเลโลกย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอลเอส, 2537.
- _____. เนื้อใน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2538.
- _____. บัลลังก์ไยบัว. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2535.
- _____. บุษบกใบไม้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โปรเฟสชั่นแนลพับลิชชิง จำกัด, 2531.
- _____. เพลงบินใบจิว เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2534.
- _____. เพลงสาป. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2533.
- _____. เพลิงบุญ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2528.
- _____. ภมร เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2531.
- _____. เมรัยสี่กุหลาบ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2534.
- _____. แมลงและมาลี เล่ม 1 - 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สารมวลชน, 2534.
- _____. รูปทอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2532.
- _____. ลายหงส์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2531.
- _____. วิมานไม้จำปา. กรุงเทพฯ : สายอักษร, 2530.
- _____. เวียงระกำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.
- _____. สะพานข้ามดาว เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2531.
- _____. สามคม เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2534.
- _____. เสียงนกกจากพราก. กรุงเทพฯ : สายอักษร, 2529.
- _____. หน้าต่างบานแรก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาร, 2538.
- _____. หนึ่งห้องหัวใจ เล่ม 1 - 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2535.

- กฤษณา อโศกสิน. หลงไฟ เล่ม 1 – 2. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2532.
- _____. หลังลับแล. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2532.
- _____. อุทยานเครื่องเทศ. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2537.
- กิติกร มีทรัพย์. “พ่อกับลูกชายและลูกสาว,” รักลูก. 57 : 49 ; ตุลาคม 2530.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- โกลเด้นสไตน์, ฌอง ปีแยร์. การอ่านนวนิยาย. แปลจาก Pour Lire Le Roman โดย
วัลยา วิวัฒน์ศร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 – 2539. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. ประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเรื่อง
ผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2531. ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2531.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานพิธีเปิดครบคร้ว
สากลและการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะ
กรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2537.
- งามตา วนินทานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโร ประสานมิตร, 2534.
- _____. “บทบาทของบิดาต่อการพัฒนาเด็กในครอบครัวไทย,” ใน รายงานการสัมมนา
ระดับชาติ เรื่อง บทบาทของครอบครัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชน. หน้า 3 – 4.
กรุงเทพฯ : 2532.
- จรรยา สุวรรณทัต. แบบฉบับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้
น้อยที่อยู่ในตัวเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- _____. “พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรมเลี้ยงดู,” ใน เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช หน่วยที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- _____. “มุมมองใหม่ของครอบครัวไทย,” ใน เอกสารประกอบคำบรรยายการประชุม
สมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว. หน้า 61. กรุงเทพฯ : 2537.
- จิรนนท์ โกมลภิติสกุล. การวิเคราะห์บทบาทและสถานภาพสตรีจากสำนวนสุภาษิตอีสาน.
ขอนแก่น : โครงการวิจัยสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2534.

- เจือ สตะเวทิน. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุทธินิสารการพิมพ์, 2518.
- เจลีเยว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. พ่อในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ชูศรี หลักเพชร. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมือง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมาวิน. การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูกรัก. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2530.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. "วรรณกรรมกับพัฒนาการทางสังคม," รัฐมโน. 4(2) : 56 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2522.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. "อดีต ปัจจุบันและอนาคตนวนิยายไทย : ข้อสังเกตบางประการ," ธรรมศาสตร์. 11(1) : 88 - 107 ; ม.ป.ป.
- นฤมล (นามแฝง). "จากลูก...ถึงพ่อ," การประชาสงเคราะห์. 38(6) : 1 - 20 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2538.
- นิเวศน์ กันไทยราษฎร์. "ชวนคุณพ่อให้เวลาครอบครัว จะช่วยสร้างบ้านสุขสันต์," ไทยรัฐ. 4 ธันวาคม 2539. หน้า 28.
- นิภา นิธยาน. การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยากับการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : สารศึกษการพิมพ์, 2520.
- ประทีป เหมือนนิล. "อาชญากรในบ้านสัญญาสังคมป่วย," ไทยรัฐ. 23 กรกฎาคม 2539. หน้า 5.
- ปรีดา เกษมทรัพย์. "อาชญากรในบ้านสัญญาสังคมป่วย," ไทยรัฐ. 23 กรกฎาคม 2539. หน้า 5.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์, 2530.
- พงษ์สุตา รัตนมาตมงคล. ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พิรพงศ์ สิริวัฒนากร. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองกับแบบยับยั้งการพึ่งตนเองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลจังหวัดชลบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

เพ็ญแข ประจันปัจฉินก. พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรมเลี้ยงดู. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

ไพลิน รุ่งรัตน์. วรรณพิณจกฤษณา อโศกสิน. กรุงเทพฯ : พิมพ์วาด, 2532.

มาริสา รัฐปัตย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.

รัฐจวน อินทรกำแหง. ภาพชีวิตจากนวนิยาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, 2521.

เรณู มหาวนา. ภาพสะท้อนสังคมและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวร.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529.
อัดสำเนา.

ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

วรรณ บัวเกิด. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 7 วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู

หน่วยที่ 9 - 15. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2530.

วันเพ็ญ พิเศษลงค์ และงามตา วนินทานนท์. การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการ
ทางด้านร่างกาย และความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ.

กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

วาสนา บุญสม. บทบาทผู้หญิงในนวนิยาย และเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ : การศึกษา

เชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

อัดสำเนา.

วิทยา นาควัชร. "อย่าสร้างนรกในบ้านให้ลูก ๆ กันเลยครับ," ใกล้หมอ. 7(8) : 60 ;

สิงหาคม 2526.

วิทยา นาควัชร และดรณี นาทะศิริ. ทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อสถาบันสังคมในปัจจุบัน.

ม.ป.ท., 2526.

วิภา กงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์. "สถาบันครอบครัวกับการพัฒนาคุณภาพประชากร," ใน เอกสาร

ประกอบการประชุมสมัชชาแห่งด้านครอบครัว. หน้า 65. กรุงเทพฯ : 2537.

ศิริติส ธรรมเจริญ. "เรื่องนี้เกี่ยวกับพ่อ," แม่และเด็ก. 7(134) : 76 - 79 ; 15 มิถุนายน

2527.

ศิริวงศ์ ทับสายทอง. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ศิริวรรณ (นามแฝง). "ข้อคิดเห็นวันพ่อ," การประชาสัมพันธ์. 38(6) : 28 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2538.

สอแสงค์ มะลิกุล. คำถามจากลูก. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2529.

สาคร บุญเลิศ. วิเคราะห์นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2534.

สายสุรี จุติกุล. "ครอบครัวไทย จะไปทิศทางใด," ใน เอกสารประกอบคำบรรยายการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว. หน้า 27. กรุงเทพฯ : 25537.

สำหรับ จิตตินันท์. "ความพร้อมในการเป็นพ่อแม่," การประชาสัมพันธ์. 38(6) : 24 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2538.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุรีย์ สุวรรณภาค. บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากนวนิยายไทยในช่วง พ.ศ. 2445 ถึง พ.ศ. 2501. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

"หนูต้องการพ่อ," แม่และเด็ก. (37) : 63 - 65 ; กรกฎาคม 2527.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางจุรีรัตน์ กิจเกษตรกุล
เกิดวันที่	22 ธันวาคม 2502
สถานที่เกิด	อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	9/4 ม. 2 ถนนจิตตำรงค์ ต.เสม็ด อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000
ประวัติการศึกษา	
ระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนบูรารักษ์ จ.สมุทรปราการ
ระดับ ป.กศ.สูง (วิชาเอกภาษาไทย)	วิทยาลัยครูจันทร์เกษม
กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
กศ.ม. (วิชาเอกภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทบาบทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

บทคัดย่อ

ของ

จุรีรัตน์ กิจเกษตรกุล

เสนอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

มีนาคม 2543

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์บทบาทและวิธีนำเสนอบทบาทของพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2528 – 2538 จำนวน 31 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพ่อของกฤษณา อโศกสิน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวละครพ่อที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และตัวละครพ่อที่มีบทบาทเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง ตัวละครพ่อทั้งสองกลุ่มมีบทบาทส่งผลต่อการพัฒนาการของลูกทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยขึ้นอยู่กับวิธีอบรมเลี้ยงดูของพ่อ กฤษณา อโศกสิน ให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ของตัวละครพ่อมาก

พ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน แสดงให้เห็นว่าวิธีที่ดีที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูลูกคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิธีการที่ส่งผลดีแก่ลูก

การเสนอบทบาทของตัวละครพ่อมี 2 วิธี คือ การนำเสนอด้วยการบรรยายจะใช้ในกรณีที่ต้องการให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละคร และวิธีนำเสนอด้วยบทสนทนาเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทและสถานภาพของตัวละคร ในการนำเสนอทั้งสองวิธีนั้น ผู้เขียนใช้กลวิธีหลากหลายเพื่อให้ผู้อ่านได้รับอรรถรส และรู้จักตัวละครพ่อได้เป็นอย่างดี

FATHER'S ROLE IN KRITSANA ASOKSIN' S NOVEL

AN ABSTRACT

BY

JUREERAT KITKASEADKUL

Presented in partial fulfillment of the requirement for
the Master of Education in Thai
at Srinakharinwirot University
March 2000

This study aims to analyze the father's roles and the presentation of those roles in thirty-one novels of Kritisana Asoksin since A.D. 1985 – 1995.

The father's roles of Kritisana Asoksin are divided into two groups : main character and support character. The father's roles in both groups effect to the child development in positive and negative way through the rearing styles. Kritisana Asoksin strongly focused on father's roles in her novels.

The child rearing by father in the novels were divided into four types : they were democratic, autocratic, laissez-faire, and permissive style. Kritisana's novels show that the best way in child rearing is democratic style which give the good result to the children.

The writer presented father's roles in two ways, the descriptive presentation was used in order to give description of the character and the presentation of dialogue which were suitable for the role and status of the characters. Reader can be pleasure and exactly knows father character by her various techniques on writing.